

Asukasbarometri 2010

Asukaskysely suomalaisista asuinympäristöistä

Anna Strandell

RAKENNETTU
YMPÄRISTÖ

SUOMEN YMPÄRISTÖ 31 | 2011

Asukasbarometri 2010

Asukaskysely suomalaisista asuinympäristöistä

Anna Strandell

Helsinki 2011

Suomen ympäristökeskus

S Y K E

SUOMEN YMPÄRISTÖ 31 | 2011

Suomen ympäristökeskus
Ympäristöpolitiikkakeskus

Taitto: Pirjo Lehtovaara

Kansikuva: Anna Strandell

Sisäsivujen kuvat: Sivut 9, 20, 28, 37, 43, 64 ja 71: Anna Strandell

sivu 7: Ympäristöhallinnon kuvapankki/Päivi Tahvanainen,

sivu 59: Ympäristöhallinnon kuvapankki/Tapio Heikkilä

Julkaisu on saatavana myös internetistä:

www.ymparisto.fi/julkaisut

Edita Prima Oy, Helsinki 2011

ISBN 978-952-11-3952-9 (nid.)

ISBN 978-952-11-3953-6 (PDF)

ISSN 1238-7312 (pain.)

ISSN 1796-1637 (verkköj.)

ESIPUHE

Hyvän ja turvallisen elinympäristön edistäminen on ympäristöministeriön päätavoitteita. Yhdyskuntarakenteen eheyttäminen ja asuinalueiden täydennysrakentaminen ovat ajankohtaisia haasteita, joiden toteuttamisessa on tärkeää turvata asuinympäristöjen laatu. Asukkaiden viihtyminen ja arjen toimivuus tiivistyvässä kaupunkiympäristössä ovat ratkaisevassa asemassa siinä, saadaanko tavoitteet liikenteen ja hiilidioksidipäästöjen vähentämisestä täytettyä. Jos asumisen laatu ja asuinympäristön viihtyisyys eivät vastaa tarpeita ja toiveita, ihmiset siirtyvät väljemmille alueille toteuttamaan asumisen unelmiaan. Asukkaiden kokemuseräisen tiedon kerääminen ja hyödyntäminen asuinympäristöjen suunnittelussa ja kehittämisessä on nousemassa yhä merkittävämpään asemaan.

Asukasbarometri tarjoaa monipuolista tietoa asukkaiden näkemyksistä asuinympäristöstään, mistä he pitävät, mitä he kokevat epäkohtina ja minkälaisia toiveita heillä on. Asukasbarometrin avulla ympäristöministeriö haluaa osallistua ajankohtaiseen keskusteluun sekä edistää asukkaiden toivomien asuinympäristöjen ja asumismuotojen toteutumista. Kysely on osa ympäristöhallinnon elinympäristön laadun seurantaa.

Yleisesti ottaen asukkaat ovat tyytyväisiä asuinympäristöönsä siitä huolimatta, että asumistoiveet eivät aina todellisuudessa toteudu. Suomalaiset asuinympäristöt ovat kansainvälisesti katsoen laadukkaita. Epäkohtia toki on, ja kysely antaa selkeän kuvan asukkaiden tyytymättömyyden syistä. Tuloksista käy selvästi ilmi asuinympäristöjen laaja kirjo, niiden vahvuudet ja heikkoudet. Asukkaiden vastaukset osoittavat myös, miten heidän tarpeensa ja toiveensa vaihtelevat elämänvaiheen ja -tilanteen mukaan.

Asukasbarometrikysely tehtiin ensimmäisen kerran vuonna 1998 ja toisen kerran vuonna 2004. Uusin kysely kertoo muutoksista 12 vuoden seurantajaksolla. Uutta vuoden 2010 kyselyssä ovat muun muassa asumisvalintojen ympäristöystävällisyyteen liittyvät kysymykset sekä ympäristöhallinnon alueluokituksesta muodostetut taustamuuttujat. Asukasbarometria on koordinoitu valtakunnallisen henkilöliikennetutkimuksen kanssa ja parannettu aineistojen yhteiskäyttömahdollisuuksia. Asukasbarometri on jatkossa tarkoitus uusida viiden vuoden välein.

Asukasbarometriraportin on laatinut vanhempi tutkija Anna Strandell Suomen ympäristökeskuksesta. Työtä on ohjannut lokakuuhun 2010 asti yliarkkitehti Carita Strandell ja sen jälkeen kehittämisjohtaja Markku Tahvanainen ympäristöministeriöstä. Barometrin kyselylomake on laadittu ympäristöministeriön ja Suomen ympäristökeskuksen yhteistyönä. Tilastokeskus toteutti kyselyn ja vastausten tulostamisen sekä vastausten perusristiintaulukoinnin. Tästä työstä huolehtivat tutkija Laura Lohikoski ja tutkimusassistentti Outi Stenbäck Tilastokeskuksesta.

Markku Tahvanainen
Kehittämisjohtaja
Ympäristöministeriö

Anna Strandell
Vanhempi tutkija
Suomen ympäristökeskus

SISÄLLYS

Esipuhe	3
1 Tutkimuksen tavoitteet	7
2 Keskeiset tulokset ja johtopäätökset	9
2.1 Asuinalueiden viihtyvyytekijät: rauhallisuus, luonnonympäristö ja sijainti – liikenteestä häiriöitä	10
2.2 Suurten taajamien asuinalueiden palvelutaso pysynyt hyvänä.....	10
2.3 Tyytymättömyys kerrostalopihoihin kasvussa	10
2.4 Auton käyttö lisääntynyt, joukkoliikennepalveluihin tyytymättömyys kasvanut	11
2.5 Rivitaloissa eniten yhteisöllisyyttä, vuokra-asukkailla ei riittävästi vaikutusmahdollisuuksia.....	11
2.6 Pientaloalueet koetaan viihtyisimpinä.....	12
2.7 Keskisuurissa keskuksissa lyhimmat työmatkat, joukkoliikennevyöhykkeellä paras liikenneturvallisuus.....	12
2.8 Tiiviillä asuinalueilla kävellen kauppaan, väljillä alueilla rauhaa ja luontoa.....	15
2.9 Kerrostaloasumisen suosio kasvussa.....	16
2.10 Ympäristöystävällisyyttä pidetään tärkeänä asumis- ja liikkumisvalinnoissa	18
3 Asuinympäristön laatu	20
3.1 Viihtyisyys	21
3.2 Rauhallisuus	25
3.3 Liikenteen melu.....	26
4 Palvelujen saatavuus	28
4.1 Peruskoulun ala-aste	29
4.2 Päivähoito	31
4.3 Ruokakauppa	32
4.4 Palvelutoiveet.....	35
5 Virkistys ja ulkoilu	37
5.1 Puisto- ja ulkoilualueet.....	38
5.2 Pihat	39
5.3 Ulkoilualue- ja liikuntapalvelutoiveet	41
6 Liikkuminen ja liikenne	43
6.1 Kevyen liikenteen liikkumisympäristö	44
6.2 Lasten liikenneturvallisuus	46
6.3 Joukkoliikenne.....	47

6.4	Autonomistus ja auton käyttömahdollisuus	51
6.5	Työmatkat	53
6.6	Kauppamatkan kulkutapa	58
7	Sosiaalinen ympäristö ja osallistuminen	59
7.1	Yhteisöllisyys	60
7.2	Turvattomuus	61
7.3	Osallistumismahdollisuudet	62
8	Ympäristöystävällisyys asumisvalinnoissa	64
8.1	Ympäristöystävällisyyden merkitys asumisvalinnoissa	65
8.2	Joukkoliikenneyhteyksien merkitys asumisvalinnoissa	66
8.3	Työmatkan keston merkitys asumisvalinnoissa	68
8.4	Auton käytön vähentäminen	69
8.5	Täydennysrakentamisen hyväksyminen	70
9	Arvosanat ja asumistoiveet	71
9.1	Arvosanat asunnolle, pihalle ja asuinalueelle	72
9.2	Talotyyppitoiveet	75
9.3	Asuinalueitoiveet	78
9.4	Asumistoiveiden valintakriteerit	79
	Lähteet	83
	Liite 1. Tutkimuksen toteutus ja vastaajien taustatiedot	85
	Liite 2. Asukasbarometrin kysymykset	103
	Kuvailulehti	110
	Presentationsblad	111
	Documentation page	112

1 Tutkimuksen tavoitteet

Asukasbarometri on kyselytutkimus suomalaisten asuinympäristöjen laadusta yli 10 000 asukkaan taajamissa (kuva 1). Tutkimuksessa selvitetään asuinalueiden toimivuutta ja asumisviihtyvyyttä asukkaiden näkökulmasta. Asukasbarometrin tavoitteena on antaa yleiskuva suomalaisten suurempien taajamien asuinympäristöjen laadusta ja ajallisesta kehityksestä. Tutkimus toteutettiin nyt kolmannen kerran ja sen seurantajakso ulottuu kahdentoista vuoden ajalle.

Hyvän ja turvallisen elinympäristön edistäminen on ympäristöministeriön päätavoitteita. Asuinympäristö on ihmisten arkielämän kannalta elinympäristön tärkein osa-alue ja sen laatu on merkittävä tekijä muuttopäätöksiä tehtäessä. Asukasbarometri palvelee elinympäristön laatua koskevaa tutkimus- ja kehittämistyötä ja antaa taustatietoa suunnittelua varten. Se on osa vuonna 2000 voimaan tulleen maankäyttö- ja rakennuslain säädännön velvoittamaa rakennetun ympäristön seurantaa (Elinympäristön seurannan kehittäminen 2002).

Asukasbarometri täydentää tilastoihin ja rekistereihin perustuvaa seurantaa tarjoamalla tietoa asukkaiden näkemyksistä, kokemuksista ja toiveista koskien heidän omaa asuin- ja elinympäristöään. Kokemuksellisen tiedon kerääminen ja

sen hyödyntäminen kaupunkisuunnittelussa on yleistymässä ja sen merkitys kasvamassa.

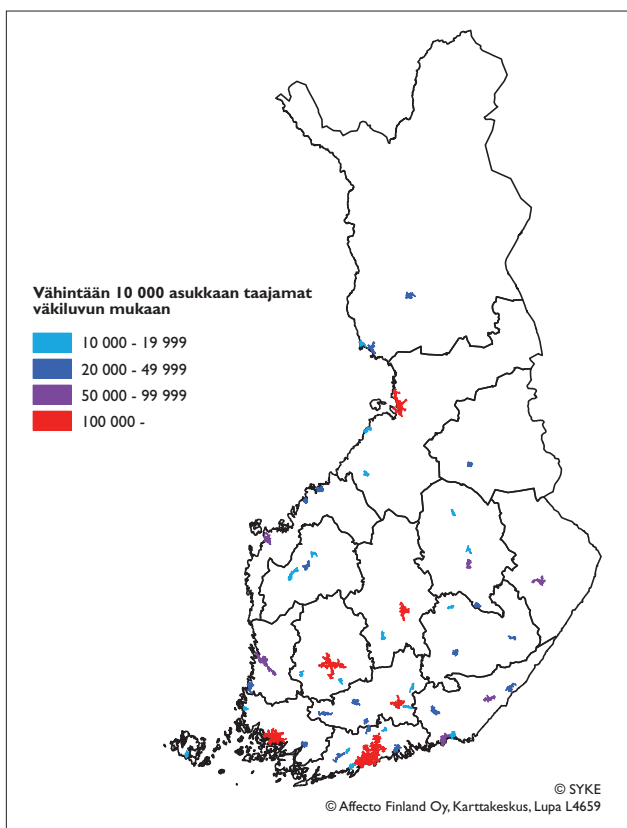
Asukasbarometrin sisällön suunnittelun lähtökohdina ovat olleet maankäyttö- ja rakennuslaissa elinympäristön laadulle asetetut tavoitteet. Lain yleiset tavoitteet koskevat elinympäristön turvallisuutta, terveellisyyttä, viihtyisyyttä, sosiaalista toimivuutta sekä eri väestöryhmien tarpeiden huomioon ottamista. Laissa on myös asetettu tavoitteita koskien elinympäristön eri tekijöitä, kuten yhdyskuntarakennetta, rakennetun ympäristön kauneutta, kulttuuriarvoja, luonnonympäristöä, ympäristönsuojelua, elinkeinoelämää, palveluita ja liikennettä. Asukkaiden osallistuminen elinympäristön suunnitteluun on saanut lain myötä lisää painoarvoa. Asukasbarometri pyrkii kartoittamaan edellä mainittuja asuinympäristön keskeisiä ominaisuuksia monipuolisesti.

Tavoitteena on toteuttaa kysely viiden vuoden väliajoin, jotta saadaan tietoa ajallisista muutoksista asuinympäristöjen laadussa ja asukkaiden näkemyksissä. Ensimmäinen Asukasbarometri-kysely toteutettiin marraskuussa 1998 (Strandell 1999), toinen tammikuussa 2004 (Strandell 2005) ja nyt käsillä oleva kysely loka-joulukuussa 2010. Otoksen koko on kaikissa kyselyissä 2 250 henkeä. Kyselyyn vastasi 1 272 henkilöä. Vastausprosentin pieneneminen on jatkuvasti laskenut vastanneiden määrää. Vastajien jakauma asuinalueityypeittäin on pysynyt suunnilleen samana, mutta nyt aiempaa suurempi osuus vastaajista asuu suurimmissa yli 100 000 asukkaan taajamissa.

Suurin osa kysymyksistä on pysynyt samoina ajallisen seurannan mahdollistamiseksi, mutta mukaan otetaan myös uusia ajankohtaisia kysymyksiä. Vuoden 2010 kyselyyn on lisätty erityisesti ympäristöstävällisyyden merkitystä asumisvalinnoissa koskevia kysymyksiä. Niissä tarkastellaan asukkaiden suhtautumista asumisen sijainti- ja liikkumisvalintojen ekologisuuteen sekä asuinalueen täydennysrakentamiseen.

Mukaan on otettu ensi kertaa myös Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) paikkatietopohjaisia aluejakoja taustamuuttujiksi. Asuinalueityyppi, asuinalueen yhdyskuntarakenteellinen sijainti, aluetehokkuus sekä etäisyydet palveluihin on kuvattu paikkatietoanalyysiin perustuen. Yhtenäisten aluejakojen avulla voidaan entistä paremmin yhdistää ja analysoida kokemuksellista tietoa rakennetun ympäristön tilasto- ja rekisteritiedon sekä muiden kyselytutkimusaineistojen, kuten henkilöliikennetutkimuksen, kanssa.

Tutkimuksen keskeiset tulokset ja johtopäätökset on esitetty luvussa 2. Luvut 3-9 ovat luonteeltaan käsikirjajaisia sisältäen tarkemmat lukuarvot ja kuviot kustakin teemasta.

Kuva 1. Vähintään 10 000 asukkaan taajamat kokoluokittain vuonna 2010 (SYKE). Näissä taajamissa asuu 64 % Suomen väestöstä.

2 Keskeiset tulokset ja johtopäätökset

Asuinalueiden viihtyvyystekijät: rauhallisuus, luonnonympäristö ja sijainti – liikenteestä häiriötä

Asukkaat ovat yleisesti ottaen edelleen hyvin tyytyväisiä asuinympäristöönsä. Vastaajista 97 % on tyytyväisiä asuinalueensa viihtyisyyteen ja tyytyväisyys on jatkuvasti lisääntynyt. Asuinalueen viihtyvyystekijöitä mainittiin selvästi enemmän kuin epävihtyvyystekijöitä. Yli neljännes vastaajista ei maininnut yhtään epävihtyvyystekijää asuinalueellaan.

Tärkeimmät viihtyvyystekijät suomalaisten yli 10 000 asukkaan taajamien asuinalueilla ovat rauhallisuus, luonnonympäristö sekä sijainti ja liikenneyhteydet. Neljännellä sijalla on palvelujen saatavuus ja harrastusmahdollisuudet. Toiseksi tärkeimpänä viihtyvyystekijänä palvelujen saatavuus mainitaan useimmin. Myös ulkoilumahdollisuudet, sosiaaliset kontaktit ja turvallisuus ovat yleisimmin mainittujen joukossa. Rauhallisuus on asuinalueen tärkein viihtyvyystekijä kaikilla väestöryhmillä paitsi yksin asuvilla ja autottomilla, joilla sijainti ja liikenneyhteydet sekä palvelujen saatavuus nousevat tärkeimmiksi viihtyvyystekijöiksi.

Pahimpina epävihtyvyystekijöinä pidetään liikenteen aiheuttamia häiriötä ja ongelmia. Niitä voivat olla esimerkiksi liikenteen melu, liikenteestä johtuva turvattomuus, läpiajoliikenne, huonot liikenneyhteydet ja joukkoliikennepalvelujen puutteet. Häiritsevää liikenteen melua kokee asunnossaan yhä useampi, etenkin omakotitaloasukkaiden kokemat meluhäiriöt ovat lisääntyneet. Liikenteen jälkeen eniten epävihtyvyyttä aiheuttavat sosiaaliset häiriöt, turvattomuus ja rauhattomuus.

Suurten taajamien asuinalueiden palvelutaso pysynyt hyvänä

Tarkasteltujen yli 10 000 asukkaan taajamien asuinalueiden peruspalveluiden taso on pysynyt kutakuinkin ennallaan. Palveluverkon harveneminen on kohdistunut viime aikoina pääasiassa tarkastelun ulkopuolella olleille haja-asutusalueelle ja pieniin alle 10 000 asukkaan taajamiin (Kytö & Väliniemi 2007; Rehunen & Hintikka 2009; Elinympäristön seurantajärjestelmä). Ala-asteiden saatavuus asuinalueilla on hiukan heikentynyt,

päivähoitopalvelujen pysynyt ennallaan ja ruokakauppapalvelujen saatavuus jopa parantunut. Ala-aste- ja päiväkotikäisten perheistä 10 % kaaipaa alakoulua ja päivähoitopalveluja lähemmäksi kotia. Ruokakauppa on liian kaukana vain 5 %:n mielestä.

Julkiset palvelut, ala-aste ja päivähoito, sijaitsevat alueellisesti tasaisemmin kuin kaupalliset palvelut. Toisaalta ruokakaupat sijoittuvat julkisia palveluja paremmin väestön painopistealueisiin ja suurempi osa väestöstä asuu lähellä niitä. Erityyppisillä asuinalueilla asuvien tyytyväisyys palvelujen sijaintiin vaihtelee hyvin vähän, vaikka asuinalueiden palvelutasossa ja etäisyyksissä palveluihin on suuri ero. Kuluttajatutkimuskeskuksen tutkimuksen (Kytö ym. 2003) mukaan erityyppisillä asuinalueilla asuvilla onkin erilaiset odotukset palveluetäisyyksille.

Toivotuimmat lisäpalvelut asuinalueelle ovat ruokakauppa, muut kaupat ja joukkoliikenne. Sekä asuinalueiden palvelurakenne että palvelutoiveet ovat Asukasbarometrin 12 vuoden seurantajaksolla voimakkaasti muuttuneet. Pankin toimipisteiden määrä ja kysyntä ovat voimakkaasti vähentyneet sähköisten palvelujen yleistymisen myötä. Myös postin toimipisteet ovat harventuneet ja postipalvelutoiveet vähentyneet puoleen. Sen sijaan joukkoliikennetoiveiden määrä on lähes kaksinkertaistunut. Yhä enemmän toivotaan myös muita kauppiaita ja kahviloita, eli monipuolisempia kaupallisia palveluja kuin vain ruokakauppaa.

Tyytymättömyys kerrostalopihoihin kasvussa

Asuinalueen puisto- ja ulkoilualueisiin ollaan yleensä tyytyväisiä. Enemmän tyytymättömyyttä kohdistuu pihan viihtyisyyteen ja tyytymättömyys on ollut kasvussa. Tyytyväisimpiä pihaansa ovat väljästi rakennettujen omakotitaloalueiden asukkaat. Tyytymättömmimpiä ovat tiiviiden kerrostaloalueiden asukkaat, erityisesti vuokra-asukkaat. Tyytymättömyys pihan viihtyisyyteen onkin lisääntynyt eniten vuokra- ja kerrostaloasukkailla.

Puolet vastaajista oleskelee asuintalonsa pihalla useamman kerran viikossa ja pihaa usein käyttävien osuus on kasvanut. Kerrostalojen pihoja käytetään paljon vähemmän kuin pientalojen pihoja. Pihaa käyttävät eniten lapsiperheet. Ikääntyneet käyttävät pihaa enemmän kuin mitä heidän talotyyppijakaumansa antaisi olettaa. Ikääntyneet ovatkin kerrostalopihojen aktiivinen käyttäjäryhmä lasten ohella.

Ulkoilualue- ja liikuntapalvelutoiveissa sisäliikuntatilat ja urheiluhalli ovat nousseet ylivoimaisesti toivotuimmiksi. Toiseksi eniten toivotaan uimahallia, kolmanneksi urheilu- tai pallokenttää. Myös lasten leikkipaikkoja toivotaan aiempaa enemmän. Muita suosiotaan kasvattaneita toiveita ovat hiihtoladut, luistelukentät ja valaistut ulkoilureitit.

2.4

Auton käyttö lisääntynyt, joukkoliikennepalveluihin tyytymättömyys kasvanut

Joukkoliikennepalveluja on asuinalueella yhtä usein kuin ennen, samoin sopiva pysäkki löytyy läheltä yhtä usein kuin ennenkin. Siitä huolimatta tyytymättömyys asuinalueen joukkoliikennepalveluihin on ollut kasvussa. Kolme neljästä on silti edelleen tyytyväisiä.

Joukkoliikennettä käyttää säännöllisesti kolmannes niistä vastaajista, joilla on joukkoliikennepalveluja asuinalueella. Hyvienkin joukkoliikennepalvelujen alueella asuvista korkeintaan puolet käyttää joukkoliikennettä säännöllisesti pääkaupunkiseutua lukuun ottamatta. Ainoastaan 15-19-vuotiaista nuorista ja autottomista suurin osa käyttää joukkoliikennettä säännöllisesti.

Autonomistus, auton käyttömahdollisuus ja auton käyttö työ- ja kauppamatkoilla on yleistynyt, kävelyn ja joukkoliikenteen osuus on laskeutunut. Työmatkoilla pyöräilykin osuus on laskeutunut, mutta kauppamatkoilla jopa hiukan noussut. Vuoden 2004 kyselyyn verrattuna auton käyttö kauppamatkoilla on yleistynyt eniten ikääntyneillä. Ikääntyneiden autonomistus kasvaakin kovaa vauhtia. Kun vuoden 2004 kyselyssä 65-74-vuotiailla vastaajilla 67 %:lla oli taloudessa auto, nyt osuus on jo 80 %.

Työmatkojen keskipituus on 13,7 km ja se on kasvanut kuudessa vuodessa 2,3 km. Työmatkojen keskipituus on kasvanut reippaasti etenkin pienemmissä 10 000 – 20 000 asukkaan taajamissa, mutta myös pientaloalueilla. Väestöryhmistä työmatkojen keskipituus on kasvanut eniten lapsiperheillä, useamman auton perheillä ja miehillä.

Suurten keskusten lyhyet työmatkat pitenevät ajallisesti ruuhkissa. Pääkaupunkiseudun ja muiden yli 100 000 asukkaan taajamien keskimääräistä lyhyemmät työmatkat ovatkin ajallisesti mitattuna keskimääräistä pidemmät. Pienten taajamien ja väljien asuinalueiden keskimääräistä pidempien työmatkojen ajallinen kesto taas on lähellä keskiarvoa. Auton käytön yleisyys pidemmällä työmat-

koilla tasoittaa eroja. Vaikka autolla työmatkansa kulkevien työmatkan pituus on yli 4 km keskiarvoa pidempi, on sen ajallinen kesto täsmälleen keskiarvo, 22 minuuttia. Joukkoliikenteellä kulkevien työmatkan kesto on huomattavasti pidempi, 36 minuuttia. Joukkoliikenteellä kulkevat ovatkin tyytymättömimpiä työmatkansa keston. Tyytyväisyys työmatkan keston näyttää liittyvän todellisen keston lisäksi myös muihin tekijöihin kuten matkan miellyttävyyteen. Kävelen tai pyörällä tehtävä matka koetaan ilmeisesti miellyttävämmäksi kuin autolla tehtävä matka. Lapsiperheet ovat muita väestöryhmiä tyytymättömämpiä työmatkan keston, mikä voi selittyä arjen ajankäytön ongelmilla.

Vastaajista reilu neljännes on sitä mieltä, että 7-vuotias lapsi ei voi liikkua asuinalueella liikenteen kannalta turvallisesti ilman saattajaa. Koettu lasten liikenneturvallisuus heikkeni edellisellä seurantajaksoilla 1998-2004, mutta on pysynyt ennallaan 2004-2010.

2.5

Rivitaloissa eniten yhteisöllisyyttä, vuokra-asukkailla ei riittävästi vaikutusmahdollisuuksia

Asuinalueen yhteisöllisyyttä ilmaisee tässä tutkimuksessa naapureiden kanssa juttelun yleisyys. Naapureiden kanssa jutellaan edelleen kohtalaisen usein, yli kolmannes lähes päivittäin. Kaikkein tiiveimmät naapurussuhteet ovat pari- ja rivitaloissa asuvilla, joskin ero muihin talotyyppeihin on pienentynyt.

Turvattomuutta indikoi kysymys yksin liikkumisen pelosta illalla. Vastaajista 15 % pelkää liikkua asuinalueella yksin iltaisin, osuus on pysynyt ennallaan. Kerrostaloalueilla ja tiiviillä asuinalueilla turvattomuutta koetaan eniten. Sukupuolierot ovat suuret, naisista lähes neljännes pelkää liikkumista yksin iltaisin, miehistä vain neljä prosenttia. Myös ikääntyneet tuntevat usein turvattomuutta, vaikkakin pelot ovat heillä vähentyneet. Samoin yksin asuvat kokevat pelkoa, he asuvat usein levottomammilla asuinalueilla, tiiviillä kerrostaloalueilla ja vuokra-asunnoissa, mutta joutuvat myös liikkumaan paljon yksin.

Viidennes vastaajista on tyytymättömiä mahdollisuuksiin osallistua asuinalueitaan koskevaan suunnitteluun. Mahdollisuuksiin osallistua oman asuintalon ja pihan päätöksentekoon ollaan selvästi tyytyväisempiä. Vuokra-asunnoissa asuvat ovat kuitenkin kolme kertaa tyytymättömämpiä vaikuttamismahdollisuuksiinsa asuintalossaan kuin omistusasunnoissa asuvat.

Pientaloalueet koetaan viihtyisimpinä

Asuinalueen talotyyppejä kuvaavana taustamuuttajana käytettiin SYKEN paikkatietopohjaista asuinaluetyyppiluokitusta, jossa asuinalueet on jaettu kolmeen luokkaan: kerrostaloalueet, pientaloalueet sekä harvan pientaloasutuksen alueet (ks. liite 1, luku 3.5). Aiemmissä kyselyissä vastaaja itse määritteli asuinalueensa talotyypin. Kerrostaloalueet vastaavat suurin piirtein aiempia kerrostalovaltaisia asuinalueita. Pientalovaltaiset asuinalueet on uudessa luokituksessa jaettu kahteen luokkaan: varsinaiset pientaloalueet ja harva pientaloasutus.

Kerrostaloalueiden vahvuudet johtuvat erityisesti niiden tiivyydestä – palvelut ovat hyvät ja matkat lyhyitä (taulukko 1). Vaikka luonnonympäristöä onkin vähemmän, rakennettuja ulkoilu- ja liikuntamahdollisuuksia on paljon. Asumisen vaihtavuus ja se, ettei ole pakko omistaa autoa, on myös houkuttelevaa. Kerrostaloasumisen suosio onkin kasvussa, erityisesti keskustamaisen kerrostaloasumisen, johon kuuluu runsas palveluiden, harrastusmahdollisuuksien ja kulttuurin tarjonta.

Kerrostaloalueiden heikkoudet liittyvät ihmisten käyttäytymiseen: sosiaalisiin häiriöihin, turvattuuteen, epäsiisteyteen. Myös liikenne aiheuttaa häiriöitä ja rajoittaa lasten liikkumista. Pyöräily-ympäristö ei tiiviillä kerrostaloalueilla ole aina miellyttävä. Kerrostaloasuminen on myös ahtaampaa ja tarjoaa vähemmän vaikutusmahdollisuuksia asuintaloon ja pihaa koskevaan päätöksentekoon kuin pientaloasuminen. Se ei myöskään tarjoa omaa pihaa, joka on kolmanneksi tärkein toiveasumisen kriteeri. Tyytymättömyys pihojen viihtyisyyteen on lisääntynyt erityisesti vuokra-asunnoissa ja kerrostaloissa. Kerrostalopihojen kehittäminen ja yhteisöllisyyden luominen niille on iso haaste.

Varsinaisilla pientaloalueilla on jossain määrin pystytty yhdistämään ympäristön viihtyisyyttä palveluiden kohtuulliseen saatavuuteen. Rauhallisuus, luonnonympäristö, miellyttävä ja turvallinen kevyen liikenteen ympäristö sekä toisaalta sosiaalisten häiriöiden vähäisyys tekevät asuinalueesta viihtyisän. Yhteisöllisyys, jota mitattiin naapureiden kanssa juttelun yleisyydellä, on selvästi voimakkainta pientaloalueilla. Pari- ja rivitaloissa asuvilla naapurussuhteet ovat kaikkein tiiveimmät. Tähän vaikuttaa paitsi pientaloissa asuvien erilainen perherakenne ja pidempi asuminen kuin kerrostaloalueilla, varmasti myös sopiva tiiviyssaste sekä julkisten ja puolijulkisten kohtaamispaikkojen laatu. Myös pientalon oma

piha ja oma päätösvalta ovat merkittäviä tekijöitä asumisviihtyisyyden kannalta. Pientaloalueilla epäviihtyvyystekijöitä on mainittu vähemmän ja asuinalue saa hiukan paremman kokonaisarvosanan kuin muut asuinalueet. Heikkoudet liittyvät syrjäisempään sijaintiin kerrostaloalueisiin verrattuna, palvelut ovat heikommat sekä työ- ja asiointimatkat pidemmät.

Harvan pientaloasutuksen alueet ovat erityisen kiinnostuksen kohteena niiden yhdyskuntarakennetta hajauttavan vaikutuksen takia. Alhaisesta vastaajamäärästä johtuen kaikki tätä aluetta koskevat tulokset eivät kuitenkaan ole tilastollisesti luotettavia (ks. liite 1, luku 3.5). Harvan pientaloasutuksen alueet sijoittuvat taajamien reuna-alueille taajaman ja maaseudun vaihettumisvyöhykkeelle. Ne ovat väljästi ja usein suunnittelemattomasti rakennettuja omakotitaloalueita, joiden aluetehokkuus on alle 0,02 ja joista pääosa on asemakaavoittamattomia. Näille alueille on lähdetty toteuttamaan asumisen unelmaa, suurta omakotitaloa laajoine pihoineen. Asuntoon ja pihaan ollaankin tyytyväisempiä kuin millään muulla tutkimuksessa tarkastellulla alueella.

Asuinalueeseen ei kuitenkaan olla yhtä tyytyväisiä. Arkea haittaavat etenkin syrjäiseen sijaintiin, pitkiin matkoihin ja palveluiden saatavuuteen liittyvät ongelmat. Yllättäen esiin nousee selkeitä puutteita ulkoilualueissa ja liikuntapalveluissa. Puutetta on nimenomaan rakennetuista alueista ja reiteistä, kuten lasten leikkipaikoista, valaistusta ulkoilureiteistä, lenkkipoluista, hiihtoladuista, luistelu-kentistä ja pyöräilyreiteistä. Jalkakäytävien ja erillisten kevyen liikenteen väylien puuttuminen vaikeuttaa liikkumista jalan ja heikentää lasten liikenneturvallisuutta. Autottomuus on melkein mahdotonta, vain 2 % asuu autottomassa perheessä ja 72 % perheessä, jossa on vähintään kaksi autoa. Pitkistä työmatkoista huolimatta työmatkan keskimääräinen kesto on lyhyempi kuin muilla alueilla johtuen auton käytöstä työmatkoilla.

2.7

Keskisuurissa keskuksissa lyhimmät työmatkat, joukkoliikennevyöhykkeellä paras liikenneturvallisuus

Asuinalueen yhdyskuntarakenteellisen sijainnin kuvaamista varten kyselyyn otettiin taustamuuttajaksi SYKEssä kehitetyistä liikkumismahdollisuuksiin perustuvista yhdyskuntarakenteen vyöhykkeistä (Ristimäki ym. 2011) ja eri tason keskuksista yhdistetty paikkatietopohjainen luokitus (ks.

Taulukko 1. Asuinaluetyyppien vahvuudet ja heikkoudet.

	VAHVUUDET	HEIKKOUEDET
<p>Kerrostaloalueet Asuinalueruudut (250 x 250 m), joissa asuin-kerrosalaa on vähintään 400 k-m² ja kerrostalojen osuus asuin-kerrosalasta on vähintään 60 %.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • hyvä sijainti ja liikenneyhteydet • hyvä palvelutaso • kauppaan kuljetaan jalan ja käytetään oman alueen ruokakauppaa • hyvät joukkoliikenneyhteydet, joita käytetään paljon • autottomuus mahdollista • lyhyemmät työmatkat • omalla asuinalueella työssäkäynti kohtalaisen yleistä • hyvät ulkoilu- ja liikuntamahdollisuudet • hyvät kevyen liikenteen yhteydet • asumisen vaivattomuus, helppohoitoisuus 	<ul style="list-style-type: none"> • sosiaaliset häiriöt, rauhattomuus • turvattomuus, yksin liikkumisen pelko • epäsiisteys • luonnonympäristön puute • häiritsevää liikenteen melua • turvattomuus liikenteen kannalta • pyöräily-ympäristö ei aina miellyttävä • rakennusten ulkonäkö ja mittakaava ei aina miellyttävä • alhaisempi asumisväljyys • tyytymättömyys pihoihin • alhaisempi asunto-arvosana • alhaisempi asuinalue-arvosana • toivetalotyyppi usein toteutumatta • tyytymättömyys mahdollisuuksiin osallistua asuintaloa ja pihaa koskevaan päätöksentekoon
<p>Pientaloalueet Asuinalueruudut (250 x 250 m), joissa pientalojen osuus asuin-kerrosalasta on yli 40 % ja ruudun alue- tehokkuus yli 0,02.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rauhallisuus • luonnonympäristö • omat pihat, joita käytetään paljon • yhteisöllisyys • turvallisuus • sosiaalisia häiriöitä kohtalaisen vähän • hyvät ulkoilumahdollisuudet • miellyttävä kävely-ympäristö • miellyttävä pyöräily-ympäristö • liikenneturvallisuus hyvä • lapsiystävällisyys • oma päätösvalta • toivetalotyyppi usein toteutunut • asumisväljyys korkeampi • asuinalueen epäviihtyvyystekijöitä vähemmän • korkeampi asuinalue-arvosana 	<ul style="list-style-type: none"> • jonkin verran puutteita peruspalveluissa kuten ruokakaupoissa • jonkin verran puutteita joukkoliikenneyhteyksissä • syrjäinen sijainti • pidemmät työmatkat • työmatkan kesto hiukan pidempi ja kestoon tyytymättömiä enemmän
<p>Harvan pientalo- asutuksen alueet Asuinalueruudut (250 x 250 m), joissa aluete- hokkuus on alle 0,02.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rauhallisuus • luonnonympäristö • omat pihat, joita käytetään paljon ja joihin ollaan erityisen tyytyväisiä • rakentamisen väljyys • turvallisuus • ei sosiaalisia häiriöitä • lapsiystävällisyys • oma päätösvalta • korkeampi asumisväljyys • korkea asunto-arvosana • toivetalotyyppi lähes aina toteutunut • pitkät työmatkat kompensoituvat työmatkan lyhyemmällä kestolla • täydennysrakentaminen mahdollista ja se hyväksytään 	<ul style="list-style-type: none"> • syrjäinen sijainti • pitkät matkat palveluihin • paljon puutteita peruspalveluissa kuten ruokakaupoissa ja päivähoitossa • paljon puutteita joukkoliikenneyhteyksissä, joukkoliikennettä käytetään vähän pidemmät työmatkat • työmatkat ja kauppamatkat tehdään lähes yksinomaan autolla • autottomuus hankalaa, melkein kaikilla perheillä 2 autoa • puutetta ulkoilumahdollisuuksista ja liikuntapalveluista kuten lasten leikkipaikoista, valaistuista ulkoilureiteistä, lenkipoluista, hiihtoladuista, luistelulentistä ja pyöräilyreiteistä • jalankulku-ympäristö ei aina miellyttävä

liite 1, luku 3.3). Vyöhykkeet on luokiteltu viiteen luokkaan: pääkaupunkiseudun intensiiviset alueet, muiden suurten kaupunkien keskusalueet, muiden taajamien keskusalueet, joukkoliikennevyöhyke sekä autovyöhyke.

Pääkaupunkiseudun intensiivisillä alueilla ja muiden suurten taajamien keskusalueilla asuinalueen vahvuudet perustuvat tiiviyyteen kuten kerrostaloalueillakin: palvelutaso on hyvä ja matkat lyhyitä (taulukko 2). Noin 60 % kulkee kauppaan jalan. Pääkaupunkiseudun intensiivisillä alueilla

on erityisen toimiva joukkoliikenne, jota lähes puolet käyttää työmatkallaan. Muiden suurten kaupunkien keskusalueilla taas työmatkat ovat kaikkein lyhimpiä sekä pituudeltaan että ajallisesti ja asuinalueellaan käy töissä lähes puolet työssäkävivistä. Kevyellä liikenteellä töihin kulkeekin näillä alueilla yli puolet. Autottomuus on suurissa keskuksissa mahdollista, ja erityisesti muiden suurten kaupunkien keskusalueilla asuvat vastaajat ovat usein harkinneet auton käytön vähentämistä.

Taulukko 2. Yhdyskuntarakenteen eri vyöhykkeiden vahvuudet ja heikkoudet.

	VAHVUUDET	HEIKKOUEDET
<p>Pääkaupunkiseudun intensiiviset alueet Pääkaupunkiseudun jalankulku-, jalankulun reuna- ja intensiivinen joukkoliikennevyöhyke ja alakeskukset sekä intensiivisen raideliikennevyöhykkeen Keravan ja Järvenpään jalankulkuvyöhyke</p>	<ul style="list-style-type: none"> • hyvä sijainti ja liikenneyhteydet • hyvä palvelutaso • kauppaan kuljetaan jalan ja käytetään oman alueen ruokakauppaa • hyvät joukkoliikenneyhteydet, joita käytetään paljon • lähes puolet käyttää työmatkalla joukkoliikennettä • autottomuus mahdollista • rakennusten ulkonäkö ja mittakaava • alueen imago ja hyvä maine 	<ul style="list-style-type: none"> • sosiaaliset häiriöt • epäsiisteys • turvattomuus liikenteen kannalta • pyöräily-ympäristö ei aina miellyttävä • luonnonympäristön puute • tyytymättömyys pihoihin • ajallisesti pitemmät työmatkat ja tyytymättömyys työmatkan kestoon • alhaisempi asumisväljyys • rakennusten ulkonäkö ja mittakaava • alueen imago ja huono maine
<p>Muiden suurten kaupunkien keskusalueet Muiden suurten taajamien (Turku, Tampere, Oulu, Lahti, Jyväskylä, Kuopio) jalankulku- ja jalankulun reunavyöhyke sekä alakeskukset</p>	<ul style="list-style-type: none"> • lyhyet etäisyydet palveluihin • hyvä sijainti ja liikenneyhteydet • kauppaan kuljetaan jalan ja käytetään oman alueen ruokakauppaa • hyvät joukkoliikenneyhteydet • lyhimmät työmatkat (sekä fyysisesti että ajallisesti) • omalla asuinalueella työssäkäynti yleistä • yli puolet kulkee kevyellä liikenteellä töihin • autottomuus ja autonkäytön vähentäminen mahdollista • alueen imago ja hyvä maine • hiukan korkeampi asuinalue-arvosana 	<ul style="list-style-type: none"> • turvattomuus liikenteen kannalta • häiritsevää liikenteen melua • pyöräily-ympäristö ei aina miellyttävä • sosiaaliset häiriöt • tyytymättömyys pihoihin • alhaisempi asumisväljyys • alueen imago ja huono maine
<p>Muiden taajamien keskusalueet Muiden vähintään 10 000 asukkaan taajamien ja pääkaupunkiseudun keskustaa- jamasta yli jääneiden taajama-alueiden jalankulku- ja jalankulun reunavyöhyke sekä alakeskukset</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rauhallisuus • luonnonympäristö • sijainti ja liikenneyhteydet • palvelujen saatavuus • yhteisöllisyys • turvallisuus 	<ul style="list-style-type: none"> • puutteita peruskoulu- ja päivähoitopalveluissa • puutteita joukkoliikennepalveluissa, joukkoliikennettä käytetään kaikkein harvimmoin • pisimmät työmatkat
<p>Joukkoliikennevyöhyke A- ja B-tason kaupunkiseutujen joukkoliikennevyöhyke</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rauhallisuus • luonnonympäristö • hyvät joukkoliikenneyhteydet, joita käytetään paljon • lasten liikenneturvallisuus hyvä • sijainti ja liikenneyhteydet • turvallisuus 	<ul style="list-style-type: none"> • liikenteeseen liittyvät tekijät • sosiaaliset häiriöt • asuinalueella vähän työpaikkoja • tyytymättömyys työmatkan kestoon
<p>Autovyöhyke Kaikkien taajamien autovyöhyke sekä C-tason taajamien joukkoliikennevyöhyke</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rauhallisuus • luonnonympäristö • rakentamisen väljyys • turvallisuus • yhteisöllisyys • omat pihat, joita käytetään paljon ja joihin ollaan tyytyväisiä • asumisväljyys korkeampi • korkeampi asunto-arvosana • täydennysrakentaminen mahdollista ja se useimmiten hyväksytään 	<ul style="list-style-type: none"> • syrjäinen sijainti • pitkät matkat palveluihin • kauppatarkalla yli neljä viidestä käyttää autoa • autottomuus hankalaa, puolet asuu vähintään 2 auton perheissä • puutteita peruspalveluissa kuten ruoka- kauppa-, päivähoito- ja peruskoulupalveluissa • puutteita joukkoliikennepalveluissa • puutetta lasten leikkipaikoista

Suurissa keskuksissa kiinnitetään enemmän huomiota rakennusten ulkonäköön ja alueen imagoon kuin muilla alueilla. Rakennusten ulkonäköä ja mittakaavaa samoin kuin alueen imagoa ja mainetta mainitaan sekä viihtyvyys- että epävihtyvyystekijöinä, eli ne voivat olla joko positiivisia tai negatiivisia.

Suurten keskusten heikkoudet liittyvät sosiaaliin häiriöihin sekä liikenteen aiheuttamiin ongel-

miin, kuten lasten turvattuuteen liikenteessä ja meluun. Pääkaupunkiseudulla ongelmana ovat myös ajallisesti pitkät työmatkat ruuhkautuneessa kaupunkiliikenteessä, samoin kuin epäsiisteys ja luonnonympäristön puute. Suurissa keskuksissa pyöräily-ympäristö ei aina ole miellyttävä. Tiivis kerrostaloasuminen näkyy myös tyytymättömyytenä pihoihin.

Pienemmät taajamakeskukset ovat selkeästi erityyppisiä. Niiden asuinalueiden vahvuudet vastaavat pientaloalueiden vahvuuksia: rauhallisuus, luonnonympäristö, yhteisöllisyys ja turvallisuus. Keskuksina niiden sijainti ja liikenneyhteydet ovat kuitenkin kohtuulliset ja peruspalvelut lähellä. Palveluissa on silti jonkin verran puutteita ja työmatkat ovat tarkastelluista yhdyskuntarakenneluokituksista kaikkein pisimmät. Monet käyvät työssä suuremmissa keskuksissa.

Joukkoliikennevyöhyke sijoittuu pääkaupunkiseudun intensiivisten alueiden ja muiden suurten keskusten ympärille. Se on tyypillistä lähiövyöhykettä, joka on riittävän tiivistä hyviin joukkoliikenneyhteyksiin. Alue on rauhallista ja luonnonympäristöä on paljon. Lasten liikenneturvallisuus koetaan tällä vyöhykkeellä kaikkein parhaaksi. Sijainti tulee esiin sekä vahvuutena että heikkoutena. Liikenne on suurin epäviihtyvyystekijä, mutta mitään tiettyä liikenteeseen liittyvää ongelmaa ei kuitenkaan nouse kyselyssä esiin. Sosiaaliset häiriöt ovat toinen epäviihtyvyystekijä. Työmatkan pituus ja kesto ovat keskiarvoa, mutta työmatkan kestoon ollaan silti tyytymättömämpiä kuin muilla alueilla. Tällä vyöhykkeellä omalla asuinalueella työssäkäynti on kaikkein vähäisintä, työpaikkoja ei lähiöistä juuri löydy.

Autovyöhykkeen asuinalueilla yhdistyy sekä pientaloalueiden että harvan pientaloasutuksen piirteitä. Viihtyvyystekijöitä ovat erityisesti rauhallisuus ja luonnonympäristö, mutta myös sosiaaliset kontaktit ja rakentamisen väljyys. Pientalovaltaisesta asumisesta johtuen asumisväljyys on korkeampi ja asuntoon ollaan tyytyväisempiä kuin muilla vyöhykkeillä. Pihoja käytetään paljon ja niihin ollaan tyytyväisiä.

2.8

Tiiviillä asuinalueilla kävellen kauppaan, väljillä alueilla rauhaa ja luontoa

Asuinalueen tiivyyttä tarkasteltiin paikkatietopohjaisen aluetehokkuusluokituksen avulla (ks. liite 1, luku 3.4). Aluetehokkuus laskettiin ruutualue-tehokkuutena siten, että rakennusten kerrosala suhteutettiin maa-alaan (tehokkuutta mittaava e-arvo) 250 m x 250 m ruuduittain. Tulos yleistettiin naapuriruutumenetelmällä, joka kuvaa yksittäisen ruudun arvoa paremmin lähiympäristön laatua. Luokituksessa aluetehokkuus jaettiin neljään luokkaan: tiiviit kerrostaloalueet ($e > 0,32$), väljät kerrostaloalueet, mukana myös seka-alueita

($e = 0,16-0,32$), tiiviit pientaloalueet, mukana myös seka-alueita ($e = 0,08-0,16$) ja väljät pientaloalueet ($e < 0,08$).

Tiiviiden asuinalueiden tärkeimmät vahvuudet ovat hyvä sijainti ja liikenneyhteydet sekä palvelujen saatavuus (taulukko 3). Tiiviillä asuinalueilla liikutaan paljon kevyellä ja joukkoliikenteellä, kolme neljästä kävelee ruokakauppaan. Työmatkat ovat lyhyitä ja omalla asuinalueella työssäkäynti kohtalaisen yleistä. Autottomuus on mahdollista. Tiiviillä asuinalueilla on enemmän vaihtoehtoja auton käytölle ja 30 % onkin harkinnut auton käytön vähentämistä. Rakennusten ulkonäköön ja mittakaavaan kiinnitetään huomiota, ne voidaan kokea joko positiivisiksi tai negatiivisiksi. Alueen imago on tärkeämpi tekijä kuin väljemmillä alueilla.

Tiiviiden alueiden epäviihtyvyystekijöitä ovat sosiaaliset häiriöt ja epäsiisteys. Tiiviillä asuinalueilla liikenteen määrästä ja ruuhkautumisesta johtuen liikenneturvallisuus on huonompi ja melua on enemmän, eikä kevyen liikenteen liikkumisympäristö ole aina miellyttävä. Muita tiiviiden alueiden heikkouksia ovat luonnonympäristön puute, tyytymättömyys pihoihin ja vähäisempi yhteisöllisyys. Asuinalueen viihtyisyyteen ollaan tyytymättömämpiä kuin väljemmillä alueilla. Myös mahdollisuuksiin osallistua asuintaloo ja pihaa koskevaan päätöksentekoon ollaan tyytymättömämpiä, mikä johtuu tiiviiden alueiden kerrostalo- ja vuokra-asuntovaltaisuudesta.

Väljien asuinalueiden tärkeimmät vahvuudet ovat rauhallisuus ja luonnonympäristö. Muita vahvuuksia ovat runsaammat sosiaaliset kontaktit, turvallisuus sekä rakentamisen väljyys sinänsä viihtyvyystekijänä. Asuntoon ja pihaan ollaan selvästi tyytyväisempiä kuin tiiviimmillä alueilla. Asuinalueen viihtyisyyteen ollaan myös hiukan tyytyväisempiä kuin muilla alueilla.

Väljien asuinalueiden heikkouksia ovat syrjäinen sijainti, puutteet peruspalveluissa, liikenneyhteyksissä ja joukkoliikennepalveluissa. Myös ulkoilumahdollisuuksista ja liikuntapalveluista on puutetta, kuten lasten leikkipaikoista, valaistuista ulkoilureiteistä, lenkkipoluista, hiihtoladuista ja luistelulentistä. Työmatkat ovat pidempiä kuin tiiviimmillä alueilla ja autottomuus hankalaa. Puolet vastaajista asuu vähintään kahden auton perheissä, autottomissa perheissä vain 4,5 %.

Monet asuinympäristön laatutekijät korreloivat suoraan asuinalueen rakentamisen tehokkuuden kanssa joko positiivisesti tai negatiivisesti. Sen sijaan ulkoilumahdollisuudet noudattavat erilaista kaavaa: huolimatta väljimpien asuinalueiden viher- ja vapaa-alueiden suuresta määrästä, ulkoilumahdollisuuksia ei koeta näillä alueilla yhtä hyväksi kuin tiiviimmillä alueilla. Puutetta

Taulukko 3. Aluetehokkuudeltaan erilaisten asuinalueiden vahvuudet ja heikkoudet (taulukossa tarkasteltu vain tiiveimpiä ja väljimpiä asuinalueita).

	VAHVUUDET	HEIKKOUEDET
Tiiviit asuinalueet ($e > 0,32$)	<ul style="list-style-type: none"> • sijainti ja liikenneyhteydet • hyvä palvelutaso • oman alueen ruokakauppaa käytetään • kolme neljästä kävelee kauppaan • hyvät joukkoliikenneyhteydet, joita käytetään paljon • omalla asuinalueella työssäkäynti kohtalaisen yleistä • lyhyet työmatkat • kevyen ja joukkoliikenteen osuus työmatkoilla suuri • autottomuus ja autonkäytön vähentäminen mahdollista • rakennusten ulkonäkö ja mittakaava • alueen imago ja hyvä maine 	<ul style="list-style-type: none"> • sosiaaliset häiriöt, turvattomuus, pelot • epäsiisteys • häiritsevää liikenteen melua • lasten liikenneturvallisuus heikoin • luonnonympäristön puute • pyöräily-ympäristö ei aina miellyttävä • yhteisöllisyys vähäisempää • tyytymättömyys pihoihin • rakennusten ulkonäkö ja mittakaava • alhaisempi asumisväljyys • enemmän tyytymättömyyttä asuinalueen viihtyisyyteen • tyytymättömyys mahdollisuuksiin osallistua asuintaloa ja pihaa koskevaan päätöksentekoon
Väljät asuinalueet ($e < 0,08$)	<ul style="list-style-type: none"> • rauhallisuus • luonnonympäristö • sosiaaliset kontaktit • turvallisuus • rakentamisen väljyys • omat pihat, joita käytetään paljon ja joihin ollaan tyytyväisiä • asumisväljyys korkeampi • korkeampi asunto-arvosana • tyytyväisyys asuinalueen viihtyisyyteen • täydennysrakentaminen mahdollista ja se useimmiten hyväksytään 	<ul style="list-style-type: none"> • syrjäinen sijainti • pitkät matkat palveluihin • kauppamatkalla yli neljä viidestä käyttää autoa • puutteita peruskoulu-, päivähoito- ja ruokakauppapalveluissa • puutteita joukkoliikennepalveluissa, joukkoliikennettä käytetään vähän • puutteita ulkoilumahdollisuuksista ja liikuntapalveluista kuten lasten leikkipaikoista, valaistuista ulkoilureiteistä, lenkkipoluista, hiihtoladuista ja luistelukentistä • pidemmät työmatkat • autottomuus hankalaa, puolet asuu vähintään 2 auton perheissä

on nimenomaan rakennetuista ulkoilu- ja liikuntapalveluista, kuten harvan pientaloasutuksenkin alueilla. Ulkoilumahdollisuudet koetaan parhaimmiksi toiseksi väljimmässä luokassa ($e = 0,08-0,16$) eli tiiviillä pientaloalueilla. Samoin lasten liikenneturvallisuus koetaan parhaaksi tässä luokassa. Tämä johtuu todennäköisesti siitä, että liikennettä on vähemmän kuin tiiviillä asuinalueilla, ja toisaalta jalkakäytäviä ja erillisiä kevyen liikenteen väyliä on paremmin kuin harvaan rakennetuilla alueilla.

Tutkimusten perusteella yhdyskuntarakenteen tiiviydellä ja elinympäristön laadulla ei ole suoraviivaista suhdetta, vaan rakentamisen tiiviyttä näyttää liittyvän sekä myönteisiin että kielteisiin vaikutuksiin elinympäristön koetussa laadussa (Kyttä ym. 2009). Hyvin toteutettuna täydennysrakentaminen voi lisätä asuinalueiden arvostusta ja imagoa, parantaa palveluita ja joukkoliikenteen tarjontaa sekä vähentää auton käyttöä (mm. Sairinen ym. 2009). Hyvin tiiviillä asuinalueilla tyytymättömyys asuinalueen viihtyisyyteen kuitenkin kasvaa, mm. sosiaaliset häiriöt, turvattomuus, epäsiisteys ja liikenteen aiheuttamat häiriöt lisääntyvät, liikenneturvallisuus heikkenee ja yhteisöllisyyden määrä laskee. Jos sekä asumisväljyys on al-

hainen että asuinympäristö tiiviisti rakennettu, ne voivat vahvistaa toistensa vaikutusta ja aiheuttaa liiallista stressiä (Kyttä ym. 2009). Tutkimusten mukaan luonnonympäristö on merkittävä stressitason alentaja (Melukylä vai mansikkapaikka 2001), kosketus luontoon on tärkeä säilyttää tiivistyvässä rakenteessa. Samoin yhteisöllisyydellä on merkitystä tiiviissäkin kaupunkiympäristössä (Koistinen & Tuorila 2008), ihmisillä on tarve elää yksilöllistä elämäänsä osana jotakin yhteisöä. Kyse onkin siitä, miten tiivis rakenne ja täydennysrakentaminen toteutetaan heikentämättä asuinympäristöjen laatua ja välttämättä ylitiivistämistä.

2.9

Kerrostaloasumisen suosio kasvussa

Vastaajista 55 % haluaisi asua omakotitalossa, 19 % pari- tai rivitalossa ja 24 % kerrostalossa (taulukko 4). Kerrostaloissa asuu huomattavasti suurempi osa kuin haluaisi asua ja vastaavasti omakotitaloissa vähemmän. Myös muissa tutkimuksissa

tavoiteasuminen on nykyistä asumista selvästi pientalovaltaisempaa (mm. Juntto 2007; Lankinen 2008). Muiden tutkimusten perusteella voidaan kuitenkin arvioida, että monet vastaavat toivetalotyyppikysymykseen todennäköisesti myöhemmän perhevaiheen mukaan, ja että tavoiteasuminen on omakotitalovaltaisempaa kuin todelliset muuttoaiheet (mm Juntto 2007).

Taulukko 4. Vastaajien nykyinen talotyyppi ja toivetalotyyppi (%).

	Kerrostalo	Pari- tai rivitalo	Omakotitalo
Nykyinen talotyyppi	46	20	34
Toivetalotyyppi	24	19	55

Pientalotoiveet ovat yleisimpiä lapsiperheillä, 30-49-vuotiailla ja usean auton perheillä. Omakotitalotoiveet ovat yleisiä myös nuorilla. Kerrostalotoiveita on eniten ikääntyneillä ja autottomilla, kohtalaisen usein myös yksin asuvilla.

Omakotitalotoiveet ovat hivenen vähentyneet, kaksi prosenttiyksikköä vuodesta 1998, ja kerrostalotoiveiden osuus on noussut saman verran. Muutos on kuitenkin juuri vielä tilastollisen vaihtelun sisällä (95 %:n luottamustaso). Kerrostalotasukkaista samoin kuin autottomista aiempaa suurempi osuus haluaa asua kerrostalossa. Sen sijaan ikääntyneiden kerrostalotoiveet eivät ole lähteneet odotettuun nousuun. Toisaalta kyselyssä mukana olleet 65-74-vuotiaat ovat yhä paremmassa kunnossa ja nauttivat kolmannesta iästä ilmeisesti mielellään myös omakotitaloa ja sen pihaa hoitamalla.

Yli 75-vuotiaat eivät olleet tutkimuksessa mukana, heidän toiveensa voivat olla jo erilaisia. Tilastokeskuksen asumistutkimuksen mukaan 70 vuotta täyttäneistä 30 %:lla oli muutto- tai asunnon korjausaikomuksia, 75-80-vuotiailla vielä useammin (Juntto 2007). Yleisintä oli harkita palvelutaloon muuttoa. Muita muuttosyitä olivat mm. muutto hissilliseen taloon sekä keskustaan lähemmäs palveluita.

Vastaajista reilu puolet haluaisi asua pientalovaltaisella alueella, keskustassa ja maaseudulla kummallakin vajaa viidennes, sekä kerrostalovaltaisella alueella joka kymmenes. Huolimatta siitä, että pientaloalueet saavat viihtyisyyssarviossa parhaat tulokset, on pientaloalueiden osuus toiveasualueena ollut laskussa. Sen sijaan ääripäiden, keskustan ja maaseudun, suosio on ollut kasvussa.

Toiveasumisen tärkeimmät kriteerit ovat rauhallisuus, palvelujen saatavuus, oma piha ja luonnonläheisyys. Verrattuna vastaajien nykyisen asuinalueen tärkeimpiin viihtyvyystekijöihin palvelui-

den saatavuus on toiveasumisessa korkeammalla sijalla. Rauhallisuutta kaipaavat yllättäen eniten 20-29-vuotiaat. He tosin asuvat alueilla, joilla on keskimääräistä enemmän liikenteen aiheuttamia ja sosiaalisia häiriöitä. Iän mukaan tarkasteltuna rauhallisuus on yleisin asumisen valintakriteeri aina 65-vuotiaaksi asti, sen jälkeen palveluiden saatavuus nousee tärkeämmäksi. Myös autottomille palveluiden saatavuus on tärkein kriteeri. Asumisen vaivattomuus ja helppohoitoisuus on tärkeää yli 60-vuotiaille ja autottomille. Oman pihan merkitys on erityisen suuri pienten lasten perheille.

Asukkaat eivät silti ole erityisen tyytymättömiä asumiseensa, vaikka toiveasumismuoto ei vastaisikaan nykyasumista. Jonkin verran eroja silti on. Ne asukkaat, jotka jo asuvat toivetalotyyppissään, ovat jossain määrin tyytyväisempiä asuntoonsa, pihaansa ja asuinalueeseensa. Toisesta talotyyppistä haaveilevat asukkaat ovat tyytymättömämpiä erityisesti pihaansa kuin toivetalotyyppissään jo asuvat.

Etenkin pienten lasten perheet ja ikääntyneet, jotka eivät asu toivetalotyyppissään, ovat tyytymättömämpiä pihaan.

Toivetalotyyppi ja toiveasualue eivät välttämättä ole realistisia vaihtoehtoja tai juuri tämän hetkiseen elämäntilanteeseen sopivia. Todellisiin asumistarpeisiin vaikuttavat mm. elämäntilanne, fyysinen toimintakyky ja taloudelliset mahdollisuudet (mm. Juntto ym. 2010; Lapintie 2010). Perheen asumispreferenssien yhteensovittaminen ja arjen sujuvuus, kuten työ- ja koulumatkojen sujuvuus sekä tarvittavien palvelujen saatavuus, määräävät pitkälti lopulliset asumisvalinnat. Asunnon sijainnilla on suuri merkitys arkielämän sujumisen ja elinympäristön laadun kannalta (mm. Koistinen & Tuorila 2008), mutta sitä ei välttämättä pohdita toivetalotyyppiä mietittäessä. Esimerkiksi 3 % vastaajista haluaisi Asukasbarometrin mukaan asua omakotitalossa keskustassa.

Asumistoiveet ovat monimuotoisia ja ristiriitaisiakin, eivätkä yksinkertaiset talotyyppivalinnat tuo esiin kaikkia näkökulmia. Samaan aikaan voidaan toivoa omakotitaloa ja hyvää sijaintia lähellä palveluita, tai sekä keskusta- että maaseutuasumista. Osa toiveista koetaan realistisin vaihtoehtoina, osa pelkästään unelmina (Lapintie & Hasu 2010). Toiveissa saattaa monesti olla kyse pikemminkin tietystä asumisen ominaisuudesta kuin talotyyppistä, esimerkiksi tilasta harrastukselle tai omasta pihasta, jotka voivat parhaimmillaan toteutua jopa kerrostalossa.

Asumistoiveet riippuvat myös nykyisestä asumistarjonnasta ja ihmisten tuntemista mahdollisuuksista. Asukkaat valitsevat asumisvaihtoehtoa lähinnä oman asumishistoriansa perusteella ja ra-

joittavat itse mahdollisia asumisen vaihtoehtoja pitäytymällä tutussa ja turvallisessa (Hasu 2010). Barometrin kysymykset ja niihin vastaaminen ovat kiinni vahvasti siinä asumisen todellisuudessa, jossa elämme ja olemme tottuneet elämään. Tätä kuvastaa ehkä osaltaan myös vallitseva tyytyväisyyden korkea aste.

Ihmisten asumispreferenssejä, toiveita rauhallisuudesta ja luonnonläheisyydestä, omasta pihasta ja palveluiden saatavuudesta, pitäisi pystyä tyydyttämään tiiviillä kaupunkirakentamisella, joka välttäisi yhdyskuntien hajautumisen haitalliset seuraukset. Yhdyskuntasuunnittelua ja asuntopolitiikkaa ei voida suoraviivaisesti suunnata asumistoiveiden mukaiseksi, mutta niiden tulee tarjota vaihtoehtoja erilaisiin elämäntilanteisiin ja elämäntapoihin, yhteensovittaa ristiriitaisia asumistavoitteita ekologiset ja taloudelliset reunaehdot huomioiden, sekä avata uusia asumiskonsepteja, joita asukkaat eivät vielä osaa edes tavoitella (mm. Lapintie 2010). Esimerkiksi omakotitalojen ja suurten kerrostalojen välimuotojen osuus asuntokannasta on Suomessa pieni muuhun Eurooppaan verrattuna (Junto 2008). Uusista talotyypeistä tarvitaan malleja ja koerakentamista. Uusia kaupunkimaisia asumiskonsepteja on kehitetty mm. URBA-hankkeessa (Norvasuo ym. 2008 ja 2010).

Asukkaat tarvitsevat paitsi vaihtoehtoja asumisen valintoihin, myös tietoa vaihtoehtojen vertailuun. Asumisvaihtoehtojen kartoittamiseen ja erityyppisten asuinalueiden vertailuun soveltuvia palveluja on kehitteillä muun muassa valtionvarainministeriön sähköisen asioinnin ja demokratian vauhdittamisohjelmassa (SADe-ohjelma), jonka osana ympäristöministeriö vetää Rakentamisen ja Asumisen ePalvelut-hanketta. Tavoitteena on, että nettipalveluista voisi tulevaisuudessa hakea esimerkiksi asuinalueita, jotka sijaitsevat korkeintaan 500 m etäisyydellä ala-asteen koulusta ja joilla on hyvät joukkoliikenneyhteydet.

2.10

Ympäristöystävällisyyttä pidetään tärkeänä asumis- ja liikkumisvalinnoissa

Ympäristöystävällisyys ja ekologisuus ovat nousseet tärkeiksi teemoiksi yhdyskuntasuunnittelussa. Asukkaat vaikuttavat elämäntavoillaan ja valinnoillaan monella tavalla yhdyskuntien ekologisuuteen. Tämän vuoksi myös Asukasbarometriin on lisätty ympäristöystävällisyyttä koskevia kysymyksiä.

Monet asuin ympäristön ympäristöystävällisyyden kannalta tärkeistä tekijöistä liittyvät liikenteeseen. Liikenteeseen liittyvät samoin monet niistä asuin ympäristön laatutekijöistä, jotka ovat kehittyneet huonompaan suuntaan. Auton omistus ja useamman auton omistus on lisääntynyt, samoin auton käyttö. Autottomuuden osuus on vastaavasti pienentynyt. Jalan, pyörällä ja joukkoliikenteellä kulkevien osuus on pienentynyt. Työmatkojen keskipituus on kasvanut ja tyytymättömyys joukkoliikennepalveluihin lisääntynyt.

Vastaajien yleinen suhtautuminen ympäristöystävällisyyteen on hyvin myönteinen. Pääosa vastaajista (86 %) pitäisi asumisen ympäristöystävällisyyttä tärkeänä asunnon ja asuinalueen valinnassa, jos olisi nyt muuttamassa. Yllättäen vanhemmat vastaajat pitävät ympäristöystävällisyyttä asumisvalinnoissa tärkeämpänä kuin nuoret. Vanhemmilla ikäryhmillä on toisaalta nuoria paremmat taloudelliset mahdollisuudet toteuttaa asumisessaan myös muita tavoitteita kuin välittömät arjen tarpeet. Lähes yhtä suuri osa (81 %) pitäisi myös hyviä joukkoliikenneyhteyksiä tärkeänä asunnon ja asuinalueen valinnassa. Joukkoliikenneyhteyksiin kiinnittävät asumisvalinnoissaan eniten huomiota autottomat, nuoret, yli 60-vuotiaat, yksin asuvat ja naiset. Työmatkan kestoa pitäisi tärkeänä jonkin verran pienempi osuus (71 %).

Neljännes niistä vastaajista, joilla on auto säännöllisesti käytettävissä, ovat harkinneet auton käytön vähentämistä. Eniten auton käytön vähentämistä harkitsevat muissa suurissa keskuksissa kuin pääkaupunkiseudulla asuvat vastaajat. Väestöryhmistä auton käytön vähentämistä harkitsevat eniten yksin asuvat ja 40-49-vuotiaat, joista yli kolmannes on harkinnut auton käytön vähentämistä. Myös 20-29-vuotiaista nuorista aikuisista kolmannes on harkinnut auton käytön vähentämistä. Tässä ikäryhmässä myös omakotitalotoiveet ovat hiukan vähentyneet. Nuorten aikuisten asumispreferenssit ovat merkittävässä asemassa tulevaisuuden asuinalueiden suunnittelussa, muun muassa autottomien asuinalueiden kannalta.

Vastaajista yli puolet hyväksyy täydennysrakentamisen omalla asuinalueellaan, jos sen sijoittamiseen ja suunnitteluun pääsee itse vaikuttamaan. 30 % ei hyväksy täydennysrakentamista asuinalueellaan. Harvan pientaloasutuksen alueilla jopa kolme neljästä vastaajasta hyväksyy täydennysrakentamisen. Aluetehokkuudeltaan väljimmillä asuinalueilla lähes kaksi kolmesta hyväksyy täydennysrakentamisen kun muissa aluetehokkuusluokissa noin puolet. Harvaan rakennetuilla alueilla täydennysrakentamiselle on tilaa ja suurempien palvelupuutteiden vuoksi nähdään ehkä parem-

min myös sen hyötyjä. Toisaalta suunnittelemattomasti rakennettujen harvan pientaloasutuksen alueiden täydennysrakentaminen voi olla hankalaa ja ne sitovat rakennetta väljemmäksi kuin alusta asti asemakaavoitetut pientaloalueet.

Asuinalueen nykyinen tiiviys vaikuttaa yllättävän vähän suhtautumiseen täydennysrakentamiseen. Kaikkein tiiveimmilläänkin asuinalueilla yli puolet hyväksyy täydennysrakentamisen. Ilmiö näkyy myös vastaajien mainitsemisessa asuinalueen epäviihtyvyystekijöissä: rakentamisen tiiveys ja täydennysrakentaminen koetaan ongelmaksi lähes yhtä usein sekä tiiviillä että väljillä alueilla. Suhtautuminen täydennysrakentamiseen liittyy enemmän asumisaikaan alueella ja vastaajan ikään. Mitä iäkkäämpi vastaaja ja pidempi asumisaika asuinalueella, sitä suurempi vastustus täydennysrakentamista kohtaan. Pitkä asumisaika juurruttaa alueeseen ja lisää kiintymystä, mikä vaikeuttaa muutosten hyväksyntää. Ikääntyneille asuinympäristö on myös keskeisin elinympäristön osa ja siellä vietetään paljon aikaa.

Talotyyppi- ja asuinaluevalinnoilla vaikutetaan paljon asumisen ja liikkumisen energiankulutukseen. Vaikka vain kaksi prosenttia vastaajista on

maininnut ekologisuuden, energiatehokkuuden tai ympäristöystävällisyyden yhdeksi kolmesta tärkeimmästä syystä toivotun talotyyppin ja asuinalueen valintaan, voivat ympäristöystävällisyystavoitteet sisältyä konkreettisempiin valintakriteereihin, kuten palvelujen saatavuuteen tai hyviin joukkoliikenneyhteyksiin. Esimerkiksi joukkoliikennetoiveet ovat lähes kaksinkertaistuneet. Myös se, että kerrostaloasumisen suosio on kasvussa, etenkin keskustamaisen kerrostaloasumisen, ja omakotitaloiveet ovat hiukan vähentyneet, saattaa kertoa asukkaiden asennemuutoksesta.

Koska asukkaiden elämäntavoilla ja kulutusvalinnoilla on suuri merkitys yhdyskuntien ekologisuuteen, on yhteiskunnan ja asukkaiden tarpeet sovitettava yhteen rakennettaessa kestävää ympäristöä. Tarvitaan tietoa siitä, mitkä tekijät johtavat tiettyihin asumisvalintoihin ja miten valintoihin voidaan vaikuttaa ympäristöystävällisempään suuntaan. Keskeistä on, että ratkaisut ovat asukkaiden kannalta ymmärrettäviä ja hyväksyttäviä. Kansalaisille tulisi myös tarjota kokonaisvaltaisempaa tietoa siitä, miten asuinpaikan valinta vaikuttaa arjen toimivuuteen, liikenteeseen ja energiankulutukseen.

3 Asuinympäristön laatu

- 97 % on tyytyväisiä asuinalueen viihtyisyyteen, tyytyväisten osuus kasvanut
- Tärkeimmät viihtyvyystekijät asuinympäristössä
 1. Rauhallisuus
 2. Luonnonympäristö
 3. Sijainti, liikenneyhteydet
 4. Palvelujen saatavuus, harrastusmahdollisuudet
- Tärkeimmät epävihtyvyystekijät asuinympäristössä
 1. Liikenne
 2. Sosiaaliset häiriöt, turvattomuus, rauhattomuus
- 94 % on tyytyväisiä asuinalueen rauhallisuuteen
- 33 % kokee häiritsevää liikenteen melua asunnossaan, osuus kasvanut

Viihtyisyys

Tyytyväisyys asuinalueen viihtyisyyteen

Asuinalueen yleiseen viihtyisyyteen ollaan hyvin tyytyväisiä. Vastaajista 97 % on erittäin tai melko tyytyväisiä, jopa yli puolet erittäin tyytyväisiä, tyytymättömiä on vain 3 % (kuva 2). Erittäin tyytyväisten osuus on seurantajaksolla 1998-2010 jatkuvasti kasvanut ja tyytymättömien osuus pienentynyt.

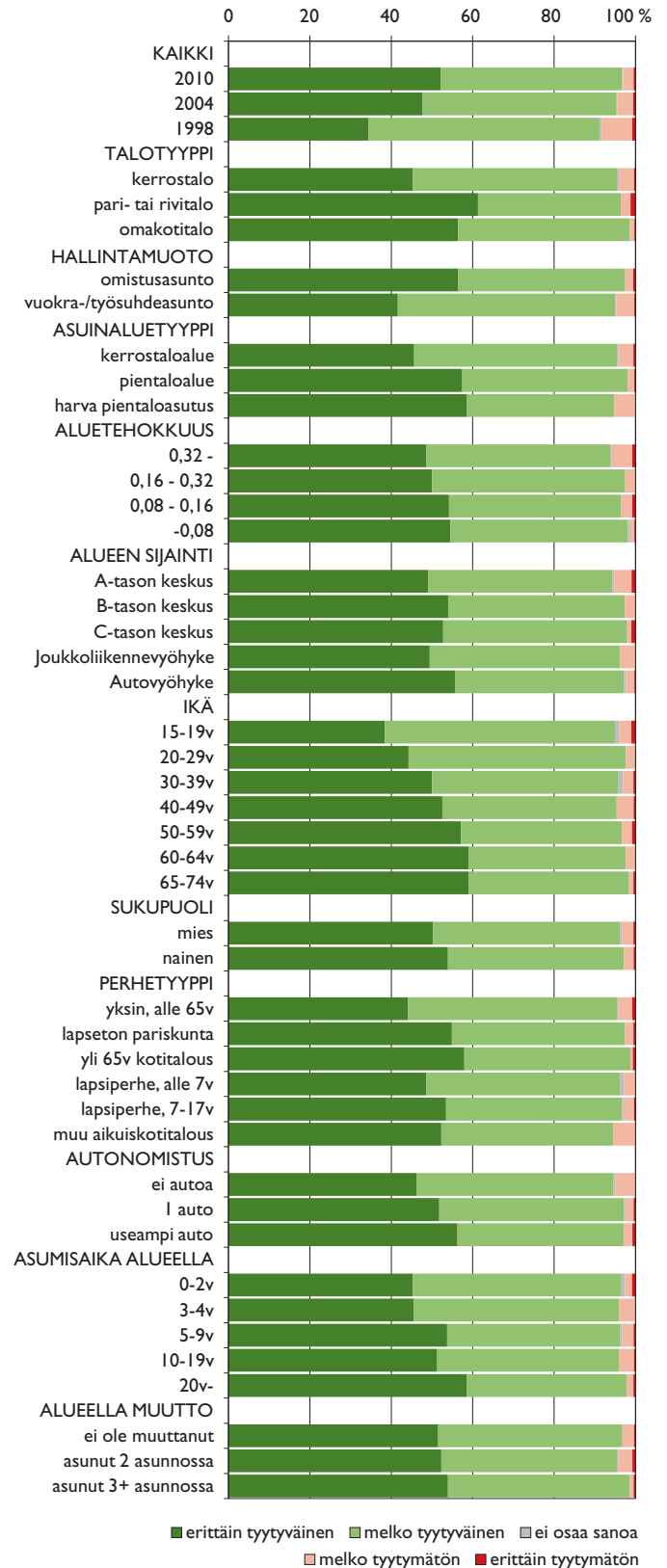
Suuria eroja eri aluetyyppien ja väestöryhmien välillä ei ole. Pientalovaltaisilla alueilla ja omistusasunnoissa asuvat ovat hiukan tyytyväisempiä asuinalueen viihtyisyyteen kuin kerrostaloissa ja vuokra-asunnoissa asuvat. Erittäin tyytyväisiä on eniten pari- ja rivitaloasukkaissa. Tyytymättömyys kasvaa jonkun verran mitä suurempi on aluetehokkuus eli mitä tiiviimmin alue on rakennettu. Tyytyväisyys sen sijaan kasvaa vastaajan iän myötä, jonkun verran myös asumisajan myötä. Vähintään kolmessa asunnossa samalla asuinalueella asuneista vastaajista hyvin harva on tyytymätön. Viihtyisyyden kokeminen usein kasvaa ajan myötä samalla alueella, mutta toisaalta viihtyisillä alueilla pysytään kauemmin ja muutetaan alueen sisällä.

Vuoden 1998 ja 2004 kyselyihin verrattuna tyytyväisyys viihtyisyyteen on parantunut erityisesti vuokra- ja kerrostaloasukkailla sekä 20-29-vuotiailla ja yksin asuvilla. Nämä väestöryhmät asuvatkin pääosin vuokra- ja kerrostaloasunnoissa.

Kolme tärkeintä viihtyvyystekijää

Vastaajia pyydettiin nimeämään kolme tärkeintä viihtyvyystekijää asuinalueellaan. Valmiita vastausvaihtoehtoja ei annettu, mutta vastaukset koodattiin ennalta määriteltyihin luokkiin. Kysymystä ei ole kysytty aiemmissa kyselyissä. Vastaajat mainitsivat keskimäärin 2,8 viihtyvyystekijää. Vastaajista 2 % ei nimennyt yhtään viihtyvyystekijää. Vastaajien nimeämien viihtyvyystekijöiden määrässä vastaajaa kohti ei ollut suuria eroja eri aluetyyppien tai väestöryhmien välillä.

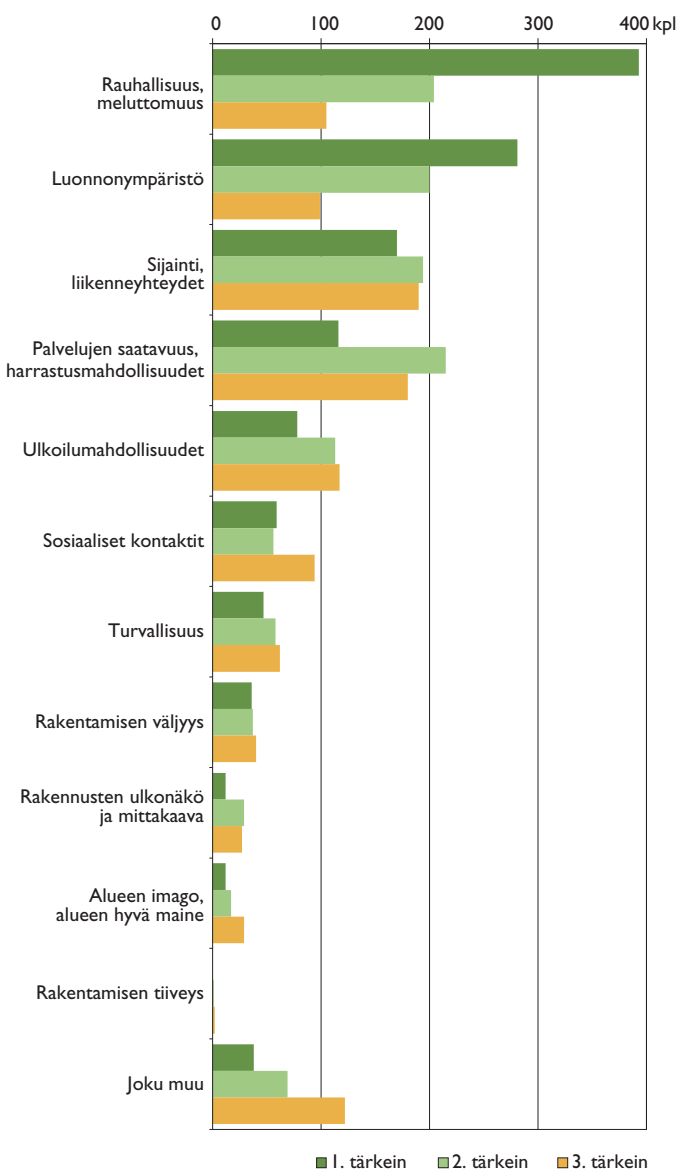
Viihtyvyystekijöistä eniten mainintoja saavat rauhallisuus, luonnonympäristö sekä sijainti ja liikenneyhteydet (taulukko 5, kuva 3). Neljännellä yhteenlasketulla sijalla ovat palvelujen saatavuus ja harrastusmahdollisuudet, mutta toiseksi tärkeimpänä viihtyvyystekijänä ne mainitaan kaikkein useimmin. Myös ulkoilumahdollisuudet, sosiaaliset kontaktit ja turvallisuus saavat kohtalaisen paljon mainintoja. Suhteellisen harva on pitänyt rakentamisen väljyyttä, rakennusten ulkonäköä tai

Kuva 2. Vastaajien tyytyväisyys asuinalueen viihtyisyyteen.

Taulukko 5. Viihtyvyystekijän vähintään kerran maininneiden vastaajien osuus (%).

Rauhallisuus, meluttomuus	55
Luonnonympäristö	45
Sijainti, liikenneyhteydet	43
Palvelujen saatavuus, harrastusmahdollisuudet	39
Ulkoilumahdollisuudet	24
Sosiaaliset kontaktit	16
Turvallisuus	13
Rakentamisen väljyys	9
Rakennusten ulkonäkö ja mittakaava	5
Alueen imago, alueen hyvä maine	5
Rakentamisen tiiveys	0
Joku muu	17

Kuva 3. Kolme tärkeintä viihtyvyystekijää asuinalueella.

alueen imagoa tärkeänä viihtyvyystekijänä. Luokan 'muu' mainintoja ovat mm. alueen siisteys, lasten leikkipaikat, hyvin hoidetut pyörätiet, oma piha, puhdas ilma ja edulliset asumiskustannukset. Asumisen kustannukset eivät ole sinänsä ympäristön laatua kuvaava ominaisuus, mutta jotkut vastaajat ovat silti ilmoittaneet sen viihtyvyystekijäksi.

Tärkeimmät asuinalueen viihtyvyystekijät ovat lähes samat kuin Tilastokeskuksen asumistutkimuksessa kysytyt nykyisen asunnon valintaan vaikuttaneet tärkeimmät asuinalueen ominaisuudet. Siinä tärkeimmiksi nousivat keskeinen sijainti, luonnonläheisyys sekä turvallisuus ja rauhallisuus (Junto 2007).

Kerrostaloalueilla tärkeimmät viihtyvyystekijät ovat hyvä sijainti ja liikenneyhteydet sekä palvelujen saatavuus ja harrastusmahdollisuudet (taulukko 6). Seuraavana tulevat luonnonympäristö ja rauhallisuus, kohtalaisen usein mainitaan myös ulkoilumahdollisuudet. Turvallisuus on saanut vähemmän mainintoja kuin pientalo- ja harvan pientaloasutuksen alueilla.

Pientaloalueilla tärkein viihtyvyystekijä on rauhallisuus, toiseksi tärkein luonnonympäristö. Kolmantena ovat sijainti ja liikenneyhteydet, mutta melkein yhtä usein mainitaan palvelujen saatavuus ja harrastusmahdollisuudet. Ulkoilumahdollisuudet saavat yhtä paljon mainintoja kuin kerrostaloalueilla. Sosiaaliset kontaktit saavat jonkun verran enemmän mainintoja kuin muilla alueilla.

Harvan pientaloasutuksen alueilla viihtyvyystekijöinä korostuvat voimakkaasti rauhallisuus ja luonnonympäristö. Näiden lisäksi mainintoja ovat saaneet lähinnä sijainti ja liikenneyhteydet sekä rakentamisen väljyys, jotka ovat saaneet yhtä paljon mainintoja. Ulkoilumahdollisuuksien, rakennusten ulkonäön sekä alueen imagon merkitys viihtyvyystekijöinä on selvästi pienempi kuin kerros- ja pientaloalueilla. Harvan pientaloasutuksen alueet ovat pääosin taajamien reuna-alueiden väljästi rakennettuja omakotitaloalueita taajaman ja maaseudun vaihettumisvyöhykkeellä (ks. liite 1, luku 3.5).

Mitä suurempi aluetehokkuus eli mitä tiiviimmin rakennettu alue, sen enemmän viihtyvyystekijöinä painottuvat sijainti ja liikenneyhteydet, palvelujen saatavuus ja harrastusmahdollisuudet, rakennusten ulkonäkö ja mittakaava sekä alueen imago ja hyvä maine. Mitä väljemmin rakennettu alue, sitä enemmän viihtyvyystekijöiksi koetaan rauhallisuus, luonnonympäristö, sosiaaliset kontaktit, turvallisuus sekä rakentamisen väljyys. Ulkoilumahdollisuudet saavat eniten mainintoja toiseksi väljimmässä aluetehokkuusluokassa ($e = 0,08 - 0,16$), mikä vastaa pääosin tiiviitä pientaloalueita.

Suurissa keskuksissa viihtyvyystekijöitä ovat ensisijaisesti sijainti ja liikenneyhteydet sekä palve-

Taulukko 6. Tärkeimmät viihtyvyystekijät asuinalueittain mukaan.

Kerrostaloalue	Pientaloalue	Harva pientaloasutus
Sijainti, liikenneyhteydet	Rauhallisuus, meluttomuus	Rauhallisuus, meluttomuus
Palvelujen saatavuus	Luonnonympäristö	Luonnonympäristö
Luonnonympäristö	Sijainti, liikenneyhteydet	Sijainti, liikenneyhteydet / Rakentamisen väljyys

lujen saatavuus ja harrastusmahdollisuudet, muita alueita useammin myös rakennusten ulkonäkö ja mittakaava sekä alueen imago ja hyvä maine. Palvelujen saatavuus ja harrastusmahdollisuudet saa eniten mainintoja B-tason keskuksissa. Tämä voi johtua siitä, että B-tason keskusten rajausta kulkee lähellä kaupunkikeskustaa, mutta A-tason keskusten eli pääkaupunkiseudun rajausta pitää sisällään laajemman alueen, kantakaupungin lisäksi myös esikaupunkien intensiivisen joukkoliikenneväyhyksen (ks. liite 1, luku 3.3). Autoväyhyksen viihtyvyystekijät ovat erityisesti rauhallisuus ja luonnonympäristö, muita alueita useammin myös sosiaaliset kontaktit ja rakentamisen väljyys. Turvallisuus on mainittu useimmin sekä joukkoliikenne- että autoväyhyksellä.

Eri väestöryhmien vastausten erot noudattelevat pääpiirteissään aluetyyppieroja. Rauhallisuus on tärkein viihtyvyystekijä kaikilla paitsi yksin asuvilla ja autottomilla, sen merkitys korostuu etenkin pienten lasten perheillä, lapsenomilla pariskunnilla ja yli 50-vuotiailla. Yksin asuvilla, 20-29-vuotiailla ja autottomilla painottuvat sen sijaan sijainti ja liikenneyhteydet sekä palvelujen saatavuus. Ulkoilumahdollisuudet ovat tärkeämpiä viihtyvyystekijöitä ikääntyneille sekä pienten lasten perheille. Turvallisuus on keskeinen viihtyvyystekijä 30-39-vuotiailla ja lapsiperheille sekä rakentamisen väljyys pienten lasten perheille. Sosiaaliset kontaktit korostuvat 15-19-vuotiaiden ja yli 65-vuotiaiden viihtyvyystekijänä. Myös asuinalueen myötä sosiaalisten kontaktien merkitys kasvaa.

Kolme tärkeintä epävihtyvyystekijää

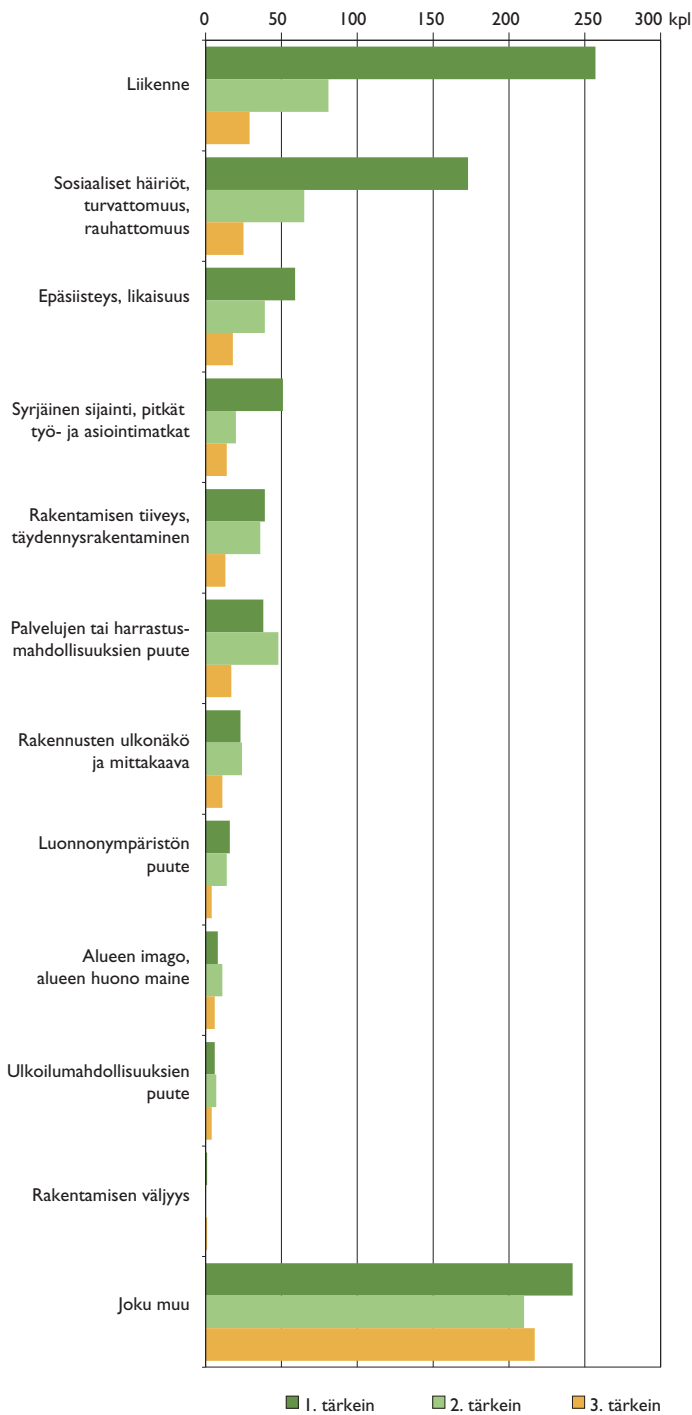
Vastaajia pyydettiin nimeämään kolme tärkeintä epävihtyvyystekijää asuinalueellaan. Valmiita vastausvaihtoehtoja ei annettu, mutta vastaukset koodattiin ennalta määriteltyihin luokkiin. Kysymystä ei ole kysytty aiemmissa kyselyissä. Vastaajat mainitsivat keskimäärin 1,4 epävihtyvyystekijää, eli puolet vähemmän kuin viihtyvyystekijöitä. Vastaajista 28 % ei nimennyt yhtään epävihtyvyystekijää, kun viihtyvyystekijöitä jätti mainitsematta vain 2 %.

Epävihtyvyystekijöistä selvästi eniten mainintoja saavat liikenteen aiheuttamat häiriöt ja ongelmat (taulukko 7). Tarkempaa tietoa tähän luokkaan koodatuista maininnoista ei saatu. Niitä voivat olla mm. liikenteen melu, liikenteestä johtuva turvattomuus, läpiajoliikenne, huonot liikenneyhteydet ja joukkoliikennepalvelujen puutteet. Toiseksi eniten mainintoja saavat sosiaaliset häiriöt, turvattomuus tai rauhattomuus, esimerkiksi päihtyneiden aiheuttamat häiriöt, levottomuus, ilkeävalta, murrot ja varkaudet. Muita epävihtyvyystekijöitä nimetään paljon vähemmän, kuten epäsiisteys sekä palvelujen tai harrastusmahdollisuuksien puute. Ensimmäiseksi mainittuna epävihtyvyystekijänä myös syrjäinen sijainti ja / tai pitkät työ- ja asiointimatkat sekä rakentamisen tiiveys ja / tai täydennysrakentaminen saavat kohtalaisen paljon mainintoja (kuva 4). Hyvin harva pitää rakennusten ulkonäköä, luonnonympäristön tai ulkoilumahdollisuuksien puutetta tai alueen huonoa mainetta tärkeänä epävihtyvyystekijänä.

Taulukko 7. Epävihtyvyystekijän vähintään kerran mainitsemien vastaajien osuus (%).

Liikenne	28
Sosiaaliset häiriöt, turvattomuus, rauhattomuus	20
Epäsiisteys, likaisuus	9
Palvelujen tai harrastusmahdollisuuksien puute	8
Rakentamisen tiiveys, täydennysrakentaminen	7
Syrjäinen sijainti, pitkät työ- ja asiointimatkat	6
Rakennusten ulkonäkö ja mittakaava	4
Luonnonympäristön puute	3
Alueen imago, alueen huono maine	2
Ulkoilumahdollisuuksien puute	1
Rakentamisen väljyys	0
Joku muu	35

Ennalta määritellyt luokat eivät onnistuneet kattamaan kaikkia vastaajien mainitsemia epävihtyvyystekijöitä. Luokkaan 'muu' on mennyt peräti 37 % kaikista maininnoista. Tähän luokkaan on koodattu monenlaisia epävihtyvyystekijöitä kuten hajuhaitat, melu (josta osa on koodattu 'liikenne'-luokkaan), rakennustyöt, jatkuvat tietyt, kehnoiden hoito, katuvalojen puuttuminen, puistojen

Kuva 4. Kolme tärkeintä epäviihtyvyystekijää asuinalueella.

ja luonnonympäristön hoitamattomuus, kevyen liikenteen väylien puute, parkkipaikkojen puute, irrallaan juoksevat koirat ja koirien jätökset, lokit, oravat, hylätyt romuautot, saastuminen ja asuntojen liian korkea hintataso. Myös huonot liikenneyhteydet ja huonot joukkoliikennepalvelut on usein koodattu tähän luokkaan, eikä 'liikenne' tai 'syrjäinen sijainti' -luokkiin. Asumisen kustannukset on saanut mainintoja epäviihtyvyystekijänä, vaikka se ei kuvaa ympäristön laatua.

Epäviihtyvyyssmainintojen määrässä on selvästi enemmän eroja eri aluetyyppien ja väestöryhmien välillä kuin viihtyvyystekijöissä. Pientaloalueilla mainitaan vain 1,3 epäviihtyvyystekijää/vastaaja, kerrostaloalueilla 1,5 ja harvan pientaloasutuksen alueilla 1,6. Omistusasujat mainitsivat keskimäärin 1,4 epäviihtyvyystekijää asuinalueellaan, vuokra-asujat 1,6. Kaikkein tiiveimmin rakennetuilla alueilla ($e > 0,32$) ja A-tason keskuksissa tekijöitä mainitaan selvästi enemmän kuin muissa luokissa, 1,7 epäviihtyvyystekijää/vastaaja. Toisaalta positiivisten viihtyvyystekijöiden määrässä nämä alueet eivät poikkea muista alueista. Väestöryhmistä eniten epäviihtyvyystekijöitä mainitsivat pienten lasten perheet ja 30-39-vuotiaat, keskimäärin 1,8 mainintaa/vastaaja.

Kerrostaloalueilla sosiaaliset häiriöt ovat tärkein epäviihtyvyystekijä, kun taas pientaloalueilla ja harvan asutuksen alueilla liikenne koetaan suurimmaksi ongelmaksi (taulukko 8). Harvan pientaloasutuksen alueilla sosiaalisia häiriöitä ei mainita lainkaan. Epäsiisteys, rakennusten ulkonäkö ja mittakaava sekä luonnonympäristön puute ovat suurempia ongelmia kerrostaloalueilla, syrjäinen sijainti sekä palvelujen tai harrastusmahdollisuuksien puute taas harvan asutuksen alueilla ja pientaloalueilla. Myös ulkoilumahdollisuuksien puute koetaan usein ongelmaksi harvan asutuksen alueilla. Vaikka harva pientaloasutus sijaitsee yleensä viheralueiden äärellä, on rakennettuja ulkoilureittejä ja -palveluja kuitenkin vähemmän kuin tiiviimmillä alueilla. Rakentamisen tiiveys tai täydennysrakentaminen mainitaan epäviihtyvyystekijäksi yllättäen useimmin pientaloalueilla, mutta ero kerrostaloalueisiin on pieni.

Liikenne koetaan merkittäväksi ongelmaksi kaikissa aluetehokkuusluokissa, mutta eniten kaikkein tiiveimmillä sekä kaikkein väljimmillä alueilla. Väljimmillä alueilla se on ylivoimaisesti suurin epäviihtyvyystekijä. Tiiviimmillä asuinalueilla sosiaaliset häiriöt nousevat hiukan yleisemmäksi ongelmaksi kuin liikenne. Tiiviisti rakennetuilla alueilla epäviihtyvyystekijöinä korostuvat muita enemmän myös epäsiisteys, luonnonympäristön puute sekä rakennusten ulkonäkö ja mittakaava. Väljästi rakennetuilla alueilla taas korostuvat syrjäinen sijainti sekä palvelujen tai harrastusmahdollisuuksien puute. Sen sijaan rakentamisen tiiveys ja täydennysrakentaminen koetaan ongelmaksi lähes yhtä usein sekä tiiviillä että väljillä alueilla.

Asuinalueen sijainti yhdyskuntarakenteessa vaikuttaa epäviihtyvyystekijöiden kokemiseen. Liikenne on suurin epäviihtyvyystekijä kaikissa aluetyypeissä paitsi pääkaupunkiseudun intensiivisillä alueilla (A-tason keskus), jossa sosiaaliset

Taulukko 8. Tärkeimmät epäviihtyvyytekijät asuinaluetyypin mukaan.

	Kerrostaloalue	Pientaloalue	Harva pientaloasutus
1.	Sosiaaliset häiriöt	Liikenne	Liikenne
2.	Liikenne	Sosiaaliset häiriöt	Syrjäinen sijainti, pitkät matkat
3.	Epäsiisteys, likaisuus	Syrjäinen sijainti, pitkät matkat	Palvelujen tai harrastusmahdollisuuksien puute

häiriöt nousevat vielä merkittävämmiksi. Vähiten sosiaalisia häiriöitä mainitaan pienemmissä C-tason keskuksissa sekä autovyöhykkeellä. Myös epäsiisteys mainitaan useimmin ongelmaksi pääkaupunkiseudulla. Luonnonympäristön puute on erityisesti suurten keskusten ongelma, syrjäinen sijainti taas autovyöhykkeen ongelma. Maininnat rakentamisen tiiveydestä ja täydennysrakentamisesta jakaantuvat tässäkin kaikkiin alueluokkiin. Palvelujen puute ei nouse muita suuremmaksi ongelmaksi missään alueluokassa.

Väestöryhmien erot mainituissa epäviihtyvyystekijöissä heijastelevat asuinalueen sijainnista johtuvia eroja: sosiaaliset häiriöt ja luonnonympäristön puute epäviihtyvyystekijöinä korostuvat yksin asuvilla, autottomilla ja 20-29-vuotiailla, palvelujen tai harrastusmahdollisuuksien puute taas ylivoimaisesti eniten pienten lasten perheillä. Liikenne koetaan ongelmaksi erityisesti lapsiperheissä, mikä voi viitata liikenteen aiheuttamaan turvattuuteen, mutta myös joukkoliikennepalvelujen puutteeseen. Myös ulkoilumahdollisuuksien puute nousee esiin erityisesti pienten lasten perheissä. Rakennusten ulkonäköä ja mittakaavaa sekä alueen imagoa pitävät häiritsevänä lähinnä 20-29-vuotiaat ja yksin asuvat. Rakentamisen tiiveys tai täydennysrakentaminen koetaan negatiiviseksi tekijäksi etenkin pienten lasten perheissä, vaikka ne asuvatkin keskimääräistä väljemmin rakennetuilla alueilla.

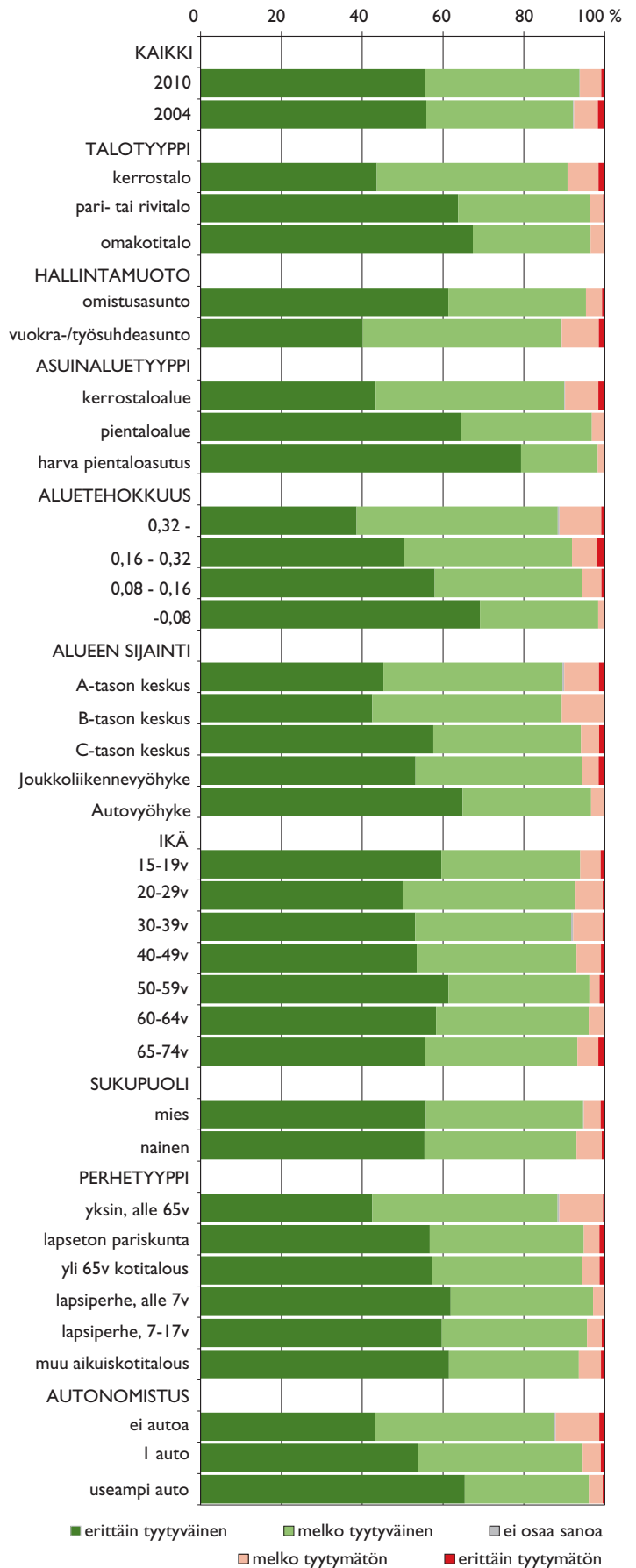
Rauhallisuus

Suurin osa vastaajista, 94 % on tyytyväisiä asuinalueensa rauhallisuuteen (kuva 5). Tyytyväisten osuus on hiukan kasvanut vuoden 2004 kyselystä. Kysymystä ei kysytty vuonna 1998. Rauhallisuus pitää sisällään sekä meluttomuuden että sosiaalisten häiriöiden puuttumisen. Tyytymättömyys rauhallisuuteen on yhteydessä häiritseväksi koettuun liikenteen meluun (luku 3.3). Myös asuinalueen epäviihtyvyystekijöissä (luku 3.1) mainitut liikenteen aiheuttamat ongelmat sekä sosiaaliset häiriöt korreloivat jossain määrin rauhallisuuteen tyytymättömyyden kanssa, sosiaaliset häiriöt korreloivat jopa enemmän.

Erityyppisten asuinalueiden välillä on eroja tyytyväisyydessä rauhallisuuteen. Erot ovat samansuuntaiset kuin tyytyväisyydessä asuinalueen viihtyisyyteen, mutta suuremmat. Pientalo- ja omistusasukkaat ovat tyytyväisempiä rauhallisuuteen kuin kerrostalo- ja vuokra-asukkaat. Mitä väljemmin rakennettu alue, sen tyytyväisempiä ollaan alueen rauhallisuuteen. Erityisen tyytyväisiä rauhallisuuteen ovat harvan pientaloasutuksen alueilla asuvat. Autovyöhykkeellä asuvat ovat huomattavasti tyytyväisempiä asuinalueen rauhallisuuteen kuin suurissa keskuksissa asuvat. Autovyöhyke onkin pääosin väljää pientaloaluetta.

Väestöryhmien erot eivät kovin voimakkaasti heijastele aluetyyppieroja lukuun ottamatta autottomia ja yksin asuvia, jotka ovat tyytymättömmimpiä asuinalueen rauhallisuuteen. He asuvat useimmiten tiiviillä kerrostaloalueilla ja keskimääräistä useammin suurissa keskuksissa. Tyytyväisimpiä ovat pienten lasten perheet.

Suuria muutoksia tyytyväisyydessä rauhallisuuteen ei ole tapahtunut vuodesta 2004, vuokra-asujien tyytyväisyys on lisääntynyt eniten.

Kuva 5. Vastaajien tyytyväisyys asuinalueen rauhallisuuteen.

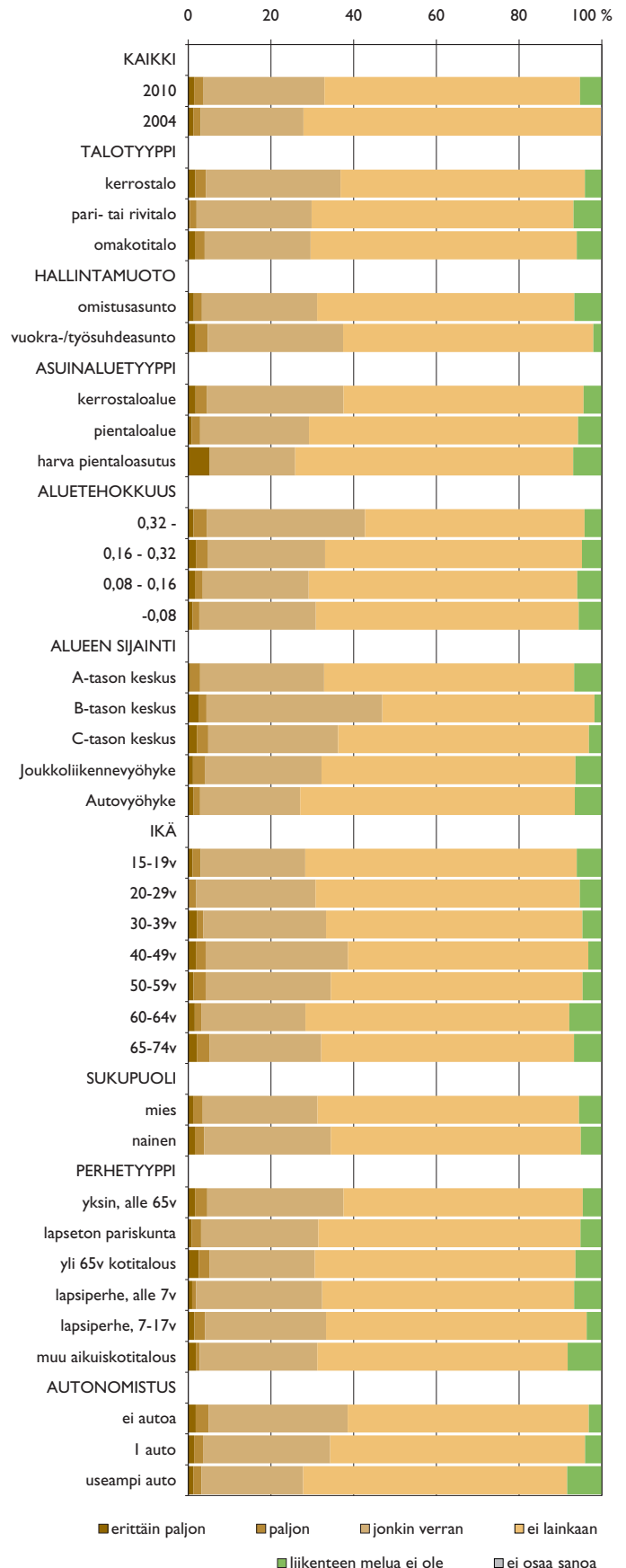
Liikenteen melu

Vastaajista 33 % pitää liikenteen melua asunnonsa vähintään jonkin verran häiritsevänä (kuva 6). Kuitenkin vain 1,4 %:a vastaajista liikenteen melu häiritsee erittäin paljon ja 2,3 %:a paljon. Suurinta osaa liikenteen melu ei häiritse asunnon sisällä lainkaan. Vuoden 2004 kyselyyn verrattuna häiritsevää liikenteen melua kokee asunnossaan yhä useampi, osuus on kasvanut 5 prosenttiyksiköllä. Myös erittäin paljon ja paljon häiritsevää liikenteen melua kokevien osuudet ovat jonkin verran kasvaneet. Kysymykseen otettiin mukaan uusi vastausluokka 'liikenteen melua ei ole'. Aiemmassa kyselyssä tämä vaihtoehto on mennyt 'ei lainkaan' -luokkaan.

Eri tyyppisten asuinalueiden erot liikenteen melun häiritsevyydessä ovat samankaltaiset kuin tyytyväisyydessä alueen rauhallisuuteen, vaikkakaan eivät yhtä selvät. Kerrostaloalueilla ja vuokra-asunnoissa häiritsevää liikenteen melua koetaan enemmän kuin pientaloalueilla ja omistusasunnoissa. Aluetehokkuuden ja alueen yhdyskuntarakenteellisen sijainnin mukaan erot eivät ole yhtä selkeitä. Jossain määrin häiritsevä melu lisääntyy mitä tiiviimmin alue on rakennettu, mutta A-tason keskuksissa melua koetaan jopa vähemmän kuin pienemmissä B- ja C-tason keskuksissa. Tämä voi johtua myös A-tason keskuksen eli pääkaupunkiseudun intensiivisten alueiden rajauksesta, joka ulottuu suhteellisen kauas keskustasta (ks. liite 1, luku 3.3). Harvan pientaloasutuksen alueilla asuvia vastaajia on niin vähän, ettei erittäin paljon häiritsevää liikenteen melua kokevien muita suurempi osuus, 5,2 %, ole tilastollisesti luotettava.

Väestöryhmien välillä ei ole suuria eroja meluhaittojen kokemisessa. Yksin asuvat ja autottomat asuvat usein tiiviillä kerrostaloalueilla, joilla meluhaittoja on enemmän.

Liikenteen melu on vuodesta 2004 lisääntynyt yllättäen omakotitaloasukkailla. Tämä voi johtua paitsi vanhojen omakotitaloalueiden liikenteen muutoksista, myös uusien omakotitalojen rakentamisesta melualueille. Väestöryhmistä liikenteen melun häiritsevyyys on lisääntynyt ikääntyneillä.

Kuva 6. Liikenteen melun häiritsevyyys asunnossa.

4 Palvelujen saatavuus

- Asuinalueella on
 - Ala-aste 84 % (ala-asteikäisten perheistä) osuus laskenut
 - Päivähoitopalveluja 90 % (päivähoitoikäisten perheistä) pysynyt ennallaan
 - Ruokakauppa 86 % osuus kasvanut
- Palvelut ovat riittävän lähellä
 - Ala-aste 90 % (ala-asteikäten perheistä)
 - Päivähoito 90 % (päivähoitoikäisten perheistä)
 - Ruokakauppa 95 %
- Etäisyys korkeintaan 500 m
 - Ala-asteelle 41 %
 - Ruokakauppaan 6 %
- Toivotuimmat palvelut
 1. Ruokakauppa
 2. Muut kaupat
 3. Joukkoliikenne

Peruskoulun ala-aste

Asuinalueen peruskoulupalvelut

Peruskoulun ala-aste on omalla asuinalueella 82 %:lla vastaajista, mikä on noin puolitoista prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuonna 2004 (kuva 7). 'Ei-osaa-sanoa' -vastausten osuus on tosin myös noussut. Niiden osuus, jotka tietävät että asuinalueella ei ole ala-astetta, on sekin hiukan kasvanut.

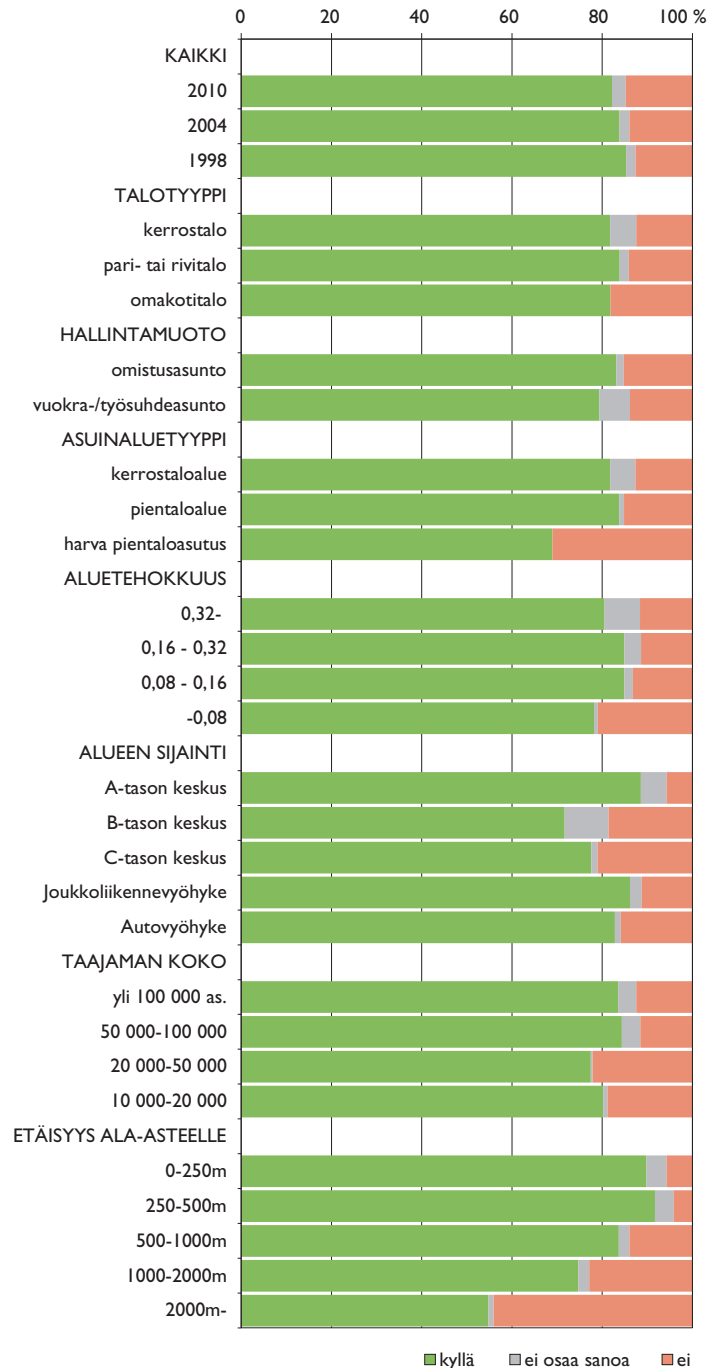
Tarkastelujaksolla 1998-2010 ala-asteet ovat asuinalueilla hiljalleen vähentyneet. Vuoden 1998 kyselyssä kysyttiin peruskoulupalveluja, mutta tällä ei pitäisi olla merkitystä vastauksiin, sillä alueen peruskoulupalvelut kattavat lähes aina vähintään ala-asteen. Ala-asteet eivät tilastojen mukaan ole vähentyneet 2000-luvulla yli 10 000 asukkaan taajamissa, mutta kylläkin pienissä taajamissa ja haja-asutusalueella, jotka eivät olleet kyselyssä mukana (Elinympäristön seurantarjestelmä).

Ala-asteikäisten lasten perheistä 84 %:lla on ala-aste asuinalueella. Vuonna 1998 osuus oli 90 % ja 2004 vastaavasti 89 %, eli ala-asteikäisten peruskoulupalvelujen saatavuus omalla asuinalueella on selvästi heikentynyt.

Eri alueiden välillä ei ole kovin suuria eroja. Ala-astepalvelujen vertailua taustamuuttujittain vaikeuttaa peruskoulua käyttämättömien ryhmien tiedon puute oman alueen peruskoulupalveluista. 'Ei-osaa-sanoa' -vastauksia on erityisen paljon kerrostalo-, vuokra-asunto- ja tiiviisti rakennetuilla alueilla sekä suurissa keskuksissa. Eniten peruskoulupalveluissa on puutteita harvan pientalo-asutuksen alueilla, väljästi rakennetuilla alueilla, pienissä keskuksissa ja pienemmissä taajamissa. Omakotitaloalueilla puutteita on enemmän kuin kerrostaloalueilla.

Etäisyys ala-asteelle

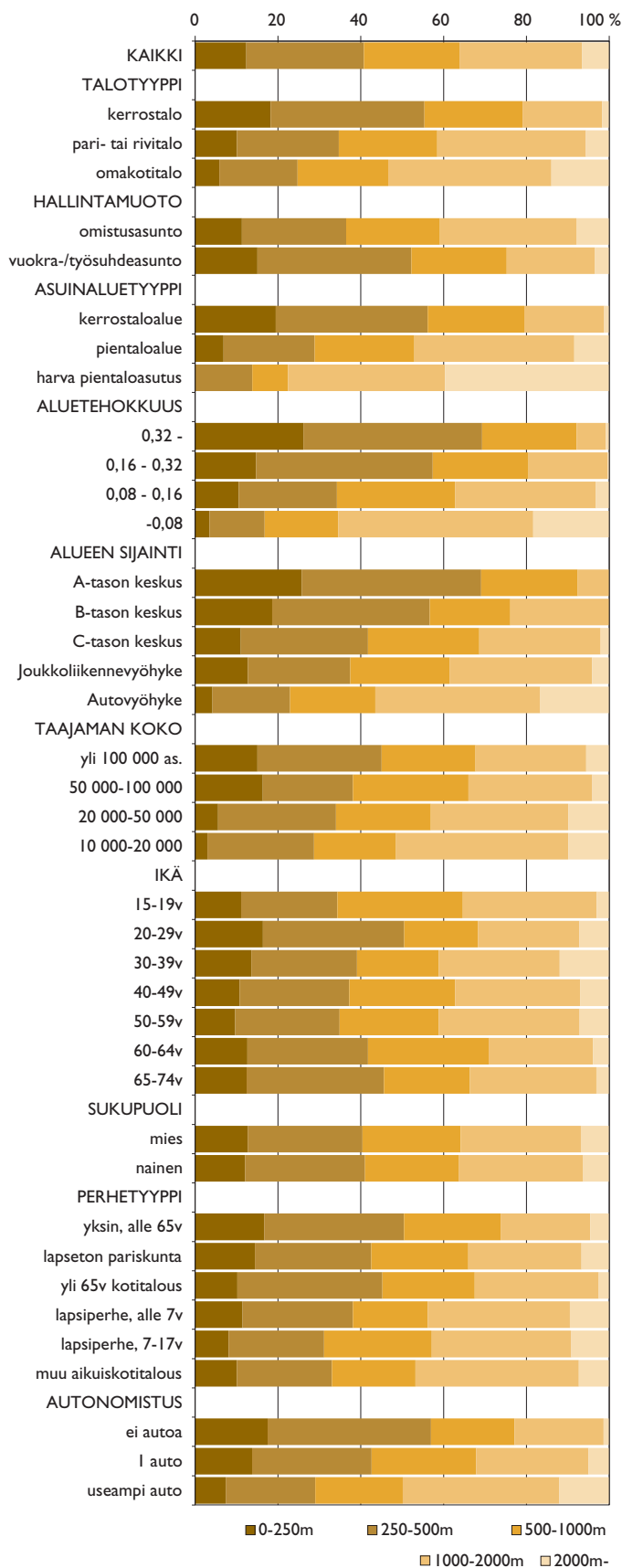
Koska ala-asteen sijaintikysymykseen liittyy epävarmuutta niissä vastaajaryhmissä, jotka eivät palvelua käytä, tuloksia analysoitiin myös etäisyysvyöhykeluokituksen avulla. Luokitus laadittiin paikkatietoanalyysina, eikä se siten ole riippuvainen vastaajan tietämyksestä ala-asteen sijainnista. Ala-asteiden 250 m ja 500 m etäisyysvyöhykkeet ovat linnuntie-etäisyyksiä, koska näillä etäisyyksillä pääliikkumismuoto on kevyt liikenne, joka ei välttämättä noudata tieverkkoja. Pidemmät etäisyydet laskettiin tie-etäisyyksinä. Asuinympäristön suunnitteluperiaatteissa 1970-luvulla tavoitteena pidettiin korkeintaan 500 m jalankulkuetäisyyttä asunnosta ala-asteen kouluun kaupunkimaisten

Kuva 7. Peruskoulun ala-aste omalla asuinalueella. Vuonna 1998 kysyttiin peruskoulupalveluja.

taajamien asuinalueiden suunnittelussa (Asuin- ympäristön suunnitteluperiaatteet 1975). Tämän jälkeen virallisia suosituksia palveluetäisyyksistä ei ole annettu.

Korkeintaan 500 m etäisyydellä ala-asteesta asuu 41 % vastaajista, kilometrin etäisyydellä 64 % (kuva 8). Ala-aste sijaitsee sitä lähempänä asuntoa, mitä tiiviimmällä asuinalueella ja suuremmissa keskuksissa vastaaja asuu. Kerrostaloalueilla on keskimäärin lyhyempi etäisyys ala-asteelle kuin

Kuva 8. Vastaajat ala-asteiden etäisyysvyöhykkeiden mukaan.

pientaloalueilla ja etenkin harvan asutuksen alueilla. Vuokra-asujilla on jonkin verran lyhyempi matka kuin omistusasujilla.

Eri aluetyyppien erot ala-asteiden saavutettavuudessa ovat kuitenkin pienempiä kuin ruoka-kauppojen saavutettavuuserot. Julkiset palvelut sijaitsevat alueellisesti tasaisemmin kuin kaupalliset palvelut.

Väestöryhmien erot etäisyydessä ala-asteelle noudattelevat asuinpaikasta johtuvia eroja: lähimpänä ala-astetta asuvat tiiviillä asuinalueilla ja suurissa keskuksissa pääosin asuvat väestöryhmät kuten autottomat, yksin asuvat ja 20-29-vuotiaat, eli väestöryhmät, jotka eivät peruskoulupalveluja juuri käytä. Keskimääräistä kauempana ala-asteesta asuvat lapsiperheet ja useamman auton perheet, he asuvat useimmiten pientaloalueilla.

Ala-aste riittävän lähellä

Vastaajista 148:lla on perheessään ala-asteikäisiä lapsia. Näistä ala-asteikäisten lasten perheistä 90 % on sitä mieltä, että ala-aste sijaitsee riittävän lähellä asuntoa.

Vastaajamäärä on pieni eikä tarkastelu taustamuuttujittain ole kaikilta osin tilastollisesti luotettavaa. Sijaintiin ovat muita tyytymättömpimpiä ne, joilla etäisyys on yli 1 km ja etenkin yli 2 km. Silti osa yli kahden kilometrin etäisyydellä asuvista koululaisten perheistä on sitä mieltä, että ala-aste sijaitsee riittävän lähellä. Erot yhdyskuntarakenteellisen sijainnin ja aluetehokkuuden mukaan ovat niin pieniä, etteivät ne ole tilastollisesti luotettavia. Yllättäen eroja ei näytä olevan talotyypeittäin, asuinalueityypeittäin tai suuralueittain, vaikka etäisyydessä ala-asteeseen erot ovat selviä. Harvaan asutuilla pientaloalueilla ollaan lähes yhtä tyytyväisiä etäisyyteen kun muillakin alueilla, vaikka absoluuttinen etäisyys on huomattavasti pidempi. Kuluttajatutkimuskeskuksen tutkimuksen (Kytö ym. 2003) mukaan eri tyyppisillä asuinalueilla asuvilla onkin erilaisia odotuksia palvelu-etäisyyksille.

Asuinalueen ala-asteen käyttö

Vastaajista 148:lla on perheessään ala-asteikäisiä lapsia ja heistä 124:lla on ala-aste omalla asuinalueella. Näissä ala-asteikäisten perheissä, joilla on ala-aste asuinalueellaan, 90 %:ssa ainakin yksi lapsista käy oman asuinalueen ala-astetta. 10 % käyttää siis ainoastaan asuinalueen ulkopuolista ala-asteen koulua, vaikka asuinalueella on ala-aste. Kaikista ala-asteikäisten perheistä oman alueen ala-astetta käyttää 76 % ja pelkäästään alueen ulkopuolista ala-astetta 24 %.

Vuoden 2004 kyselyyn verrattuna oman asuinalueen ala-asteen käyttö on lisääntynyt 4,5 prosenttiyksikköä. Vuoden 1998 kyselyssä kysymys oli muotoiltu eri tavoin ja koski peruskoulupalvelujen, myös yläasteen, käyttöä.

Vastaajamäärä on niin pieni, ettei tarkastelu taustamuuttujittain ole tilastollisesti luotettavaa. Suuria eroja eri aluetyyppien välillä ei näytä olevan lukuun ottamatta pääkaupunkiseutua (A-tason keskus), jossa oman asuinalueen ala-asteen käyttö on muita alueita vähäisempää, vain 75 % vastaajista. Tämä voi selittyä suuremmalla erikoiskoulujen määrällä. Kysymykseen vastanneita on tällä alueella kuitenkin vain 16, joten tulos ei ole tilastollisesti luotettava. Vuoden 2004 kyselyssä ala-asteikäisten perheitä oli enemmän ja erot oman alueen koulun käytössä olivat selvät taajamakokoluokkien ja läänien välillä. Nyt tällaisia eroja ei ole nähtävissä.

4.2

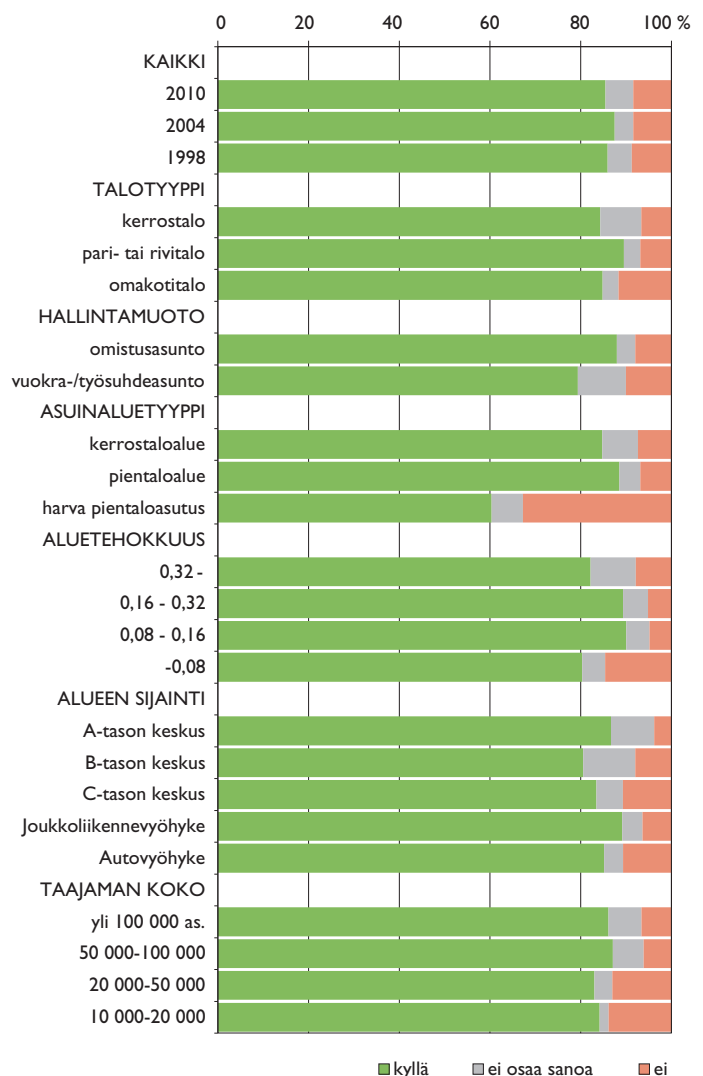
Päivähoito

Asuinalueen päivähoitopalvelut

Lasten päivähoitopalvelujen saatavuus asuinalueilla on hiukan ala-asteita parempi, vastaajista 85 %:lla on päivähoitopalveluja omalla asuinalueella (kuva 9). Toisin kuin ala-asteiden kohdalla, päivähoitopalvelujen tarjonta ei ole tarkastelujaksolla 1998-2010 vähentynyt. 'Ei-osaa-sanoa' -vastausten osuuden kasvu tosin vaikeuttaa eri vuosien vertailua. Päivähoitoikäisten vastaajien perheistä 90 %:lla on päivähoitopalveluja asuinalueella. Vuonna 2004 osuus oli sama.

Eri alueiden välillä on jonkin verran enemmän eroja kuin peruskoulupalveluissa. Peruskoulupalvelujen tavoin myös päivähoitopalvelut koskevat vain osaa vastaajista. Näin ollen alueilla, joilla on vähemmän lapsiperheitä, 'ei-osaa-sanoa' -vastausten osuus on suurempi. Ylivoimaisesti eniten puutteita päivähoitopalveluissa on harvan pientaloasutuksen alueilla, keskiarvoa selvästi enemmän myös väljästi rakennetuilla alueilla ja pienemmissä taajamissa, kuten peruskoulupalveluissakin. Omakotitaloalueilla puutteita on enemmän kuin kerrostaloalueilla. Yhdyskuntarakenteellisen sijainnin mukaan tarkasteltuna C-tason pienissä keskuksissa ja autovyöhykkeellä on enemmän puutteita kun muualla. Omakotitaloasukkaiden päivähoitopalvelujen saatavuus asuinalueella on selvästi parantunut seurantajaksolla 1998-2010.

Etäisyysvyöhykkeitä päivähoitopalveluihin ei voitu laatia, koska päivähoitopaikoista ei ole saatavilla valtakunnallisesti kattavaa paikkatietoaineistoa.

Kuva 9. Päivähoitopalveluja omalla asuinalueella.

Päivähoitopalvelut riittävän lähellä

Vastaajista 167:lla on perheessään päivähoitoikäisiä lapsia. Näistä päiväkotikäisten lasten perheistä 90 % on sitä mieltä, että päivähoitopalvelut sijaitsevat riittävän lähellä asuntoa. Päivähoitopalvelujen ja ala-asteen sijaintiin ollaan siis yhtä tyytyväisiä.

Vastaajamäärä on pieni eikä tarkastelu taustamuuttujittain ole kaikilta osin tilastollisesti luotettavaa. Vuokra-asujat ja harvan pientaloasutuksen alueilla asuvat näyttävät olevan keskiarvoa tyytymättömämpiä päivähoitopalvelujen sijaintiin. Harvan pientaloasutuksen alueilla puutteita päivähoitopalveluissa onkin kaikkein eniten. Vuokra-asukkaiden päivähoitopalveluita on tämän aineiston perusteella vaikea arvioida, koska 'ei-osaa-sanoa' -vastausten osuus on suuri.

Ruokakauppa

Asuinalueen ruokakauppapalvelut

Ruokakauppa löytyy asuinalueelta kolmesta selvitetystä peruspalvelusta kaikkein parhaiten, 86 %:lla vastaajista on ruokakauppa asuinalueella, 'ei-osaa-sanoa' -vastauksia ei ollut (kuva 10). Päivähoitopalvelut melko varmasti ylittävät tämän osuuden koko väestön tasolla, mutta varmuudella sitä ei voida tässä todeta johtuen 'ei-osaa-sanoa' -vastausten suuresta osuudesta. Ruokakauppapalvelut löytyvät asuinalueelta nyt paremmin kuin vuoden 1998 ja 2004 kyselyissä, jolloin kauppa oli asuinalueella 82 %:lla vastaajista. Ruokakauppojen väheneminen on kohdistunut 2000-luvulla lähinnä haja-asutusalueelle (Kytö & Väliniemi 2007; Rehunen & Hintikka 2009), joka ei ollut kyselyssä mukana.

Toisin kuin julkisissa peruspalveluissa, kaupallisten palveluiden tarjonnassa on suuria eroja eri alueiden välillä. Parhaiten ruokakauppa löytyy suurista keskuksista, tiiviisti rakennetuilta asuinalueilta ja kerrostaloalueilta. Heikoin palvelutaso on harvan pientaloasutuksen alueilla, joilla asuvilla vastaajilla vain 43 %:lla on ruokakauppa asuinalueella. Keskiarvoa enemmän puutteita ruokakauppapalveluissa on myös väljimmän rakennetuilla asuinalueilla ($e < 0,08$), autovyöhykkeellä ja pienemmissä taajamissa.

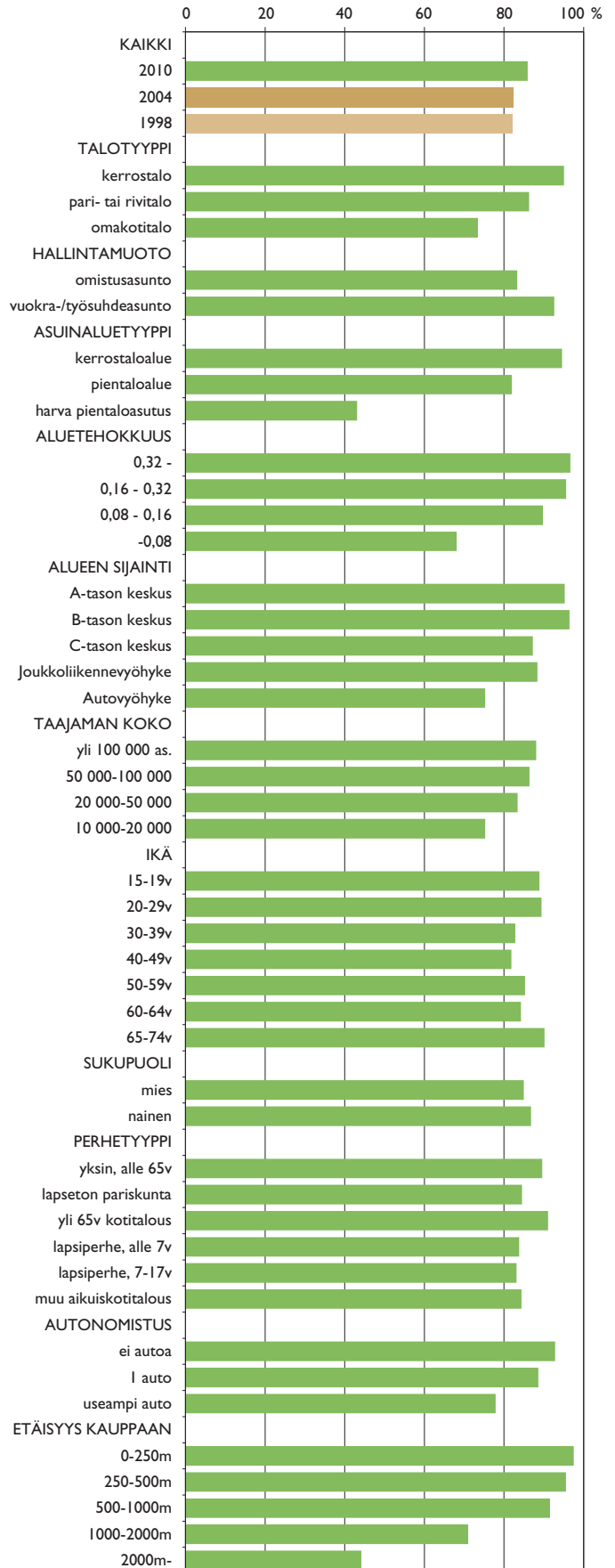
Väestöryhmien väliset erot eivät ole yhtä suuria kuin aluetyyppien erot, mutta heijastelevat aluetyyppieroja. Selkeimmin erot näkyvät autonomistuksen suhteen, autottomista 93 %:lla on ruokakauppa asuinalueella, kahden auton perheistä 78 %:lla.

Ruokakauppapalvelujen saatavuus asuinalueilla on parantunut eniten pientaloalueilla sekä pari- ja rivitaloasukkailla.

Etäisyys ruokakauppaan

Ruokakauppapalveluiden saavutettavuutta analysoitiin ala-asteiden tavoin uuden ruokakauppojen etäisyysvyöhykeluokituksen avulla. Luokitus laadittiin paikkatietoanalyysina, eikä se siten ole riippuvainen vastaajan tulkinnasta ruokakaupan sijainnista. Ruokakauppojen 250 m ja 500 m etäisyysvyöhykkeet ovat linnuntie-etäisyyksiä, pidemmät etäisyydet tie-etäisyyksiä.

Korkeintaan 500 m etäisyydellä ruokakaupasta asuu 56 % vastaajista, kilometrin etäisyydellä 72 % (kuva 11). Ruokakauppa on siis keskimäärin selväs-

Kuva 10. Ruokakaupan omalla asuinalueella omaavien osuus.

ti lähempänä kuin ala-aste, vaikka ala-aste sijaitsee melkein yhtä usein vastaajan asuinalueella kuin ruokakauppa. Ruokakaupat keskittyvät asuinalueilla enemmän väestön painopistealueisiin kuin julkiset palvelut. Toisaalta yli 2 km etäisyydellä ruokakaupasta asuu suurempi osa vastaajista kuin yli 2 km etäisyydellä ala-asteesta.

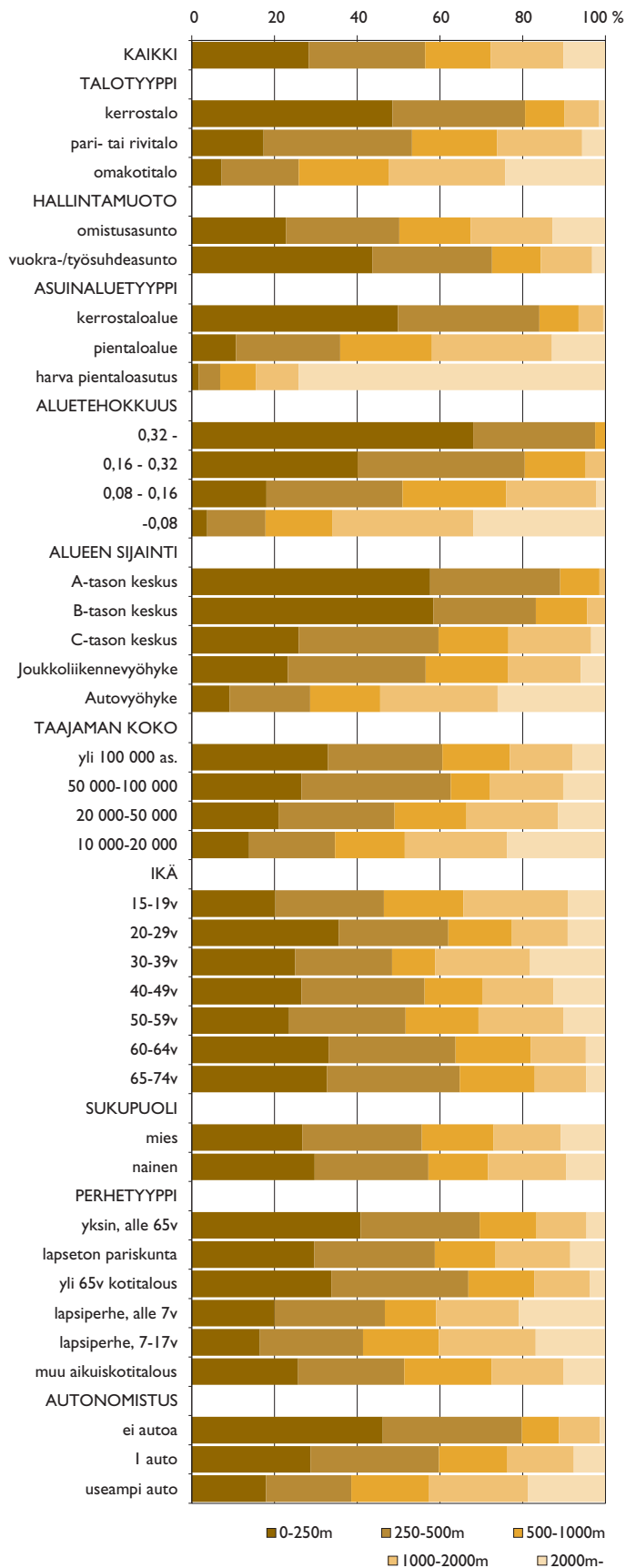
Etäisyys ruokakauppaan kuitenkin vaihtelee erityyppisillä asuinalueilla enemmän kuin etäisyys ala-asteeseen. Esimerkiksi kerrostaloalueilla 84 % vastaajista asuu alle 500 m etäisyydellä ruokakaupasta, kun pientaloalueilla 36 % ja harvan pientaloasutuksen alueilla vain 7%. Ruokakauppa sijaitsee sitä lähempänä asuntoa, mitä tiiviimmällä asuinalueella ja suuremmassa keskuksessa vastaaja asuu. Vuokra-asujilla on keskimäärin lyhyempi matka kuin omistusasujilla johtuen vuokra-asuntojen keskittymisestä kerrostaloihin ja tiiviille asuinalueille.

Väestöryhmien erot noudattelevat aluetyypistä johtuvia eroja. Lyhin etäisyys ruokakauppaan on tiiviillä kerrostaloalueilla ja suurissa keskuksissa painottuvilla väestöryhmillä kuten autottomilla, yksin asuvilla ja 20-29-vuotiailla. Myös ikääntyneet asuvat keskimääräistä lähempänä ruokakauppaa. Keskimääräistä kauempana ruokakaupasta asuvat pientaloalueille painottuvat lapsiperheet ja useamman auton perheet.

Lähin ruokakauppa ei kuitenkaan aina ole se mitä säännöllisesti käytetään. Esimerkiksi henkilöliikennetutkimusten perusteella analysoidut todelliset ruokakaupamatkat ovat suurissakin taajamissa yleensä pidempiä kuin mitä etäisyys lähimpään kauppaan antaisi olettaa (mm. Ristimäki ym. 2011:85).

Ruokakauppa riittävän lähellä

Lähes kaikki vastaajat (95 %) ovat sitä mieltä, että ruokakauppa sijaitsee riittävän lähellä asuntoa. Eroja taustamuuttujittain ei ole käytännössä lainkaan. Harvan pientaloasutuksen alueilla asuvista peräti 96 % on kaupan sijaintiin tyytyväisiä, vaikka alle puolella heistä on kauppa asuinalueella. Myöskään etäisyys kauppaan ei juuri vaikuta mielipiteisiin. Enintään 250 m päässä kaupasta asuvista 97 % on tyytyväisiä sijaintiin, mutta yli kahden kilometrin etäisyydellä asuvistakin peräti 93 % on sijaintiin tyytyväisiä. Eri tyyppisillä alueilla asuvilla on todennäköisesti erilaiset odotukset palvelujen saavutettavuudelle.

Kuva II. Vastaajat ruokakauppojen etäisyysvyöhykkeiden mukaan.

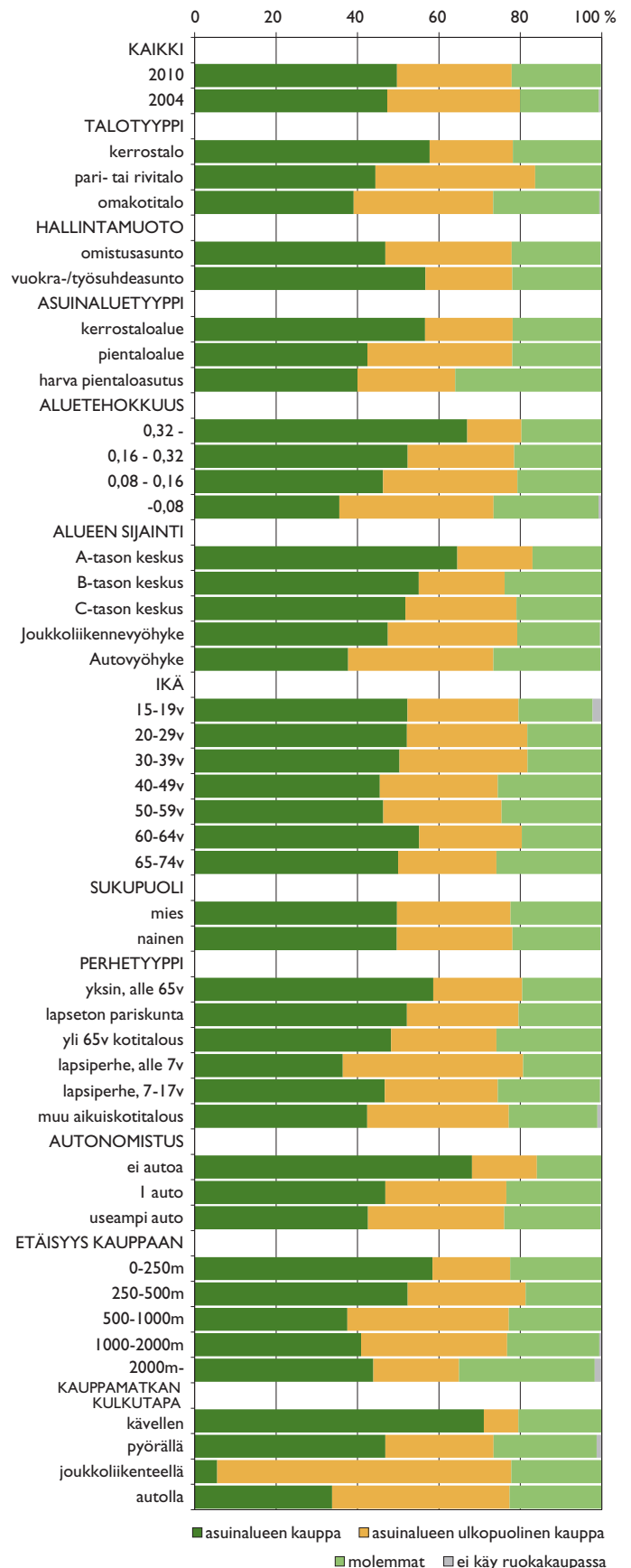
Asuinalueen ruokakaupan käyttö

Niistä vastaajista, joilla ruokakauppa on asuinalueella, 50 % käyttää pääasiallisesti oman asuinalueen ruokakauppaa, 28 % käyttää pääasiallisesti alueen ulkopuolista kauppaa ja 22 % yhtä paljon molempia (kuva 12). Kaikista vastaajista pääasiallisesti oman asuinalueen ruokakauppaa käyttää 43 %. Vuoden 2004 kyselyyn verrattuna oman asuinalueen ruokakaupan käyttö on hiukan lisääntynyt, kuten myös ruokakauppapalvelujen saatavuus asuinalueella. Vuonna 1998 ruokakaupan käytöstä kysyttiin eri tavalla, eivätkä tiedot ole vertailukelpoisia.

Kuviossa on tarkasteltu vain niitä vastaajia, joilla on ruokakauppa asuinalueella. Oman alueen kauppaa käyttävät eniten tiiviillä asuinalueilla, suurissa keskuksissa, kerrostaloalueilla ja vuokra-asunnoissa asuvat. Ostosmatkan suuntautumiseen vaikuttavat ruokakaupan olemassaolon lisäksi myös muut tekijät, kuten etäisyys kauppaan, kauppojen tavaravalikoima ja kauppatien kulkutapa. Esimerkiksi autottomuus lisää oman asuinalueen kaupan käyttöä, kun taas auton käyttö kauppatien pidennää kauppatien mahdollistamalla asiointi muualla kuin omalla asuinalueella. Kävelen kauppatien kulkevista 71 % käyttää pääasiallisesti oman asuinalueen kauppaa, pyörällä kulkevista 47 %, autolla kulkevista 34 %. Joukkoliikenteellä kauppaan kulkevista vain 6 % käyttää oman asuinalueen kauppaa, mutta vastaajia on tässä ryhmässä vähän eikä tulos ole tilastollisesti luotettava. Joukkoliikenteellä pääosin kauppaan kulkevat yhdistävät kaupassa käynnin todennäköisesti usein työmatkaan ja kauppa sijaitsee lähellä työpaikkaa. Etäisyys kauppaan vaikuttaa myös selvästi. Jos lähin kauppa on alle 500 metrin etäisyydellä asunnosta, sitä käyttää pääasiallisesti yli puolet vastaajista, mutta pidemmällä etäisyyksillä käyttö putoaa 40 %:n paikkeille. Kauppojen koon ja tavaravalikoiman vaikutusta ei voitu tarkastella tässä tutkimuksessa.

Autottomia lukuun ottamatta väestöryhmien erot oman asuinalueen kaupan käytössä ovat pieniä. Oman alueen kauppaa käyttävät keskimääräistä useammin nuoret, nuoret aikuiset, 60-64-vuotiaat, yksin asuvat, ja lapsettomat pariskunnat. Käyttäytymistä selittävät osittain autottomuus, osittain asuinpaikkaerot.

Vuoden 2004 kyselyyn verrattuna oman asuinalueen ruokakaupan käyttö on lisääntynyt erityisesti pientaloalueilla.

Kuva 12. Ruokakaupan käyttö pääasiallisesti omalla asuinalueella tai asuinalueen ulkopuolella niillä vastaajilla, joilla on ruokakauppa asuinalueella.

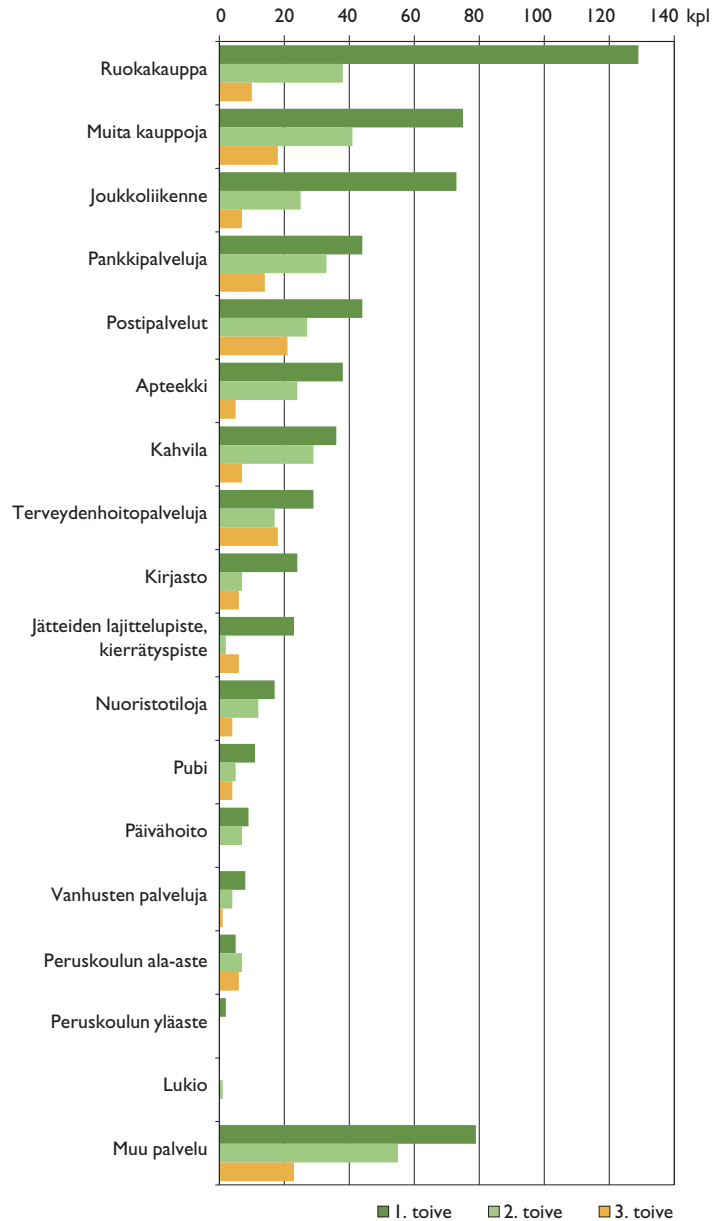
Palvelutoiveet

Vastaajia pyydettiin nimeämään kolme tärkeintä palvelutoivetta omalle asuinalueelle. Valmiita vastausvaihtoehtoja ei annettu, mutta vastaukset koodattiin ennalta määriteltyihin luokkiin. Ruokakauppa on ylivoimaisesti toivotuin palvelu, 14 % vastaajista on maininnut sen yhtenä kolmesta palvelutoiveesta ja tärkeimpänä palvelutoiveena se on paljon edellä muita (taulukko 9, kuva 13). Toiseksi eniten asuinalueelle toivotaan muita kauppoja (11 %), kolmanneksi joukkoliikennepalveluita (8 %). Tämä järjestys säilyy paitsi ensimmäisissä toiveissa myös kaikissa toiveissa yhteenlaskettuna. Pankki- ja postipalveluita toivoo 7 %. Pankkipalveluista toivotaan yleensä pankkiautomaattia. 'Muu palvelu' -luokkaan sisältyy mm. seuraavia vastaajien mainitsemia palvelutoiveita: kioski, kampaamo, venesatama, kulttuuripalvelut, teatteri, ruokaravintola, lasten leikkipuisto, leipomo, Kela, pysäköintipaikkoja, pesula. Vastaajista 49 % ei nimeä mitään palvelutoivetta, mikä viittaa siihen, että jopa puolet vastaajista on tyytyväisiä asuinalueensa nykyiseen palvelutarjontaan.

Taulukko 9. Vastaajien yhteenlasketut palvelutoiveet, palvelutoiveen vähintään kerran maininneiden vastaajien osuus (%).

Ruokakauppa	14
Muita kauppoja	11
Joukkoliikenne	8
Postipalvelut	7
Pankkipalveluja	7
Kahvila	6
Apteekki	5
Terveystieteiden palveluja	5
Kirjasto	3
Nuorisotiloja	3
Jätteenlajittelupiste, kierrätyspiste	2
Pubi	2
Peruskoulun ala-aste	1
Päivähoito	1
Vanhusten palveluja	1
Peruskoulun yläaste	0
Lukio	0
Muu palvelu	12

Vastaajat ovat esittäneet keskimäärin 0,9 toivetta. Eniten palvelutoiveita esittävät pienten lasten perheet (keskimäärin 1,4 toivetta/vastaja), 30-39-vuotiaat (1,3 toivetta) ja harvan pienta-

Kuva 13. Vastaajien kolme tärkeintä palvelutoivomusta asuinalueelle.

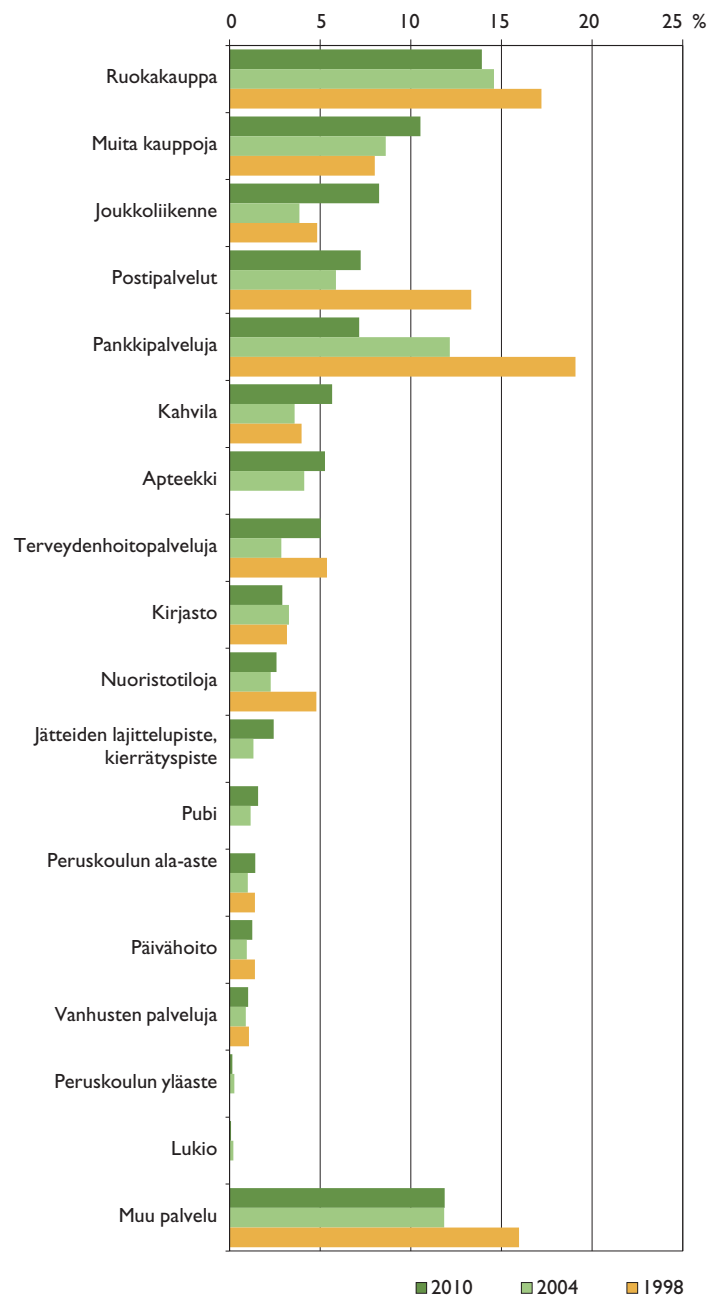
loasituksen alueilla asuvat (1,3 toivetta). Samoin mitä väljempi asuinalue, sitä enemmän toiveita on esitetty. Joukkoliikenne- ja autovyöhykkeillä asuvilla on enemmän palvelutoiveita kuin keskuksissa asuvilla. Talotyyppien ja hallintamuotojen välillä taas ei juuri ole eroja toiveiden määrässä.

Toiveet poikkeavat erityyppisillä alueilla. Pientaloalueilla, väljästi rakennetuilla asuinalueilla, autovyöhykkeellä ja erityisesti harvan pientaloasutuksen alueilla toivotaan lisää peruspalveluja: ruokakauppoja ja joukkoliikennettä, kun taas kerrostaloalueilla, ja suurissa keskuksissa painottuvat muut kaupat. Päivähoitopalveluja ja nuorisotiloja toivotaan eniten harvan asutuksen alueilla, kirjasto B-tason keskuksissa.

15-19-vuotiaat nuoret toivovat asuinalueelleen etenkin nuorisotiloja, kahviloita ja joukkoliikennettä. Eniten toiveita esittäneillä pienten lasten perheillä ja 30-39-vuotiailla painottuvat päivähoito, ala-aste, joukkoliikenne, jätteiden lajittelupiste ja muut palvelut. Ikääntyneet toivovat etenkin postija terveyspalveluja, muita enemmän myös vanhusten palveluja. Suhteessa autonomistukseen ei eroja palvelutoiveissa juuri ole.

Eri vuosien vastauksia vertailtiin yhteenlasketuista palvelutoiveista (kuva 14). Vuonna 1998 palveluluokitus oli suppeampi eikä siten täysin vertailukelpoinen: publi sisältyi kahvila-luokkaan, ylä-aste ala-asteen kanssa samaan luokkaan sekä apteekki, jätteiden lajittelupiste ja lukio muu palvelu-luokkaan.

Sekä asuinalueiden palvelurakenne että palvelutoiveet ovat 12 vuoden seurantajaksolla voimakkaasti muuttuneet. Pankin toimipisteiden määrä ja kysyntä ovat voimakkaasti vähentyneet sähköisten palveluiden yleistymisen myötä. Vuoden 1998 kyselyssä eniten ja 2004 toiseksi eniten mainintoja saaneet pankkipalvelut ovat nyt pudonneet viidennelle sijalle palvelutoiveissa (kuva 14). Myös postitoimipaikkojen määrä on 1990-luvulta asti jatkuvasti vähentynyt ja posteja on muutettu yrittäjä- ja asiamiesposteiksi. Postipalvelutoiveet ovat vähentyneet puoleen. Vaikka oman asuinalueen postipalveluja ei pidetä enää yhtä tärkeänä kuin vuonna 1998, on postitoiveiden määrä kuitenkin hiukan noussut vuodesta 2004. Sen sijaan joukkoliikennetoiveiden määrä on lähes kaksinkertaistunut. Samoin yhä enemmän toivotaan muita kaupunkeja ja kahviloita, eli monipuolisempia kaupallisia palveluja kuin vain ruokakauppaa.

Kuva 14. Vastaajien yhteenlasketut palvelutoiveet vuosina 1998, 2004 ja 2010, palvelutoiveen vähintään kerran maininneiden vastaajien osuus. Vuonna 1998 publi sisältyi kahvila-luokkaan, yläaste ala-asteen kanssa samaan luokkaan sekä apteekki, jätteiden lajittelupiste ja lukio muu palvelu-luokkaan.

5 Virkistys ja ulkoilu

- 94 % on tyytyväisiä asuinalueen puisto- ja ulkoilualueisiin
- 86 % on tyytyväisiä asuintalon pihan viihtyisyyteen
- 50 % oleskelee pihallaan useamman kerran viikossa
- Toivotuimmat ulkoilualue- ja liikuntapalvelut
 1. Sisäliikuntatilat, urheiluhalli
 2. Uimahalli
 3. Urheilukenttä, pallokenttä

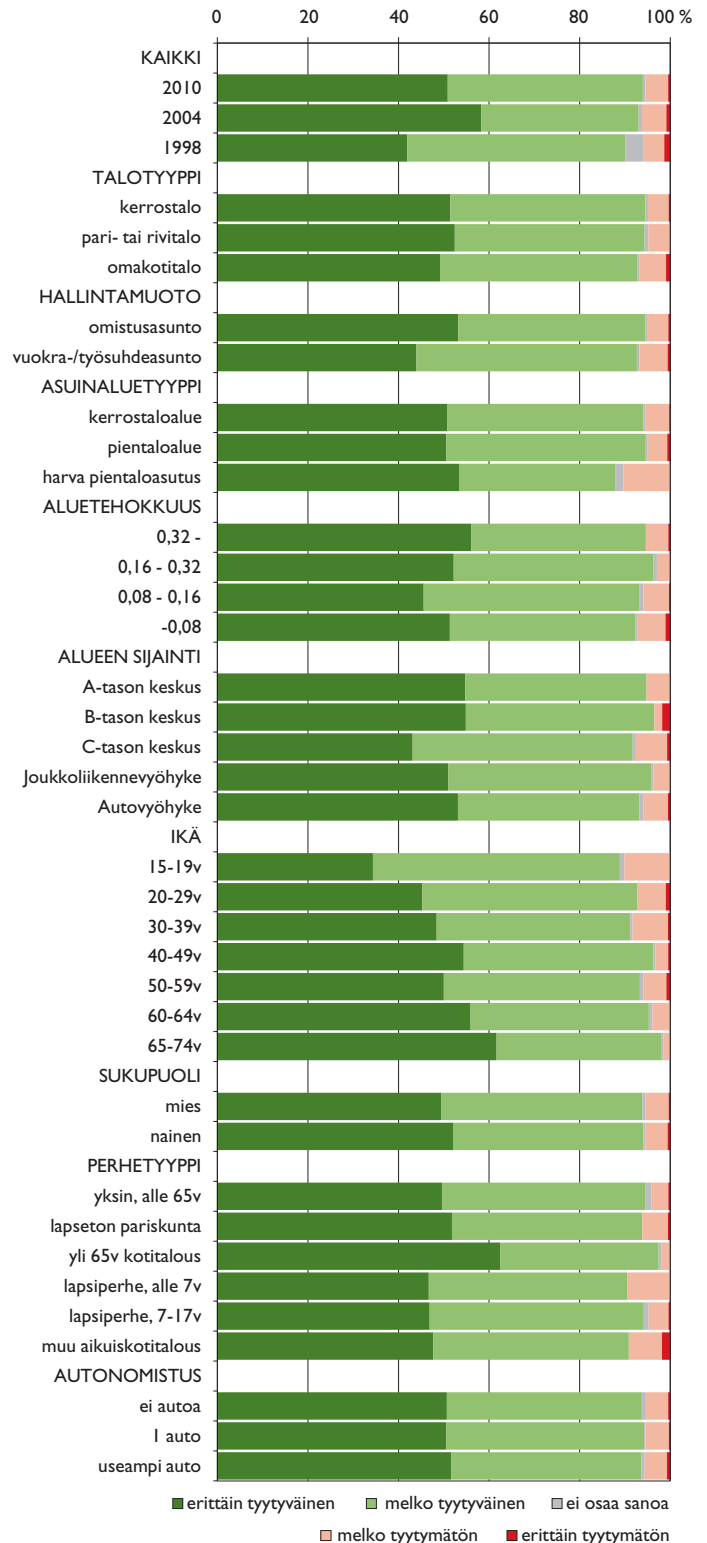
Puisto- ja ulkoilualueet

Asuinalueen puisto- ja ulkoilualueisiin ollaan yleisesti hyvin tyytyväisiä, 94 % vastaajista on erittäin tai melko tyytyväisiä ja vain 5,5 % tyytymättömiä (kuva 15). Tyytymättömien osuus on ollut laskussa, tosin erittäin tyytyväisten osuus on myös laskenut vuoden 2004 kyselystä.

Erot erityyppisillä alueilla asuvien vastaajien välillä ovat hyvin pieniä. Vuokra-asunnoissa asuvat ovat omistusasujia hiukan tyytymättömämpiä puisto- ja ulkoilualueisiin, mutta kerrostalo- ja pientaloalueiden välillä eroa ei ole. Eniten tyytymättömiä on harvan pientaloasutuksen alueilla, toisaalta siellä ei ole lainkaan erittäin tyytymättömiä. Myös epäviihtyvyystekijöissä ulkoilumahdollisuuksien puute nousi esiin erityisesti harvan pientaloasutuksen alueilla (luku 3.1). Harvan pientaloasutuksen alueilla on vähemmän rakennettuja puistoja, reittejä ja ulkoilupalveluja kuin tiiviimmillä asuinalueilla. Toisaalta kaikkein tiiveimmillä alueilla vapaan viheralueen määrä vähenee, aluetehokkuuden mukaan tarkasteltuna tyytyväisimpiä ollaankin toiseksi tiiveimmässä luokassa (e = 0,16 - 0,32), joka käsittää pääasiassa väljempää kerrostaloaluetta.

Väestöryhmistä tyytymättömiä puisto- ja ulkoilualueisiin ovat 15-19-vuotiaat nuoret, pienten lasten perheet ja muut aikuiskotitaloudet, joissa asuu usein aikuistuneita lapsia vanhempineen. Tyytyväisyys puisto- ja ulkoilualueisiin kasvaa vastaajan iän myötä. Ikääntyneet ovat kaikkein tyytyväisimpiä. Eri vastaajaryhmien tyytyväisyys liittyy paitsi eroihin asuinaluetyypissä, myös erilaisten elämänvaiheiden tarpeisiin.

Erityyppisillä asuinalueilla ei ole tapahtunut suuria ajallisia muutoksia tyytyväisyydessä. Väestöryhmistä yli 60-vuotiaiden tyytyväisyys on lisääntynyt eniten, muut aikuiskotitaloudet taas ovat aiempaa tyytymättömämpiä.

Kuva 15. Vastaajien tyytyväisyys asuinalueen puisto- ja ulkoilualueisiin.

Pihat

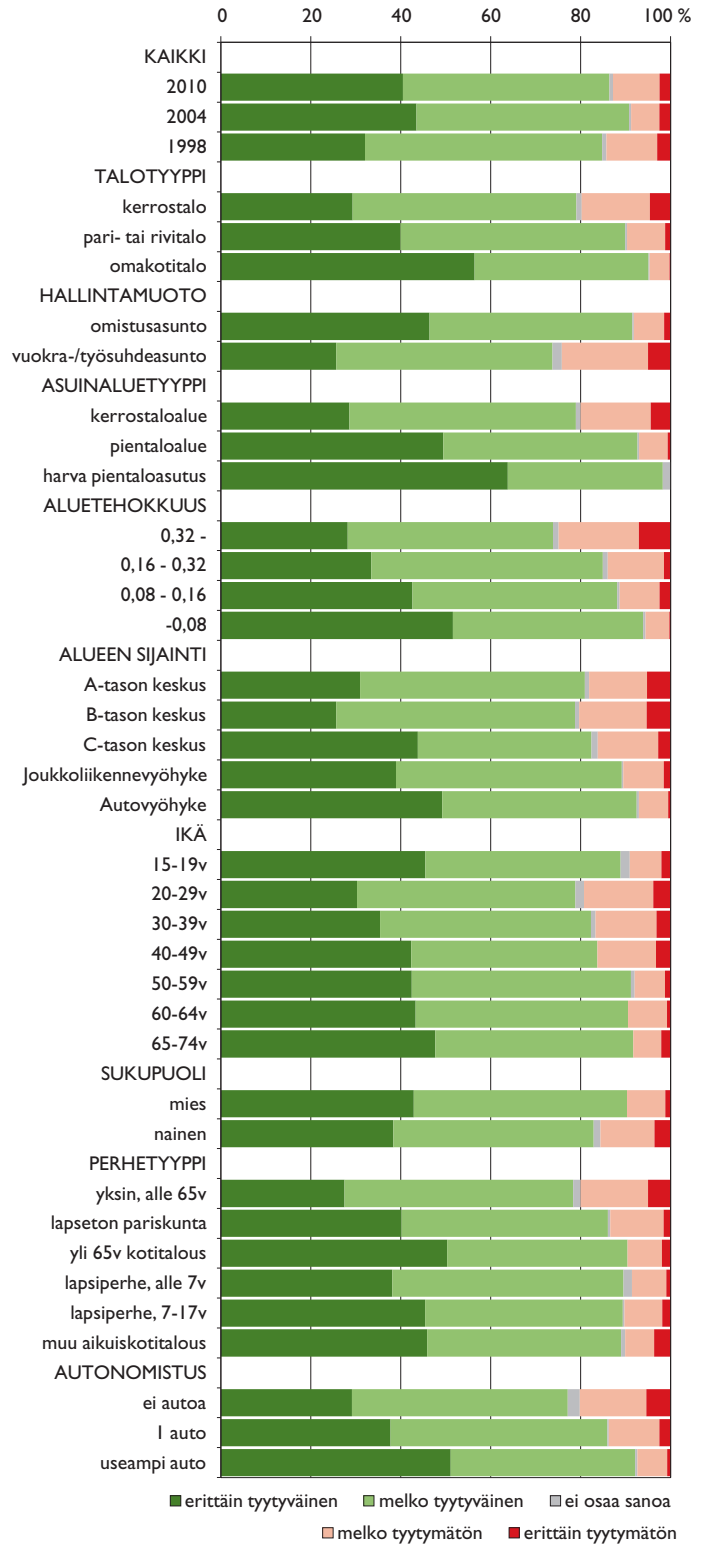
Pihojen viihtyisyys

Asuintalon pihan viihtyisyyteen ollaan yleisesti tyytyväisiä, 86 % vastaajista on erittäin tai melko tyytyväisiä (kuva 16). Tyytymättömien osuus on kuitenkin noussut vuoteen 2004 verrattuna. Sen sijaan seurantajaksolla 1998-2004 tyytymättömyys väheni. Pihojen viihtyisyyteen tyytymättömien osuus on 13 % eli yli kaksinkertainen puisto- ja ulkoilualueisiin tyytymättömien osuuteen verrattuna.

Pihoihin liittyvissä kysymyksissä näkyy voimakkaasti talotyyppin merkitys, eli onko kyseessä oma piha vai kerrostalon yhteispiha. Myös rakentamisen tehokkuuden vaikutus pihan kokoon ja laatuun on selvästi nähtävissä. Tyytyväisimpiä pihan viihtyisyyteen ovat omakotitaloissa, harvan pientaloasutuksen alueilla, väljillä asuinalueilla ja autovyöhykkeellä asuvat. Toisin sanoen kauempana keskuksista sijaitsevilla väljästi rakennetuilla omakotitaloalueilla on parhaat pihat. Tyytymättömiä taas ovat kaikkein tiiveimmillä asuinalueilla, vuokra-asunnoissa, kerrostaloissa ja suurissa keskuksissa asuvat.

Väestöryhmien erot tyytyväisyydessä noudattelevat pääosin talotyyppistä, aluetehokkuudesta ja asuinalueen sijainnista johtuvia eroja. Tyytymättömiä pihan viihtyisyyteen ovat yksin asuvat, 20-29-vuotiaat ja autottomat, eli ne asukasryhmät, jotka tyypillisesti asuvat tiiviillä kerrostaloalueilla ja suurissa keskuksissa. Ikääntyneet ovat kuitenkin tyytyväisempiä pihaansa kuin asumisen taustatekijät antaisivat olettaa.

Tyytymättömyys pihan viihtyisyyteen on lisääntynyt vuoden 2004 kyselyyn verrattuna erityisesti vuokra-asunnoissa ja kerrostaloissa.

Kuva 16. Vastaajien tyytyväisyys asuintalon pihan viihtyisyyteen.

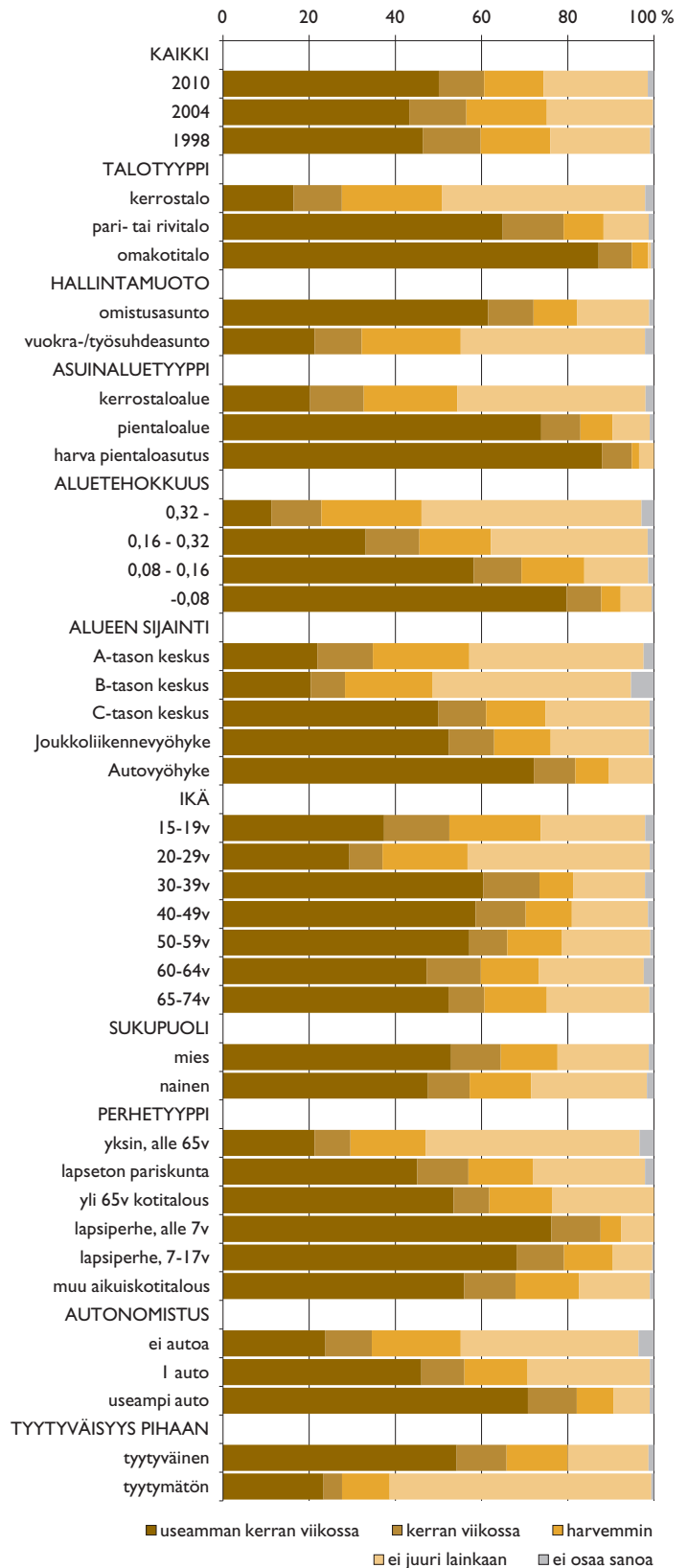
Pihojen käyttö

Puolet vastaajista oleskelee asuintalonsa pihalla useamman kerran viikossa, 11 % noin kerran viikossa, 14 % harvemmin ja 24 % ei juuri lainkaan (kuva 17). Pihaa usein käyttävien osuus on kasvanut. Vastauksiin voi vaikuttaa kyselyn ajoittuminen talveen.

Pihan käyttö vaihtelee voimakkaasti eri talotyyppien ja asuinalueyyppien välillä. Vaihtelu on samansuuntaista kuin tyytyväisyydessä pihan viihtyisyyteen, mutta voimakkaampaa. Omakotitaloissa asuvista 87 % oleskelee pihallansa useamman kerran viikossa, harvan pientaloasutuksen alueilla asuvista 88 %, kun kerrostaloissa asuvista vain 16 % ja tiiviimmillä asuinalueilla (e > 0,32) asuvista 11 %. Mitä väljempi asuinalue, sen enemmän pihaa käytetään. Omistusasujat käyttävät pihaansa enemmän kuin vuokra-asukkaat ja autovyöhykkeellä asuvat enemmän kuin suurissa keskuksissa asuvat. Omistusasunnoissa ja autovyöhykkeellä asutaankin pääosin pientaloissa.

Väestöryhmistä pihaa käyttävät eniten lapsiperheet, erityisesti pienten lasten perheet, ja vähiten yksin asuvat sekä 20-29-vuotiaat. Ikääntyneet käyttävät pihaa enemmän kuin talotyyppi- ja asuinaluejakauman mukaan voisi olettaa. Kerrostalopihojen aktiivisin käyttäjäryhmä pienten lasten perheiden jälkeen onkin ikääntyneet. Autonomistukseen liittyvät erot pihan käytössä selittyvät talotyyppi- ja perhetyyppieroilla. Pihaansa tyytyväisistä 54 % käyttää pihaa useamman kerran viikossa, kun pihaansa tyytymättömistä 23 %.

Pihan käyttö on lisääntynyt vuoden 2004 kyselyyn verrattuna eniten 30-39-vuotiaiden ja pienten lasten perheissä.

Kuva 17. Vastaajien pihan käyttötiheys.

Ulkoilualue- ja liikuntapalvelutoiveet

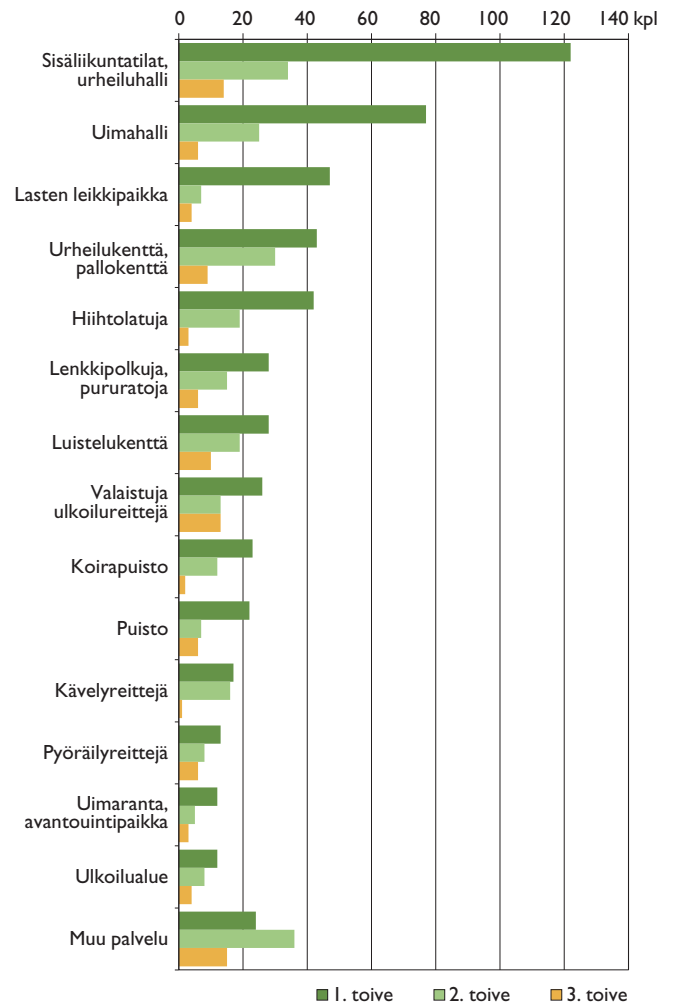
Vastaajia pyydettiin nimeämään kolme tärkeintä ulkoilualue- ja liikuntapalvelutoivetta asuinalueelleen. Valmiita vastausvaihtoehtoja ei annettu, mutta vastaukset koodattiin ennalta määriteltyihin luokkiin. Ylivoimaisesti suosituin toive on sisäliikuntatilat tai urheiluhalli, toisena uimahalli (taulukko 10, kuva 18). Sisäliikuntatilat tai urheiluhalli kattavat myös mainintoja saaneet jäähallin, kuntosalin, keilahallin ja tenniskeskuksen. Tärkeimpänä toiveena kolmannella sijalla on lasten leikkipaikka, mutta yhteenlasketuissa toiveissa sen ohi menevät urheilu- tai pallokenttä ja hiihtolatut. "Muu palvelu" -luokkaan sisältyy muun muassa seuraavia vastaajien mainitsemia palvelutoiveita: skeittipuisto, lumilautailupaikka, laskettelukeskus, levähdyspaikat ulkoilureittien varrella. Vastaajista 58 % ei ole nimennyt yhtään ulkoilualue- tai liikuntapalvelutoivetta.

Taulukko 10. Vastaajien yhteenlasketut ulkoilualue- ja liikuntapalvelutoiveet, toiveen vähintään kerran maininneiden vastaajien osuus (%).

Sisäliikuntatilat, urheiluhalli	13
Uimahalli	8
Urheilukenttä, pallokenttä	6
Hiihtolatuja	5
Lasten leikkipaikka	5
Luistelukenttä	4
Valaistuja ulkoilureittejä	4
Lenkkipolkuja, pururatoja	4
Koirapuisto	3
Puisto	3
Kävelyreittejä	3
Pyöräilyreittejä	2
Ulkoilualue	2
Uimaranta, avantouintipaikka	2
Muu palvelu	6

Vastaajat ovat maininneet keskimäärin 0,7 ulkoilualue- ja liikuntapalvelutoivetta. Eniten ulkoilualue- ja liikuntapalvelutoiveita esittävät pienten lasten perheet (keskimäärin 1,1 toivetta/vastaaja), sekä muut aikuiskotitaloudet ja 30-39-vuotiaat. Keskimääräistä hieman enemmän palvelutoiveita esittävät harvan pientaloasutuksen alueilla asuvat sekä omakotitaloissa ja väljimmillä asuinalueilla asuvat. Vähiten toiveita on ikääntyneillä.

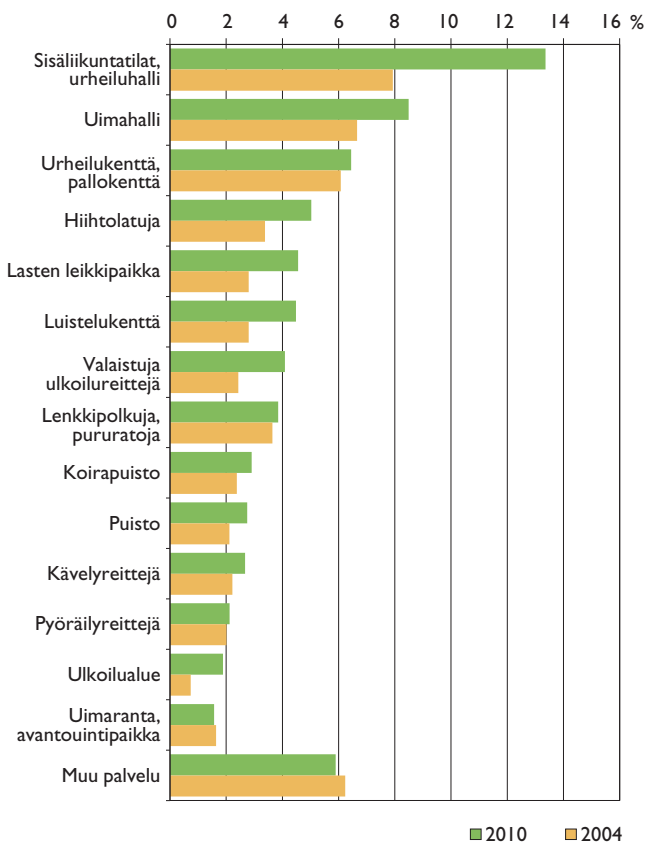
Sisäliikuntatilat tai urheiluhalli on yleisin toive kaikilla alueilla, mutta muuten toiveet poikkeavat eri aluetyypeillä. Pientaloalueilla, harvan pientalo-

Kuva 18. Vastaajien kolme tärkeintä ulkoilualue- ja liikuntapalvelutoivomusta asuinalueelle.

asutuksen alueilla ja väljimmillä asuinalueilla toivotaan etenkin lasten leikkipaikkoja, hiihtolatuja, lenkkipolkuja ja luistelukenttiä, harvan pientaloasutuksen alueilla myös valaistuja ulkoilureittejä ja pyöräilyreittejä. Kerrostaloalueilla, tiiviimmillä asuinalueilla ja suurimmissa keskuksissa asuvilla on muita alueita enemmän puistotoiveita, kerrostaloalueilla ja joukkoliikennevyöhykkeellä myös uimahallitoiveita. Mitä pienempi taajama, sitä enemmän toivotaan lasten leikkipaikkoja, luistelukenttiä ja pyöräilyreittejä, ja mitä isompi taajama sitä enemmän toivotaan sisäliikuntatiloja ja uimahallia.

Myös kaikilla väestöryhmillä sisäliikuntatilat tai urheiluhalli on yleisin toive lukuun ottamatta pienten lasten perheitä, jotka toivovat eniten lasten leikkikenttiä, sekä yli 60-vuotiaita, joilla yleisin toive on uimahalli. 15-19-vuotiaat nuoret toivovat erityisesti sisäliikuntatiloja, urheilu- ja pallokenttiä, lenkkipolkuja ja uimahallia. Eniten toiveita esittäneet pienten lasten perheet toivovat lasten

leikkipaikkojen lisäksi luistelukenttiä, lenkkipolkuja ja valaistuja ulkoilureittejä. Kouluikäisten perheillä sisäliikuntatilojen jälkeen tärkeimmäksi toiveeksi nousee urheilu- ja pallokentät. Miehet toivovat eniten sisäliikuntatiloja tai urheiluhallia sekä urheilu- ja pallokenttiä, naisia enemmän myös luistelukenttiä. Naisilla toiveita on hiukan enemmän kuin miehillä ja ne jakautuvat tasaisemmin, he toivovat enemmän mm. lasten leikkipaikkoja, uimahallia ja koirapuistoja.

Eri vuosien vastauksia vertailtiin yhteenlasketuista palvelutoiveista (kuva 19). Kysymystä ei kysytty vuoden 1998 kyselyssä. Vuoden 2004 kyselyyn verrattuna sisäliikuntatilat tai urheiluhalli ovat saaneet selkeästi enemmän mainintoja. Myös lasten leikkipaikat ovat nousseet entistä tärkeämmiksi, ensimmäisissä toiveissa ne ovat nousseet seitsemänneltä sijalta kolmannelle sijalle. Muita suosiotaan kasvattaneita ovat uimahalli, hiihtolatut, luistelukentät ja valaistut ulkoilureitit.

Kuva 19. Vastaajien yhteenlasketut ulkoilualue- ja liikuntapalvelutoiveet vuosina 2004 ja 2010, toiveen vähintään kerran maininneiden vastaajien osuus. Kysymystä ei kysytty vuonna 1998.

6 Liikkuminen ja liikenne

- 97 %:n mielestä asuinalueella on miellyttävä liikkua kävellen
- 89 %:n mielestä asuinalueella on miellyttävä liikkua pyörällä
- 27 %:n mielestä 7-vuotias ei voi liikkua asuinalueella yksin liikenteen kannalta turvallisesti
- 92 %:lla on joukkoliikennepalveluja asuinalueella
- 90 %:lla tarvitsemansa joukkoliikenteen pysäkki sijaitsee riittävän lähellä
- 32 % käyttää säännöllisesti asuinalueen joukkoliikennepalveluja
- 74 % on tyytyväisiä asuinalueen joukkoliikennepalveluihin, tyytymättömyys kasvussa
- 23 % käy työssä omalla asuinalueellaan
- Työmatkojen keskipituus 13,7 km, keskipituus kasvanut
- Työmatkojen keskimääräinen kesto 22 minuuttia
- 13 % on tyytymättömiä työmatkansa keston
- Työmatkan kulkutapajakauma
 - Autolla 59 %
 - Joukkoliikenteellä 19 %
 - Kävellen 16 %
 - Pyörällä 14 %
- Ruokakauppatmatkan kulkutapajakauma
 - Autolla 59 %
 - Kävellen 38 %
 - Pyörällä 10 %
 - Joukkoliikenteellä 3 %
- Autonomistus, auton käyttömahdollisuus ja auton käyttö työ- ja kauppatmatkoilla yleistynyt, kävelyn ja joukkoliikenteen osuus laskenut

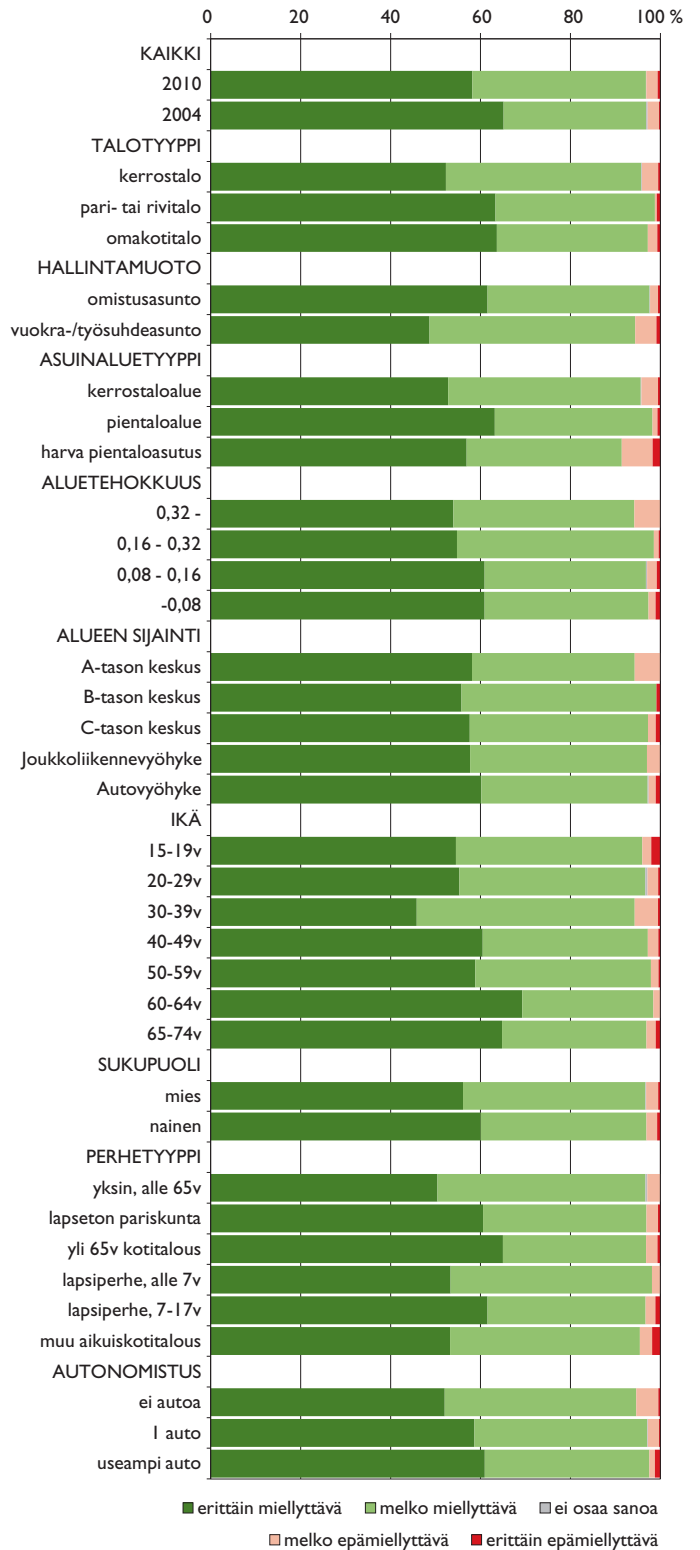

Keuyen liikenteen liikkumisympäristö

Jalan liikkumisen miellyttävyys

Lähes kaikkien vastaajien mielestä omalla asuinalueella on miellyttävä liikkua kävelen, tätä mieltä on 97 % vastaajista, ja peräti 58 %:n mielestä kävelen on erittäin miellyttävä liikkua (kuva 20). Vain 3 % on sitä mieltä, että asuinalueella on epämiellyttävä liikkua jalan. Vuoden 2004 kyselyyn verrattuna erittäin tyytymättömien osuus on kuitenkin hiukan kasvanut ja erittäin tyytyväisten osuus pienentynyt. Kysymystä ei kysytty vuonna 1998.

Eri alueiden ja väestöryhmien välillä ei ole suuria eroja. Pientaloalueilla ja omistusasunnoissa asuvien mielestä asuinalueella on jonkin verran miellyttävämpi liikkua kuin kerrostaloalueilla ja vuokra-asunnoissa asuvien mielestä. Vuokra-asukkaat asuvat pääosin kerrostaloalueilla. Jalankulkuympäristöä epämiellyttävänä pitäviä on kaikkein eniten harvan pientaloasutuksen alueilla. Näillä pääosin taajamien reuna-alueilla sijaitsevilla väljillä omakotitaloalueilla kävely tapahtuu usein tien viertä pitkin jalkakäytävien ja jalankulkuväylien puuttuessa. Alueen yhdyskuntarakenteellisen sijainnin mukaan ei ole selviä eroja. Myös aluetehokkuusluokkien väliset erot ovat pieniä, tiiviimmin rakennetuilla alueilla jalankulkuympäristöä erittäin miellyttävänä pitävien osuus on pienempi. Eri tyyppisillä alueilla asuvien ja eri väestöryhmien mielipiteissä ei ole tapahtunut suuria ajallisia muutoksia.

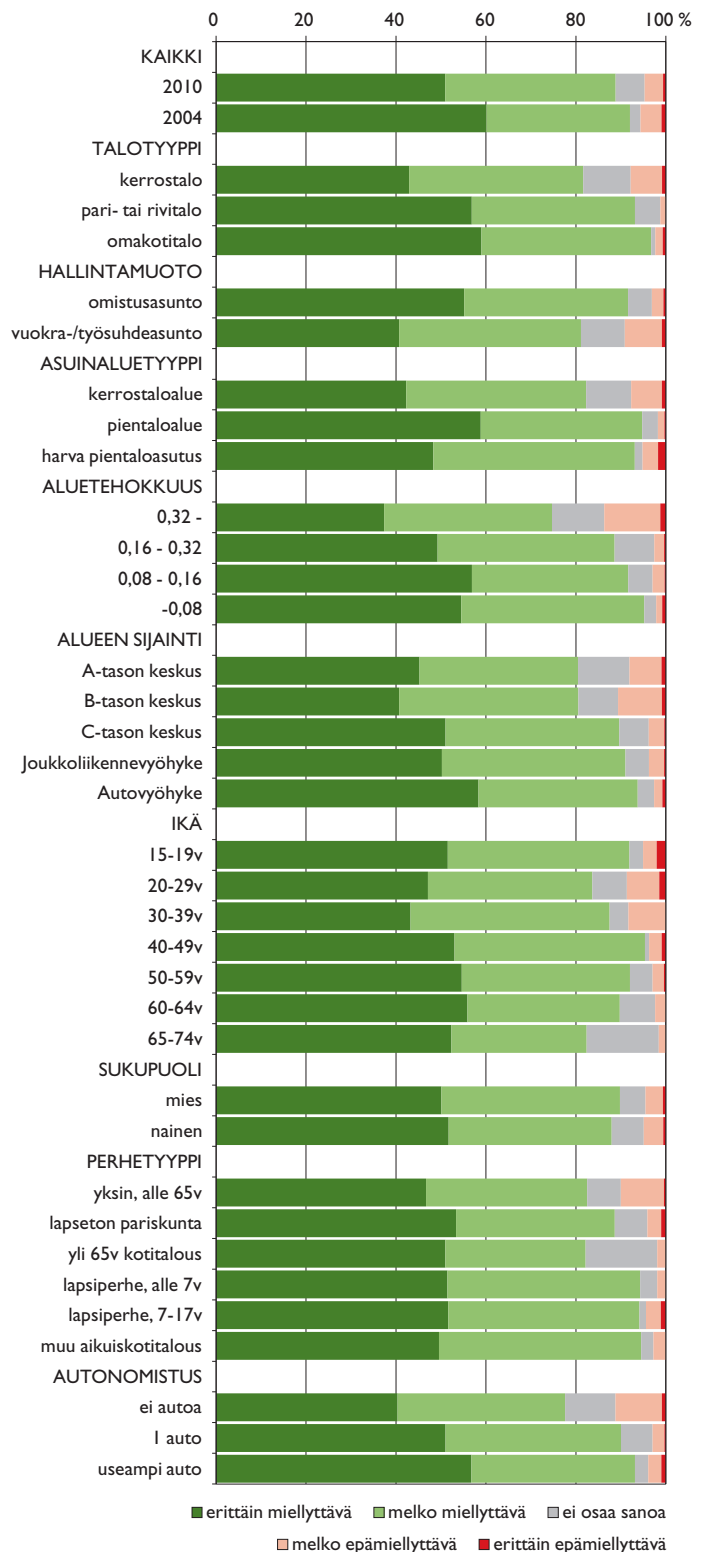
Kuva 20. Kävelen liikkumisen miellyttävyys asuinalueella.

Pyörällä liikkumisen miellyttävyys

Pyörällä liikkumisen miellyttävyys asuinalueella saa hiukan huonommat arviot kuin kävelen liikkuminen. Silti 89 % vastaajista on sitä mieltä, että asuinalueella on miellyttävä liikkua pyörällä ja 51 %:n mielestä erittäin miellyttävä (kuva 21). Epämiellyttävänä pyörällä liikkumista pitää 5 % eli selvästi enemmän kävelen liikkumiseen verrattuna. Tuloksia on vaikea verrata vuoden 2004 kyselyyn, koska 'ei-osaa-sanoa'-vastausten osuus on noussut niin paljon. Pyöräily-ympäristöä erittäin miellyttävänä pitävien osuus on kuitenkin selvästi laskenut. Kysymystä ei kysytty vuonna 1998.

Erityyppisten alueiden erot tulevat pyöräily-ympäristössä selkeämmin esiin kuin kävely-ympäristössä. Edellytykset pyöräilylle ovat selvästi heikoimmat kaikkein tiiveimmin rakennetuilla asuinalueilla ($e > 0,32$). Nämä alueet ovat tiiviitä kerrostaloalueita, jotka sijaitsevat lähinnä suurissa keskuksissa. Näillä alueilla asuvista 14 % pitää pyöräily-ympäristöä epämiellyttävänä. Pyörällä liikkumista asuinalueella pitävät keskimääräistä epämiellyttävämpänä myös suurissa keskuksissa (A- ja B-tason keskuksissa), kerrostaloalueilla ja vuokra-asunnoissa asuvat.

Väestöryhmien väliset erot ovat pienemmät kuin alueiden väliset erot. Kriittisimmät arviot pyöräily-ympäristölle antavat autottomat, yksin asuvat ja 20-39-vuotiaat. Nämä ryhmät asuvat keskimääräistä useammin tiiviillä kerrostaloalueilla lukuun ottamatta 30-39-vuotiaita. Erityisesti autottomat ovat myös aktiivisia pyöräilijöitä. Eri tyyppisillä alueilla asuvien ja eri väestöryhmien mielipiteissä ei ole tapahtunut suuria ajallisia muutoksia.

Kuva 21. Pyörällä liikkumisen miellyttävyys asuinalueella.

Lasten liikenneturvallisuus

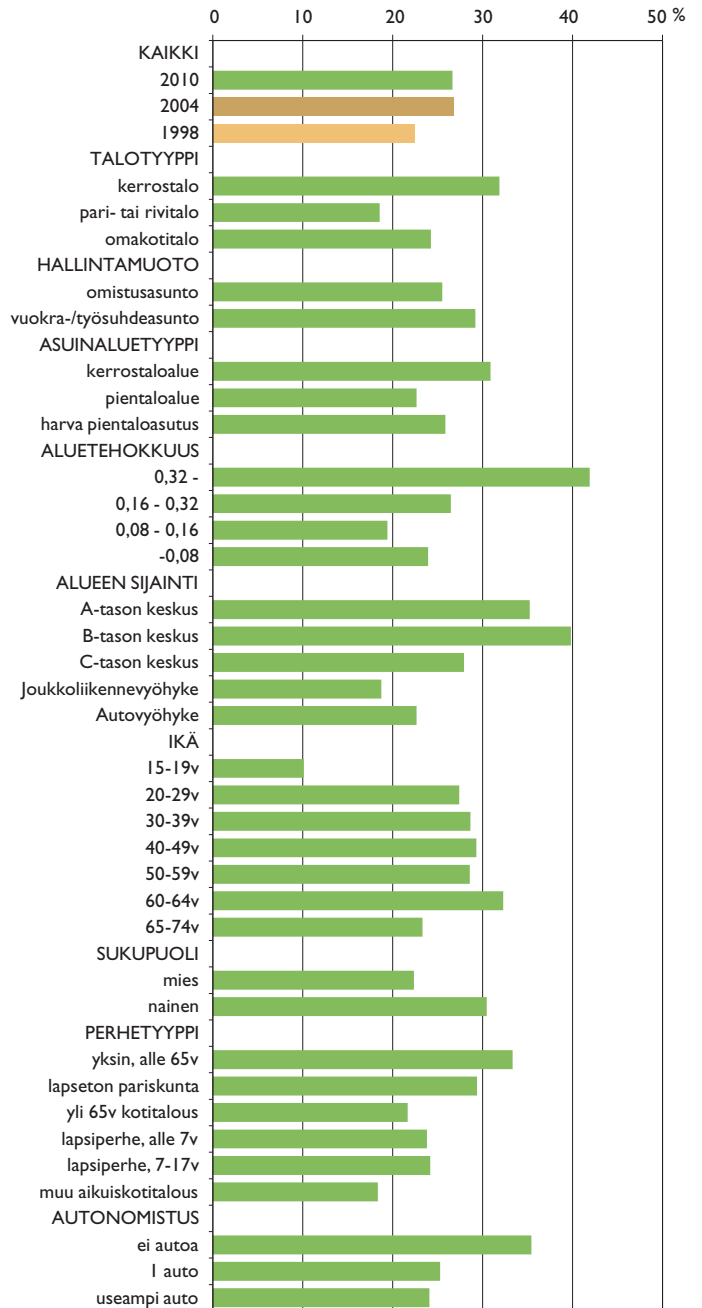
Vastaajista 27 % katsoo, että 7-vuotias lapsi ei voi liikkua asuinalueella liikenteen kannalta turvallisesti ilman saattajaa (kuva 22). Osuus on pysynyt täsmälleen samana vuodesta 2004. Sen sijaan vuonna 1998 tätä mieltä oli vain 22 % vastaajista.

Lasten kannalta liikenne on vastaajien mukaan vaarallisinta kaikkein tiiveimmin rakennetuilla asuinalueilla ($e > 0,32$). Näillä suurten keskusten tiiviisti rakennetuilla kerrostaloalueilla asuvista peräti 42 % vastaajista on sitä mieltä, ettei koulunsa aloittava lapsi voi kulkea asuinalueella turvallisesti yksin. Keskimääräistä heikompi liikenneturvallisuus näkyy myös suurten keskusten (A- ja B-tason keskusten) asuinalueilla. Kerrostaloalueilla lasten liikkumista pidetään jonkin verran turvattomampana kuin pientaloalueilla.

Paras tilanne lasten liikenneturvallisuuden kannalta on joukkoliikennevyöhykkeellä ja pientaloalueilla, erityisesti tiiviimmin rakennetuilla pientaloalueilla ($e = 0,08 - 0,16$). On huomattava, että turvattomuus kasvaa jälleen väljimmillä pientaloalueilla ($e < 0,08$), harvan pientaloasutuksen alueilla ja autovyöhykkeellä. Näillä alueilla tienvarsilta puuttuvat usein jalkakäytävät ja pyörätiet, jolloin lapset joutuvat kävelemään ja pyöräilemään autoliikenteen rinnalla pientareilla.

Väestöryhmät, jotka asuvat pääosin tiiviillä asuinalueilla ja suurissa keskuksissa, pitävät liikennettä lasten kannalta usein turvattomana. Tällaisia väestöryhmiä ovat muun muassa autottomat ja yksin asuvat. Naiset pitävät liikennettä lasten kannalta turvattomana useammin kuin miehet.

Koettu lasten liikenneturvallisuus on heikentynyt seurantajaksolla 1998-2010 eniten omakotitaloissa asuvilla. Myös häiritsevä liikenteen melu lisääntyi juuri omakotitaloasukkailla. Tähän voi vaikuttaa mm. uusien omakotitalojen rakentaminen liikenteellisesti ongelmallisille paikoille. Kerrostalo- ja pientaloalueiden sekä omistus- ja vuokra-asukkaiden väliset erot koetussa liikenneturvallisuudessa ovat tasoittuneet.

Kuva 22. Niiden vastaajien osuus, joiden mielestä 7-vuotias lapsi ei voi liikkua asuinalueellaan liikenteen kannalta turvallisesti ilman saattajaa.

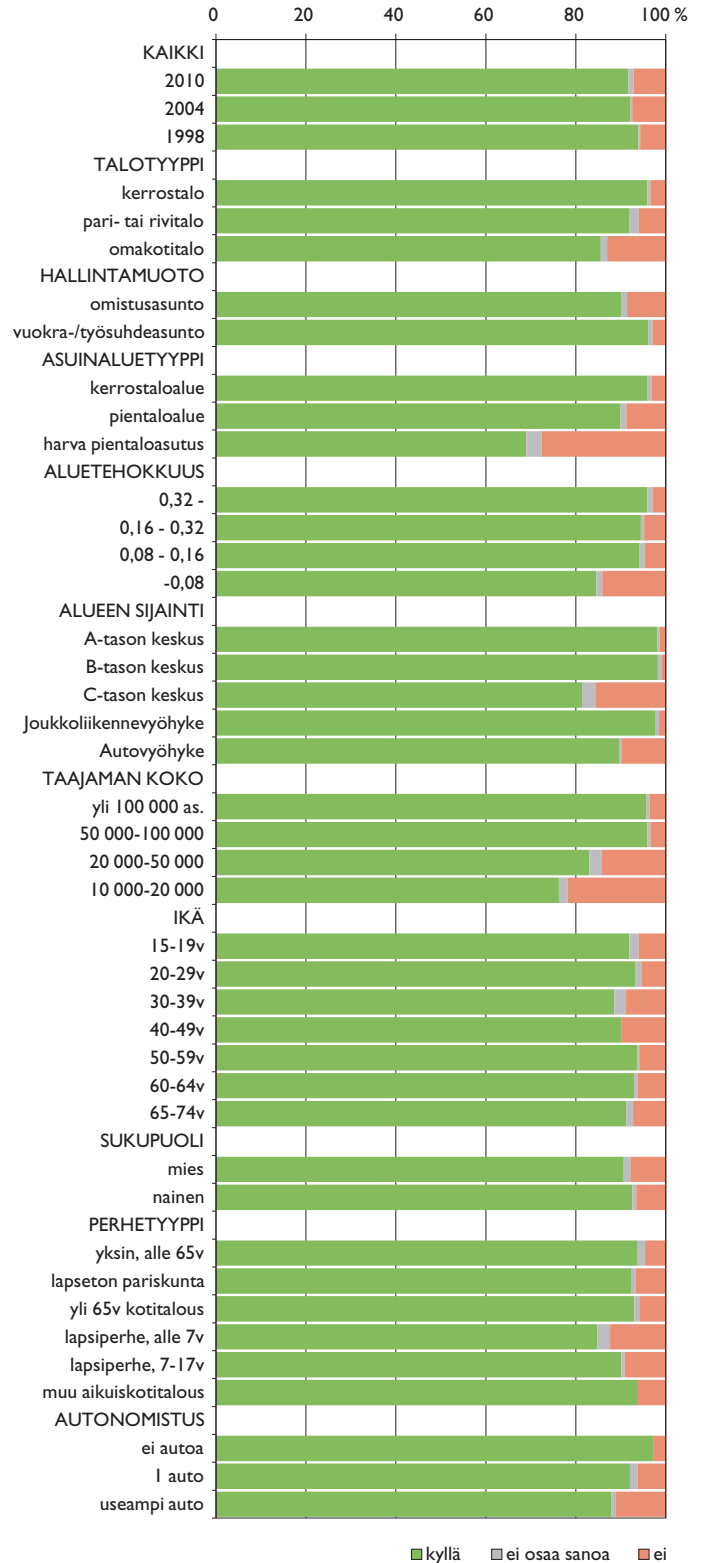
Joukkoliikenne

Asuinalueen joukkoliikennepalvelut

Joukkoliikennepalveluja on asuinalueella 92 %:lla vastaajista (kuva 23). Osuus on pysynyt samana vuodesta 2004. Vuonna 1998 kysyttiin joukkoliikenteen pysäkkiä, myöhemmin joukkoliikennepalveluja. Vuonna 1998 vastaajista 94 %:lla oli joukkoliikenteen pysäkki asuinalueella.

Heikoimmin joukkoliikennepalveluja on harvan pientaloasutuksen alueilla, joilla asuvilla vastaajilla 69 %:lla on joukkoliikennepalveluja asuinalueella. Selkeästi keskiarvoa enemmän puutteita joukkoliikennepalveluissa on myös pienemmissä C-tason keskuksissa, autovyöhykkeellä, väljimmillä asuinalueilla ($e < 0,08$) ja omakotitaloissa asuvilla. Kattavimmin joukkoliikennepalvelut löytyvät suurista keskuksista ja joukkoliikennevyöhykkeeltä, kerrostaloalueilta ja tiiveimmiltä asuinalueilta. Väestöryhmien välillä ei ole suuria eroja ja ne heijastelevat aluetyyppieroja.

Joukkoliikennepalvelut ovat heikentyneet seurantajaksolla mukana olleista alueista selvästi ainoastaan pienemmissä 10 000 – 20 000 asukkaan taajamissa ja heikentyminen tapahtui jo välillä 1998-2004. Myös pienten lasten perheiden asuinalueilla joukkoliikennepalvelut ovat selvästi heikentyneet vuosina 2004-2010. Tämä johtuu todennäköisesti siitä, että pienten lasten perheet asuvat aiempaa enemmän pientaloalueilla.

Kuva 23. Joukkoliikennepalveluja omalla asuinalueella. Vuonna 1998 kysyttiin joukkoliikenteen pysäkkiä.

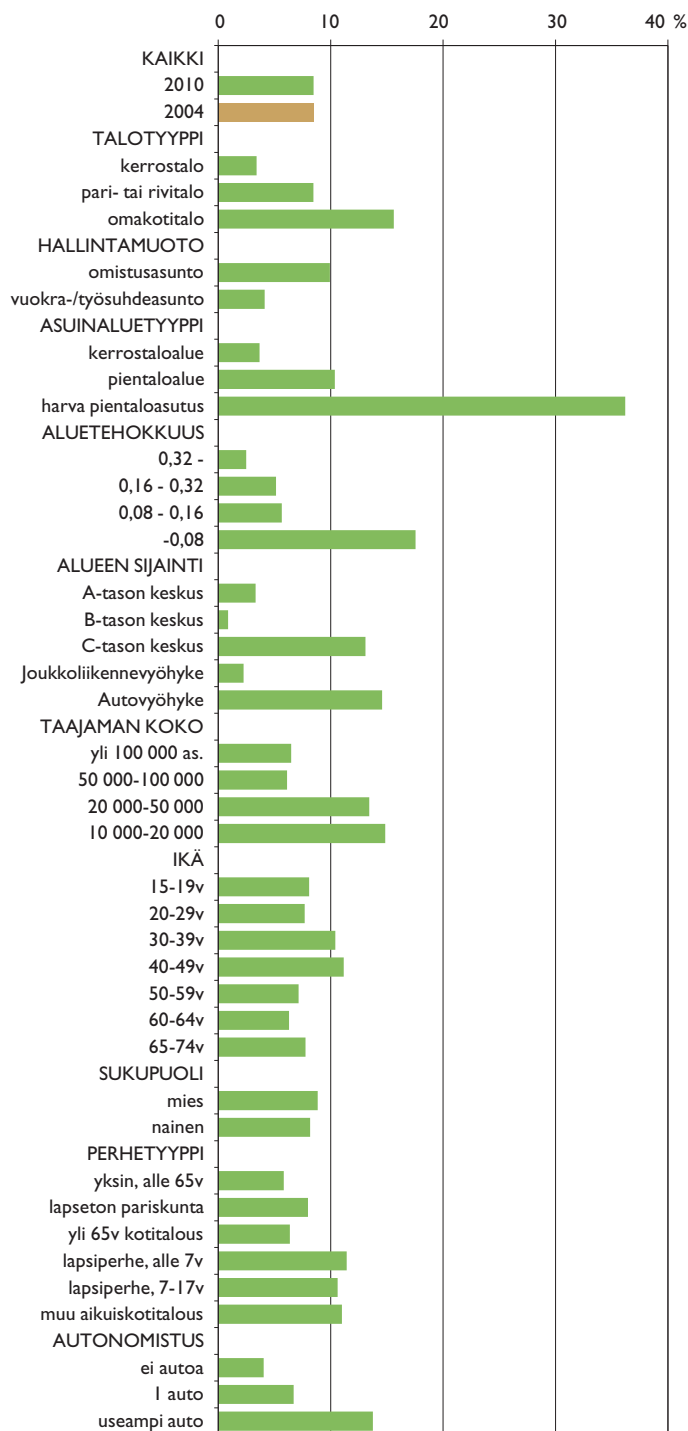
Joukkoliikenteen palvelutaso

Joukkoliikennepalvelujen olemassaolo asuinalueella ei yksinään kerro joukkoliikenteen riittävästä palvelutasosta, johon sisältyy myös mm. linjojen reitit ja vuorotiheys. Näitä asioita ei ole voitu selvittää yksityiskohtaisesti tässä kyselyssä, mutta vuosina 2004 ja 2010 on kysytty sijaitseeko vastaajan tarvitsema joukkoliikenteen pysäkki riittävän lähellä asuntoa. Kysymyksen ilmaisu "tarvitsemanne joukkoliikenteen pysäkki" pitää sisällään yksityiskohtaisemman palvelutason, sopivan linjan ja riittävän vuorotiheyden. Sopiva pysäkki voi vastaajan mielestä myös olla riittävän lähellä, vaikka se ei sijaitsisikaan omalla asuinalueella.

Kaikista vastaajista 90 %:lla heidän tarvitsemansa joukkoliikenteen pysäkki sijaitsee riittävän lähellä asuntoa, 8,5 %:lla ei (kuva 24). Sopiva joukkoliikenteen pysäkki puuttuu täsmälleen yhtä suurelta osuudelta vastaajista kuin vuoden 2004 kyselyssä.

Erityyppisten alueiden erot ovat vastaavat kuin asuinalueen joukkoliikennepalveluissa, mutta vielä hiukan suuremmat. Vaikka joukkoliikennepalveluja on suhteellisen hyvin pienemmissäkin taajamissa ja harvemmin rakennetuilla alueilla, ei niiden palvelutaso ole silti samaa luokkaa kuin tiiviimmillä alueilla ja suurissa keskuksissa. Vaikka pysäkki löytyykin, se ei välttämättä ole vastaajan kannalta käyttökelpoinen. Esimerkiksi harvan pientaloasutuksen alueilla, joissa joukkoliikennepalvelut puuttuvat asuinalueelta 28 %:lla vastaajista, sopiva pysäkki puuttuu peräti 36 %:lla. Vastaavasti aluetehokkuudeltaan väljimmillä alueilla ($e < 0,08$) joukkoliikennepalvelut puuttuvat asuinalueelta 14 %:lla vastaajista, mutta sopiva pysäkki 18 %:lla.

Keskiaarvoa useammin sopiva pysäkki puuttuu lähistöltä myös autovyöhykkeellä, pienemmissä C-tason keskuksissa ja omakotitaloissa asuvilla. Parhaiten palvelutaso vastaa tarpeita kerrostaloalueilla, tiiviisti rakennetuilla asuinalueilla ($e > 0,32$), joukkoliikennevyöhykkeellä ja suurissa A- ja B-tason keskuksissa. A-tason keskuksen B-tason keskusta heikompaan tulokseen voi vaikuttaa paitsi pääkaupunkiseudun keskuksen laajempi raja-alue myös pääkaupunkiseudun erilainen rakenne: työssäkäyntialue on huomattavan laaja, työpaikka-alueita on monella suunnalla ja työmatkat keskimäärin pidempiä kuin pienemmissä keskuksissa (mm. Lintunen ym. 2000; Helminen ym. 2005). Välttämättä juuri omalle työpaikalle kulkevaa linjaa ei löydy läheltä asuntoa, vaikka joukkoliikenteen palvelutaso sinänsä on parempi kuin muualla maassa. Myös odotukset palvelutasolle voivat vaihdella, esimerkiksi kuinka lähellä pysäkin pitää sijaita.

Kuva 24. Niiden vastaajien osuus, joiden tarvitsema joukkoliikenteen pysäkki ei sijaitse riittävän lähellä asuntoa.

Väestöryhmien väliset erot eivät ole yhtä suuria kuin aluetyyppien erot. Suurimmat ajalliset muutokset ovat, että ikääntyneillä ja muilla aikuiskotitalouksilla sopiva pysäkki löytyy läheltä aiempaa paremmin, kun taas 15-19-vuotiailla sekä 40-49-vuotiailla aiempaa heikommin.

Joukkoliikenteen käyttö

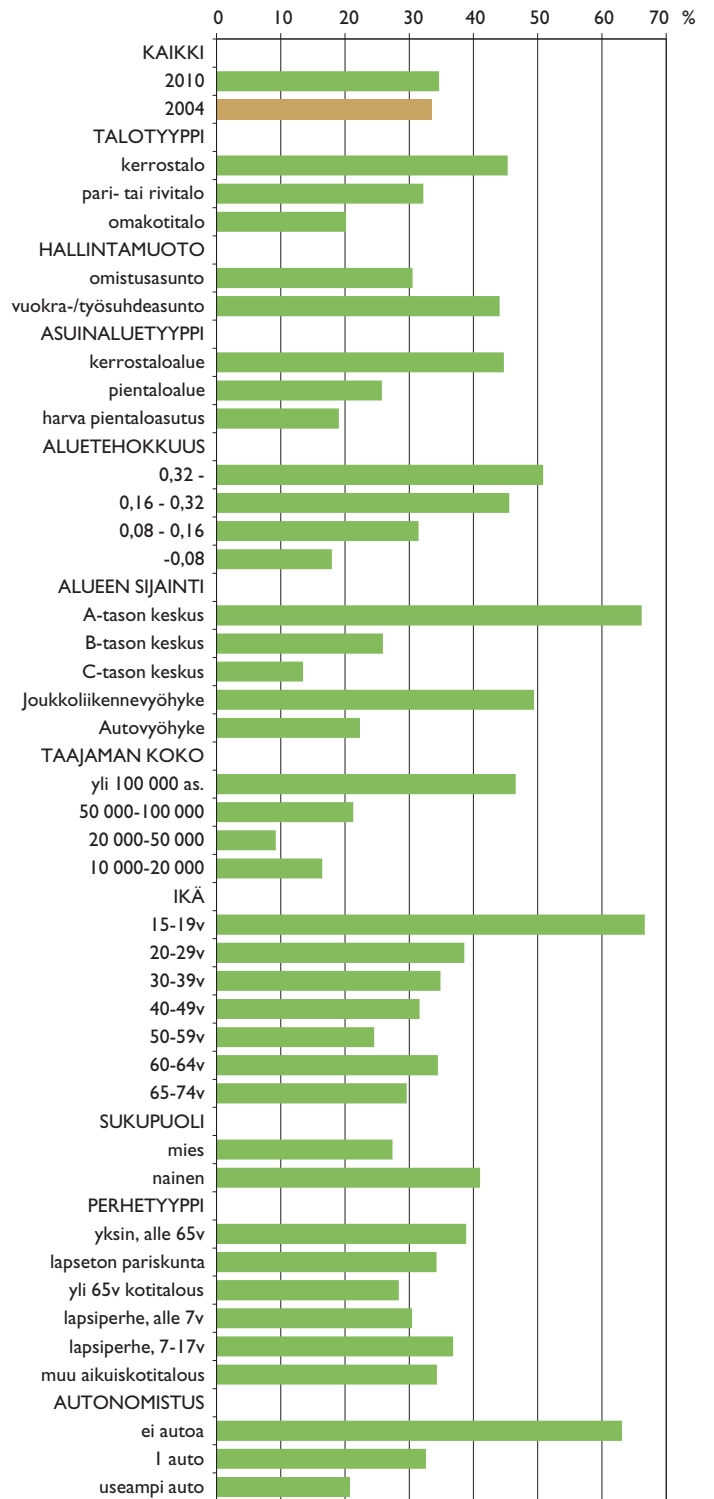
Joukkoliikennepalveluja on asuinalueella 92 %:lla vastaajista, ja heistä asuinalueen joukkoliikennepalveluja käyttää säännöllisesti 35 % (kuva 25). Kaikista vastaajista 32 % käyttää säännöllisesti asuinalueensa joukkoliikennepalveluja. Tässä luvussa mukana ovat myös ne, joilla joukkoliikennepalveluja ei ole asuinalueella. Vuoden 2004 kyselyyn verrattuna säännöllisten käyttäjien osuus on kasvanut yhden prosenttiyksikön. Vuonna 1998 kysyttiin joukkoliikenteen pysäkin käyttöä alueella ja vuosina 2004 ja 2010 asuinalueen joukkoliikennepalvelujen säännöllistä käyttöä asuinalueella, joten vuoden 1998 tieto ei ole vertailukelpoinen myöhempien vuosien kanssa.

Kuviossa käsitellään vain niiden vastaajien vastauksia, joilla on joukkoliikennepalveluja asuinalueellaan. Toisin sanoen erityyppisten alueiden ja eri väestöryhmien eroja ei selitä joukkoliikennepalvelujen puuttuminen asuinalueelta, vaan joukkoliikenteen palvelutaso ja liikkumistottumukset.

Asuinalueen joukkoliikennettä käyttävät säännöllisesti eniten A-tason keskuksessa eli pääkaupunkiseudun intensiivisillä alueilla asuvat, peräti 66 %. Näillä alueilla joukkoliikennepalvelut löytyvätkin parhaiten omalta asuinalueelta, joskaan ei sopivaa pysäkkiä niin usein kuin joiltakin muilta alueilta. Myös tiiveimmin rakennetuilla asuinalueilla ja joukkoliikennevyöhykkeellä asuvista noin puolet käyttää asuinalueen joukkoliikennettä säännöllisesti. Harvimminkin asuinalueen joukkoliikennettä käytetään pienemmissä C-tason keskuksissa, väljimmillä asuinalueilla ja harvan pientaloasutuksen alueilla. Kerrostalovaltaisilla alueilla asuinalueen joukkoliikennettä käytetään lähes kaksi kertaa niin usein kuin pientalovaltaisilla alueilla.

Joukkoliikenteen säännöllinen käyttö eri väestöryhmissä noudattelee paitsi aluetyyppieroista johtuvia joukkoliikenteen palvelutasoeroja, myös auton käyttömahdollisuutta. Väestöryhmät, joilla auto ei yleensä ole säännöllisesti käytettävissä, käyttävät paljon joukkoliikennettä, kuten nuoret ja autottomat, mutta myös naiset ja yksin asuvat.

Suuria ajallisia muutoksia taustamuuttujittain ei ole. Eniten joukkoliikenteen säännöllinen käyttö on lisääntynyt 60-64-vuotiailla.

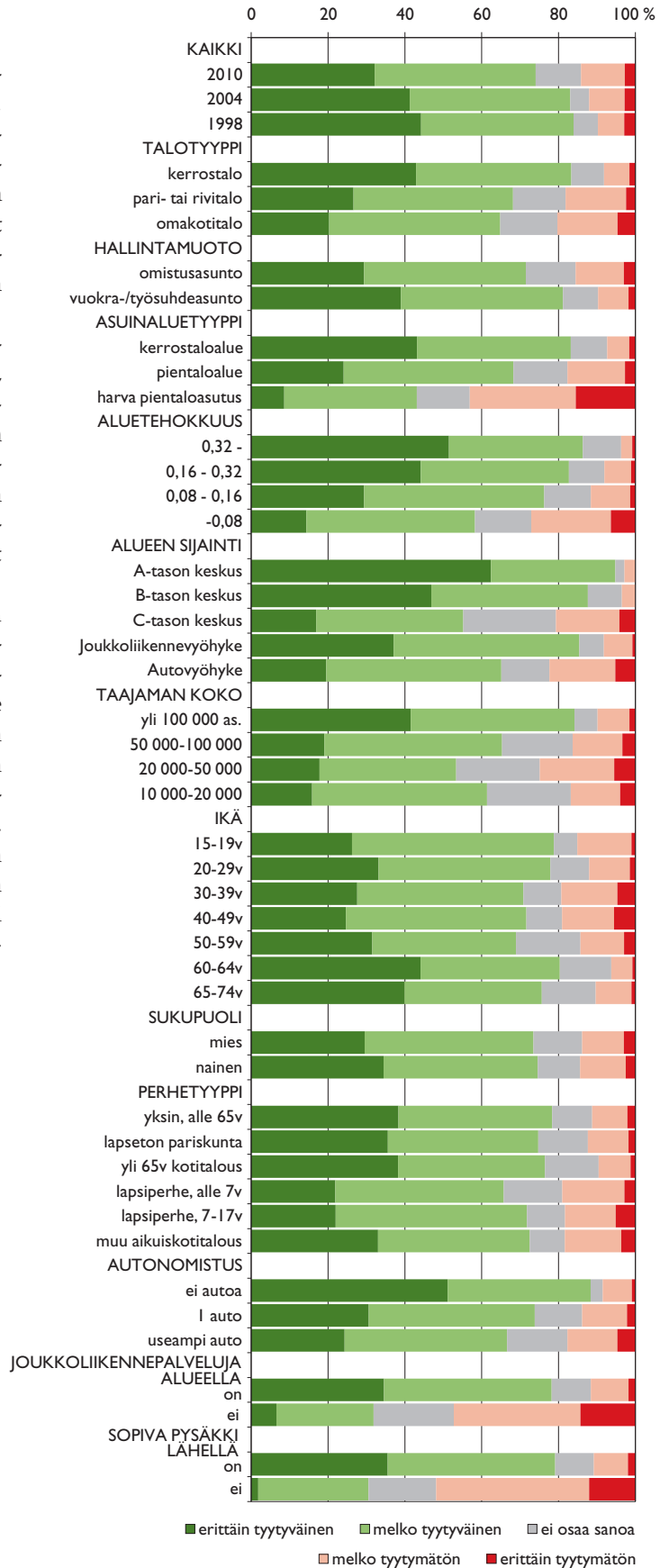
Kuva 25. Asuinalueen joukkoliikennettä säännöllisesti käyttävien vastaajien osuus niistä vastaajista, joilla on joukkoliikennepalveluja asuinalueella.

Tyytyväisyys joukkoliikennepalveluihin

Suurin osa vastaajista, 74 % on tyytyväisiä asuinalueensa joukkoliikennepalveluihin (kuva 26). Tyytymättömyys on kuitenkin ollut kasvussa huolimatta siitä, että joukkoliikennepalveluja on asuinalueella ja sopiva pysäkki löytyy läheltä yhtä usein kuin ennenkin. Tyytymättömien osuus on noussut 10 %:sta 14 %:iin seurantajaksolla 1998-2010. Samalla myös 'ei-osaa-sanoa' -vastausten määrä on lisääntynyt.

Mitä useammin sopivaa pysäkkiä ei ole lähellä tai joukkoliikennepalvelut puuttuvat alueelta, sitä suurempi on tyytymättömien osuus. Tyytyväisimpiä joukkoliikennepalveluihin ovat suurissa keskuksissa, tiiveimmillä asuinalueilla ja kerrostaloalueilla asuvat. Tyytymättömiä ovat harvan pientaloasutuksen alueilla ja väljimmillä asuinalueilla asuvat. Väestöryhmien erot myötäilevät aluetyyppieroja.

Niistä vastaajista, joilla joukkoliikennepalveluja ei ole ollenkaan asuinalueella, 47 % on tyytymättömiä, kun taas niistä, joilla on joukkoliikennepalveluja asuinalueella, vain 12 %. Niistä, joilla ei ole sopivaa pysäkkiä lähietäisyydellä, tyytymättömiä on yli puolet. Niistä vastaajista, jotka eivät käytä joukkoliikennettä säännöllisesti, peräti 53 % on tyytymättömiä joukkoliikenteen palvelutarjontaan. Joukkoliikennepalveluja asuinalueella omaavista 86 % ja joukkoliikennettä säännöllisesti käyttävistä 88 % on tyytyväisiä. Joukkoliikenteen vähäisempi käyttö tietyissä vastaajaryhmissä näkyy suurempana 'ei-osaa-sanoa' -vastausten osuutena.

Kuva 26. Vastaajien tyytyväisyys asuinalueen joukkoliikennepalveluihin.

Autonomistus ja auton käyttömahdollisuus

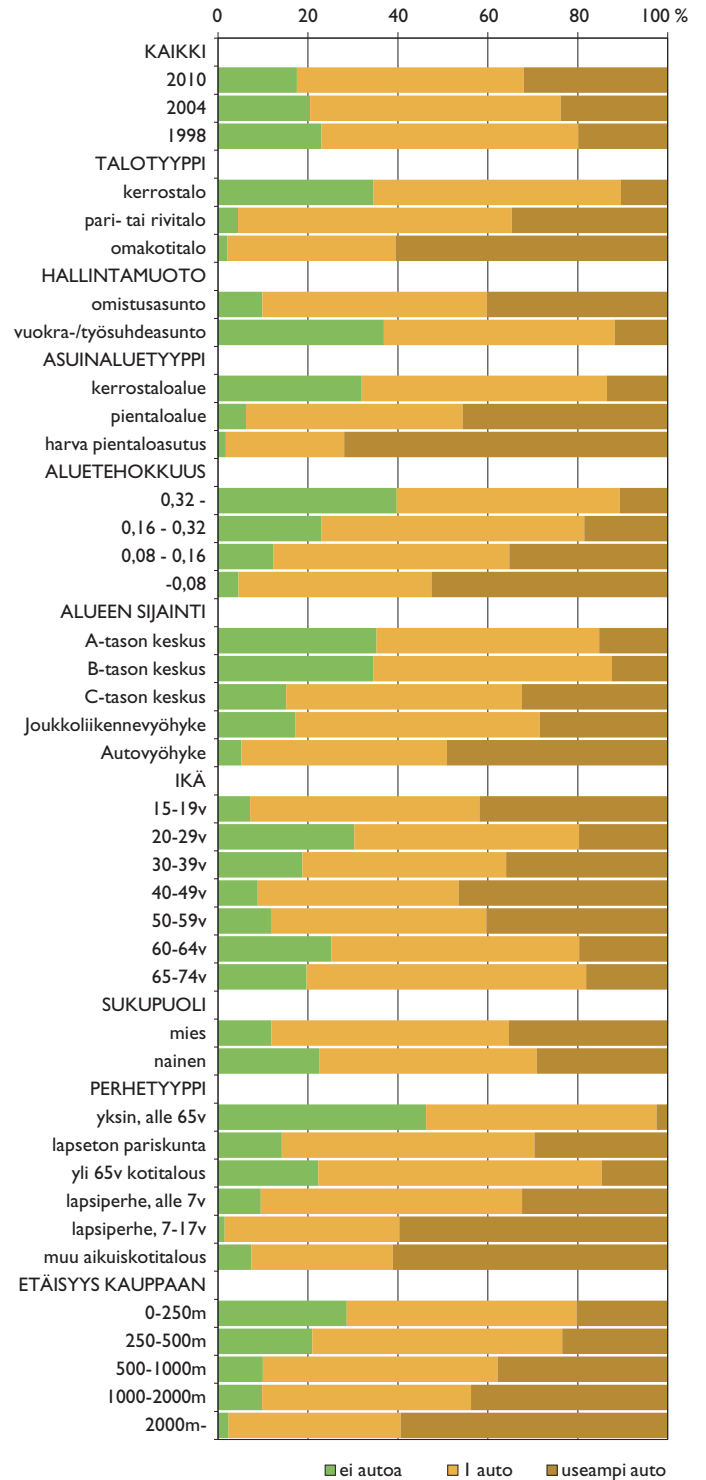
Autonomistus

Vastaajien kotitalouksista autottomia on 18 %, 50 %:lla on taloudessa yksi auto ja 32 %:lla vähintään kaksi autoa työsuhdeautot mukaan lukien (kuva 27). Autonomistus on jatkuvasti lisääntynyt ja autottomien osuus laskenut. Kysymyksen muotoilu muuttui hiukan, aiemmin kysyttiin kuinka monta autoa perheellä on, nyt kysyttiin kuinka monta autoa perheellä on käytössä. Tämä saattaa hiukan vaikuttaa tuloksiin autonomistusta lisäävästi, esimerkiksi yhteisomistusautot saadaan paremmin mukaan. Autottomien kotitalouksien osuus on yli 10 000 asukkaan taajamissa todellisuudessa suurempi kuin 18 %. Koska kysely on kohdistettu henkilöihin eikä kotitalouksiin, tuloksissa korostuvat suuret kotitaloudet, joilla on useammin auto.

Autottomia on yli kolmannes suurissa keskuksissa, tiiviillä asuinalueilla, kerrostaloalueilla ja vuokra-asunnoissa asuvista. Sen sijaan harvan pientaloasutuksen alueilla asuvista vastaajista peräti 72 %:lla on perheessä useampi auto. Kahden tai useamman auton omistus on yleistä myös omakotitaloasukkailla, väljillä asuinalueilla ja autovyöhykkeellä.

Väestöryhmistä autottomuus on yleisintä yksin asuvilla, joista 46 % on autottomia. Keskimääräistä yleisempää autottomuus on myös 20-29-vuotiailla ja ikääntyneillä. Autonomistus taas on yleisintä kouluikäisten lasten perheillä, joista 99 %:lla on vähintään yksi auto. Naiset asuvat autottomissa talouksissa useammin kuin miehet. Autottomuus on sitä yleisempää, mitä lähempänä palveluja asutaan, kuviossa esimerkkinä etäisyys ruokakauppaan. Yli kahden kilometrin etäisyydellä ruokakaupasta asuvista vastaajista jo 98 %:lla on perheessä auto.

Vuoden 2004 tuloksiin verrattuna autottomuus on vähentynyt erityisesti ikääntyneillä sekä 15-19-vuotiaiden nuorten perheissä. Erityisesti ikääntyneiden autonomistus kasvaa kovaa vauhtia. Kun vuonna 2004 oli 65-74-vuotiaista vastaajista 67 %:lla perheessä auto, nyt osuus on jo 80 %.

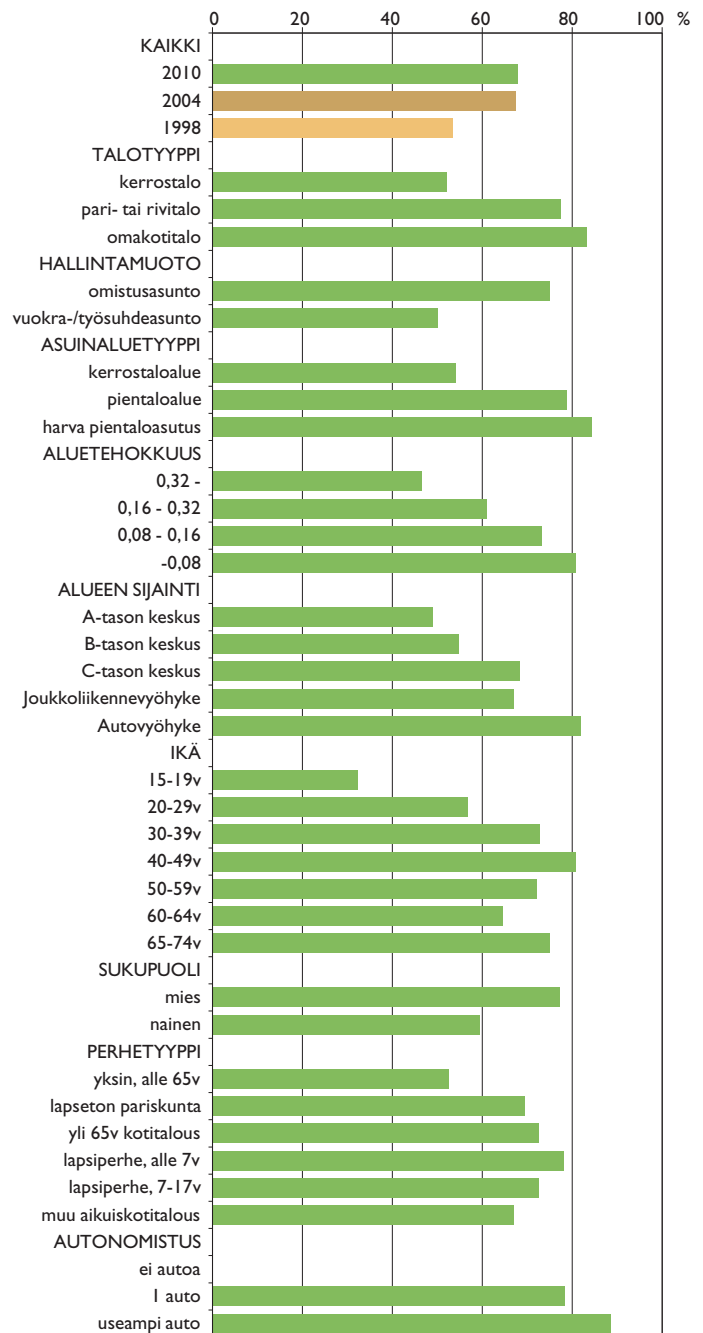
Kuva 27. Vastaajien perheiden autonomistus (työsuhdeautot mukaan lukien).

Auton käyttömahdollisuus

Auto on säännöllisesti käytettävissä 68 %:lla vastaajista (kuva 28), kun 82 %:lla on taloudessa auto. Auton käyttömahdollisuus on kasvanut vuodesta 1998 mutta pysynyt suurin piirtein samana vuodesta 2004. Tähän voi vaikuttaa vuoden 2010 konekielisessä kyselylomakkeessa ollut virhe, jonka vuoksi kysymys kysyttiin vain niiltä, joilla on perheessä auto. Tämä voi hiukan laskea säännöllisten käyttäjien osuutta. Aiempien kyselyiden perusteella tiedetään, että jonkin verran on myös autottomissa talouksissa asuvia, joilla on auto säännöllisesti käytettävissä. Vuonna 2004 tällaisia vastaajia oli 11 % autottomista. Ilmiö selittyy auton lainaamismahdollisuuksilla sukulaisilta tai ystävilä, autojen yhteisomistuksella sekä yleistyessä olevilla autojen yhteiskäyttöpalveluilla kuten City car club. Myös kyyditys tarvittaessa lasketaan käyttömahdollisuudeksi, vaikkei itse ajaisikaan.

Auton käyttömahdollisuus eri vastaajaryhmissä noudattelee pitkälti autonomistusta. Tästä on selkeä poikkeus ainoastaan 15-19-vuotiaat nuoret, joilla on perheen autonomistusta huomattavasti alempi auton käyttömahdollisuus. Suurin osa tästä ikäluokasta ei vielä ole ajokortti-iässä, eikä kyytiäkään saa aina kun haluaisi. Ikääntyneillä auton käyttömahdollisuus on huomattavan korkea, mikä selittyy tämän ikäryhmän autonomistuksen yleistymisen lisäksi myös kyytimahdollisuudella. Eroja on nähtävissä myös eri perhetyypeissä. Verrattuna autonomistukseen, yhden hengen talouksissa auto on luonnollisesti aina käytettävissä kun se omistetaan. Useamman hengen talouksissa auto omistetaan useammin, mutta toisaalta auton käyttöä joudutaan jakamaan. Kahden tai useamman auton talouksissa auto onkin käytettävissä hiukan useammin kuin yhden auton talouksissa.

Vuoden 2004 kyselyyn verrattuna suuria muutoksia ei ole tapahtunut. Eniten on lisääntynyt ikääntyneiden sekä 40-49-vuotiaiden auton käyttömahdollisuus. Muutokset olivat paljon suuremmat edellisellä seurantajaksolla 1998-2004, jolloin lisääntyi etenkin ikääntyneiden ja myös naisten autonkäyttömahdollisuus.

Kuva 28. Niiden vastaajien osuus, joilla on auto säännöllisesti käytettävissä. Vuonna 2010 kysymys kysyttiin vain niiltä, joilla on taloudessa auto, aiempina vuosina kaikilta vastaajilta.

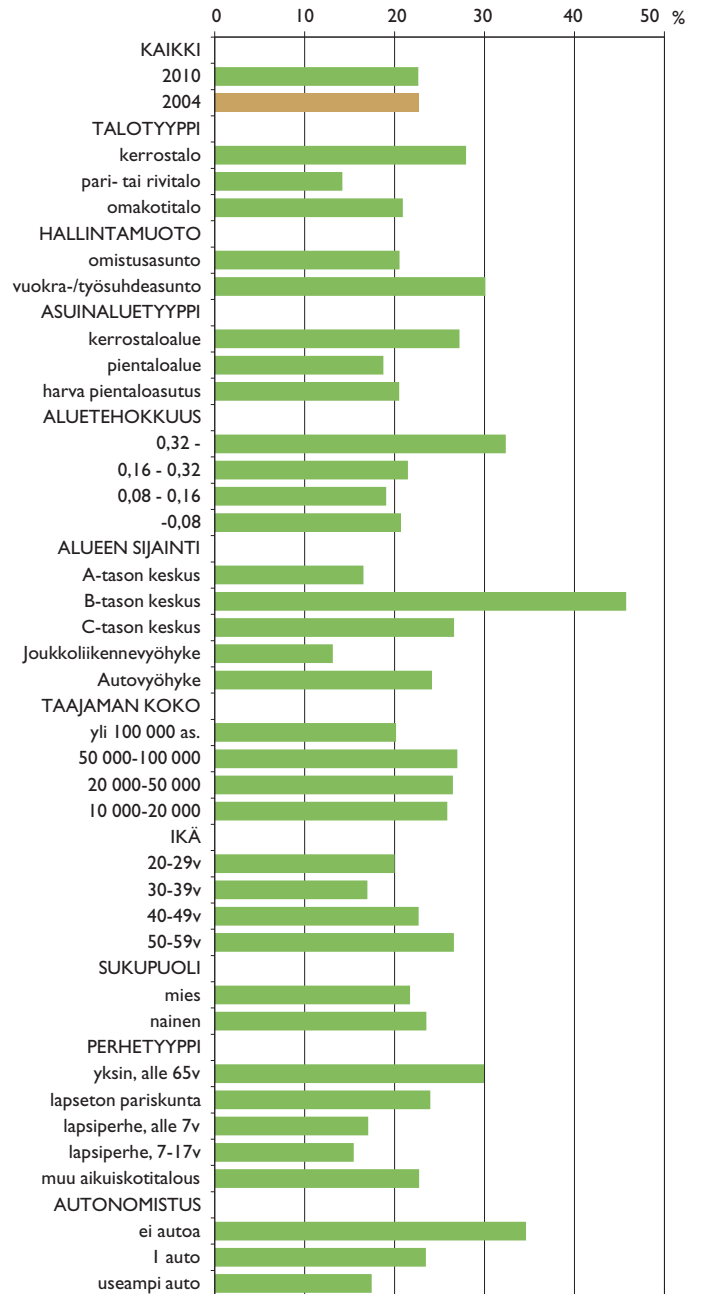
Työmatkat

Asuinalueella työssäkäynti

Työelämässä tällä hetkellä olevista vastaajista kohdallaisen suuri osa, 23 % käy työssä omalla asuinalueellaan (kuva 29). Osuus on pysynyt samana vuodesta 2004. Vuoden 1998 kyselyssä kysymys oli muotoiltu eri tavalla eikä ole vertailukelpoinen myöhempien vuosien kanssa.

Omalla asuinalueella työssäkäynti on yleisintä B-tason keskuksissa sekä tiiveimmillä asuinalueilla ($e > 0,32$), jotka ovat pääasiassa suurten keskusten tiiviitä kerrostaloalueita. Omalla asuinalueella työssäkäynti on harvinaisinta joukkoliikennevyöhykkeellä, joka käsittää tyypillisesti lähiöitä ilman merkittäviä työpaikka-alueita. Kerrostaloalueilla omalla asuinalueella työssäkäynti on yleisempää kuin pientaloalueilla. Suurimmissa yli 100 000 asukkaan taajamissa omalla asuinalueella työssäkäynti on jonkin verran harvinaisempaa kuin pienemmissä taajamissa.

Väestöryhmien erot heijastelevat asuinpaikka-eroja. Suuriin keskuksiin ja tiiviille asuinalueille painottuvat autottomat ja yksin asuvat käyvät eniten töissä omalla asuinalueellaan. Alle 20-vuotiaat ja yli 60-vuotiaat on jätetty työssäkäyntiä kuvaavista tarkasteluista pois liian vähäisen työelämässä olevien määrän vuoksi. Ajalliset muutokset eivät ole suuria.

Kuva 29. Asuinalueella työssäkävien osuus työelämässä olevista vastaajista.

Työmatkan pituus

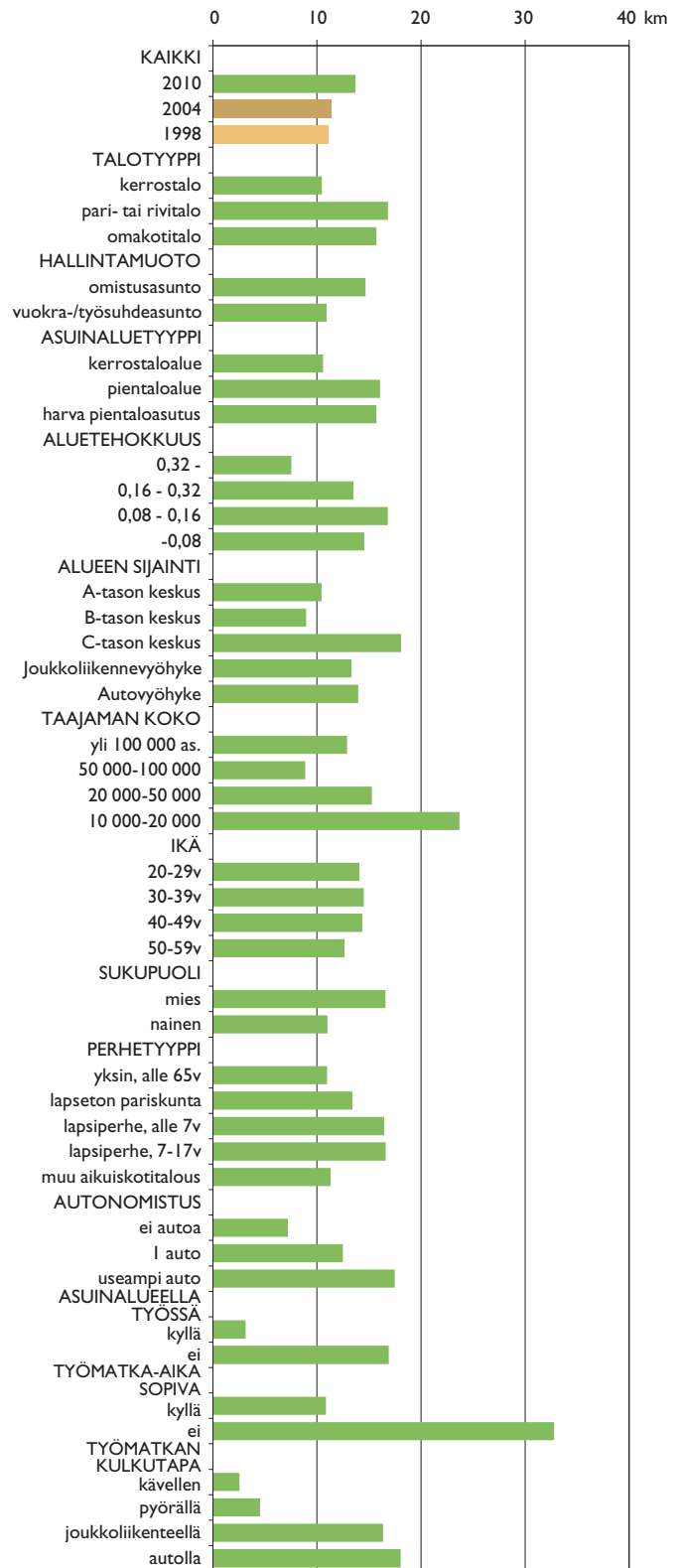
Työmatkojen pituudesta ja kulkutavasta kysyttiin kaikilta työelämässä tällä hetkellä olevilta vastaajilta. 765 vastaajaa eli 60 % kaikista vastaajista on oman ilmoituksensa mukaan tällä hetkellä työelämässä. Työmatkojen keskipituuksien laskennassa huomioitiin korkeintaan 200 km:n pituiset matkat. Yli 200 kilometrin työmatkoja ei todennäköisesti tehdä päivittäin ja ne vääristävät suhteettomasti työmatkojen keskipituuksia. Yli 200 km pituisen työmatkan ilmoitti vain kolme vastaajaa.

Työmatkojen keskipituus on 13,7 km, kun vuoden 2004 kyselyssä alle 200 km työmatkojen keskipituus oli 11,4 km (kuva 30). Työmatkojen keskipituus on kuudessa vuodessa kasvanut 2,3 km. Vuoden 1998 kyselyssä kysyttiin työ- ja opiskelumatkojen pituutta, joka oli keskimäärin 11,1 km (alle 200 km matkat).

Työmatkat ovat lyhimpiä kaikkein tiiveimmillä asuinalueilla, suurissa keskuksissa, 50 000 – 100 000 asukkaan taajamissa sekä kerrostaloalueilla asuvilla. Pisimpiä työmatkat ovat pienemmissä 10 000 – 20 000 asukkaan taajamissa, C-tason keskuksissa, väljillä asuinalueilla ja pientaloalueilla. Tiiveimpien ja väljimpien asuinalueiden työmatkojen keskipituuksien ero on noin 7 km. Taajamakoon mukaan tarkasteltuna pienempien taajamien työmatkat ovat hyvin pitkiä, keskimäärin jopa 24 km. Taajamakoon kasvaessa työmatkojen keskipituus radikaalisti laskee aina 9 km:iin asti 50 000 – 100 000 asukkaan taajamissa, mutta alkaa taas nousta suurimmissa yli 100 000 asukkaan taajamissa, joissa työmatkojen keskipituus on 13 km. Myös Etelä-Suomen taajamissa työmatkat ovat keskimäärin pitempiä kuin muiden suuralueiden taajamissa.

Miesten työmatkat ovat keskimäärin 5,6 km pidemmät kuin naisten. Lapsiperheiden työmatkat ovat pidemmät kuin muiden. Autottomien työmatkat ovat keskimäärin noin 10 km lyhyempiä kuin usean auton perheiden. Asuinalueella työsäkävien työmatkan keskipituus on vain 3,1 km, kun muualla työsäkävien 16,9 km. Työmatkansa kestoa sopivana pitävien työmatka on keskimäärin 10,9 km, kun taas työmatkan kestoon tyytymättömien peräti 32,8 km. Työmatkansa kävelevien työmatkan keskipituus on 2,5 km, pyörällä kulkevien 4,5 km, joukkoliikennettä käyttävien jo selkeästi pidempi, 16,4 km, ja autolla kulkevien 18 km.

Työmatkojen keskipituus on kasvanut huomasti pienemmissä 10 000 – 20 000 asukkaan taajamissa, mutta myös pientaloalueilla vuosien 1998 ja 2004 tuloksiin verrattuna. Väestöryhmistä työmatkojen keskipituus on kasvanut eniten lapsiperheillä, useamman auton perheillä ja miehillä.

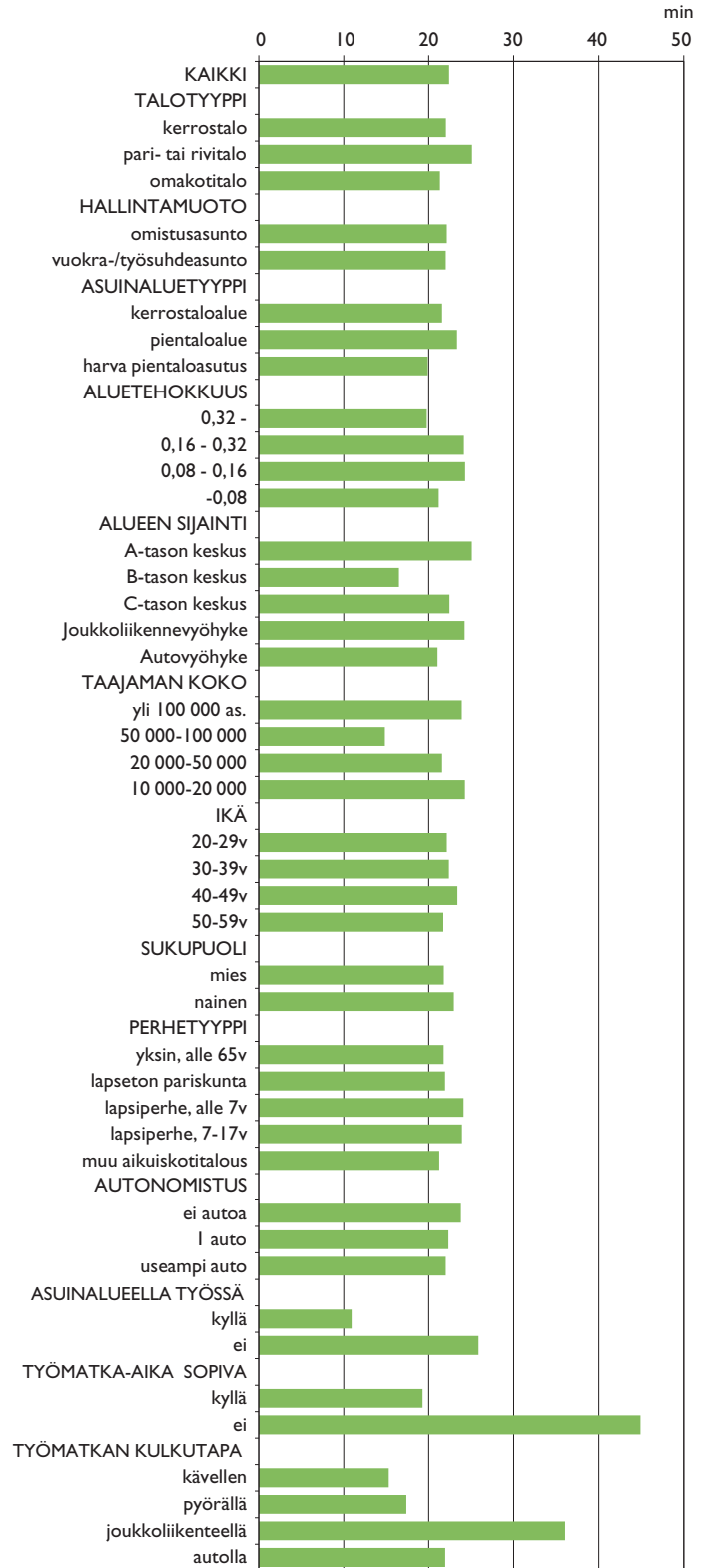
Kuva 30. Vastaajien työmatkojen keskipituus (alle 200 km:n työmatkat). Vuonna 1998 kysyttiin työ- ja opiskelumatkojen pituutta.

Työmatkan kesto

Yhdensuuntainen työmatka kestää vastaajilla keskimäärin 22 minuuttia (kuva 31). Työmatkan ajallisesta kestosta kysyttiin nyt ensimmäistä kertaa. Samoin kuin työmatkojen keskipituus, työmatkojen keskimääräinen kesto laskettiin alle 200 km työmatkoista.

Eri aluetyyppien ja väestöryhmien erot työmatkan keskimääräisessä kestossa ovat huomattavasti pienemmät kuin työmatkan pituudessa, vaihteluväli on 15-25 minuuttia. Suurten keskusten lyhyet työmatkat pitenevät ajallisesti ruuhkissa, kun taas pienten taajamien ja väljien asuinalueiden pitkät työmatkat hurautetaan nopeasti autolla. Auton yleisyys pidemmällä työmatkoilla tasoittaa eroja. Vaikka autolla työmatkansa kulkevien työmatkan pituus on yli 4 km keskiarvoa pidempi, on sen ajallinen kesto täsmälleen keskiarvo 22 minuuttia. Joukkoliikenteellä kulkevien työmatkan kesto on huomattavasti pidempi, 36 minuuttia. Autottomien vastaajien työmatka on ajallisesti jopa hieman pidempi kuin autollisten, vaikka sen keskipituus on 10 km lyhyempi kuin usean auton perheissä. Miesten työmatkan kesto on naisten työmatkaa keskimäärin minuutin lyhyempi, vaikka sen pituus on keskimäärin 5,6 km pidempi. Miehet käyttävätkin työmatkallaan autoa huomattavasti useammin kuin naiset. Myöskään lapsiperheiden pidemmät työmatkat eivät juuri erotu työmatkan kestossa, joka on vain kaksi minuuttia yli keskiarvon. Lapsiperheet käyttävät autoa työmatkallaan kaikista väestöryhmistä useimmin.

Työmatka on ajallisesti lyhin 50 000 – 100 000 asukkaan taajamissa ja B-tason keskuksissa asuvilla. Tiiviimmillä asuinalueilla, joissa työmatkan keskipituus on lyhin, ajallinen kesto on kuitenkin lähellä keskiarvoa, 20 minuuttia. Asuinalueella työssä käyvien työmatkan kesto on keskimäärin 11 minuuttia, kun se muualla työssä käyvillä on 26 minuuttia. Työmatkan kestoa sopivana pitävien työmatka kestää keskimäärin 19 minuuttia ja siihen tyytymättömien 45 minuuttia.

Kuva 31. Vastaajien työmatkojen ajallinen kesto (alle 200 km:n työmatkat).

Tyytyväisyys työmatkan keston

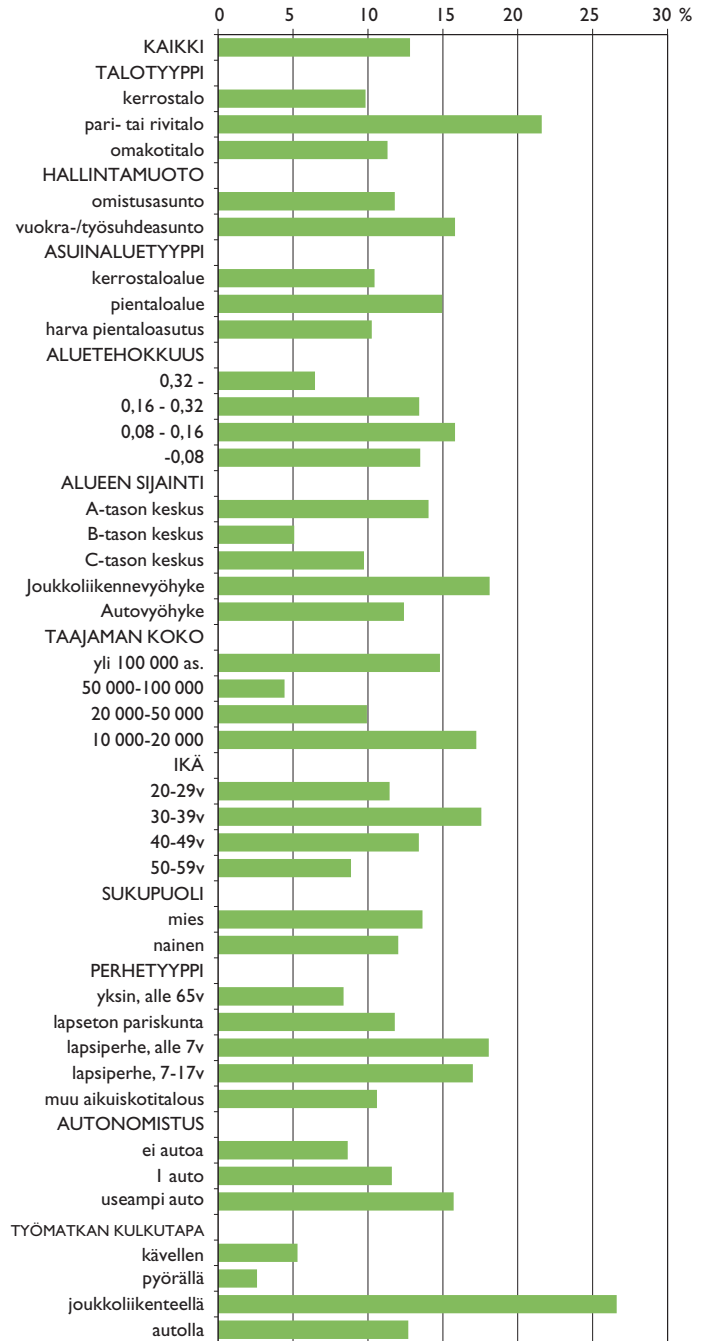
Työelämässä olevista vastaajista 13 % on tyytymättömiä työmatkansa ajalliseen keston (kuva 32). Kysymystä ei ole kysytty aiemmissa kyselyissä.

Tyytymättömyys on yhteydessä työmatkan keston, mutta eri aluetyyppien ja väestöryhmien väliset erot ovat huomattavasti suuremmat kuin erot työmatkan kestossa. Työmatkan keston perusteella odotettua tyytymättömpiä ovat pari- ja rivitaloasukkaat, lapsiperheet ja joukkoliikennevyöhykkeellä asuvat. Kävellessä ja pyörällä töihin kulkevat ovat erittäin tyytyväisiä työmatkan keston, kun taas joukkoliikenteellä kulkevista peräti 27 % on tyytymättömiä. Joukkoliikenteellä kulkevien työmatkan kestokin tosin on 14 minuuttia keskiarvoa pidempi. Autottomat taas ovat tyytyväisempiä kuin autolliset, vaikka heidän työmatkansa on ajallisesti pidempi kuin autollisten. Tyytyväisyys työmatkan keston näyttää siis liittyvän todellisen keston lisäksi myös muihin tekijöihin kuten matkan miellyttävyyteen. Kävellessä tai pyörällä tehtävä matka koetaan ilmeisesti miellyttävämmäksi kuin autolla tehtävä matka. Lapsiperheiden tyytymättömyys työmatkan keston voi selittyä myös arjen ajankäytön ongelmilla.

Työmatkan kulkutapa

Työelämässä tällä hetkellä olevilta vastaajilta kysyttiin, miten he liikkuvat työmatkansa pääasiallisesti. Vastauksessa sai ilmoittaa kaksikin pääasiallista kulkutapaa, jos ne ovat yhtä yleisiä, minkä vuoksi kulkutapojen yhteenlaskettu summa on yli 100 %. Yleisin kulkutapa työmatkalla on auto, jota käyttää 59 % työssäkäyvistä vastaajista (kuva 33). Joukkoliikennettä käyttää työmatkalla 19 %, kävellessä kulkee 16 % ja pyörällä 14 %. Muutama prosentti vastaajista työskentelee kotona. Tuloksiin, varsinkin pyöräilyn osuuteen, voi vaikuttaa kyselyn ajoittuminen talveen.

Vuoden 2004 kyselyyn verrattuna sekä jalan, pyörällä että joukkoliikenteellä kulkevien osuus on kukin laskenut noin prosenttiyksikön verran ja vastaavasti autolla kulkevien osuus noussut 2,5 prosenttiyksikön verran. Vuonna 1998 kysymys oli

Kuva 32. Niiden vastaajien osuus, joiden mielestä työmatkaan kuluva aika ei ole sopiva.

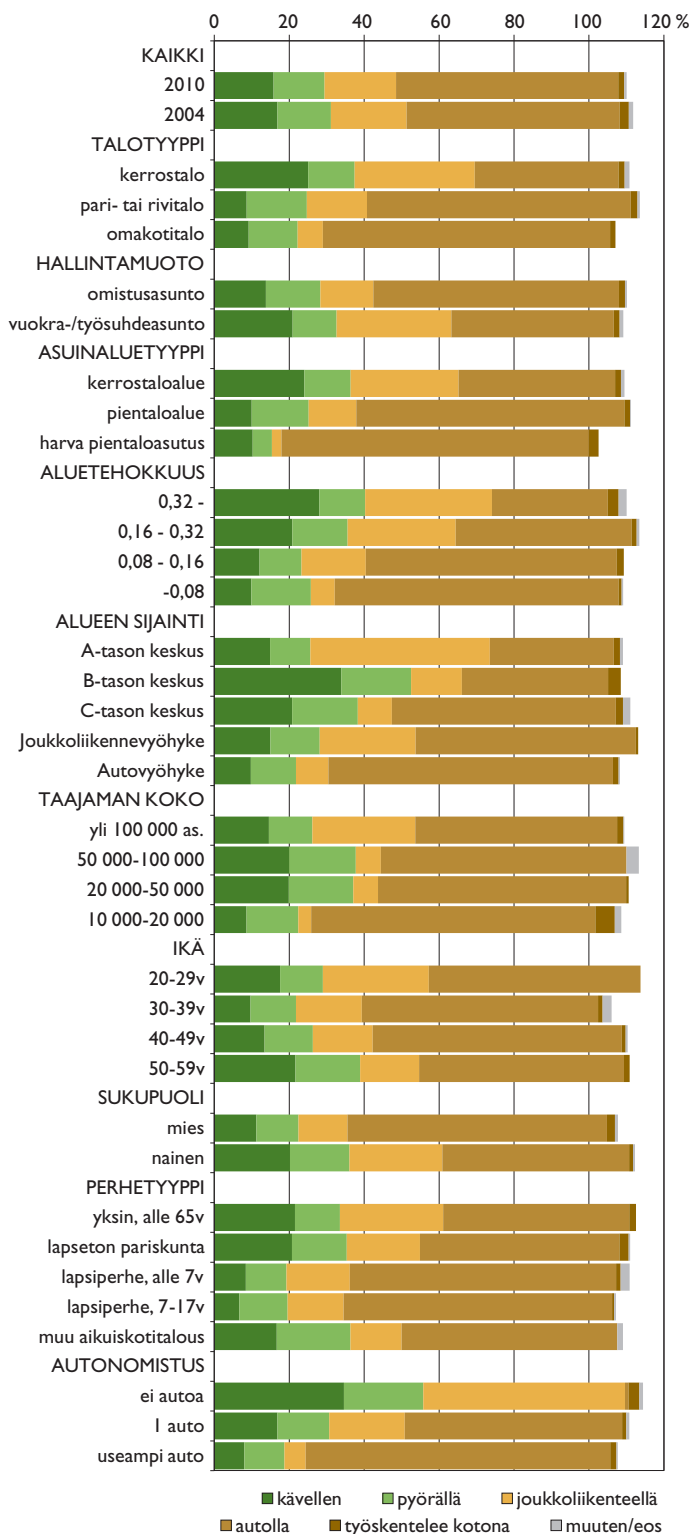
muotoiltu eri tavoin, eikä se ole vertailukelpoinen myöhempien kyselyjen kanssa.

Kerrostaloalueilla asuvista 42 % kulkee työmatkansa autolla, pientaloalueilla 72 % ja harvan pientaloasutuksen alueilla jo 82 %. Mitä väljempi asuinalue ja pienempi taajama, sitä enemmän työmatkalla käytetään autoa. Harvan pientaloasutuksen alueilla, pienemmissä 10 000 – 20 000 asukkaan taajamissa ja Pohjois-Suomen taajamissa joukkoliikennettä ei käytetä työmatkalla juuri lainkaan. Kevyen liikenteen osuus on erityisen suuri, yli 50 %, B-tason keskuksissa ja Itä-Suomen taajamissa.

A-tason keskuksessa eli pääkaupunkiseudun intensiivisillä alueilla kevyen liikenteen osuus työmatkoilla on pienempi kuin muissa keskuksissa. Tämä voi johtua mm. laajemmasta keskusrajauksesta sekä vähäisestä asuinalueella työsäkännistä. Myös muihin alueisiin verrattuna poikkeuksellisen kattavat joukkoliikennepalvelut vähentävät kevyen liikenteen osuutta, jopa 48 % käyttää joukkoliikennettä työmatkalla. Joukkoliikennevyöhykkeelläkin vain 26 % kulkee työmatkansa joukkoliikenteellä.

Naiset kulkevat työmatkansa huomattavasti useammin kevyellä tai joukkoliikenteellä kuin miehet, joista 69 % autoilee töihin. Naisistakin kuitenkin jo puolet käyttää työmatkalla autoa. Myös lapsiperheet ja 30-49-vuotiaat käyttävät useimmiten autoa. Joukkoliikenteellä työmatkansa kulkevat eniten 20-29-vuotiaat ja yksin asuvat. Useamman auton perheissä autolla töihin kulkeminen on paljon yleisempää kuin yhden auton perheissä.

Auton käyttö työmatkalla on vuodesta 2004 yleistynyt pientaloissa asuvilla vastaajilla, kun taas kerrostaloissa asuvilla se on jopa vähentynyt ja samalla kävelyn ja joukkoliikenteen osuus hiukan noussut. Suurimmissa yli 100 000 asukkaan taajamissa joukkoliikenteen osuus työmatkoilla on vähentynyt ja auton käyttö yleistynyt. Väestöryhmistä auton käyttöä ovat lisänneet eniten lapsiperheet, muut aikuiskotitaloudet ja yksin asuvat, jonnekin verran myös naiset ja 40-49-vuotiaat. Miesten auton käyttö työmatkoilla on pysynyt ennallaan.

Kuva 33. Vastaajien työmatkan pääasiallinen kulkutapa (pääasiallisia kulkutapoja voi olla myös kaksi, minkä vuoksi osuuksien summa ylittää 100 %).

Kauppamatkan kulkutapa

Kaikilta vastaajilta kysyttiin, miten he liikkuvat pääasiallisesti ruokakauppaan. Koska ruokakauppatapojen voi käyttää kahtakin pääasiallista kulkutapaa, on kulkutapojen yhteenlaskettu summa yli 100 %. Ruokakauppatapaa tehdään yleisimmin autolla, 59 % kulkee autolla kauppaan, 38 % kävelen ja 10 % pyörällä (kuva 34). Joukkoliikenteen käyttö on kauppatapalla harvinaista, vain 3 % vastaajista kulkee joukkoliikenteellä. Auton käyttö on kauppatapalla aivan yhtä yleistä kuin työmatkallakin, mutta käveleminen on 2,5 kertaa niin yleistä kuin työmatkalla.

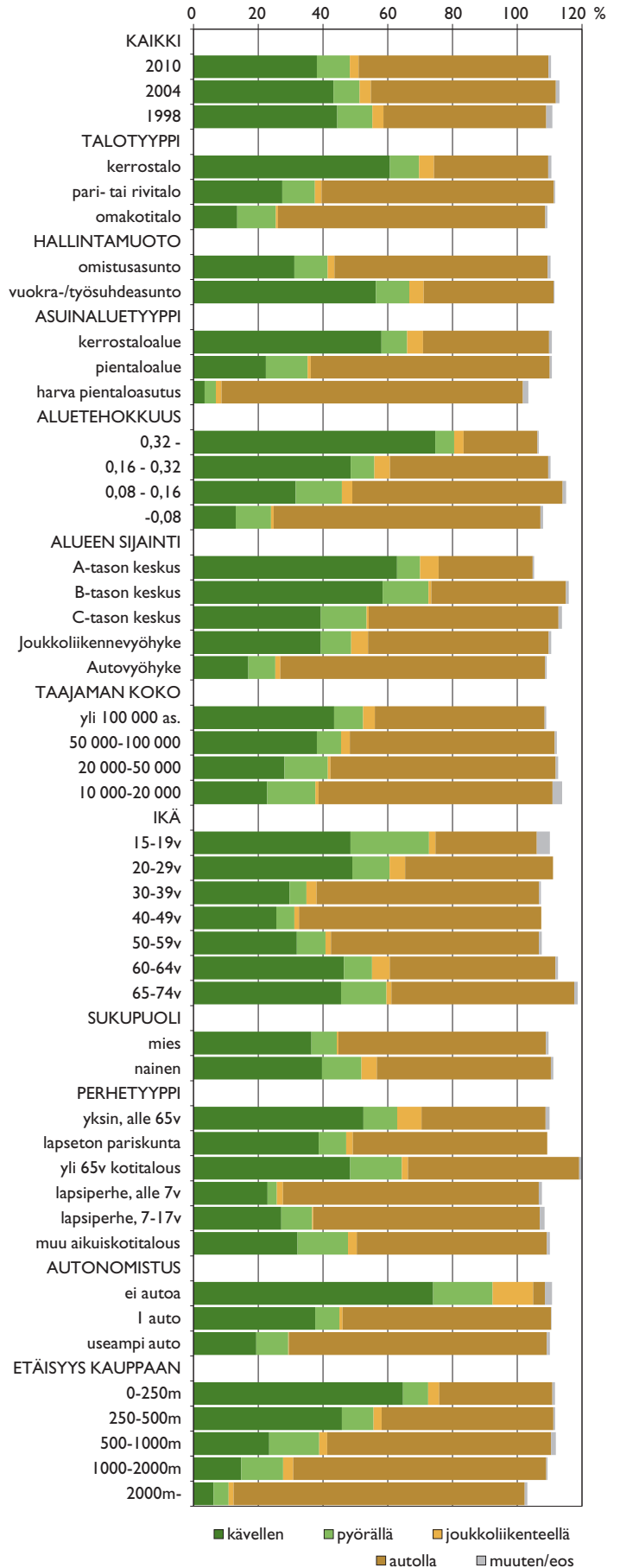
Seurantajaksolla 1998-2010 auton käyttö on jatkuvasti yleistynyt kauppatapojen autonomistuksen lisääntymisen myötä. Vuoteen 2004 verrattuna etenkin kävelyn, mutta myös joukkoliikenteen osuus on pienentynyt, kun taas pyöräilyn osuus on jopa hiukan kasvanut.

Eri aluetyyppien ja väestöryhmien erot ovat samanlaiset kuin työmatkojenkin kulkutapajakaumassa. Autolla kauppaan kulkevat useimmin harvan pientaloasutuksen alueilla asuvat vastaajat, joista 93 % hoitaa kaupassa asiointin autolla, sekä myös väljimmillä asuinalueilla, autovyöhykkeellä ja omakotitaloissa asuvat. Kauppaan kävelevät useimmiten tiiveimmillä asuinalueilla, suurissa keskuksissa, kerrostaloissa ja vuokra-asunnoissa asuvat vastaajat.

Väestöryhmistä autoa käyttävät kauppatapalla eniten lapsiperheet ja 30-49-vuotiaat. Nuoret 15-19-vuotiaat pyöräilevät eniten. Autottomista kolme neljästä kävelee kauppaan. Autottomista kuitenkin 4 % kulkee autolla kauppaan, auton käyttö kauppatapojen on heillä yleisempää kuin työmatkoilla johtuen autojen lainaus- ja yhteiskäyttömahdollisuuksista. Joukkoliikennettä käyttävät eniten autottomat ja yksin asuvat.

Alle 250 m etäisyydellä lähimmästä kaupasta asuvista 65 % kävelee kauppaan. Heistäkin kuitenkin 35 % käyttää kauppatapalla autoa. Lähin kauppa ei aina ole se missä yleensä asioidaan. Yli kahden kilometrin etäisyydellä lähimmästä kaupasta asuvista jo 90 % käyttää kauppatapaa autoa. Pyöräilyn osuus on suurin 500 – 2 000 m etäisyydellä.

Vuoden 2004 kyselyyn verrattuna auton käyttö kauppatapojen on yleistynyt etenkin ikääntyneillä.

Kuva 34. Vastaajien ruokakauppatapojen pääasiallinen kulkutapa (pääasiallisia kulkutapoja voi olla myös kaksi, minkä vuoksi osuuksien summa ylittää 100 %).

7 Sosiaalinen ympäristö ja osallistuminen

- 37 % juttelee naapureidensa kanssa lähes päivittäin
- 15 % pelkää liikkua asuinalueella yksin iltaisin
- 50 % on tyytyväisiä mahdollisuuksiin osallistua asuinalueen koskevaan suunnitteluun
- 70 % on tyytyväisiä mahdollisuuksiin osallistua oman asuintalon ja pihan päätöksentekoon

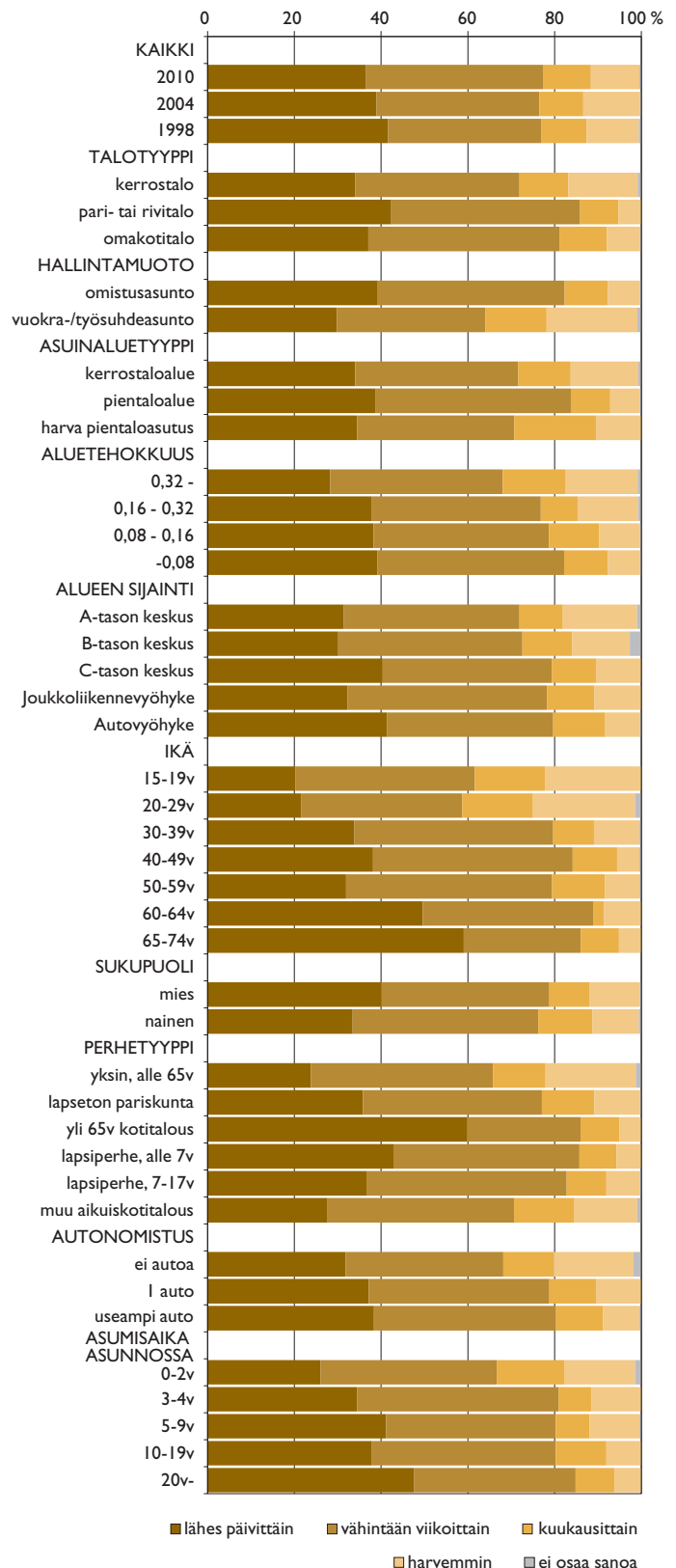
Yhteisöllisyys

Yhteisöllisyys asuinalueella lisää viihtyisyyttä, turvallisuutta sekä muista ihmisistä ja yhteisestä ympäristöstä huolehtimista. Asuinalueen yhteisöllisyyttä indikoi tässä tutkimuksessa naapureiden kanssa juttelun yleisyys. Naapureiden kanssa jutellaan edelleen kohtalaisen usein, 37 % vastaajista juttelee naapureidensa kanssa lähes päivittäin ja 41 % vähintään viikoittain, kuukausittain 11 % ja harvemmin 11 % vastaajista (kuva 35). Seurantajaksolla lähes päivittäin juttelevien osuus on hiukan laskenut, mutta vähintään viikoittain juttelevien osuus vastaavasti noussut.

Kaikkein tiiveimmät naapurussuhteet ovat pari- ja rivitaloissa asuvilla, joskin ero muihin talotyyppisiin on pienentynyt. Omakotitaloissa asuvatkin juttelevat enemmän naapureiden kanssa kuin kerrostaloissa asuvat. Vähiten naapureiden kanssa seurustelevat vuokra-asunnoissa sekä kaikkein tiiveimmillä asuinalueilla asuvat. Tutkimustenkään mukaan hyvin tiivis rakentaminen ei edistä yhteisöllisyyttä, vaikka ihmiset ovatkin fyysisesti lähellä toisiaan (mm. Kyttä 2004; Horelli 1981). Vuokra-asunnoissa ja tiiveimmillä asuinalueilla asuvilla myös keskimääräinen asumisaika on lyhyempi kuin muilla, mikä vaikuttaa naapurikontaktien syntymiseen. Vuokra-asunnoissa on asuttu keskimäärin 4,2 vuotta, omistusasunnoissa kolme kertaa kauemmin, 12,6 vuotta. Mitä kauemmin asunnossa ja asuinalueella on asuttu, sitä enemmän naapureiden kanssa jutellaan. Erot alueen sijainnin mukaan johtuvat pääosin talotyyppi- ja hallintamuotoeroista: C-tason keskuksissa ja autovyöhykkeellä naapurikontakteja on enemmän, koska asuminen on pientalo- ja omistusasuntovaltaista.

Väestöryhmien väliset erot naapurikontaktien määrässä ovat paljon suuremmat kuin aluetyyppien väliset erot. Naapurikontakteja on erityisen paljon yli 60-vuotiailla. Ikääntyneiden kotitalouksissa asuvista 60 % juttelee naapureiden kanssa lähes päivittäin, he ovatkin asuneet nykyisessä asunnossa keskimäärin peräti 20,7 vuotta. Asumisaikan lisäksi ikääntyneiden kontaktien runsauteen vaikuttaa myös elämänvaihe, jossa aikaa vietetään paljon asuinympäristössä. Sama koskee pienten lasten perheitä, joilla naapureiden kanssa jutteleminen on keskimääräistä selvästi yleisempää, vaikka he ovat asuneet perhetyyppistä kaikkein lyhimmän aikaa nykyisessä asunnossa. Vähiten naapureiden kanssa juttelevat yksin asuvat.

Seurantajaksolla 1998-2004 naapurikontaktit lisääntyivät omakotitaloasukkailla ja vähenivät kerrostaloasukkailla. Sen sijaan jaksolla 2004-2010

Kuva 35. Naapureiden kanssa juttelun yleisyys.

talotyyppien erot ovat taas pienentyneet, naapureiden kanssa juttelu on yleistynyt kerrostaloissa asuvilla ja hiukan harventunut pientaloissa asuvilla.

Vastaajista 16 % on maininnut sosiaaliset kontaktit yhtenä kolmesta tärkeimmästä viihtyvyystekijästä asuinalueella. Yli viidennes omakotitaloissa, väljimmillä asuinalueilla ja autovyöhykkeellä asuvista vastaajista pitää sitä tärkeänä viihtyvyystekijänä.

7.2

Turvattomuus

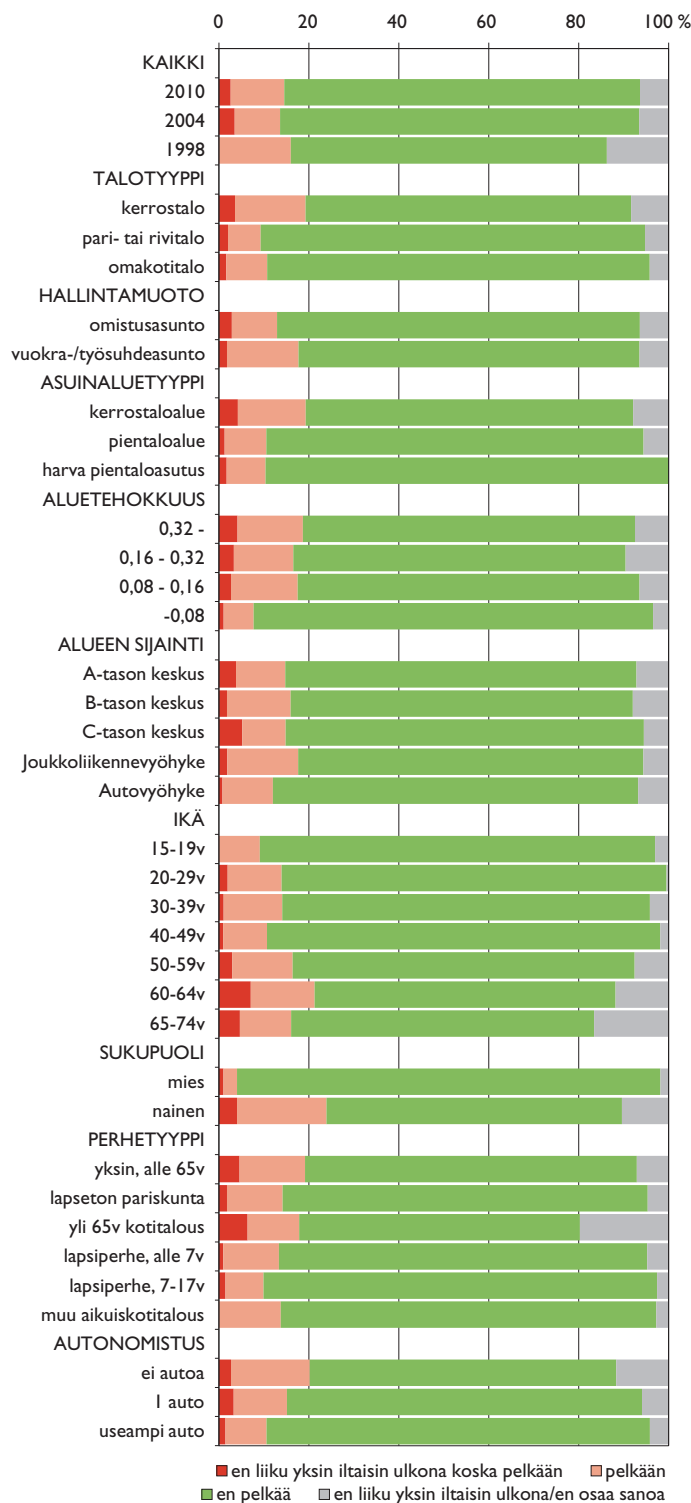
Turvattomuutta indikoi yksin liikkumisen pelko illalla. Vastaajista 15 % pelkää liikkua asuinalueella yksin iltaisin klo 22.00 jälkeen (kuva 36). Vastaajista 3 % pelkää niin paljon, että ei liiku iltaisin ollenkaan ulkona yksin. Neljä viidestä vastaajasta ei kuitenkaan pelkää illalla yksin liikkumista.

Vuoden 2004 kyselyyn verrattuna osuudet ovat pysyneet suurin piirtein samoina. Vuoden 1998 kyselystä puuttui vastausvaihtoehto 'En liiku yksin iltaisin ulkona koska pelkään', joten se ei ole täysin vertailukelpoinen myöhempien kyselyjen kanssa.

Eri tyyppisten asuinalueiden välillä on jonkin verran eroja. Eniten ulkona iltaisin liikkumista pelätään kerrostaloalueilla ja tiiveimmillä asuinalueilla, vähiten kaikkein väljimmillä omakotitalovaltaisilla asuinalueilla. Pelot lisääntyvät jonkin verran taajamakoon kasvaessa. Vuokra-asukkaat kokevat pelkoja useammin kuin omistusasujat, mutta rajoittavat liikkumistaan kuitenkin vähemmän.

Sukupuolierot ovat suuret, naisista lähes neljännes, 24 %, pelkää liikkumista yksin iltaisin, miehistä vain neljä prosenttia ilmoittaa pelkäävänsä. Naisista 4 % rajoittaa pelon takia liikkumistaan, miehistä 1 %. Muista väestöryhmistä eniten pelkoja on ikääntyneillä, yksin asuvilla ja autottomilla. Jälkimmäiset asuvat muita useammin tiiviillä kerrostaloalueilla ja vuokra-asunnoissa, mikä selittää pelkojen yleisyyttä. Pelot ovat vähentyneet yli 65-vuotiailla vuoteen 2004 verrattuna.

Vastaajista 20 % on maininnut sosiaaliset häiriöt yhtenä kolmesta tärkeimmästä epäviihtyvyystekijästä asuinalueella. Noin kolmannes tiiveimmillä asuinalueilla, vuokra-asunnoissa ja kerrostaloissa asuvista mainitsee sen epäviihtyvyystekijänä. Väestöryhmistä sosiaalisia häiriöitä kokevat eniten yksin asuvat.

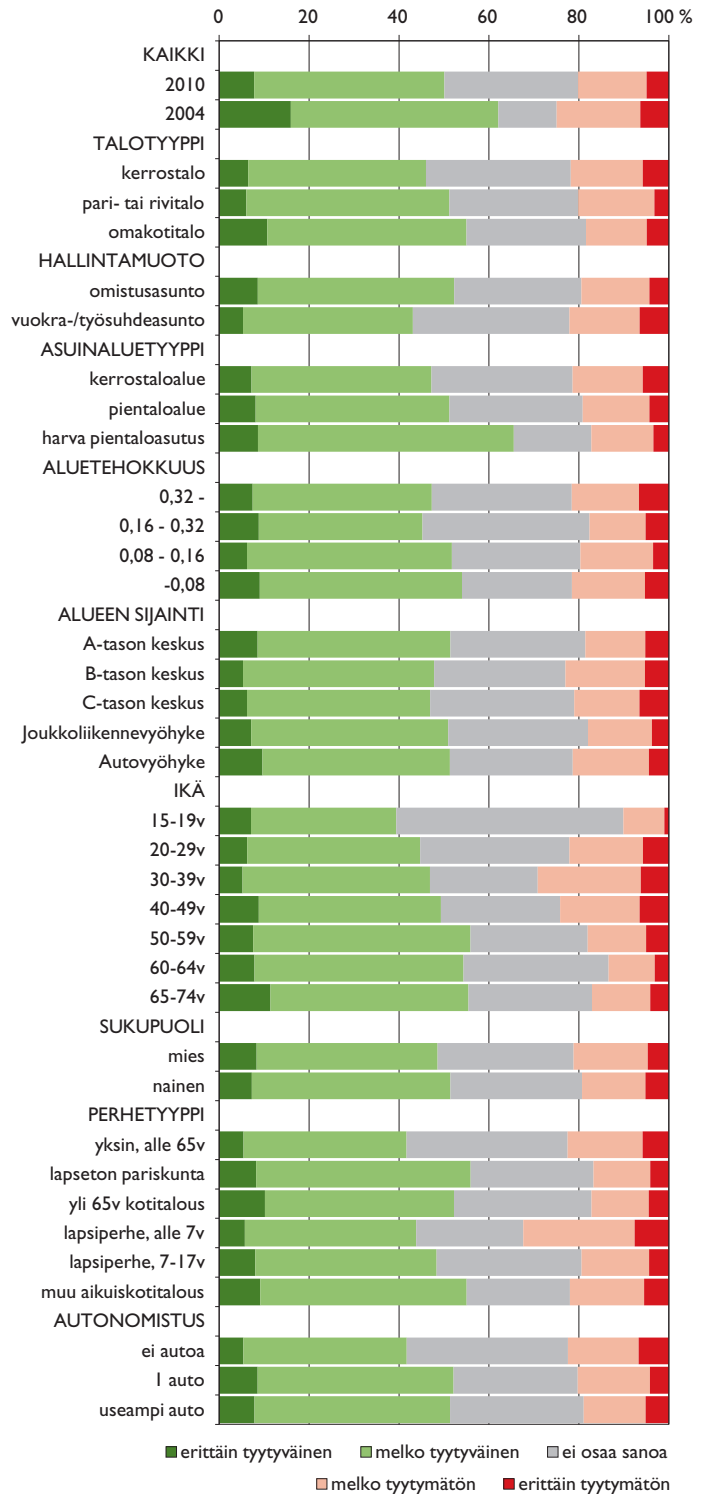
Kuva 36. Pelon kokeminen iltaisin klo 22.00 jälkeen alueella yksin liikkuen. Vuoden 1998 kyselystä puuttui vastausvaihtoehto 'En liiku yksin iltaisin ulkona koska pelkään'.

Osallistumismahdollisuudet

Tyytyväisyys osallistumismahdollisuuksiin asuinalueen suunnitteluun

Puolet vastaajista on melko tai erittäin tyytyväisiä mahdollisuuksiin osallistua asuinaluettaan koskevaan suunnitteluun (kuva 37). Tyytymättömiä on kuitenkin viidennes vastaajista. Vertailua vuoteen 2004 vaikeuttaa 'ei-osaa-sanoa' -vastausosuuden suuri kasvu peräti 30 %:iin. Jos 'ei-osaa-sanoa'-vastaukset jätetään pois tarkastelusta, tyytyväisten osuus on pysynyt täsmälleen samana, 71 %:ssa, vuosina 2004 ja 2010. Vuonna 1998 kysymystä ei kysytty.

Eri aluetyyppien väliset erot ovat pieniä. Harvan pientaloasutuksen alueilla asuvat ovat tyytyväisimpiä osallistumismahdollisuuksiin. Omistus- ja pientaloasukkaat ovat hiukan tyytyväisempiä kuin vuokra- ja kerrostaloasukkaat. Väestöryhmien erot pienenevät jos 'ei-osaa-sanoa'-vastaukset jätetään pois tarkastelusta, mutta pienten lasten perheiden muita yleisempi tyytymättömyys säilyy. Heillä on paljon tarpeita asuinympäristölle, mutta ei juuri aikaa ja mahdollisuuksia osallistumiseen.

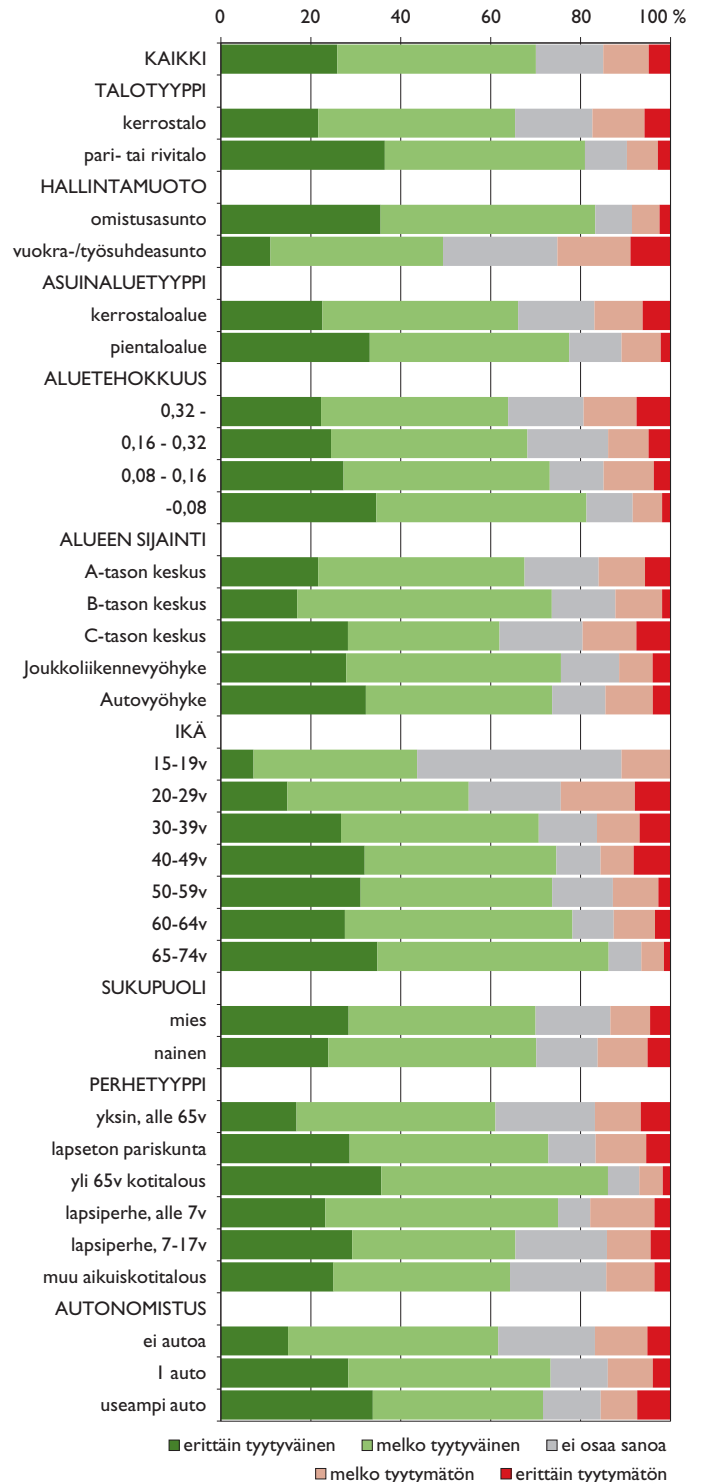
Kuva 37. Vastaajien tyytyväisyys mahdollisuuksiin osallistua asuinaluettaan koskevaan suunnitteluun.

Tyytyväisyys osallistumismahdollisuuksiin asuintalon päätöksentekoon

Mahdollisuuksiin osallistua omaa asuintaloa ja pihaa koskevaan päätöksentekoon ollaan selvästi tyytyväisempiä kuin mahdollisuuksiin osallistua asuinalueen suunnitteluun. 70 % vastaajista on melko tai erittäin tyytyväisiä, 15 % tyytymättömiä (kuva 38). Jos 'ei-osaa-sanoa'-vastaukset jätetään pois tarkastelusta, tyytyväisten osuus nousee 82 %:iin. Kysymystä ei kysytty omakotitaloasukkailta. Aiempina vuosina kysymystä ei ole kysytty.

Eri aluetyyppien erot ovat selvästi suuremmat kuin asuinalueen suunnittelua koskevassa kysymyksessä. Vuokra-asunnoissa asuvat ovat kolme kertaa tyytymättömämpiä vaikuttamismahdollisuuksiinsa asuintalossa kuin omistusasunnoissa asuvat, vuokra-asujista 25 % on tyytymättömiä. Kerrostaloissa asuvat ovat tyytymättömämpiä kuin pari- ja rivitaloissa asuvat. Vuokra-asunto- ja kerrostalovaltaisuus selittää suurempaa tyytymättömyyttä tiiviillä asuinalueilla. Alueen sijainnin mukaan erot eivät ole yhtä selviä, tyytymättömiä on eniten C-tason keskuksissa.

Väestöryhmistä selvästi tyytyväisimpiä ovat ikääntyneet, joista 86 % on tyytyväisiä osallistumismahdollisuuksiin asuintalon päätöksentekoon. Tyytymättömiä ovat 20-29-vuotiaat, jotka asuvat kaikista väestöryhmistä useimmin vuokra-asunnoissa.

Kuva 38. Vastaajien tyytyväisyys mahdollisuuksiin osallistua asuintalonsa ja pihaansa koskevaan päätöksentekoon (kysymystä ei kysytty omakotitaloasukkailta).

8 Ympäristöystävällisyys asumisvalinnoissa

Asumisvalintojen ympäristöystävällisyyttä koskevia kysymyksiä on lisätty vuoden 2010 asukasbarometriin. Niiden avulla kartoitetaan, miten asukkaat suhtautuvat asumis- ja liikkumisvalintojen ympäristöystävällisyyteen sekä asuinalueen täydennysrakentamiseen. Näkökulma on asuin ympäristön ja yhdyskuntarakenteen ekologisuudessa ja eheydessä. Asuntojen energiatehokkuutta ei tässä kyselyssä selvitetty. Teemaan liittyvät myös työmatkan kestoon ja keston sopivuuteen liittyvät uudet kysymykset luvussa 6.5. Kysymyksiä ei ole kysytty aiemmissa kyselyissä.

- 86 % pitäisi asumisen ympäristöystävällisyyttä tärkeänä asunnon ja asuinalueen valinnassa, jos olisi nyt muuttamassa
- 81 % pitäisi joukkoliikenneyhteyksiä tärkeänä asunnon ja asuinalueen valinnassa, jos olisi nyt muuttamassa
- 30 %:lla hyvät joukkoliikenneyhteydet ovat vaikuttaneet nykyisen asuinalueen valintaan
- 71 % pitäisi työmatkan kestoa tärkeänä asunnon ja asuinalueen valinnassa, jos olisi nyt muuttamassa
- 25 % harkitsee auton käytön vähentämistä
- 54 % hyväksyy täydennysrakentamisen asuinalueella, jos sen sijoittamiseen ja suunnitteluun pääsee itse vaikuttamaan

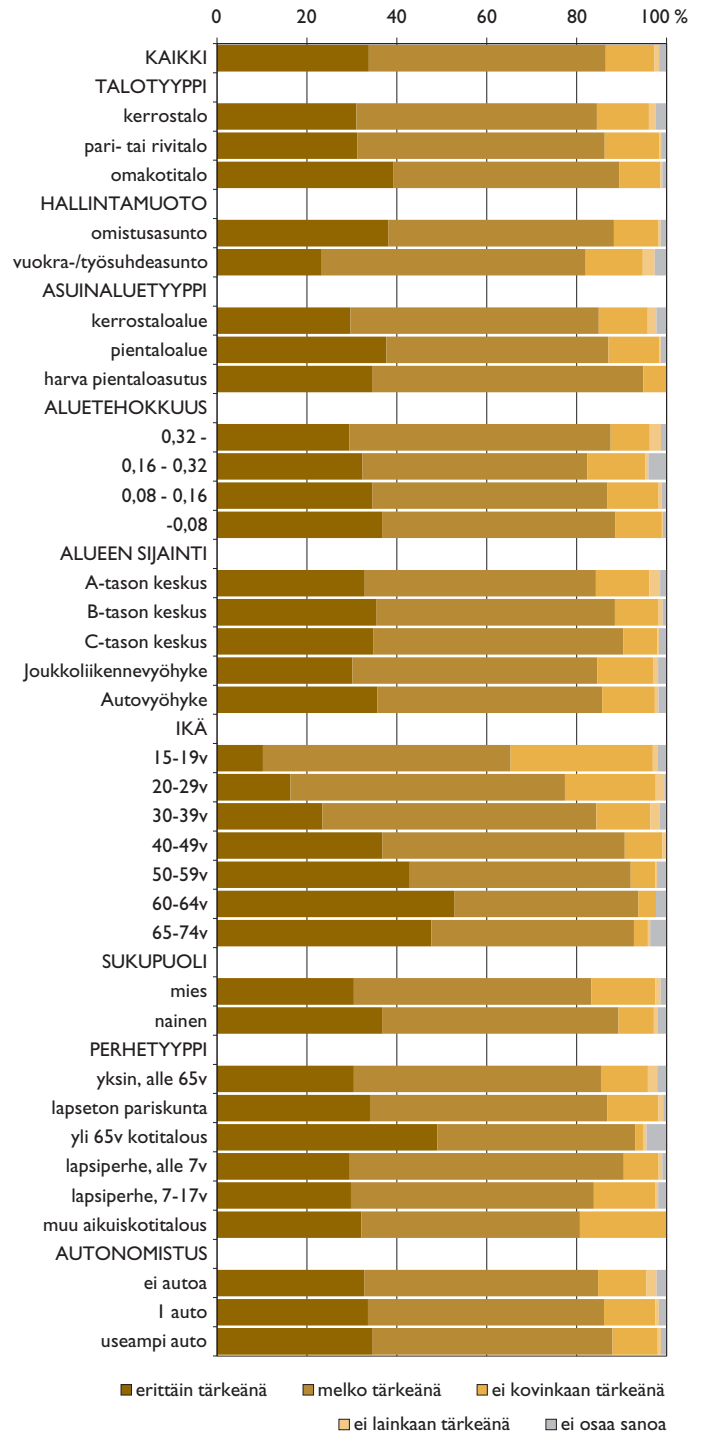

Ympäristöystävällisyyden merkitys asumisvalinnoissa

Valtaosa vastaajista (86 %) pitäisi asumisen ympäristöystävällisyyttä melko tai erittäin tärkeänä asunnon ja asuinalueen valinnassa, jos olisi nyt muuttamassa, kolmannes vastaajista erittäin tärkeänä (kuva 39). Ympäristöystävällisyyttä ei tarkemmin määritelty, vaan vastaukset kuvaavat periaatteellista suhtautumista ympäristöystävällisyyden merkitykseen asumisvalinnoissa.

Suuria eroja eri tyyppisillä asuinalueilla asuvien asenteissa ei ole. Omakotitaloissa ja omistusasunnoissa asuvat pitävät ympäristöystävällisyyttä jonkin verran tärkeämpänä kriteerinä kuin kerrostaloissa ja vuokra-asunnoissa asuvat. Ympäristöystävällisyyttä asumisvalinnoissa tärkeänä pitävien osuus kasvaa yllättäen iän myötä. Nuorista 65 % pitää sitä tärkeänä, kun ikääntyneistä peräti 93 %. Vanhemmilla ikäryhmillä on toisaalta nuoria paremmat taloudelliset mahdollisuudet toteuttaa asumisessaan myös muita tavoitteita kuin välittömät arjen tarpeet. Naiset pitävät ympäristöystävällisyyttä hiukan tärkeämpänä kuin miehet.

Vain 2 % vastaajista on maininnut ekologisuuden, energiatehokkuuden tai ympäristöystävällisyyden yhdeksi kolmesta tärkeimmästä syystä toivotun talotyypin ja asuinalueen valinnassa (luku 9.4).

Kuva 39. Miten tärkeänä pitäisi asumisen ympäristöystävällisyyttä asunnon ja asuinalueen valinnassa, jos olisi nyt muuttamassa.

Joukkoliikenneyhteyksien merkitys asumisvalinnoissa

Joukkoliikenneyhteyksien merkitys tulevilla asumisvalinnoissa

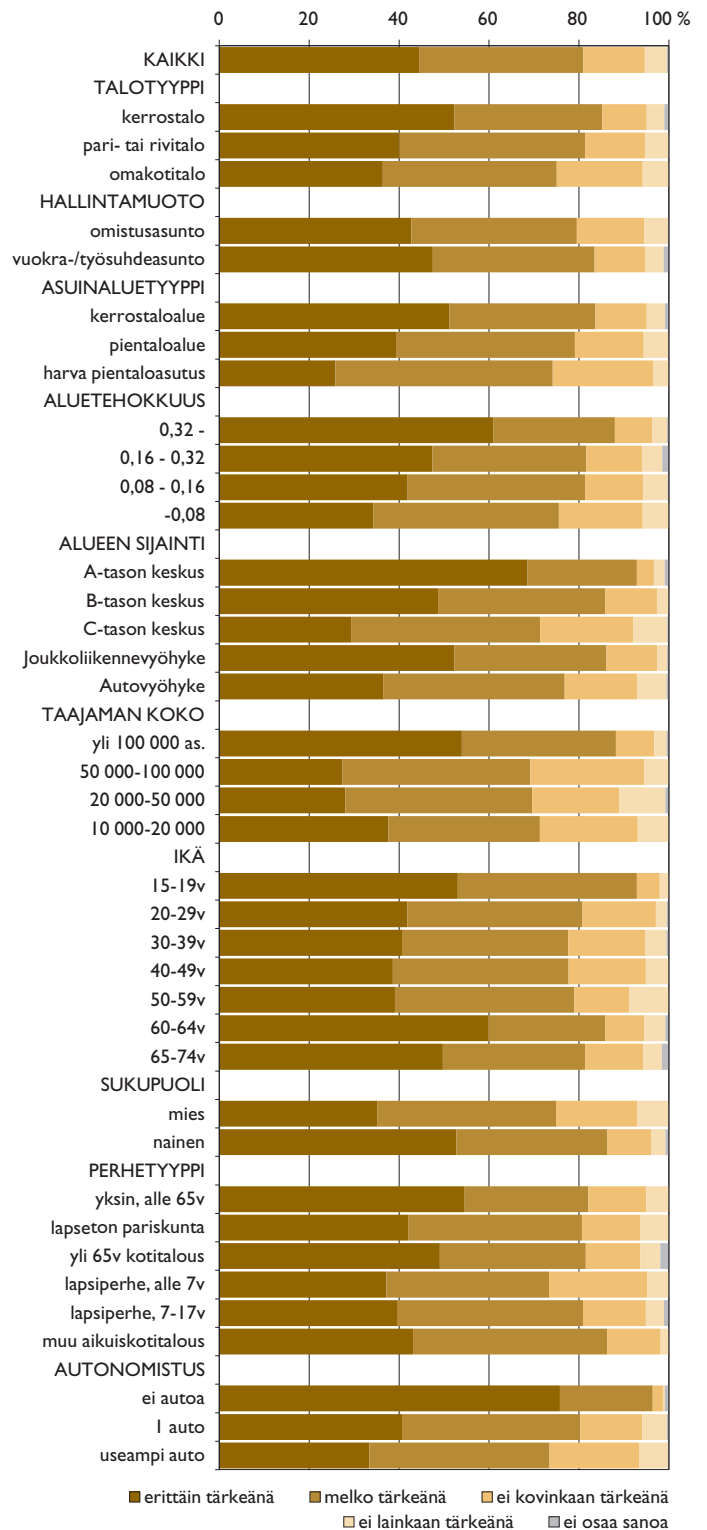
Suurin osa vastaajista (81 %) pitäisi hyviä joukkoliikenneyhteyksiä melko tai erittäin tärkeänä asunnon ja asuinalueen valinnassa, jos olisi nyt muuttamassa (kuva 40). Erittäin tärkeänä kriteerinä niitä pitäisi peräti 44 % vastaajista.

Erot eri tyyppisillä alueilla asuvien vastauksissa ovat merkittäviä, toisin kuin yleistä ympäristöstävällisyyttä koskevissa vastauksissa. A-tason keskuksissa eli pääkaupunkiseudun intensiivisillä alueilla asuvista lähes kaikki pitävät hyvää joukkoliikennetarjontaa tärkeänä kriteerinä asumisvalinnoissa, erittäin tärkeänä sitä pitää kaksi kolmesta. Myös tiiveimmillä asuinalueilla joukkoliikenneyhteydet vaikuttavat paljon asumisvalintoihin. Keskivertoa tärkeämpiä valintakriteereitä hyvät joukkoliikenneyhteydet ovat myös suurimmissa yli 100 000 asukkaan taajamissa, kerrostaloissa, joukkoliikennevyöhykkeellä ja B-tason keskuksissa asuville. Autottomissa talouksissa asuvista peräti 76 % pitää joukkoliikenneyhteyksiä erittäin tärkeänä asumisen valintakriteerinä ja lähes kaikki vähintään melko tärkeänä.

Hyvien joukkoliikenneyhteyksien merkitys tulevilla asumisvalinnoissa on kohtalaisen suuri kuitenkin myös niillä alueilla, joilla nykyinen joukkoliikennetarjonta ei vastaa tarpeita, kuten harvan pientaloasutuksen alueilla.

Väestöryhmistä joukkoliikenneyhteyksiin kiinnittävät asumisvalinnoissaan eniten huomiota autottomat, 15-19-vuotiaat nuoret, yli 60-vuotiaat, yksin asuvat ja naiset.

Vastaajista 11 % on maininnut hyvät kevyen liikenteen tai joukkoliikenteen yhteydet yhdeksi kolmesta tärkeimmästä syystä toivotun talotyypin ja asuinalueen valinnassa (luku 9.4).

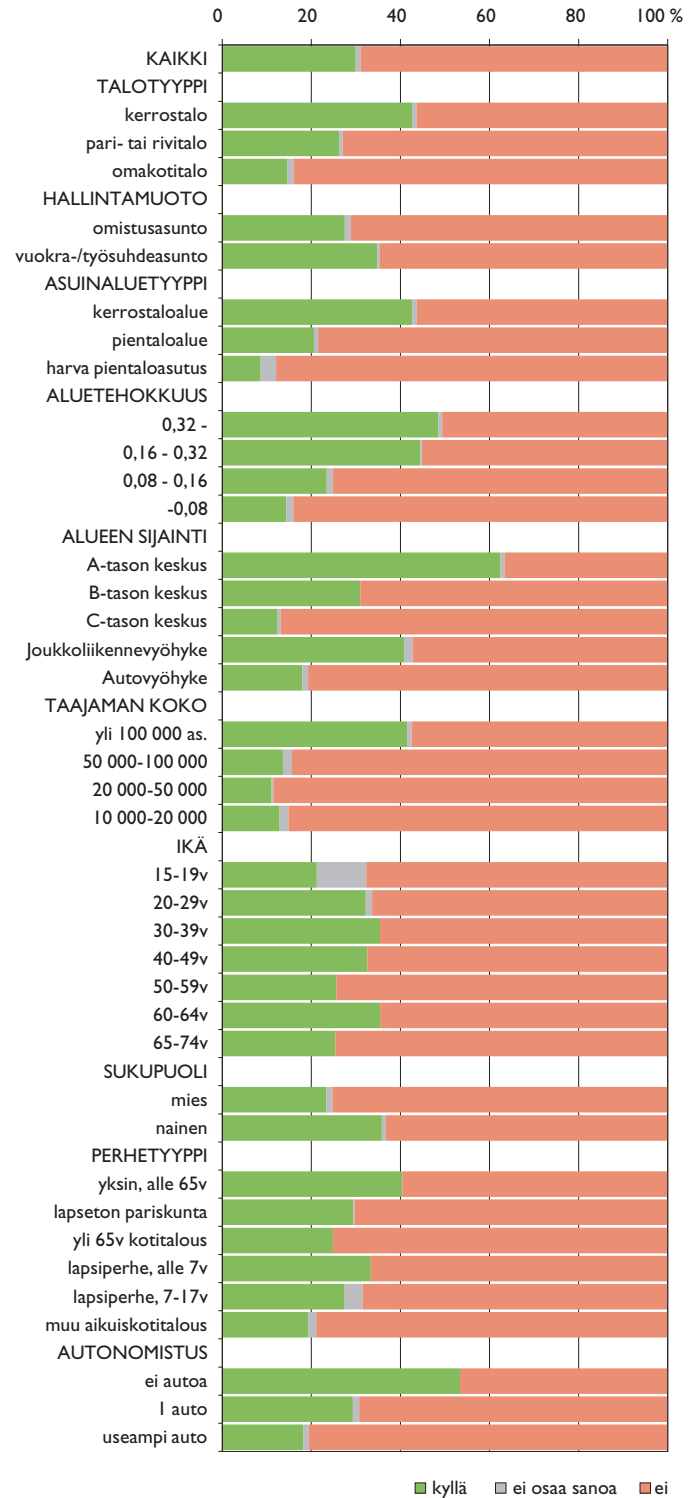
Kuva 40. Miten tärkeänä pitäisi hyviä joukkoliikenneyhteyksiä asunnon ja asuinalueen valinnassa, jos olisi nyt muuttamassa.

Joukkoliikenneyhteysien merkitys nykyisen asuinalueen valinnassa

Vastaajilta kysyttiin myös, ovatko hyvät joukkoliikenneyhteys vaikuttaneet nykyisen asuinalueen valintaan. 30 %:lla vastaajista ne ovat vaikuttaneet nykyisen asuinalueen valintaan (kuva 41). Osuus on pienempi kuin joukkoliikenneyhteys tulevaisuuden asumisvalinnoissa erittäin tärkeänä pitävien osuus. Ympäristöystävällisyys saa yleensä korkeamman kannatuksen yleisiä asenteita mitattaessa kuin toteutuneissa kulutusvalinnoissa, niin myös tässä.

Erityyppisillä alueilla asuvien välillä on suuret erot siinä, ovatko hyvät joukkoliikenneyhteys vaikuttaneet nykyisen asuinalueen valintaan. Erot ovat samansuuntaiset kuin tulevia asumisvalintoja koskevassa kysymyksessä, mutta suuremmat. Kerrostaloalueilla asuvilla hyvät joukkoliikenneyhteys ovat vaikuttaneet asuinalueen valintaan 43 %:lla, pientaloalueilla 21 %:lla ja harvan pientaloasutuksen alueilla vain 9 %:lla. Myös tiiviimmillä asuinalueilla asuvilla joukkoliikenne on ollut merkittävä valintakriteeri. A-tason keskuksissa eli pääkaupunkiseudun intensiivisillä alueilla joukkoliikennetarjonta on vaikuttanut asuinaluevalintaan peräti 62 %:lla, joukkoliikenneyöhykkeellä 41 %:lla. Eri taajamakokoluokista se on ollut merkittävä valintakriteeri ainoastaan suurimmissa yli 100 000 asukkaan taajamissa.

Väestöryhmien väliset erot eivät ole yhtä suuret. Eniten hyvät joukkoliikenneyhteys ovat vaikuttaneet asuinalueen valintaan autottomilla ja yksin asuvilla. Ikääntyneet eivät erotu tässä toisin kuin tulevaisuuden asumisvalintoja arvioitaessa, jolloin joukkoliikenneyhteys nousivat heillä tärkeiksi. Ikääntyneet ovat asuneet nykyisellä asuinalueellaan keskimäärin pitkään ja nykyisen asuinalueen valinta on tehty selkeästi nuorempana.

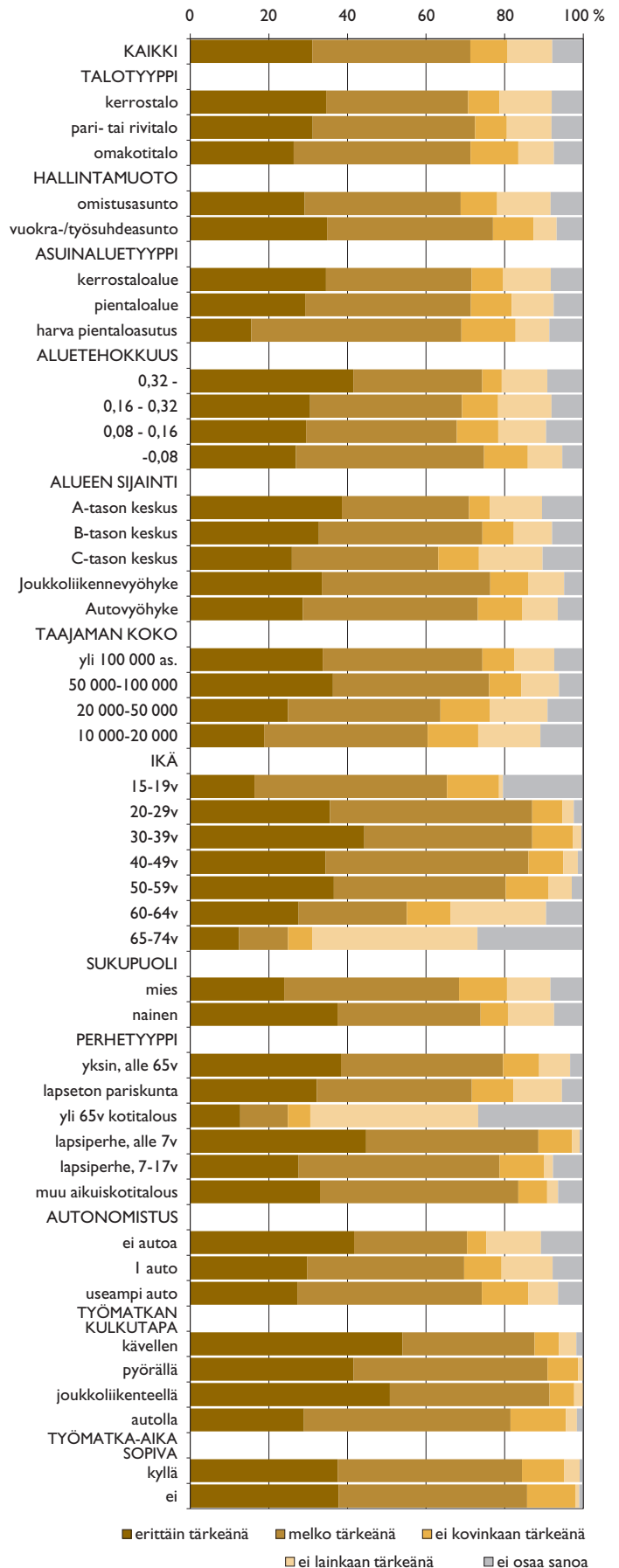

Kuva 41. Ovatko hyvät joukkoliikenneyhteys vaikuttaneet nykyisen asuinalueen valintaan.

Työmatkan keston merkitys asumisvalinnoissa

Työmatkan kestoa pitäisi melko tai erittäin tärkeänä asunnon ja asuinalueen valinnassa 71 % vastaajista, jos nyt olisi muuttamassa (kuva 42). Erittäin tärkeänä sitä pitäisi 31 %. Työmatkan kestoa ei pidetä aivan yhtä tärkeänä asumisen valintakriteerinä kuin ympäristöystävällisyyttä ja hyviä joukkoliikenneyhteyksiä.

Erityyppisillä alueilla asuvien välillä ovat erot työmatkan keston merkityksessä pienemmät kuin hyvien joukkoliikenneyhteyksien merkityksessä. Erot eivät myöskään juuri korreloi nykyisen työmatkan keston tai työmatkan keston tyytyväisyyden kanssa. Autolla työmatkansa kulkeville työmatkan kesto ei ole asumisvalinnoissa yhtä tärkeä kriteeri kuin muille. Työmatkan keston merkitys on suurin ajanpuutteen kanssa painiskeleville pienten lasten perheille. Työvoiman ulkopuolelle pääosin jäävät nuoret ja ikääntyneet eivät luonnollisesti pidä työmatkan kestoa tärkeänä asuinpaikkaa mietittäessä.

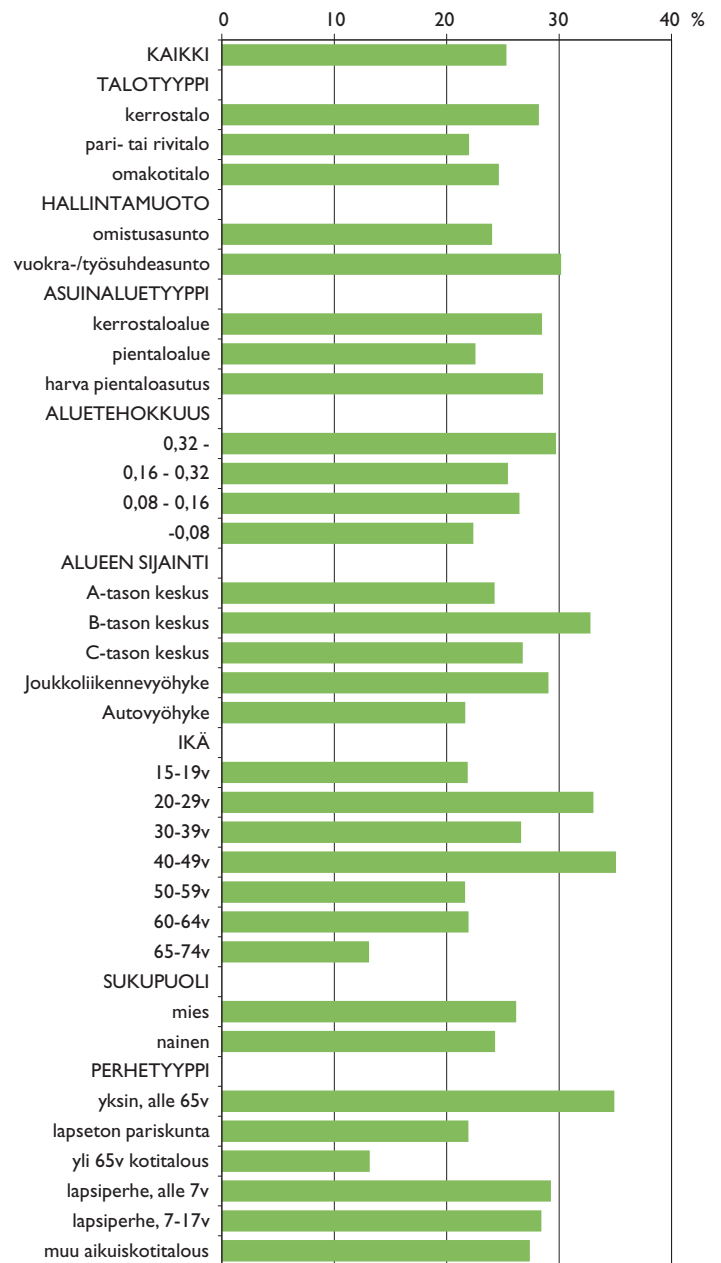
Kuva 42. Miten tärkeänä pitäisi työmatkan kestoa asunnon ja asuinalueen valinnassa, jos olisi nyt muuttamassa.

Auton käytön vähentäminen

Niiltä vastaajilta, joilla on auto säännöllisesti käytettävissä, kysyttiin ovatko he harkinneet henkilöauton käytön vähentämistä. Vastaajista 25 % ilmoitti harkinneensa auton käytön vähentämistä (kuva 43).

Eniten auton käytön vähentämistä ovat harkinneet B-tason keskuksissa asuvat (33 %). Heillä työ- ja asiointimatkat ovat keskimäärin lyhyitä ja joukkoliikenteen tarjonta asuinalueilla hyvä. Kerrostaloalueilla ja harvan pientaloasutuksen alueilla asuvista yhtä suuri osuus (29 %) on harkinnut auton käytön vähentämistä, vaikka harvan pientaloasutuksen alueilla autonkäyttö työ- ja kauppatematkoilla on kaikkein yleisintä ja joukkoliikennepalveluissa on puutteita. Autovyöhykkeellä asuvat ovat harkinneet auton käytön vähentämistä harvemmin kuin muut. Kerrostaloissa, tiiviillä asuinalueilla sekä vuokra-asunnoissa asuvat ovat harkinneet auton käytön vähentämistä useammin kuin pientaloissa, väljillä asuinalueilla ja omistus-asunnoissa asuvat.

Väestöryhmien väliset erot ovat aluetyyppien eroja suuremmat. Eniten auton käytön vähentämistä ovat harkinneet yksin asuvat, 20-29-vuotiaat ja 40-49-vuotiaat, ja vähiten ikäänntyneet, joilla auton käyttö on muutenkin vähäisempää kuin työikäisillä.

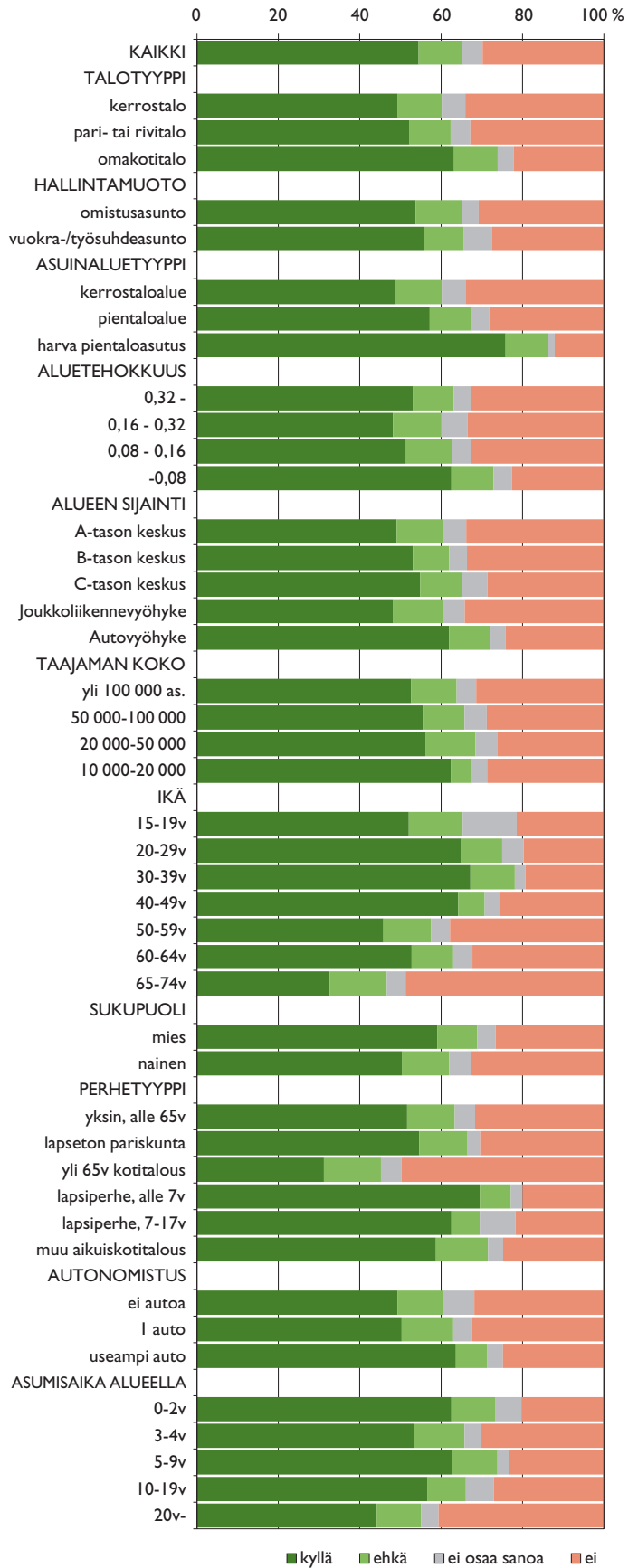
Kuva 43. Niiden vastaajien osuus, jotka ovat harkinneet auton käytön vähentämistä. Kysymys kysyttiin niiltä, joilla on auto säännöllisesti käytettävissä.

Täydennysrakentamisen hyväksyminen

Yhdyskuntarakenteen tiivistäminen on keino vähentää liikennetarvetta sekä parantaa palvelujen ja joukkoliikenteen saatavuutta. Tiivistämiseen liittyen kartoitettiin asukkaiden suhtautumista asuinalueensa täydennysrakentamiseen. Vastaajista 54 % hyväksyy täydennysrakentamisen omalla asuinalueella, jos sen sijoittamiseen ja suunnitteluun pääsee itse vaikuttamaan, 30 % ei hyväksy näilläkään ehdoilla ja loput 16 % ovat epävarmoja (kuva 44). On huomattava, että kysymys oli ehdollinen. Yli puolet asukkaista hyväksyy täydennysrakentamisen, mutta ehtona on edellytykset vaikuttaa suunnitteluun.

Eri aluetyyppien välillä on jonkin verran eroa suhtautumisessa täydennysrakentamiseen. Parhaiten täydennysrakentaminen hyväksytään harvan pientaloasutuksen alueilla, joilla asuvista jopa 76 % vastaajista hyväksyy sen. Näillä alueilla aluetehokkuus onkin hyvin alhainen, alle 0,02, tiivistämisen varaa on. Myös omakotitaloissa, väljimmillä asuinalueilla ($e < 0,08$), autovyöhykkeellä ja pienemmissä 10 000 – 20 000 asukkaan taajamissa asuvista yli 60 % hyväksyy täydennysrakentamisen asuinalueellaan. Toisaalta tiiveimminkin rakennetuilla alueilla ($e > 0,32$) peräti 53 % hyväksyy täydennysrakentamisen. Missään aluetyypissä vastustus ei nouse yli 35 %:n.

Eri väestöryhmien väliset erot sen sijaan ovat suuret. Ikääntyneistä jopa puolet vastustaa täydennysrakentamista asuinalueellaan. Sen sijaan kaikkein tiiveimminkin asuvilla väestöryhmillä, autottomilla ja yksin asuvilla, vastustus ei juuri nouse yli keskiarvon. Eniten kannatusta täydennysrakentamiselle löytyy 20-49-vuotiailta ja pienten lasten perheiltä. Vastaajan iän ja alueella asumisajan myötä vastustus täydennysrakentamista kohtaan nousee. Ikääntyneet ovat asuneet nykyisellä asuinalueellaan keskimäärin peräti 28 vuotta. Pitkän asumisajan myötä tapahtuva alueelle juurtuminen ja siihen kiintyminen voi heikentää muutosten hyväksymistä. Ikääntyneet myös viettävät asuinympäristössä paljon aikaa. Tosin näin on myös pienten lasten perheissä, jotka hyväksyvät täydennysrakentamisen yli kaksi kertaa niin usein kuin ikääntyneet.

Kuva 44. Hyväksyykö täydennysrakentamisen omalla asuinalueellaan, jos sen sijoittamiseen ja suunnitteluun pääsee itse vaikuttamaan.

9 Arvosanat ja asumistoiveet

- Arvosanat
 - Asunto 8,3 hienoisessa nousussa
 - Piha 7,8
 - Asuinalue 8,3 nousussa
- Talotyyppitoiveet
 - Omakotitalo 55 % laskussa
 - Pari- tai rivitalo 19 %
 - Kerrostalo 24 % nousussa
- Asuinaluetoiveet
 - Keskusta 17 % nousussa
 - Kerrostalovaltainen alue 10 %
 - Pientalovaltainen alue 54 % laskussa
 - Maaseutu 18 % nousussa
- Asumisen tärkeimmät valintakriteerit
 - Rauhallisuus
 - Palvelujen saatavuus
 - Oma piha

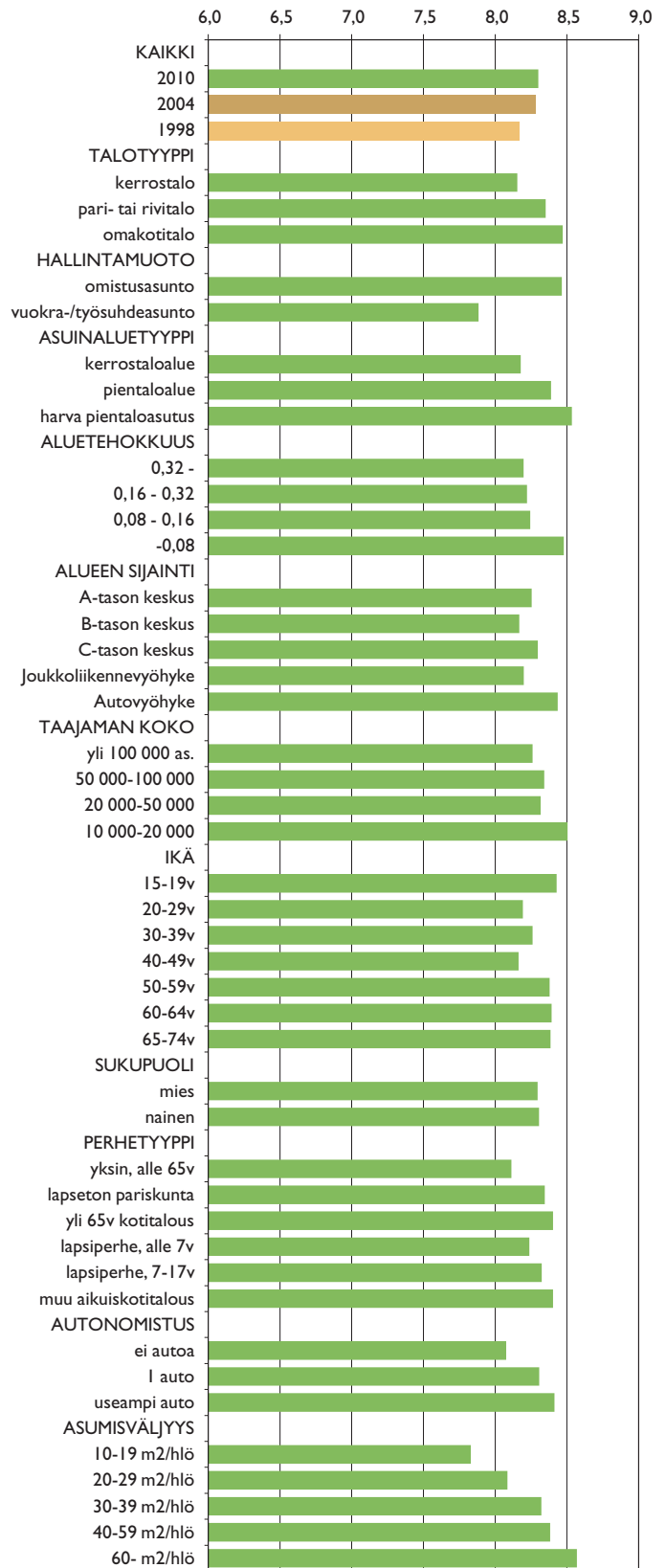
Arvosanat asunnolle, pihalle ja asuinalueelle

Arvosana asunnolle

Vastaajia pyydettiin antamaan asunnolleen kouluarvosana asteikolla 4-10. Asunto saa vastaajilta keskimäärin arvosanan 8,3 (kuva 45). Se on sama kuin vuonna 2004, mutta kymmenyksen parempi kuin vuonna 1998. Eri vastaajaryhmien antamien arvosanojen erot ovat pieniä. Diagrammin asteikko on aloitettu numerosta kuusi, jotta erot näkyisivät selvemmin.

Pientaloasunnot saavat keskimäärin paremman arvosanan kuin kerrostaloasunnot. Vuokrasukkaat antavat asunnolleen yli puoli numeroa huonomman arvosanan kuin omistusasujat, mutta muut asuinalueityyppien väliset erot ovat hyvin pieniä. Harvan pientaloasutuksen alueilla, väljimmillä asuinalueilla, autovyöhykkeellä ja pienemmissä taajamissa asuvat ovat antaneet asunnolleen hiukan paremman arvosanan kuin muut. Juuri näillä alueilla asuminen painottuu omakotitaloihin ja omistusasuntoihin. Samoin asuntojen koko on näillä alueilla yleensä suuri, tosin perhekokokin on suurempi. Arvosanat ovat sitä korkeampia mitä suurempi on vastaajan talouden asumisväljyys. Hyvin ahtaasti asuvat (alle 20m²/hlö) antavat asunnolleen arvosanaksi keskimäärin 7,8, kun taas hyvin väljästi asuvat (yli 60m²/hlö) antavat asunnolleen arvosanan 8,6.

Väestöryhmien erot ovat pieniä ja heijastelevat talotyyppi- ja hallintamuotoeroja. Yksin asuvat ja autottomat antavat muita hiukan huonomman arvosanan asunnolleen. Suuria ajallisia muutoksia eri vastaajaryhmien antamissa arvosanoissa ei ole tapahtunut.

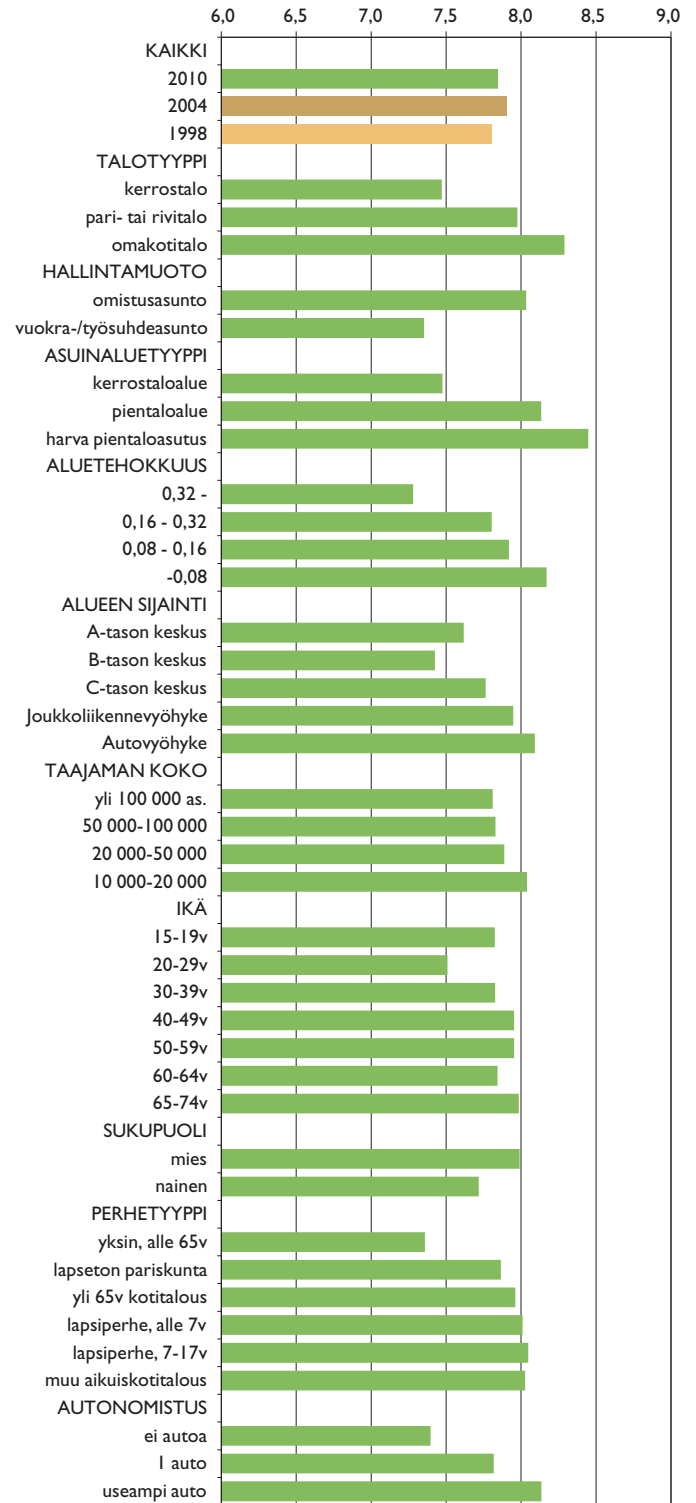
Kuva 45. Vastaajien arvosana asunnolleen (Huom! Asteikko alkaa arvosta 6).

Arvosana pihalle

Vastaajia pyydettiin antamaan pihalleen kouluarvosana asteikolla 4-10. Vastaajat antavat pihalle keskimäärin arvosanaksi 7,8, mikä on puoli numeroa alempi kuin arvosana asunnolle (kuva 46). Arvosana pihalle on aavistuksen laskenut vuodesta 2004, kun taas vuosina 1998-2004 arvosana nousi.

Erot erityyppisillä alueilla asuvien välillä ovat suuremmat kuin asunnon arvosanoissa. Talotyyppi ja aluetehokkuus vaikuttavat pihan saamaan arvosanaan eniten. Omakotitaloissa asuvien vastaajien arvosana omalle pihalleen on keskimäärin 0,8 numeroa parempi kuin kerrostaloissa asuvien antama arvosana talon yhteispihalle. Pari- ja rivitaloasuntojen pihat saavat hiukan alemman arvosanan kuin omakotipihat. Mitä tiiviimpi asuinalue, sitä alhaisemman arvosanan piha saa. Kaikkein tiiviimpien kerrostaloalueiden ($e > 0,32$) pihat saavat alhaisemman arvosanan kuin kerrostalopihat keskimäärin. Harvan pientaloasutuksen alueilla, joilla pihat ovat suurimmat, pihat saavat kaikkein parhaat arvosanat, keskimäärin 8,4. Erot alueen yhdyskuntarakenteellisen sijainnin mukaan noudattelevat talotyyppi- ja aluetehokkuuseroja. A-tason keskuksen rajausta on laajempi kuin B-tason keskusten ja siihen tulee mukaan hiukan enemmän pientaloja, minkä vuoksi arvosana pihalle on hiukan korkeampi kuin B-tason keskuksissa.

Väestöryhmien erot arvosanoissa heijastavat talotyyppi- ja aluetehokkuuseroja. Poikkeuksen tekevät ikääntyneet, jotka ovat tyytyväisiä pihaan huolimatta suhteellisen yleisestä kerrostaloasumisesta. Ikääntyneet ovatkin kerrostalopihojen aktiivisimpia käyttäjiä pienten lasten perheiden jälkeen (ks. luku 5.2). Alimmat arvosanat pihalleen antavat yksin asuvat, autottomat ja 20-29-vuotiaat, jotka asuvat muita huomattavasti useammin kerrostaloissa ja tiiviillä asuinalueilla. Eniten pihan arvosana on noussut pienten lasten perheillä, joilla myös pientaloasuminen on yleistynyt.

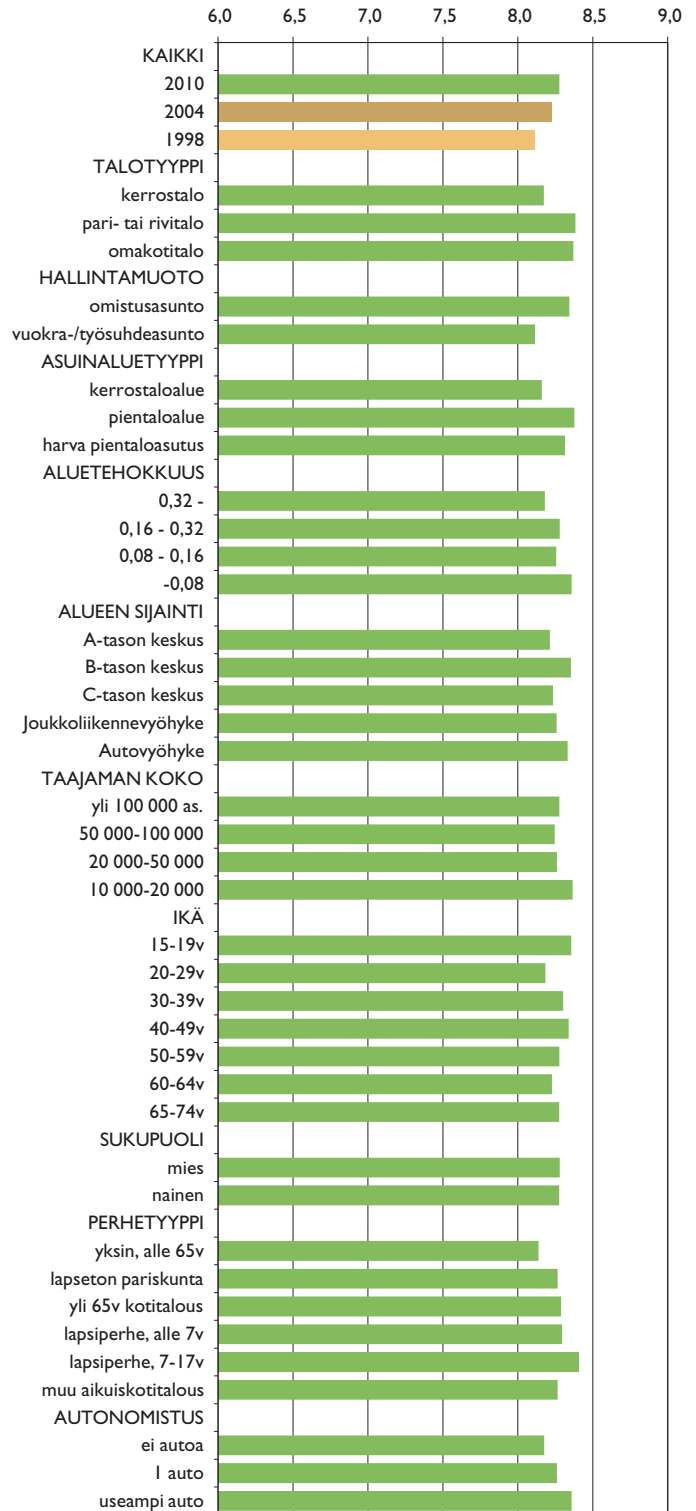
Kuva 46. Vastaajien arvosana pihalleen (Huom! Asteikko alkaa arvosta 6).

Arvosana asuinalueelle

Vastaajia pyydettiin antamaan asuinalueelleen kouluarvosana asteikolla 4-10. Vastaajien antama arvosana asuinalueelle on keskimäärin 8,3 (kuva 47). Keskimääräinen arvosana asuinalueelle on hiljalleen noussut vuodesta 1998, kymmenyksen verran molempina seurantajaksoina. Aiempina vuosina arvosana asuinalueelle on ollut hiukan alempi kuin arvosana asunnolle, nyt se on yhtä korkea.

Eri aluetyyppien ja väestöryhmien väliset erot arvosanoissa asuinalueelle ovat samansuuntaiset mutta vieläkin pienemmät kuin asunto-arvosanoissa. Pientalovaltaiset alueet saavat vain kaksi kymmenystä korkeamman arvosanan kuin kerrostalovaltaiset asuinalueet. Arvosana asuinalueelle on harvan pientaloasutuksen alueilla hiukan alempi kuin pientaloalueilla, kun taas asunto ja piha saivat harvan pientaloasutuksen alueilla paremmat arvosanat kuin pientaloalueilla. Omistusasunnoissa, väljimmillä asuinalueilla ja pienemmissä taajamissa asuvat antavat asuinalueelleen hiukan paremman arvosanan kuin vuokra-asunnoissa, tiiveimmillä asuinalueilla ja suuremmissa taajamissa asuvat. Alueen yhdyskuntarakenteellisen sijainnin mukaiset erot ovat pieniä, B-tason keskisuurissa keskuksissa asuvat antavat asuinalueelleen hiukan paremman arvosanan kuin muilla alueilla asuvat.

Eri väestöryhmien antamien arvosanojen erot ovat hyvin pieniä. Yksin asuvat ja autottomat antavat asuinalueelleen hitusen huonomman arvosanan kuin muut, aivan kuten asunnolle ja pihalleenkin. Ajalliset muutokset eri vastaajaryhmissä ovat myös pieniä.

Kuva 47. Vastaajien arvosana asuinalueelleen (Huom! Asteikko alkaa arvosta 6).

Talotyyppitoiveet

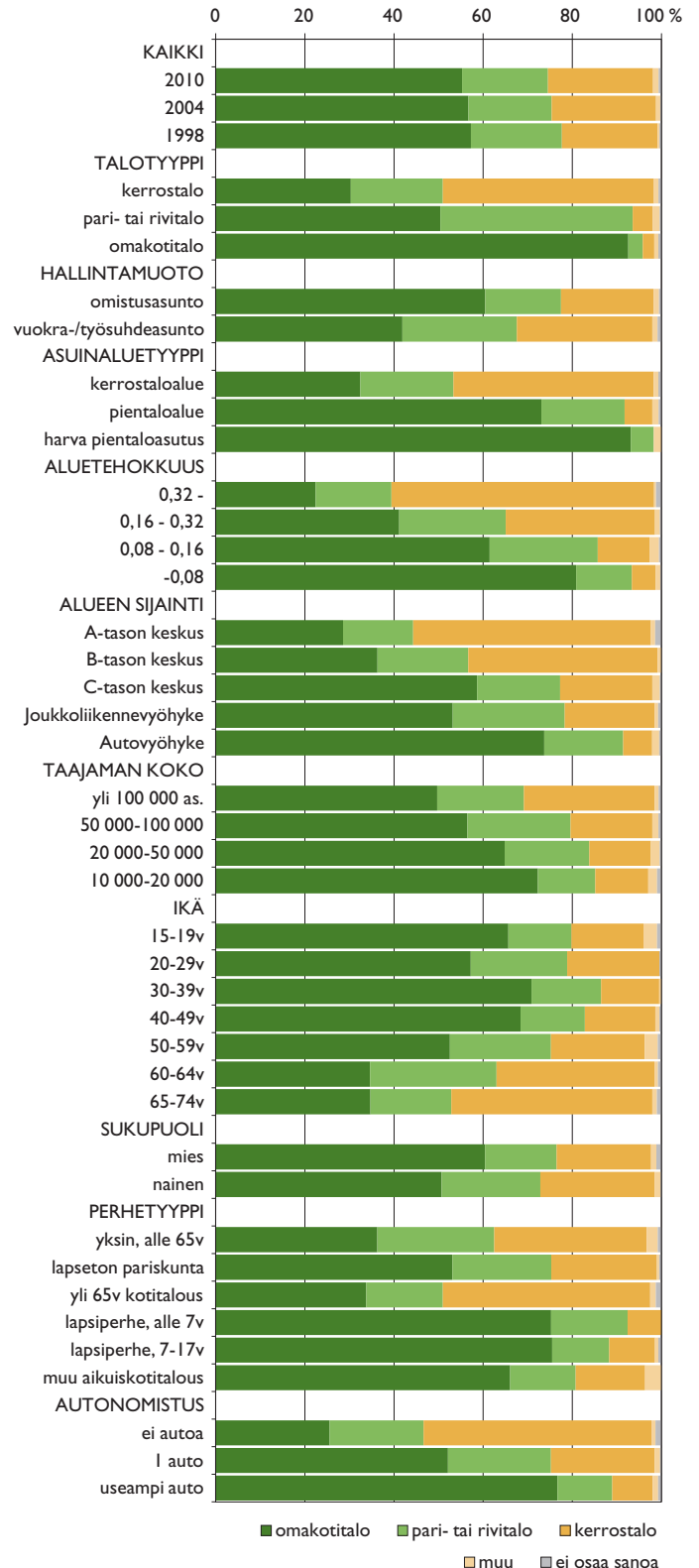
Vastaajia pyydettiin kertomaan minkälaisessa talossa he haluaisivat asua. Vastaajista 55 % haluaisi asua omakotitalossa, 19 % pari- tai rivitalossa ja 24 % kerrostalossa (kuva 48). Vaikka toteutuneen omakotiasumisen osuus on kasvanut, omakotitalotoiveet ovat hivenen vähentyneet, kaksi prosenttiyksikköä vuodesta 1998. Kerrostalotoiveiden osuus on vastaavasti noussut kaksi prosenttiyksikköä. Muutos on kuitenkin juuri vielä tilastollisen vaihtelun sisällä (95 %:n luottamustaso). Rivi- ja paritalotoiveiden osuus laskee seurantajaksolla 1998-2004, mutta on jälleen aavistuksen noussut 2004-2010.

Talotyyppitoiveet korreloivat voimakkaasti vastaajan nykyisen talotyyppin kanssa. Omakotitaloissa asuvista vastaajista peräti 93 % asuu jo nyt ihannelotyyppissään. Pari- tai rivitaloissa asuvista 43 % asuu mieleisessään talotyyppissä, mutta puolet heistä haluaisi muuttaa omakotitaloon. Kerrostalotasukkaistakin lähes puolet (47 %) asuu jo ihannelotyyppissään, 30 % haluaisi asua omakotitalossa ja 21 % pari- tai rivitalossa.

Pientalotoiveet lisääntyvät suhteessa pientaloasumiseen eli mitä väljemmällä asuinalueella, mitä kauempana keskuksista ja mitä pienemmässä taajamassa vastaaja asuu. Sen sijaan vuokra-asukkailla pientalotoiveet ovat lähes yhtä yleisiä kuin omistusasukkailla, vaikka nykyisessä talotyyppissä on jyrkkä ero hallintamuodon suhteen.

Eri väestöryhmissä pientalotoiveet ovat yleisimpiä lapsiperheillä, 30-49-vuotiailla ja usean auton perheillä. Omakotitalotoiveet ovat yleisiä myös nuorilla. Kerrostalotoiveita on eniten ikääntyneillä ja autottomilla sekä kohtalaisen usein myös yksin asuvilla. Ikääntyneillä on vähemmän pientalotoiveita kuin mitä nykyisen talotyyppijakauman perusteella voisi odottaa. Pari- tai rivitalotoiveita on väestöryhmistä eniten 60-64-vuotiailla.

Vuoden 2004 kyselyyn verrattuna omakotitoiveet ovat vähentyneet eniten kerrostalo- ja vuokra-asukkailla sekä autottomilla. Kerrostalotoiveet ovat lisääntyneet etenkin kerrostaloissa jo asuvilla ja autottomilla. Omakotitoiveet ovat lisääntyneet eniten 40-49-vuotiailla ja muilla aikuiskotitalouksilla. Edellisellä seurantajaksolla 1998-2004 ikääntyneiden kerrostalotoiveet olivat kasvaneet, mutta 2004-2010 osuus kääntyi taas laskuun. Toteutunut pientaloasuminen onkin lisääntynyt ikääntyneillä vuodesta 2004. 65-74-vuotiaat ovat yhä paremmassa kunnossa ja monet haluavat nauttia eläkeiästä pientaloasunnossa ja omalla pihalla. Asumistoiveet ovat todennäköisesti erilaisia yli 75-vuotiailla, jotka eivät olleet kyselyssä mukana.

Kuva 48. Vastaajien talotyyppitoiveet.

Kaikista vastaajista 62 % asuu jo nyt siinä talotyypissä, missä haluaakin asua (taulukko 11). Osuus on noussut neljä prosenttiyksikköä vuodesta 2004. Niistä, jotka eivät vielä asu mieleisessään talotyypissä, 63 % haluaisi muuttaa omakotitaloon, 28 % pari- tai rivitaloon, 5 % kerrostaloon ja 5 % muuhun.

Omakotiasumisen yleistymisen ja toisaalta omakotitalotoiveiden lievän laskun myötä omakotitalotoiveiden toteutumisaste on noussut 52 %:sta 61 %:iin vuosina 1998-2010 (kuva 49). Pari- ja rivitaloissa asuvien osuus vastaajista on lähes sama kuin pari- ja rivitalotoiveiden osuus. Kerrostaloissa sen sijaan asuu noin kaksi kertaa niin suuri osuus kuin mitä kerrostalossa haluaisi asua. Ero on kuitenkin hiukan pienentynyt.

Kaikissa tarkastelluissa vastaajaryhmissä omakotitoiveiden osuus on suurempi kuin toteutunut omakotiasumisen osuus lukuun ottamatta omakotitalossa nyt asuvia. Harvan pientaloasutuksen alueilla omakotitalotoiveiden toteutumisaste on suurin, 98 %. Heikoiten talotyyppitoiveet ovat toteutuneet vuokra-asukkailla, kaikkein tiiveimmillä asuinalueilla asuvilla, yksin asuvilla, 20-29-vuotiailla ja autottomilla. Näillä vastaajaryhmillä pientaloasuminen on hyvin vähäistä.

Koska asukasbarometri on henkilö- eikä kotitalouspohjainen kysely, siinä painottuvat suurten talouksien ominaisuudet, kuten omakotitaloasuminen. Toivetalotyyppijakaumaa ei tule tämän vuoksi suoraan verrata nykyiseen asuntojen talotyyppijakaumaan. Oikeampi vertailukohta olisi asukkaiden talotyyppijakauma. Toiveasumismuoto ei myöskään välttämättä ole se, mitä juuri nykyisessä elämäntilanteessa halutaan. Monet, etenkin nuoret, vastaavat toivetalotyyppikysymykseen myöhemmän perhevaiheen mukaan.

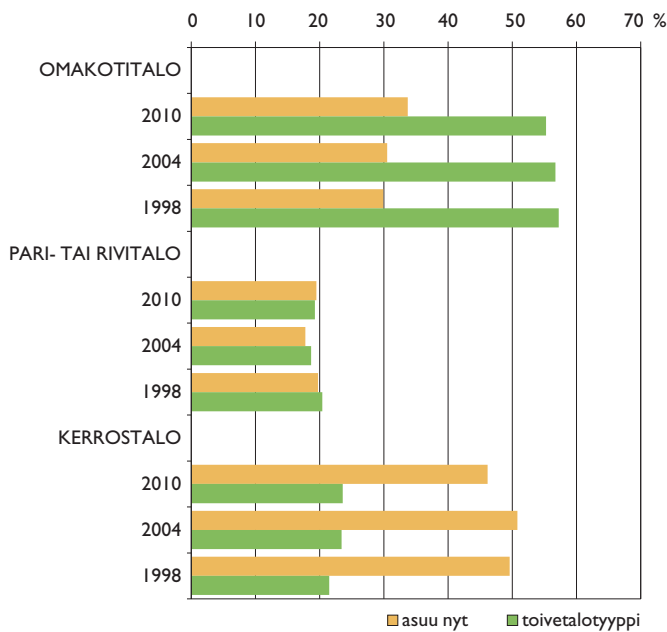
Talotyyppitoiveiden toteutumista ja toteutumattomuutta verrattiin vastaajien asunnolleen, pihalleen ja asuinalueelleen antamiin arvosanoihin sekä tyytyväisyyteen asuinalueen ja pihan viihtyisyyteen (taulukko 12). Vastaajat, jotka asuvat toivetalotyyppissään, ovat jonkun verran tyytyväisempiä asuntoonsa, pihaansa ja asuinalueeseensa kuin ne, jotka eivät asu toivetalotyyppissään. Suurin ero on arvosanassa pihaan. Ne, jotka eivät asu toivetalotyyppissään, antavat 0,6 numeroa pienemmän arvosanan asuintalonsa pihalle kuin ne, jotka asuvat toivetalotyyppissään. Kerrostaloasumisesta haaveilevat omakotitaloasukkaat ovat antaneet peräti 0,8 numeroa huonomman arvosanan pihalleen kuin ne, jotka haluavatkin asua omakotitalossa. Edelli-

Taulukko 11. Toivetalotyyppi (%) nykyisen talotyypin mukaan.

Nykyinen talotyyppi	Toivetalotyyppi omakotitalo	Toivetalotyyppi pari- tai rivitalo	Toivetalotyyppi kerrostalo	Toivetalotyyppi muu / ei osaa sanoa	Asuu toivetalotyyppissään
Omakotitalo	93	3	3	2	93
Pari- tai rivitalo	50	43	4	2	43
Kerrostalo	30	21	47	2	47
Yht.	55	19	24	2	62

Taulukko 12. Toivetalotyypin toteutuminen ja tyytyväisyys asuntoon, pihaan ja asuinalueeseen.

	Arvosana asunnolle	Arvosana pihalle	Arvosana asuinalueelle	Asuinalueen viihtyisyyden erittäin tyytyväisten osuus	Pihan viihtyisyyden erittäin tyytyväisten osuus
Asuu toivetalotyyppissään	8,4	8,1	8,4	57	49
Ei asu toivetalotyyppissään	8,1	7,5	8,1	44	27

Kuva 49. Nykyinen talotyyppi ja toivetalotyyppi 1998, 2004 ja 2010.

siä on kuitenkin aineistossa niin pieni määrä, ettei tulos ole tilastollisesti luotettava. Tästä voisi päätellä, että omakotitalon piha nähdään pikemminkin rasitteena silloin kun toiveena on vaivattomampi asumismuoto.

Toivetalotyyppissään asuvat vastaajat ovat tyytyväisempiä myös asuinalueen ja pihan viihtyisyyteen. Erot säilyvät talotyyppin vakioinnista huolimatta. Esimerkiksi kerrostaloasumista toivovista kerrostaloasukkaista 51 % on erittäin tyytyväisiä asuinalueen viihtyisyyteen, kun taas pientaloasumisesta haaveilevista kerrostaloasukkaista 40 %.

Perhetyypeittäin tarkasteltuna suurimmat erot tulevat esiin pienten lasten perheiden arvosanassa asunnolle ja pihalle ja ikääntyneiden arvosanassa pihalle. Pienten lasten perheet, jotka eivät asu toivetalotyyppissään, antavat selvästi alhaisemman arvosanan asunnolleen ja pihalleen kuin toivetalotyyppissään asuvat. Tähän voi vaikuttaa pienten lasten perheiden muita perhetyyppejä alhaisempi asumisväljyys ja suurempi pihan käyttötarve. Ikääntyneet antavat yhtä hyvän arvosanan asunnolleen huolimatta siitä, asuvatko toivetalotyyppissään vai eivät, mutta alemman arvosanan pihalleen, jos eivät asu toivetalotyyppissään. Ikääntyneitä, jotka eivät asu toivetalotyyppissään on vähän, mutta enemmän heissä on kerrostalosta pientaloon haluvia kuin toisin päin.

Asuinaluetoiveet

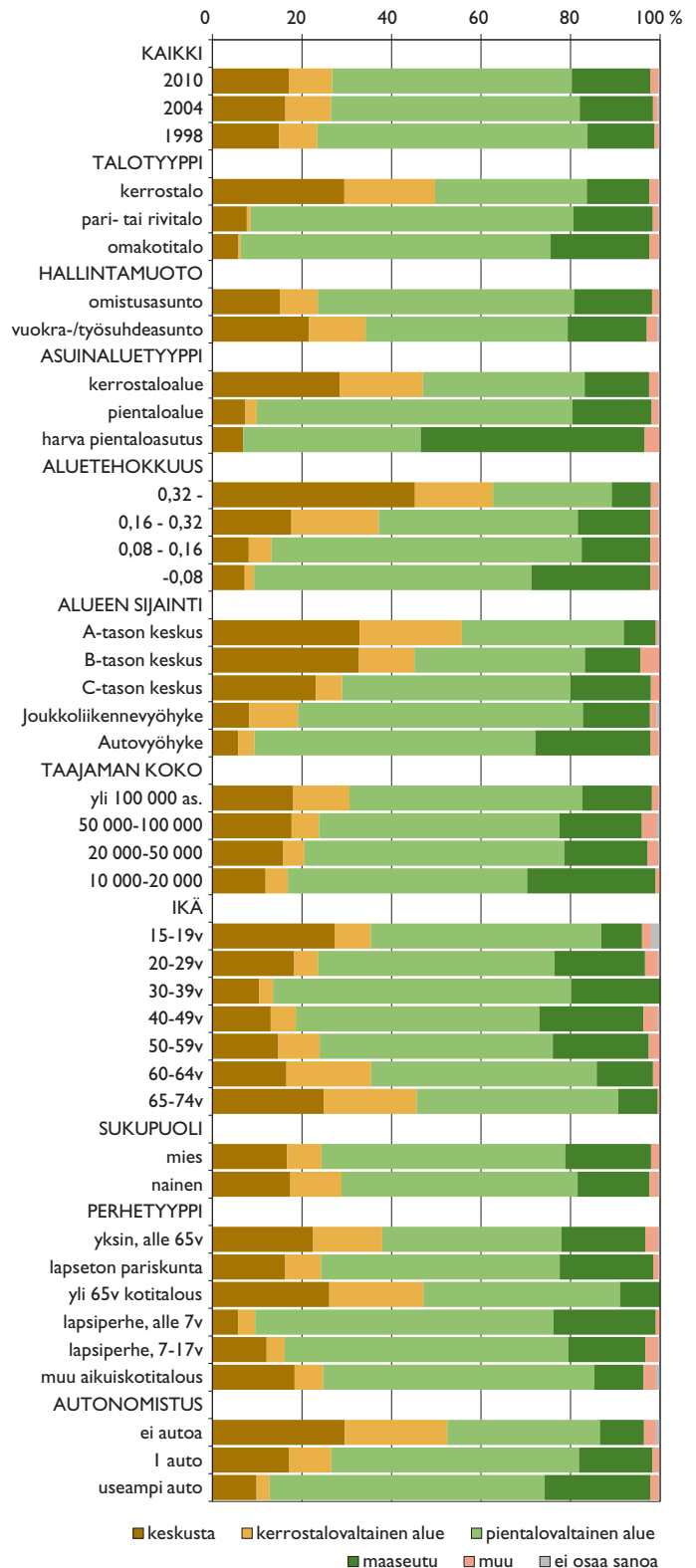
Vastaajia pyydettiin kertomaan minkälaisella asuinalueella he haluaisivat asua. Yli puolet, 54 %, haluaisi asua pientalovaltaisella alueella, kerrostalovaltaisella alueella 10 % ja ääripäissä lähes yhtä paljon eli keskustassa 17 % ja maaseudulla 18 % (kuva 50). Pientalovaltaisen alueen osuus on toiveasuinalueena jatkuvasti hiukan pienentynyt ja vastaavasti ääripäiden, keskustan ja maaseudun, osuudet kasvaneet. Kerrostaloalueen suosio on pysynyt kutakuinkin ennallaan.

Vastaajien nykyinen asuinalue on yhteydessä toivottuun asuinalueeseen. Pientalovaltaisella alueella nyt asuvista 70 % haluaa asua pientalovaltaisella alueella, kerrostalovaltaisella alueella asuvista 47 % haluaa asua keskustassa tai kerrostalovaltaisella alueella. Harvan pientaloasutuksen alueilla asuvista peräti puolet haluaa asua maaseudulla. Kysely kohdistui taajamiin, mutta taajamien harva pientaloasutus sijaitsee yleensä taajaman ja maaseudun vaihettumisvyöhykkeellä.

Mitä tiiviimpi on vastaajan nykyinen asuinalue, sitä tiiviimpi on myös toiveiden asuinalue. Kaikkein tiiveimmillä alueilla nyt asuvista jopa 63 % haluaa asua keskustassa tai kerrostalovaltaisella alueella. Myös suurissa keskuksissa keskusta- ja kerrostaloasuminen on toivottua. Erot omistusasunnoissa ja vuokra-asunnoissa asuvien vastaajien toiveiden välillä ovat pienet, vaikka omistus- ja vuokra-asujien nykyiset asuinaluejakaumat eroavat toisistaan merkittävästi.

Väestöryhmistä keskusta-asumista toivovat muita enemmän nuoret, ikääntyneet, yksin asuvat ja autottomat. Kerrostalovaltaisen asumisen toiveet ovat yleisimpiä ikääntyneillä ja autottomilla. Pientalovaltaisella alueella haluavat asua erityisesti 30-39-vuotiaat ja lapsiperheet. Maaseudulle kaipaavat eniten 40-49-vuotiaat, pienten lasten perheet ja useamman auton perheet. Pientalovaltaisen asuinalueen suosio on noussut ikääntyneillä ja laskenut autottomilla vuodesta 2004.

Talotyyppitoiveiden tavoin myös asuinalue-toiveet eroavat vallitsevasta todellisuudesta. Kerrostaloalueilla asuu tällä hetkellä 45 % vastaajista, mutta kerrostalovaltaisella alueella tai keskustassa haluaisi asua 27 %. Eniten asuinalue-toiveet poikkeavat nykyisestä asuinalueesta kerrostaloalueilla asuvilla, vuokra-asujilla, 20-29-vuotiailla ja yksin asuvilla. Paikkatietoihin pohjautuva tieto nykyisestä asuinalueesta ja vastaajien ilmoittama toivottu asuinalue eivät ole luokituksestaan samanlaisia eivätkä siksi täysin vertailukelpoisia. Esimerkiksi keskusta-asumista ei ole nykyasumisessa eroteltu, vaan se sisältyy kerrostaloalueisiin.

Kuva 50. Vastaajien asuinalue-toiveet.

Maaseutu ei myöskään kuulu mukana nykyisiin asumisvaihtoehtoihin, koska kysely kohdistui yli 10 000 asukkaan taajamiin. Ristiriitaisista asumistoiveista kertoo muun muassa se, että 3 % vastaajista haluaisi asua omakotitalossa keskustassa. Yhtä moni haluaisi asua kerrostalossa pientaloalueella.

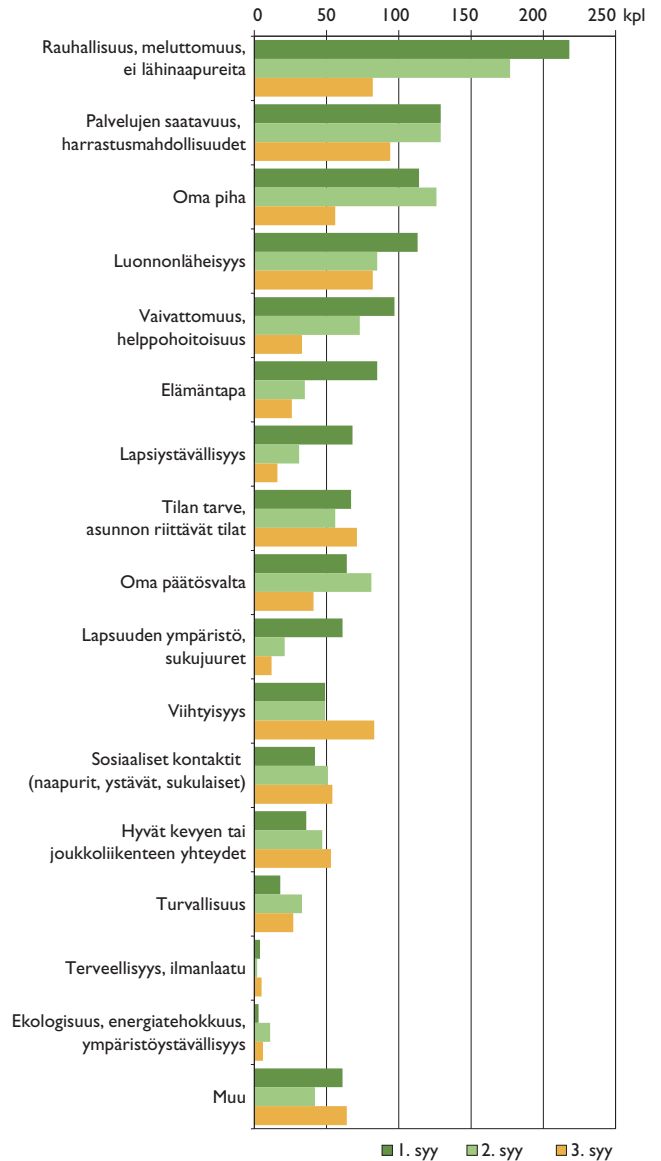
Asumistoiveiden valintakriteerit

Valintakriteerit

Vastaajia pyydettiin mainitsemaan kolme tärkeintä talotyyppi- ja asuinalueoiveisiin vaikuttanutta syytä. Syyt talotyyppiin ja asuinalueen valintaan kysyttiin samassa kysymyksessä. Valmiita vastausvaihtoehtoja ei annettu, mutta vastaukset koodattiin ennalta määriteltyihin luokkiin.

Ylivoimaisesti useimmin mainittu syy toivotun talotyyppiin ja asuinalueen valintaan on rauhallisuus (taulukko 13, kuva 51). Tähän luokkaan koodattiin myös mm. maininnat meluttomuudesta ja ettei ole lähinaapureita. Seuraavaksi tärkeimpiä valintakriteereitä ovat palvelujen saatavuus tai harrastusmahdollisuudet, oma piha sekä luonnonläheisyys. Asumisen vaivattomuus ja helppohoitoisuus on kriteerinä viidennellä sijalla. Kaikissa maininnoissa yhteensä seuraavana tulevat tilan tarve ja oma päätösvalta, mutta jos tarkastellaan ensimmäisenä mainittua kriteeriä, näiden ohi nousevat elämäntapa ja lapsiystävällisyys. Ensimmäisissä kriteereissä näkyvät myös lapsuuden ympäristö ja sukujuuret, kolmansissa kriteereissä taas viihtyisyys nousee korkealle. Jonkun verran mainintoja saavat myös sosiaaliset kontaktit sekä hyvät kevyen liikenteen ja joukkoliikenteen yhteydet.

Sen sijaan turvallisuus, terveellisyys ja ekologisuus saavat hyvin vähän mainintoja asumisen valintakriteereinä. Turvallisuutta ja terveellisyyttä

Taulukko 13. Vastaajien osuus (%), jotka ovat maininneet asumistoiveiden valintakriteerin.

Rauhallisuus, meluttomuus, ei lähinaapureita	38
Palvelujen saatavuus, harrastusmahdollisuudet	28
Oma piha	23
Luonnonläheisyys	22
Vaivattomuus, helppohoitoisuus	16
Tilan tarve, asunnon riittävät tilat	15
Oma päätösvalta	15
Viihtyisyys	14
Sosiaaliset kontaktit (naapurit, ystävät, sukulaiset)	12
Elämäntapa	11
Hyvät kevyen liikenteen tai joukkoliikenteen yhteydet	11
Lapsiystävällisyys, hyvä kasvuympäristö lapsille	9
Lapsuuden ympäristö, sukujuuret	7
Turvallisuus	6
Ekologisuus, energiatehokkuus, ympäristöystävällisyys	2
Terveellisyys, ilmanlaatu	1
Muu	13

Kuva 51. Vastaajien kolme tärkeintä syytä toivotun talotyyppiin ja asuinalueen valintaan.

pidetään suomalaisilla asuinalueilla ehkä itsestäänselvyytenä. Ekologiset kriteerit taas eivät ole nousseet vielä merkittäviksi asumisvalinnoissa lukuun ottamatta joukkoliikenteen merkitystä (ks. luku 8). 'Muu' -luokan yleisimpiä vastauksia ovat sopiva hintataso, taloudellisuus, sijainti, ulkoilumahdollisuudet sekä koulun tai työpaikan läheisyys.

Vuoden 2004 kyselyyn verrattuna viisi tärkeintä kriteeriä ovat edelleen samassa järjestyksessä. Sen sijaan tilan tarpeen, oman päätösvalan, viihtyisyyden ja sosiaalisten kontaktien merkitys on noussut, kun taas elämäntavan, lapsiystävällisyyden ja lapsuuden ympäristön merkitys on laskenut. Vuonna 1998 kysymystä ei kysytty.

Asumistoiveiden valintakriteereissä on jonkin verran eroja eri väestöryhmien välillä. Rauhallisuutta kaipaavat yllättäen eniten 20-29-vuotiaat.

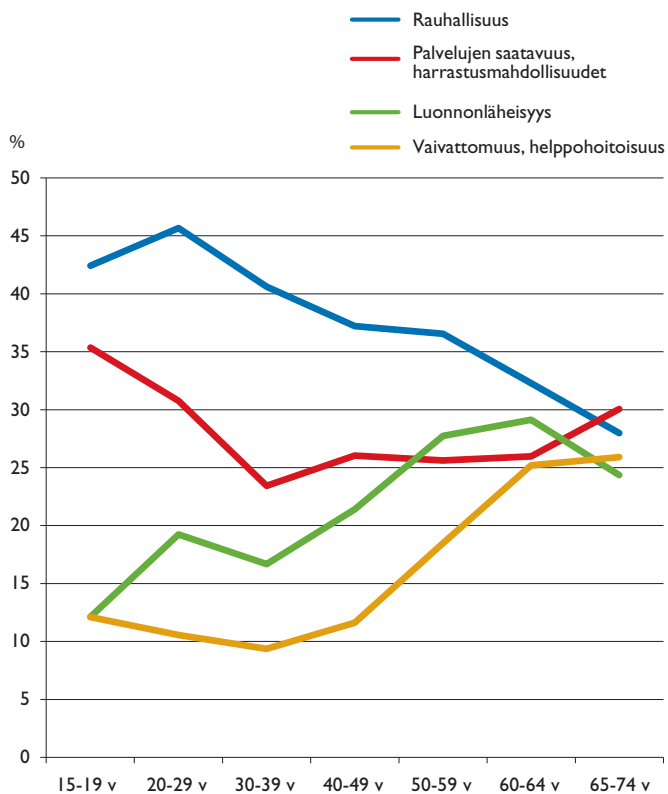
He tosin asuvat keskimääräistä rauhottomammissa asuinympäristöissä, joissa on sekä sosiaalisia että liikenteen aiheuttamia häiriöitä. Palveluiden saatavuus on kaikkein tärkein kriteeri autottomille, tärkeämpi kuin rauhallisuus. Myös nuorten kriteereissä korostuu palveluiden saatavuus ja harrastusmahdollisuudet, mutta iän mukaan tarkasteltuna rauhallisuus on yleisin kriteeri aina 65-vuotiaaksi asti (kuva 52). Yli 65-vuotiailla palveluiden saatavuus ohittaa rauhallisuuden tärkeimpänä valintakriteerinä.

Oman pihan merkitys asumisvalinnoissa on erityisen suuri pienten lasten perheillä ja naisille se on tärkeämpi kriteeri kuin miehille. Luonnonläheisyyden merkitys on suurimmillaan 50-64-vuotiailla. Asumisen vaivattomuus ja helppohoitoisuus nousee merkittäväksi tekijäksi yli 60-vuotiailla ja autottomilla. Tilan tarve on suhteellisen yleinen kriteeri nuorilla, 30-39-vuotiailla, kouluikäisten lasten perheillä ja muilla aikuiskotitalouksilla. Lapsiystävällisyys on merkittävä tekijä pienten lasten perheillä. Oma päätösvalta korostuu asumisvalinnoissa 40-49-vuotiailla ja pienten lasten perheillä, lapsuuden ympäristö 30-39-vuotiailla, sosiaaliset kontaktit nuorilla ja hyvät kevyen tai joukkoliikenteen yhteydet autottomilla. Viihtyisyyden, turvallisuuden ja elämäntavan merkityksessä ei ole suuria eroja väestöryhmien välillä.

Valintakriteerit talotyyppitoiveittain

Asumistoiveiden valintakriteerit riippuvat toivottuista talotyyppistä. Kerrostalon toivotalotyyppikseen valinneilla tärkein valinnan syy on palvelujen saatavuus tai harrastusmahdollisuudet (taulukko 14, kuva 53). Vaivattomuus tai helppohoitoisuus on saanut lähes yhtä paljon mainintoja. Kolmanneksi yleisin valintakriteeri on hyvät kevyen tai joukkoliikenteen yhteydet. Sosiaaliset kontaktit, elämäntapa ja turvallisuus ovat kerrostalovalinnoissa yleisempiä kriteereitä kuin pientalovalinnoissa. Kerrostaloasumisen sosiaaliset kontaktit tarkoittavat tässä todennäköisesti muita kuin naapurustoon liittyviä kontakteja, sillä naapurikontaktien määrällä mitattuna yhteisöllisyys kerrostaloissa on heikompaa kuin pientaloissa.

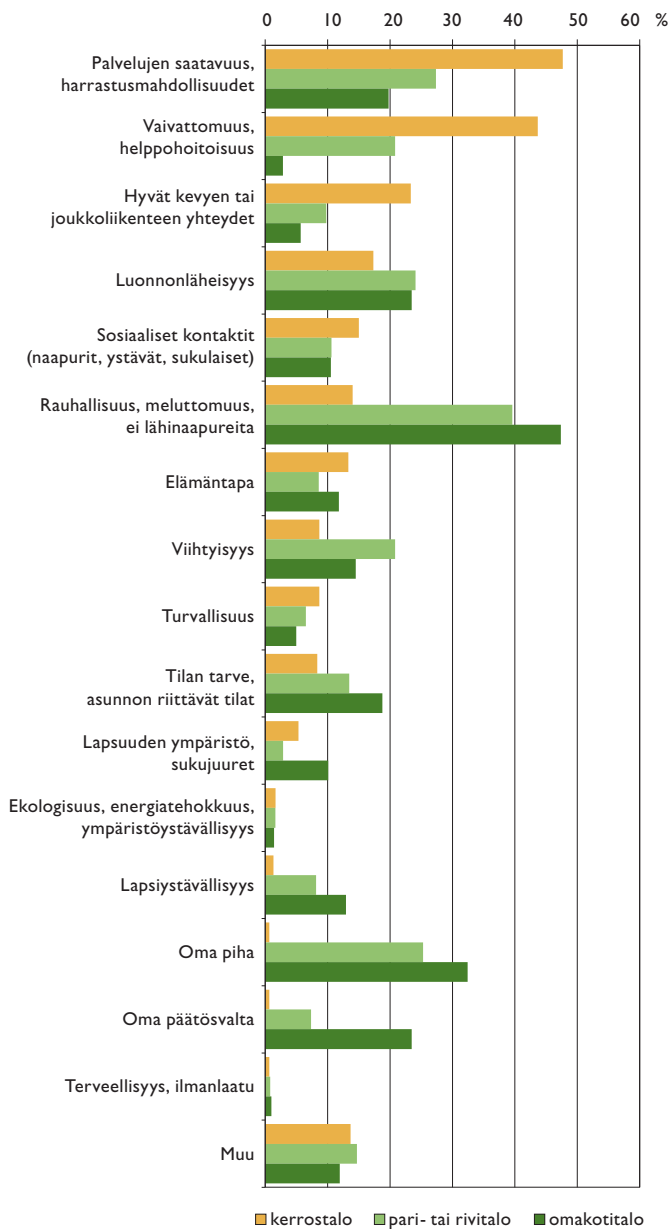
Pientalotoiveiden tärkein valintakriteeri on rauhallisuus. Omakotitoiveissa toiseksi yleisin kriteeri on oma piha, kolmanneksi luonnonläheisyys. Pari- ja rivitalotoiveissa toiseksi tärkeimmäksi kriteeriksi nousee palvelujen saatavuus, kolmantena on oma piha. Viihtyisyys on pari- ja rivitalovalinnoissa yleisempi kriteeri kuin muissa talotyypeissä. Myös vaivattomuus tai helppohoitoisuus on pari- tai rivitalon valinneille tärkeämpää kuin omakotitalon valinneille. Omakotitalovalinnoissa korostuvat muuta talotyyppiä enemmän oma päätösvalta, tilan tarve, lapsiystävällisyys sekä lapsuuden ympäristö tai sukujuuret.

Kuva 52. Asumisen valintakriteerit vastaajan iän mukaan.

Taulukko 14. Asumistoiveiden tärkeimmät valintakriteerit toivetalotyypin mukaan.

Toivetalotyyppi kerrostalo	Toivetalotyyppi pari- tai rivitalo	Toivetalotyyppi omakotitalo
Palvelujen saatavuus	Rauhallisuus	Rauhallisuus
Vaivattomuus, helppohoitoisuus	Palvelujen saatavuus	Oma piha
Hyvät kevyen tai joukkoliikenteen yhteydet	Oma piha	Luonnonläheisyys

Kuva 53. Vastaajien kolme tärkeintä syytä toivotun talotyypin ja asuinalueen valintaan talotyyppitoiveiden mukaan.

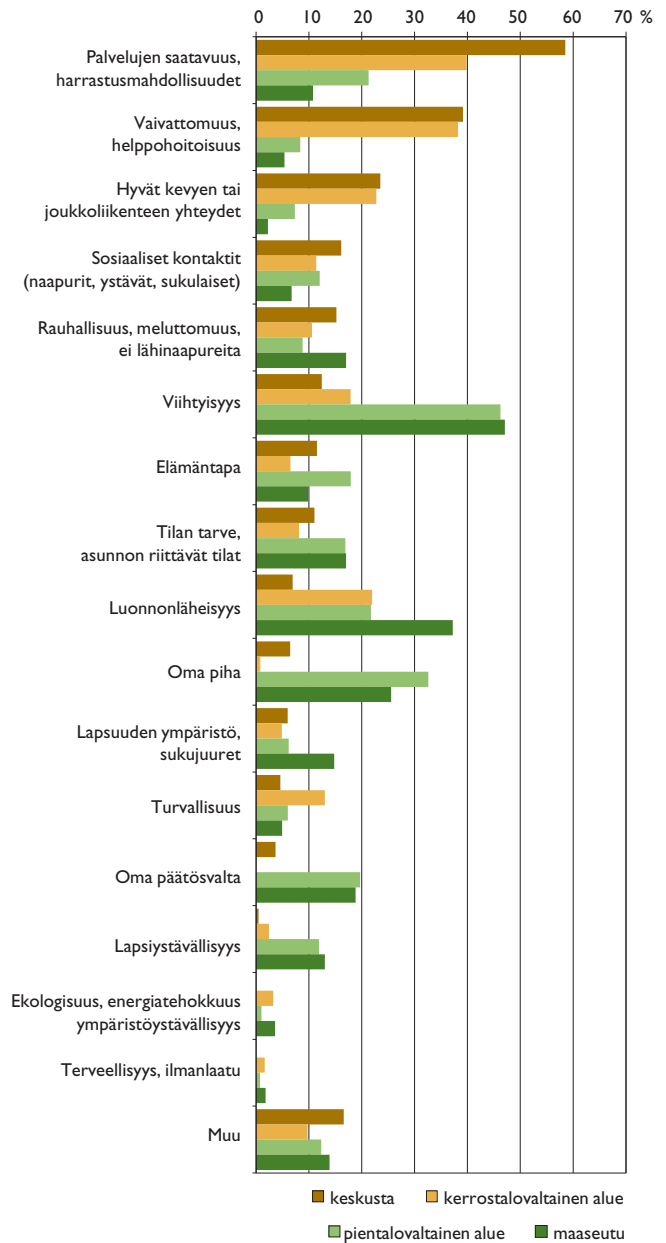
Valintakriteerit asuinalueutoiveittain

Asumistoiveiden valintakriteerit vaihtelevat myös toivotun asuinalueutyypin mukaan. Vastaajilla, jotka haluavat asua keskustoissa, ylivoimaisesti tärkein valintakriteeri on palvelujen saatavuus tai harrastusmahdollisuudet, ja se on myös paljon yleisempi valintasyynä kuin muissa asuinalueutyypeissä (taulukko 15, kuva 54). Keskustan valinneilla toiseksi tärkein kriteeri on vaivattomuus tai helppohoitoisuus, kolmanneksi nousee hyvät kevyen tai joukkoliikenteen yhteydet. Sosiaaliset kontaktit mainitaan keskustatoiveiden valintasyynä useammin kuin muissa asuinalueutyypeissä. Keskustojen sosiaaliset kontaktit tarkoittavat tässä todennäköisesti muita kuin naapurustoon liittyviä kontakteja, sillä naapurikontaktien määrällä mitattuna yhteisöllisyys kerrostaloalueilla on vähäisempää kuin pientaloalueilla.

Kerrostalovaltaisen alueen mieluisimmaksi asuinalueekseen valinneilla tärkeimmät valintasyynä ovat täsmälleen samat kuin keskustoissakin: palvelujen saatavuus, vaivattomuus ja hyvät kevyen tai joukkoliikenteen yhteydet. Luonnonläheisyys, rauhallisuus ja turvallisuus ovat kuitenkin selvästi tärkeämpiä kriteereitä kuin keskustatoiveissa. Turvallisuus on mainittu useammin kuin muissa asuinalueutyypeissä.

Pientalovaltaisen alueen tai maaseudun toiveasuinalueekseen valinneilla yleisin valintasyynä on rauhallisuus. Pientaloalueutoiveissa toisella sijalla on oma piha ja kolmantena luonnonläheisyys, maaseututoiveissa päinvastoin. Pientaloaluevalinnoissa palvelujen saatavuudella on kuitenkin selvästi suurempi merkitys kuin maaseutuvalinnoissa. Viihtyisyys mainitaan pientaloalueiden valintakriteerinä useammin kuin muissa asuinalueutyypeissä. Maaseututoiveisiin taas vaikuttaa lapsuuden ympäristö tai sukujuuret paljon useammin kuin muiden asuinalueutyypin valinnoissa.

Elämäntapa vaikuttaa eniten ääripään valintoihin, maaseutu- ja keskusta-asumiseen. Oma päätösvalta, tilan tarve ja lapsiystävällisyys näkyvät voimakkaimmin pientaloalueen ja maaseudun valinneiden kriteereissä.

Kuva 54. Vastaajien kolme tärkeintä syytä toivotun talotyyppin ja asuinalueen valintaan asuinalueutoiveiden mukaan.

Taulukko 15. Asumistoiveiden tärkeimmät valintakriteerit toiveasuinalueen mukaan.

Toiveasuinalue keskusta	Toiveasuinalue kerrostaloalue	Toiveasuinalue pientaloalue	Toiveasuinalue maaseutu
Palvelujen saatavuus	Palvelujen saatavuus	Rauhallisuus	Rauhallisuus
Vaivattomuus, helppohoitoisuus	Vaivattomuus, helppohoitoisuus	Oma piha	Luonnonläheisyys
Hyvät kevyen tai joukkoliikenteen yhteydet	Hyvät kevyen tai joukkoliikenteen yhteydet	Luonnonläheisyys	Oma piha

LÄHTEET

- Asuin ympäristön suunnitteluperiaatteet (1975). Sisäasiainministeriö, Kaavoitus- ja rakennusosasto, Kaavoitusohjeita 2/1975.
- Arvola, Anne, Pekka Lahti, Piritta Lampila, Aimo Tiilikainen, Riikka Kyrö, Saija Toivonen, Kauko Viitanen & Susanne Keski-rantti (2010). Asuin ympäristön ominaisuudet ja asukkaan arvot. Kuluttajatutkimusnäkökulman sovellus asuin ympäristön koetun laadun tutkimukseen. VTT tutkimusraportti R-04869-10.
- Elin ympäristön seurannan kehittäminen, Työryhmän raportti (2002). Suomen ympäristö 545, Ympäristöministeriö.
- Elin ympäristön seuranta järjestelmä. OIVA - Ympäristö- ja paikkatietopalvelu asiantuntijoille, Ympäristötiedon hallintajärjestelmä Hertta. Valtion ympäristöhallinto. 9.8.2011. < <http://www.p2.ymparisto.fi/scripts/oiva.asp> >
- Hasu, Eija (2010). Asumisen päätöksiä – järjestäjä vai tunteella? Teoksessa Junnto, Anneli (toim.) Asumisen unelmat ja arki: Suomalainen asuminen muutoksessa. Gaudeamus.
- Helminen, Ville, Mika Ristimäki & Kari Oinonen (2005). Työpaikat kaupunkiseutujen yhdyskuntarakenteessa 1985-2000. Suomen ympäristö 747, Ympäristöministeriö.
- Horelli, Liisa (1981). Ympäristöpsykologia. Weilin & Göös.
- Junnto, Anneli (2007). Suomalaisten asumis tunteet ja mahdollisuudet. Tilastokeskus, Tulot ja kulutus 2007. Tilastokeskus ja Ympäristöministeriö.
- Junnto, Anneli (2008). Asumisen muutos ja tulevaisuus. Rakennetarkastelu. Erilaistuva asuminen, osaprojekti I. Suomen ympäristö 33/2008, Ympäristöministeriö.
- Junnto, Anneli (toim.) (2010). Asumisen unelmat ja arki: Suomalainen asuminen muutoksessa. Gaudeamus.
- Junnto, Anneli (2010). Asumisen historiallinen muutos Suomessa ja polkuriippuvuus. Teoksessa Junnto, Anneli (toim.) Asumisen unelmat ja arki: Suomalainen asuminen muutoksessa. Gaudeamus.
- Koistinen, Katri & Helena Tuorila (2008) Millainen olisi hyvä elinympäristö? – Asukkaiden näkemyksiä elinympäristöstä, asumisesta ja palveluista eri elämänvaiheissa. Kuluttajatutkimuskeskus, Julkaisuja 9/2008.
- Kyttä, Marketta (2004). Ihmisystävällinen elinympäristö. Tutkimustietoa ja käytännön ideoita rakennetun ympäristön suunnittelua varten. YIT, Teknillinen korkeakoulu.
- Kyttä, Marketta & Maarit Kahila (2006). PehmoGIS Elin ympäristön koetun laadun kartoittajana. Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskuksen julkaisu B 90, Teknillinen korkeakoulu.
- Kyttä, Marketta, Maarit Kahila & Timo Heikkinen (2009). Elin ympäristön laadun kytkeytyminen eheyttämiseen. Teoksessa Sairinen, Rauno (toim.) Yhdyskuntarakenteen eheyttäminen ja elinympäristön laatu. Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskuksen julkaisu B 96, Teknillinen korkeakoulu.
- Kytö, Hannu, Leena Aatola, Helena Tuorila & Anna-Riitta Lehtinen (2003). Kauas kaikki karkaa ä vai karkaako? Kuluttajatutkimuskeskus, Julkaisuja 14/2003.
- Kytö, Hannu & Jenni Väliniemi (2007). Kauas kauppa karkaa - vai karkaako? Päivittäistavarakaupan rakennemuutos Suomessa vuosina 2003–2005. Kuluttajatutkimuskeskus, Julkaisuja 3/2007.
- Lankinen, Markku (2008). Asuminen, tulot ja varallisuus. Helsingin kaupungin tietokeskus, tutkimuksia 5/2008.
- Lapintie, Kimmo (2010). Intohimon hämärä kohde, Mitä asukas haluaa? Yhdyskuntasuunnittelu 2010:2. Yhdyskuntasuunnittelun seura.
- Lapintie, Kimmo & Eija Hasu (2010). Asumisen monet kulttuurit. Teoksessa Junnto, Anneli (toim.) Asumisen unelmat ja arki: Suomalainen asuminen muutoksessa. Gaudeamus.
- Lintunen, Petri, Mika Ristimäki & Kari Oinonen (2000). Työmatkat ja työpaikkaomavaraisuus. Lyyli -raporttisarja 10. Liikenne ministeriö, Ympäristöministeriö, Sosiaali- ja terveysministeriö, Kauppa- ja teollisuusministeriö, Suomen Kuntaliitto, TEKES, Tielaitos, Ratahallintokeskus.
- Melukylä vai mansikkapaikka? Asukkaiden ja asiantuntijoiden näkemyksiä asuinalueiden terveellisyydestä (2001). Suomen ympäristö 467, Ympäristöministeriö.
- Norvasuo, Markku (toim.) (2008). Asuttaisiinko toisiin? Kaupunkiasumisen uusia konsepteja kartoittamassa. Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskuksen julkaisu B 95. Teknillinen korkeakoulu.
- Norvasuo, Markku (toim.) (2010). Asutaan urbaanisti! Laadukkaaseen kaupunkiasumiseen yhteisellä kehittämyllä. Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskuksen julkaisu B 99. Aalto-yliopisto, Teknillinen korkeakoulu.
- Poutanen, Veli-Matti, Juhani Laurinkari & Raija Hynynen (2008). Ikääntyneiden asumisratkaisut vuoden 2004 Asumis- ja varallisuus tutkimuksen valossa. Suomen ympäristö 20/2008, Ympäristöministeriö.
- Rehunen, Antti & Katri Hintikka (2009). Päivittäistavarakaupan kokorakenteen, sijoittumisen ja saavutettavuuden muutokset 2000-luvulla. Teoksessa Kaupan sijainnin ohjauksen arviointityöryhmän raportti. Ympäristöministeriön raportteja 21/2009.
- Ristimäki, Mika (2009). Autoriippuvainen yhdyskuntarakenne ja täydennysrakentamisen haaste Suomessa. Teoksessa Sairinen, Rauno (toim.) Yhdyskuntarakenteen eheyttäminen ja elinympäristön laatu. Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskuksen julkaisu B 96, Teknillinen korkeakoulu.
- Ristimäki, Mika, Hanna Kalenoja & Maija Tiitu (2011). Yhdyskuntarakenteen vyöhykkeet. Vyöhykkeiden kriteerit, alueprofiilit ja liikkumistottumukset. Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisu B 15/2011.
- Sairinen, Rauno (toim.) (2009). Yhdyskuntarakenteen eheyttäminen ja elinympäristön laatu. Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskuksen julkaisu B 96, Teknillinen korkeakoulu.
- Strandell, Anna (1999). Asukasbarometri 1998. Asukaskysely suomalaisista asuin ympäristöistä. Suomen ympäristö 343, Ympäristöministeriö.
- Strandell, Anna (2005). Asukasbarometri 2004. Asukaskysely suomalaisista asuin ympäristöistä. Suomen ympäristö 746, Ympäristöministeriö.

Liite I. Tutkimuksen toteutus ja vastaajien taustatiedot

I Tutkimuksen toteutus

Tutkimuksen kyselylomake muokattiin vuoden 2004 Asukasbarometri-kyselyn pohjalta ympäristöministeriön ja Suomen ympäristökeskuksen yhteistyönä. Ajankohtaisten kysymysten esiin nostamista varten järjestettiin työpaja. Tilastokeskus toteutti kyselyn otannan, haastattelut ja vastausten koodaamisen sekä laati vastauksista suorat jakaukmat ja tärkeimmät ristiintaulukoinnit. Jatkoanalyysit, kuviot, tulosten tulkinta ja raportti tehtiin Suomen ympäristökeskuksessa (SYKE).

Asukasbarometrin otos oli 2 250 henkeä, jotka poimittiin satunnaisotannalla vähintään 10 000 asukkaan taajamien (kuva 1, luku 1) 15-74-vuotiaasta väestöstä. Taajamarajauksena käytettiin ympäristöhallinnon vuoden 2009 taajamarajausta. Vuosien 1998 ja 2004 kyselyissä käytettiin Tilastokeskuksen taajamarajausta. Rajausten erot ovat pieniä. Vuonna 2011 Tilastokeskus siirtyi käyttämään tilastoinnissaan ympäristöhallinnon taajamarajausta. Vähintään 10 000 asukkaan taajamia oli vuonna 2009 Suomessa 50 kappaletta. Näissä suurissa taajamissa asui 3,4 milj. asukasta eli noin 64 % koko Suomen väestöstä vuonna 2009.

Lopulliseksi otoksen kooksi yllipeiton karsinnan jälkeen saatiin 1 914 henkilöä. Yllipeittoon sisältyvät puhelinnumerottomat, kuolleet, pysyvästi ulkomaille muuttaneet ja laitoshoitoon joutuneet. Aineiston keruu toteutettiin suomen- ja ruotsinkielisenä 18.10.–17.12.2010 välisenä aikana. Haastattelun keston keskiarvo oli 18 minuuttia, mediaani 16 minuuttia.

Kyselyyn vastasi 1 272 henkilöä. Lopulliseksi vastausprosentiksi tuli 66,5 %. Kato on suurempi kuin vuosien 1998 ja 2004 kyselyissä, mikä on yleinen trendi kyselytutkimuksissa. Suurimmat kadon syyt olivat, ettei kohdehenkilöä tavoitettu tai kohdehenkilö kieltäytyi haastattelusta. Nuorten vastausosuus oli muita alhaisempi ja vanhempien ikäryhmien korkeampi, erityisen aktiivisesti vastasivat yli 60-vuotiaat. Naisten vastausosuus oli hiukan korkeampi kuin miesten. Alueellisesti vastausosuuksissa ei ollut suuria eroja.

Asukasbarometrin tuloksia ei voida suoraan verrata kotitalouksia koskeviin tilastotietoihin. Otos on kohdistettu henkilöihin eikä kotitalouksiin, ja kaikki osuudet ja jakaumat on laskettu vastaajista, ei kotitalouksista. Tämän vuoksi tuloksissa korostuvat suuriin kotitalouksiin liittyvät ominaisuudet, kuten pientaloasuminen ja autonomistus.

Asuntoa ja asuintaloa koskevia kysymyksiä ei käsitellä Asukasbarometrissa muutamia taustakysymyksiä lukuun ottamatta.

Asumisesta on kysyty laajasti mm. Tilastokeskuksen varallisuustutkimuksen yhteydessä vuonna 2004 (Juntto 2007).

Asumisvalintojen ympäristöystävällisyys on Asukasbarometri 2010 -kyselyn eritysteema. Asumisen ja liikkumisen energiansäästöön ja ekologisuuteen liittyviä uusia kysymyksiä ovat K29 Työmatkaan kuluva aika, K30 Onko työmatkaan kuluva aika sopiva, K33 Onko harkinnut auton käytön vähentämistä, K46a-c Miten tärkeänä pitää asunnon ja asuinalueen valinnassa asumisen ympäristöystävällisyyttä, hyviä joukkoliikenneyhteyksiä ja työmatkan kestoa, K47 Ovatko hyvät joukkoliikenneyhteydet vaikuttaneet nykyisen asuinalueen valintaan sekä K48 Hyväksyykö täydennysrakentamisen asuinalueella. Muita uusia kysymyksiä ovat K15, K17 ja K19 Tyytyväisyys lähipalveluiden sijaintiin, K40 ja K41 Tärkeimmät viihtyvyys- ja epävihtyvyystekijät asuinalueella, K8 Kuinka monessa asunnossa on asunut nykyisellä asuinalueella sekä K39 Tyytyväisyys asuintaloa ja pihaa koskevaan päätöksentekoon (ks. Liite 2: Asukasbarometrin kysymykset). Myös joitakin vanhoja kysymyksiä on muokattu ja vastausvaihtoehtoja lisätty.

Uutta on lisäksi se, että mukaan on otettu ympäristöhallinnon omia paikkatietomuotoisia aluejakoja taustamuuttujiksi. Näitä ovat Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) laatimat taajamakokoluokitus, asuinalueuudet, yhdyskuntarakenteellinen aluejako, aluetehokkuusluokitus sekä päivittäistavarakauppojen ja ala-asteiden saavutettavuusvyöhykkeet. Uudet aluejaot ajettiin vastaajien asuinpaikan koordinaatteihin ja näin saatiin kunkin vastaajan sijainti kussakin alueluokituksessa. Vastaajien alkuperäiset asuinpaikan koordinaatit eivät ole tietosuojasyistä käytettävissä. Alueluokituksilla korvattiin muutamia aiemmin vastaajan itsensä ilmoittamia asuinalueen tyyppiin liittyviä taustamuuttujia (asuinalueen talotyyppi ja yhdyskuntarakenteellinen sijainti). Alueluokitusten avulla tuloksia voidaan analysoida eri tyyppisillä asuinalueilla, vaikka aineisto ei riitäkään yksittäisten asuinalueiden tarkasteluun.

SYKEN alueluokitusten avulla aineisto voidaan kytkeä rekisteripohjaisiin tietoaaineistoihin ja muihin kyselyaineistoihin, joissa on käytetty samoja alueluokituksia, kuten Liikenneviraston Henkilöliikennetutkimukseen. Tämä mahdollistaa aiempaa monipuolisemmat jatkoanalyysit, mm. rakennetun ympäristön tilastotiedon ja asukkaiden kokemuk-

sellisen tiedon vertailun sekä asuinympäristöön liittyvät liikkumiskäyttäytymisanalyysit. Yhdistämistä muihin aineistoihin ei toteutettu tämän tutkimuksen puitteissa muutamia aluetyyppien taustatietoja lukuun ottamatta.

Koska Asukasbarometrin tavoitteena on eri ajankohtina tehtyjen kyselyjen tulosten vertailukelpoisuus, on suurin osa kysymyksistä säilytetty samoina. Uusien teemojen mukaan otto edellyttää kuitenkin joidenkin vanhojen kysymysten poistamista, jotta kysely ei pitenis. Kyselystä on poistettu useita tyytyväisyyskysymyksiä: tyytyväisyys asuinalueen luonnonympäristöön ja kasvillisuuteen, ilman laatuun, palveluihin, urheilu- ja pallokenttiin, lasten leikkipaikkoihin, yhteistiloihin sekä pihan leikki- ja oleskelupaikkoihin. Muut poistuneet kysymykset liittyvät asunnon vaihtoon ja muuttosyyhin, asuinalueen ikään, asuinalueen työpaikkoihin, päihtyneiden aiheuttamiin häiriöihin, osallistumiseen ja asuinalueen suunnitteluun. Monet poistuneet kysymykset on pyritty sisällyttämään uusiin kysymyksiin tärkeimmistä viihtyvyys- ja epävihtyvyystekijöistä (K40 ja K41).

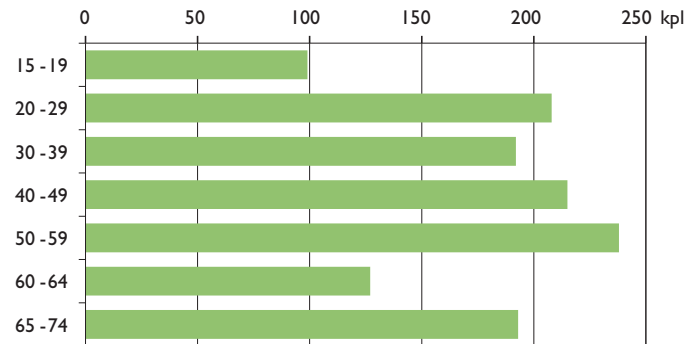
Ajallinen vertailu esitetään kaikilta seuranta- vuosilta, joilta se on saatavissa. Kaikkia kysymyksiä ei ole kysytty kaikkina vuosina. Ajallinen vertailutieto esitetään kuvioissa yleensä koko vastaajajoukosta, eri vastaajaryhmissä tapahtuneet tärkeimmät ajalliset muutokset käsitellään tekstissä. Monet aluetyyppihin liittyvät taustamuutujat ovat muuttuneet, joten niistä ei saada ajallista vertailutietoa. Jos vastaajien lukumäärä tiettyssä ryhmässä on tilastollisen luotettavuuden kannalta liian pieni, se on jätetty pois kuvioista. Aiempaa pienempi vastanneiden määrä aiheuttaa tilastollista epäluotettavuutta sellaistenkin vastaajaryhmien tarkastelussa, joita on edellisissä kyselyissä voitu tarkastella, kuten ala-asteikäisten lasten perheiden mielipiteet peruskoulupalveluista. Tilastollisesti epäluotettavia tuloksia ei ole esitetty kuvioissa ja epävarmuudet on mainittu tekstissä.

2 Demografiset taustatiedot

2.1

Ikä ja sukupuoli

Kysely kohdistui 15-74-vuotiaisiin. Vastausaktiivisuus kasvaa iän myötä, 20-24-vuotiailla vastauskato oli suurin. Erityisen aktiivisesti vastasivat yli 60-vuotiaat. Edellisiin kyselyihin verrattuna yli 60-vuotiaita on selvästi suurempi osuus vastaajissa. Analyyseissa ikäryhmiä on yhdistelty siten, että 20-59-vuotiaita sekä 65-74-vuotiaita on käsitelty kymmenen vuoden ikäryhminä, 15-19- ja 60-64-vuotiaita viisivuotisarhmittain. Yli 65-vuotiaista käytetään tekstissä nimitystä ikäänntyneet. Naisten osuus vastaajista on ollut kaikissa kyselyissä hiukan yli puolet, tällä kertaa 53 % vastaajista.

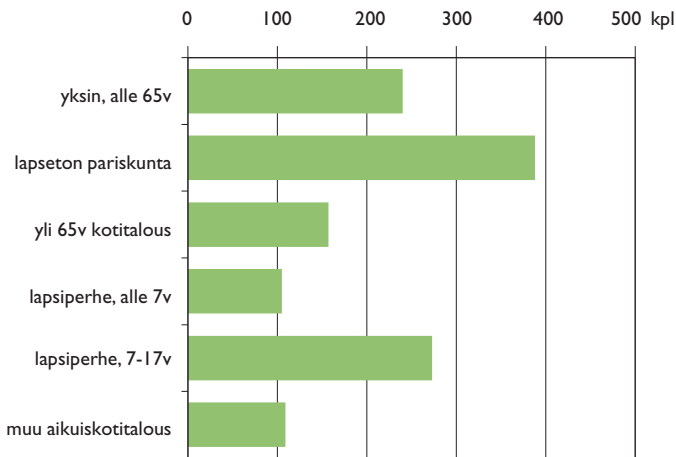

Kuva 1. Vastaajien lukumäärä ikäluokittain.

2.2

Perhetyyppi

Sekä lapsettomien pariskuntien talouksissa että lapsiperheissä asuu 30 % vastaajista. Lapsettomien pariskunnan taloudella tarkoitetaan pariskuntaa, jonka kanssa samassa taloudessa ei asu lapsia. Yksin asuvia alle 65-vuotiaita on 19 % ja ikäänntyneiden (yli 65v) talouksissa asuvia 12 %. Muut aikuiskotitaloudet ovat pääasiassa perheitä, joissa on vanhemmat/vanhempi ja aikuisia lapsia, mutta jonkin verran niihin sisältyy myös nuorten yhteistalouksia. Vuosien 2004 ja 1998 kyselyiden vastaajajoukkoihin verrattuna lapsiperheisiin kuuluvia vastaajia on vähemmän ja ikäänntyneiden kotitalouksiin kuuluvia enemmän. Etenkin kouluikäisten lasten perheitä edustavien vastaajien osuus on pienentynyt.

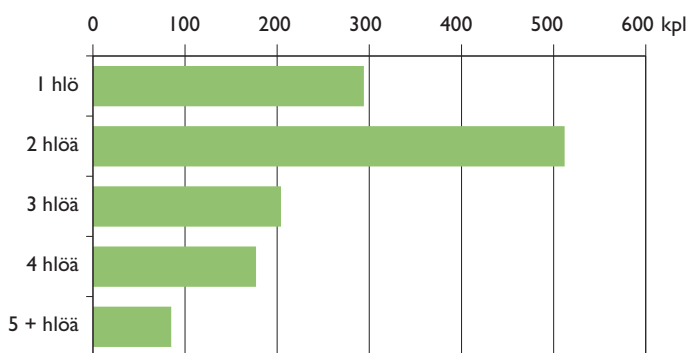

Kuva 2. Vastaajien lukumäärä perhetyypin mukaan.

2.3

Kotitalouden koko

Vastaajien kotitalouksien keskimääräinen koko on 2,4 henkilöä, kun se vuoden 2004 kyselyssä oli 2,5 ja vuoden 1998 kyselyssä 2,6. Kotitalouksien keskikoko on hiljalleen pienentynyt. Yksin asuvia on 23 % vastaajista, kahden hengen kotitalouksissa asuu 40 %. Asukasbarometrin otoksen kohdistaminen henkilöihin eikä kotitalouksiin aiheuttaa kotitalouksia koskeviin tilastotietoihin verrattuna suurempien asuntokuntien painottumista.

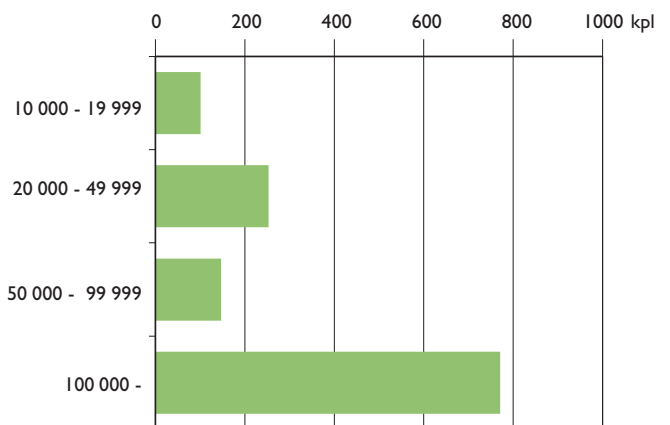
Kuva 3. Vastaajien lukumäärä kotitalouden koon mukaan.

3 Asumisen taustatiedot

3.1

Taajaman koko

Kysely kohdistui vähintään 10 000 asukkaan taajamiin. Suurin osa vastaajista, 61 %, asuu suurimmassa yli 100 000 asukkaan taajamissa. Vastausosuudet vastaavat hyvin perusjoukon jakaumaa taajamakokoluokittain. Vuosien 2004 ja 1998 kyselyiden vastaajajoukkoon verrattuna vastaajista selvästi suurempi osa asuu suurissa yli 100 000 asukkaan taajamissa. Taajamarajauksena käytettiin ympäristöhallinnon rajausta, kun vuosien 1998 ja 2004 kyselyissä käytettiin Tilastokeskuksen rajausta. Rajausten erot ovat pieniä eivätkä vaikuta tulosten vertailukelpoisuuteen.

Kuva 4. Vastaajien lukumäärä taajaman väkiluvun mukaan.

3.2

Suuralue

Vastaajista 58 % asuu Etelä-Suomen suuralueella, 22 % Länsi-Suomessa, 9 % Itä-Suomessa ja 10 % Pohjois-Suomessa. Ahvenanmaalta on 5 vastaajaa. Aluehallintouudistuksessa poistuneet läänit korvattiin kyselyssä suuralueilla, eivätkä ne ole vertailukelpoisia edellisten kyselyiden lääneihin. Suuralueista on mukana vain yli 10 000 asukkaan taajamat, Pohjois-Suomesta on kyselyssä mukana siis vain 7 taajamaa, Itä-Suomesta 9.

3.3

Asuinalueen sijainti yhdyskuntarakenteessa

Asuinalueen yhdyskuntarakenteellisen sijainnin kuvaamista varten kyselyyn otettiin ensimmäistä kertaa taustamuuttujaksi SYKEssä kehitetyistä liikkumismahdollisuuksiin perustuvista yhdyskuntarakenteen vyöhykkeistä (Ristimäki ym. 2011) ja eri tason keskuksista yhdistetty paikkatietopohjainen luokitus (kuva 5). Vyöhykkeet on laadittu 250 m x 250 m tilastoruutujen pohjalta.

Luokkien määritelmät:

1. A-tason keskus = Pääkaupunkiseudun jalankulku-, jalankulun reuna- ja intensiivinen joukkoliikennevyöhyke ja alakeskukset sekä intensiivisen raideliikennevyöhykkeen Keravan ja Järvenpään jalankulkuvyöhyke. Jalankulkuvyöhyke ja alakeskukset ovat kaupan palveluiden, työpaikkojen, joukkoliikenteen sekä asukkaiden keskittymiä. Helsingin noin 2 km laajuista jalankulkuvyöhykettä ympäröi n. 2-5 kilometrin laajuinen reunavyöhyke, josta on lyhyt matka pyöräillen, kävellen tai raitiovaunulla keskustaan. Intensiivisellä joukkoliikennevyöhykkeellä joukkoliikenteen palvelutaso on erinomainen. Pääkaupunkiseudulla vyöhykkeen kriteerinä on bussiliikenteessä enintään 5 minuutin ja raideliikenteessä 10 minuutin vuoroväli ruuhka-aikana.

B-tason keskus = Muiden suurten taajamien (Turku, Tampere, Oulu, Lahti, Jyväskylä, Kuopio) jalankulku- ja jalankulun reunavyöhyke ja alakeskukset. Noin 1 km laajuista jalankulkuvyöhykettä ympäröi n. 1-2,5 kilometrin laajuinen jalankulun reunavyöhyke.

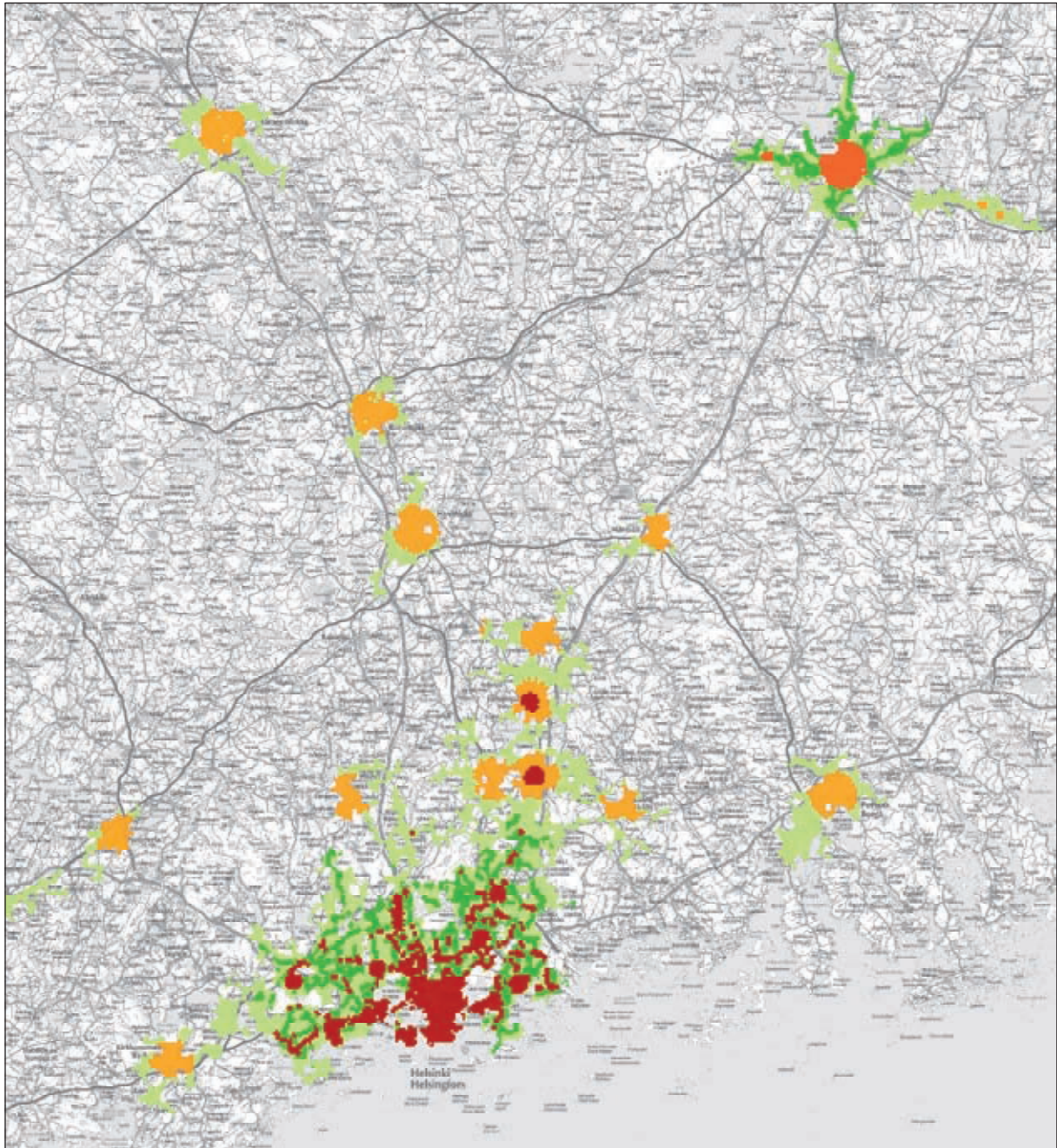
C-tason keskus = Muiden vähintään 10 000 asukkaan taajamien ja pääkaupunkiseudun keskustaajamasta yli jääneiden taajama-alueiden jalankulku- ja jalankulun reunavyöhyke ja alakeskukset. Noin 1 km laajuista jalankulkuvyöhykettä ympäröi n. 1-2,5 kilometrin laajuinen jalankulun reunavyöhyke.

Joukkoliikennevyöhyke = A- ja B-tason kaupunkiseutujen joukkoliikennevyöhyke. Joukkoliikennevyöhykkeellä joukkoliikenteen palvelutaso on hyvä. Vyöhykkeen rajausta perustuu bussi- tai raideliikenteen riittävään vuoroväliin, joka on pääkaupunkiseudulla keskimäärin 15 minuuttia ja pienemmällä kaupunkiseuduilla 30 minuuttia ruuhka-aikana. Joukkoliikennevyöhyke ulottuu noin 250 metrin etäisyydelle joukkoliikenteen pysäkeistä.

Autovyöhyke = Kaikkien vähintään 10 000 asukkaan taajamien autovyöhyke sekä C-tason taajamien joukkoliikennevyöhyke, koska joukkoliikennetarjonta on näillä alueilla käytännössä heikko ja liikkuminen perustuu autoon.

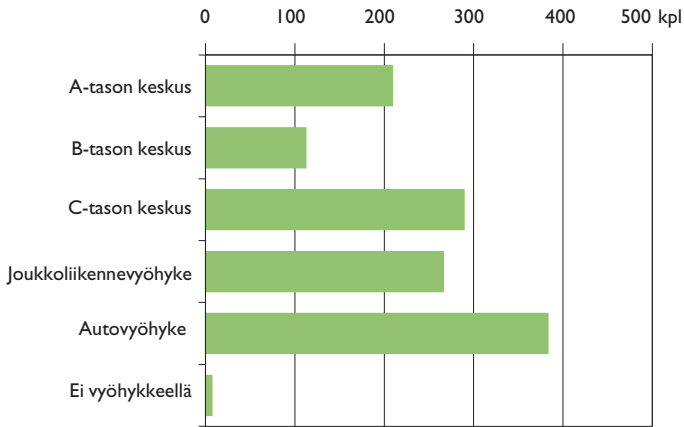
Yhdyskuntarakenteellisen sijainnin luokitus

- A-tason keskus
- B-tason keskus
- C-tason keskus
- Joukkoliikennevyöhyke
- Autovyöhyke

© SYKE
© Affecto Finland Oy, Karttakeskus, Lupa L4659

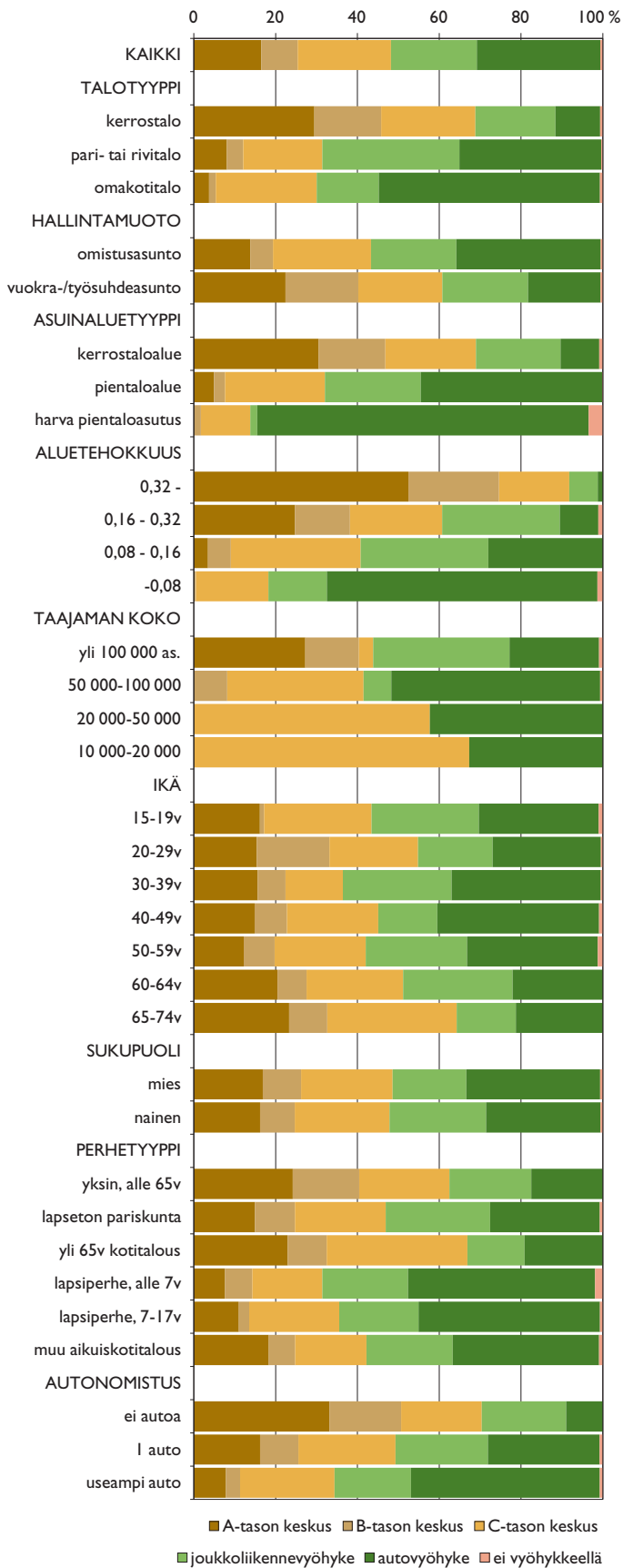
Kuva 5. Esimerkkikartta yhdyskuntarakenteen vyöhykeluokituksesta (yli 10 000 asukkaan taajamissa).

Kuva 6. Vastaajien lukumäärä alueen yhdyskuntarakenteellisen sijainnin mukaan.

Vastaajista 17 % asuu pääkaupunkiseudun intensiivisillä alueilla (A-tason keskus), 9 % muiden suurten taajamien ydinalueilla (B-tason keskus), 23 % muiden taajamien ydinalueilla (C-tason keskus), 21 % joukkoliikennevyöhykkeellä ja 30 % autovyöhykkeellä (kuva 7).

Isommissa keskuksissa painottuu kerrostalo- ja vuokra-asuminen sekä korkeampi aluetehokkuus. Omakotitaloissa asuvista yli puolet ja harvalla pientaloalueella asuvista yli 80 % asuu autovyöhykkeellä. Kerrostaloissa asuvista vain 11 % asuu autovyöhykkeellä. Omistusasujat asuvat kaksi kertaa niin usein autovyöhykkeellä kuin vuokra-asujat. Joukkoliikennevyöhykettä on lähinnä vain suurimmissa, yli 100 000 asukkaan taajamissa. Väestöryhmittäin näkyy erityisesti autottomien, yksin asuvien, ikääntyneiden ja 20-29-vuotiaiden nuorten aikuisten keskittyminen suurempiin keskuksiin. Miehet asuvat autovyöhykkeellä hiukan useammin kuin naiset.

3.4

Aluetehokkuus

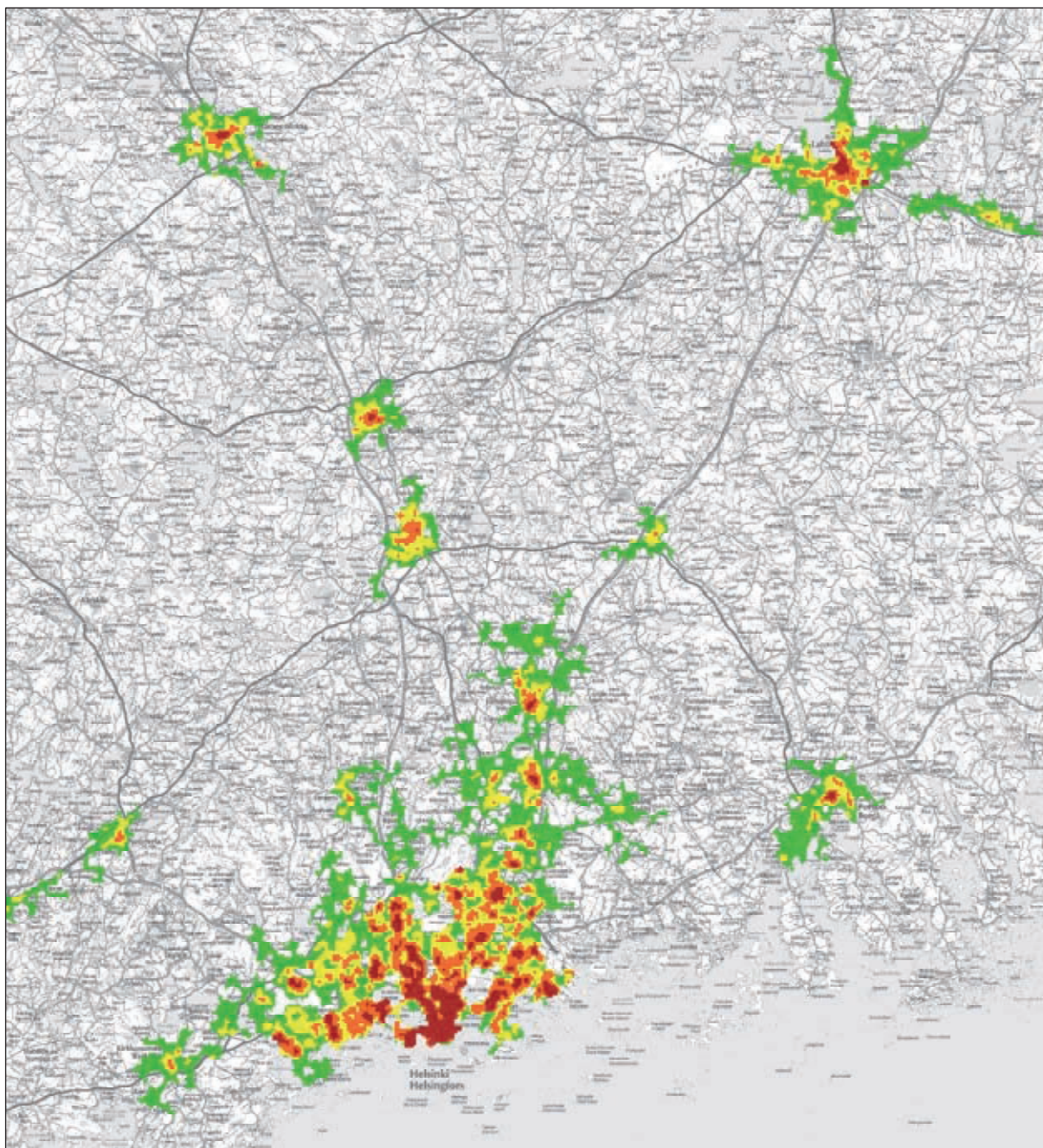
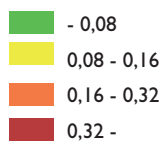
Asuinalueen aluetehokkuus otettiin kyselyyn ensimmäistä kertaa mukaan taustamuuttujaksi kuvaamaan asuin ympäristön tiiveyttä ja rakentamisen tehokkuutta. Aluetehokkuus laskettiin ruutualuetehokkuutena siten, että rakennusten kerrosala suhteutettiin maa-alaan (tehokkuutta mittaava e-arvo) 250 m x 250 m ruuduittain. Tulos yleistettiin naapuriruutumenetelmällä, joka kuvaa yksittäisen ruudun arvoa paremmin lähiympäristön laatua (kuva 8).

Luokat ja niiden kuvaus:

1. $e > 0,32$ tiiviitä kerrostaloalueita
2. $e = 0,16-0,32$ pääosa väestöstä asuu kerrostaloissa, mutta myös seka-alueita
3. $e = 0,08-0,16$ lähinnä tiiviimpiä pientaloalueita, mutta myös seka-alueita
4. $e < 0,08$ väljiä pientaloalueita

Kuva 7. Vastaajat asuinalueen yhdyskuntarakenteellisen sijainnin mukaan.

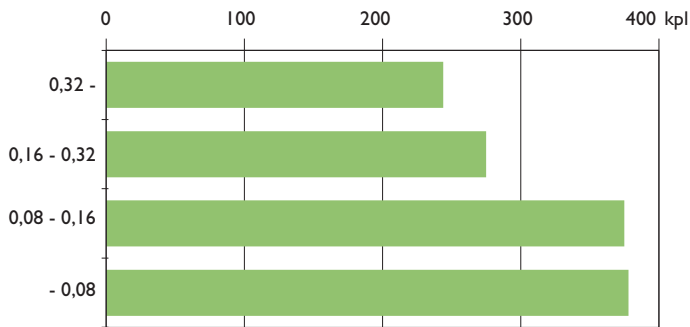
Aluetehokkuusluokitus

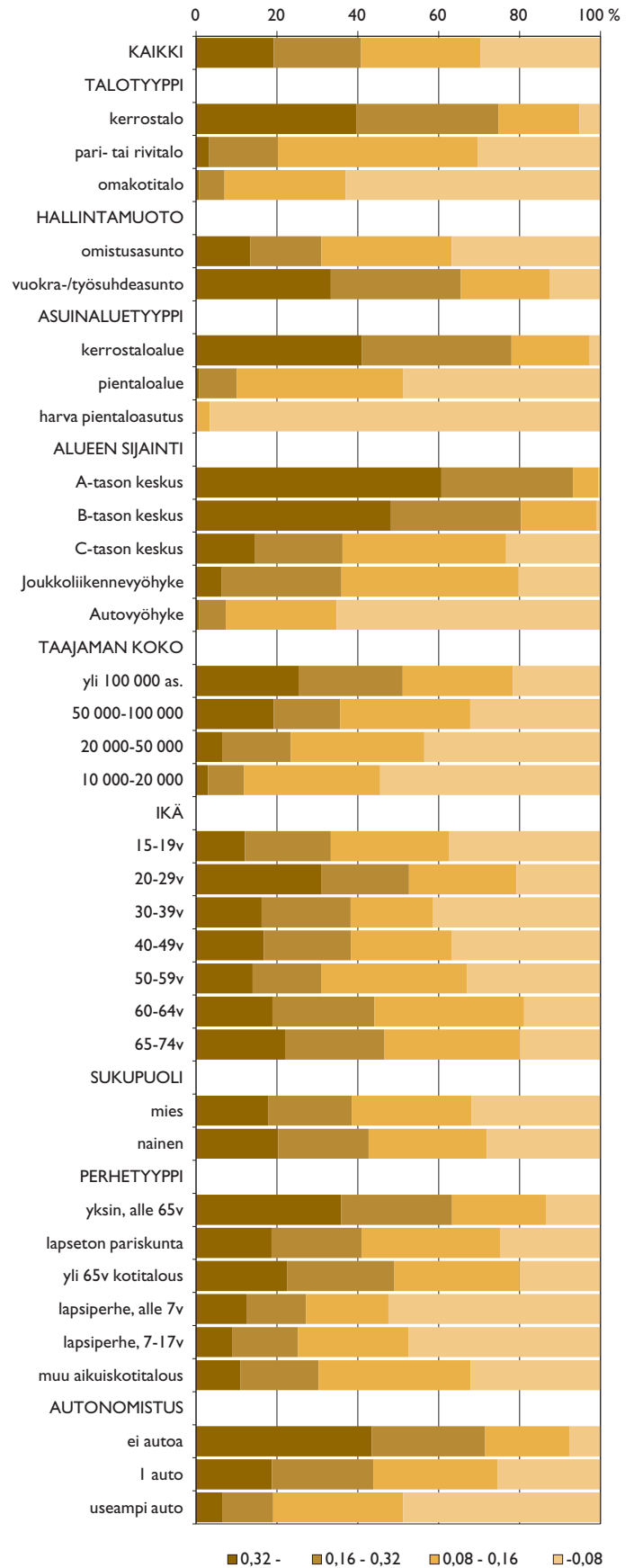
© SYKE
© Tilastokeskus
© Affecto Finland Oy, Karttakeskus, Lupa L4659

Kuva 8. Esimerkkikartta aluetehokkuusluokituksesta (yli 10 000 asukkaan taajamissa).

Kaikkein tiiveimmillä asuinalueilla asuu 19 % vastaajista, toiseksi tiiveimmillä 22 %, toiseksi väljimmillä 29 % ja kaikkein väljimmillä alueilla asuu 30 % (kuva 10). Kerrostaloissa, vuokra-asunnoissa ja A- tai B-tason keskuksissa asuvat vastaajat asuvat useimmiten tiiviisti rakennetuilla alueilla. Väljimmät asuinalueet ovat lähinnä omakotitalovaltaista harvaa pientaloasutusta autovyöhykkeellä. Autonomistus korreloi selkeästi aluetehokkuuden kanssa: autottomat asuvat yleensä tiiviillä alueilla, useamman auton kotitaloudet väljästi rakennetuilla alueilla. Väestöryhmistä tiiviisti rakennetuilla alueilla asuvat muita useammin 20-29-vuotiaat, yksin asuvat sekä ikäänntyneet. Lapsiperheet asuvat keskimääräistä väljemmillä alueilla.

Kuva 9. Vastaajien lukumäärä aluetehokkuuden mukaan.

Kuva 10. Vastaajat aluetehokkuuden mukaan (k-m²/maa-m²).

3.5

Asuinaluetyyppi

Edellisissä Asukasbarometri-kyselyissä asuinaluetyyppiluokituksena käytettiin vastaajan ilmoittamaa asuinalueen talotyyppiä. Tässä kyselyssä siirryttiin käyttämään vastaajan ilmoittaman asuinaluetyypin sijaan SYKEN ruutupohjaista asuinaluetyyppiluokitusta (kuva 11). Asuinalueilla tarkoitetaan taajamien sisäisiä asuttuja alueita. Asuinalueet on jaettu kolmeen luokkaan: kerrostaloalueet, pientaloalueet ja harva pientaloasutus. Asuinalue on fyysinen ja toiminnallinen kokonaisuus, joka sisältää asuinkorttelien lisäksi kävelyetäisyydellä olevia julkisia ja kaupallisia palveluja, kuten päivittäistavarakauppoja, päiväkotia, kouluja, puistoja ja virkistysalueita. Pien- ja kerrostaloalueet ovat varsinaisia taajamien asuinalueita, kun taas harva pientaloasutus ei muodosta selkeitä kokonaisuuksia omine lähipalveluineen vaan on rakenteeltaan hajanaista.

Asuinaluerajaus on tehty 250 m x 250 m tilastoruutujen pohjalta. Asuinalueisiin sisältyvät kaikki ruudut, joissa asuminen on pääasiallista toimintaa. Lisäksi keskusta-asumista on pyritty saamaan mukaan erillisillä kriteereillä.

Luokat ja niiden määritelmät:

1. Kerrostaloalueet = Asuinkerrosalaa on vähintään 400 k-m²/ruutu, kerrostalojen osuus ruudun asuinkerrosalasta on vähintään 60 %.
2. Pientaloalueet = Pientalojen osuus ruudun asuinkerrosalasta on yli 40 % ja ruudun aluetehokkuus yli 0,02.
3. Harva pientaloasutus = Asuinalueruudut, joissa aluetehokkuus on alle 0,02. Harvan pientaloasutuksen alueet ovat pääosin taajamien reuna-alueiden väljästi rakennettuja omakotitaloalueita taajaman ja maaseudun vaihtumisvyöhykkeellä. Pääosa niistä on asemakaavoittamattomia.

Kerrostaloalueet vastaavat suunnilleen aikaisempia kerrostalovaltaisia asuinalueita, mutta aiemmat pientalovaltaiset asuinalueet on uudessa luokituksessa jaettu kahteen luokkaan: varsinaiset pientaloalueet ja harva pientaloasutus. Eri vuosien luokitukset eivät siten ole täysin vertailukelpoisia keskenään. Kerrostalo- ja pientaloalueiden jakauma on silti pysynyt suunnilleen samana kuin edellisissä kyselyissä.

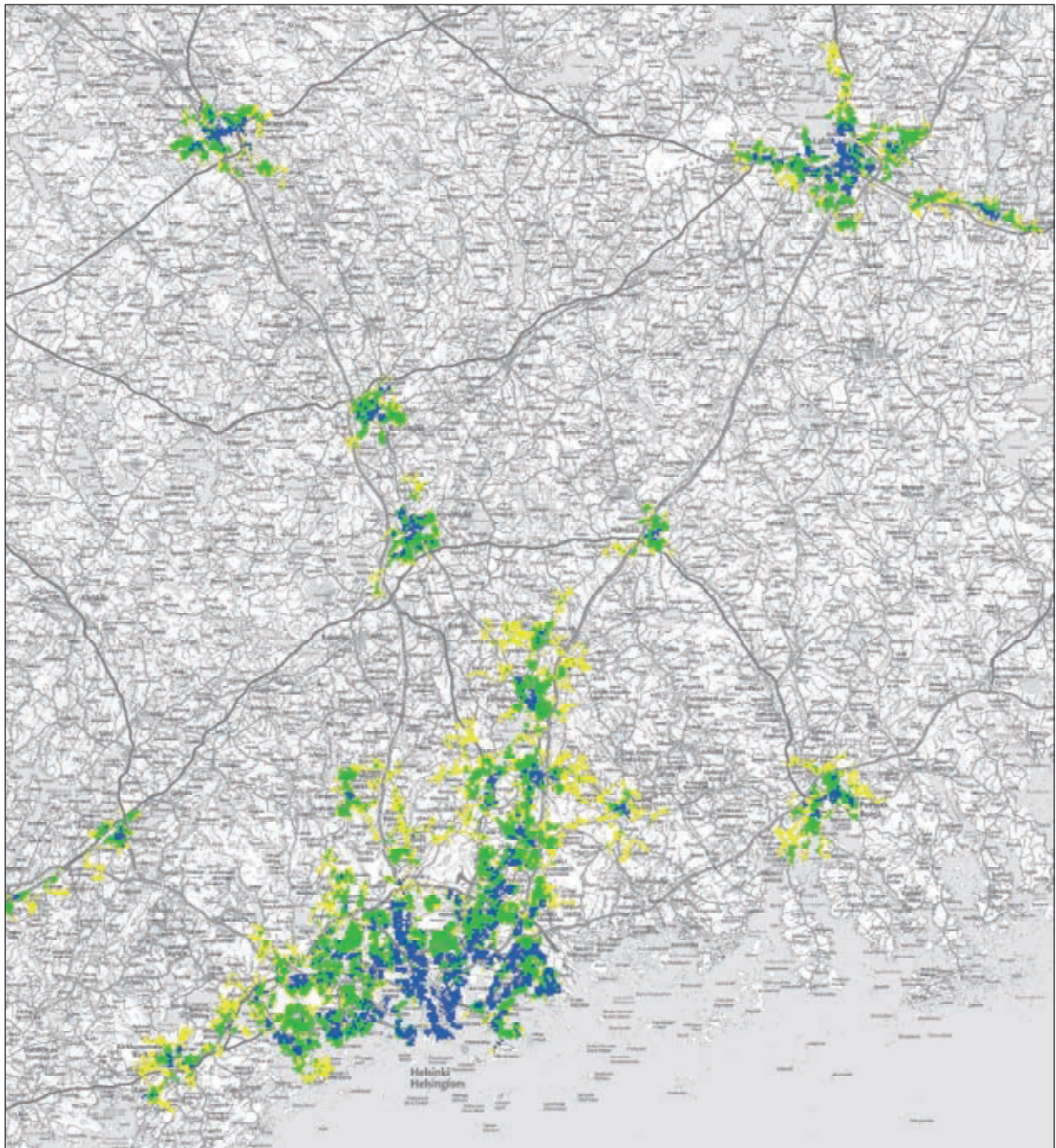
Vastaajista 45 % asuu kerrostaloalueella ja 49 % pientaloalueella (kuva 13). Pientaloalueilla asuvia on vastaajissa muutaman prosenttiyksikön enemmän kuin perusjoukossa, yli 10 000 asukkaan taajamissa, ja kerrostaloalueella asuvia vastaavasti hiukan vähemmän. Harvan pientaloasutuksen alueilla asuu alle 5 % eli 58 vastaajaa, jolloin moniluokkaiset vastaukset eivät aina ole tilastollisesti luotettavia tässä ryhmässä ja niihin kannattaa suhtautua varauksella. Luokka on kuitenkin otettu kuvioihin mukaan siihen kohdistuvan mielenkiinnon vuoksi. Varsinaisten asuinalueiden ulkopuolella asuvat on jätetty pois asuinaluetyypin mukaisista tarkasteluista.

A- ja B-tason keskuksissa asuvista yli 80 % asuu kerrostaloalueella, C-tason keskuksissa ja joukko-liikennevyöhykkeellä n. 44 %. Autovyöhykkeellä asuvista vain 14 % asuu kerrostaloalueilla. Harva pientaloasutus on omakotitalovaltaista ja se keskittyy autovyöhykkeelle taajamien reuna-alueille sekä pienempiin taajamiin. Taajamien väliset erot ovat kaventuneet vuoden 2004 kyselyyn verrattuna: kerrostaloalueilla asuvien osuus on kasvanut pienemmissä 10 000 – 20 000 asukkaan taajamissa ja pientaloalueilla asuvien osuus suuremmissa taajamissa.

Kerrostaloalueilla asuvat erityisesti autottomat, yksin asuvat ja 20-29-vuotiaat. Kerrostaloalueilla asuminen on vähentynyt erityisesti 15-19-vuotiailla nuorilla sekä lapsiperheillä, jotka jo ennestään asuivat paljon pientaloalueilla. Autottomat ja 20-29-vuotiaat sen sijaan asuvat entistä useammin kerrostaloalueilla. Sukupuolten välille on noussut selvä ero, joka ei aiemmin ollut näkyvissä: naiset asuvat miehiä useammin kerrostaloalueilla.

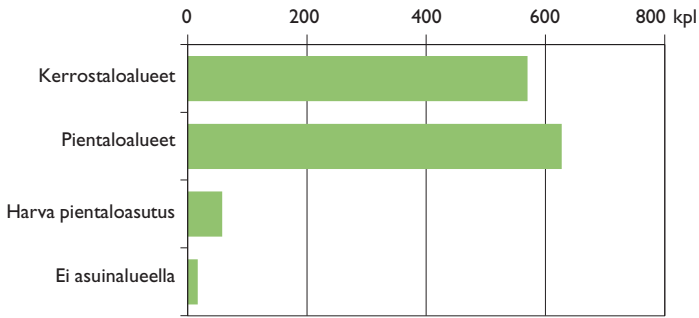
Aluetehokkuusluokitus

- Kerrostaloalue
- Pientaloalue
- Harva pientaloasutus

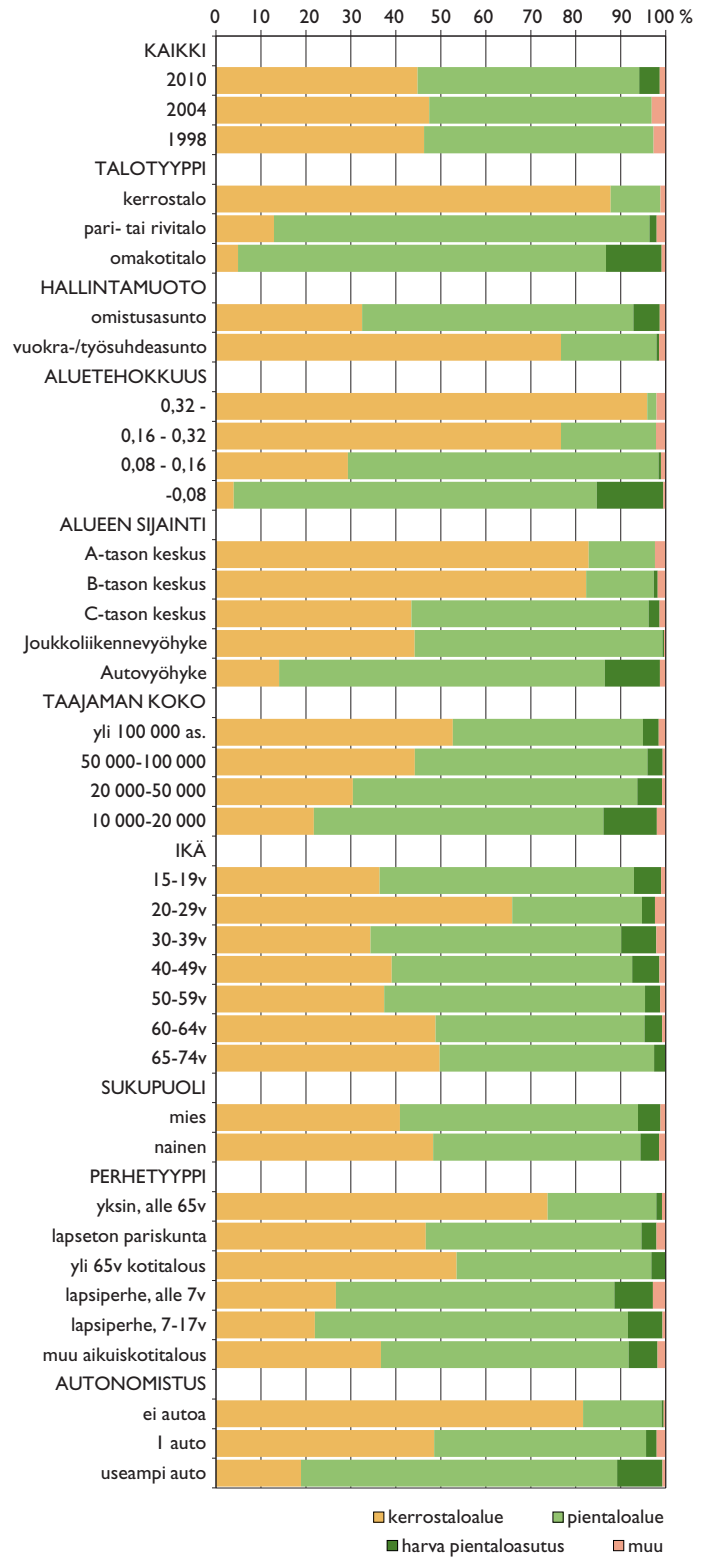

© SYKE
 © Tilastokeskus
 © Affecto Finland Oy, Karttakeskus, Lupa L4659

Kuva 11. Esimerkkikartta asuinaluetyyppi- ja väestötiheyden luokittelusta (yli 10 000 asukkaan taajamissa).

Kuva 12. Vastaajien lukumäärä asuinalueityypin mukaan.

Kuva 13. Vastaajat asuinalueityypin mukaan.

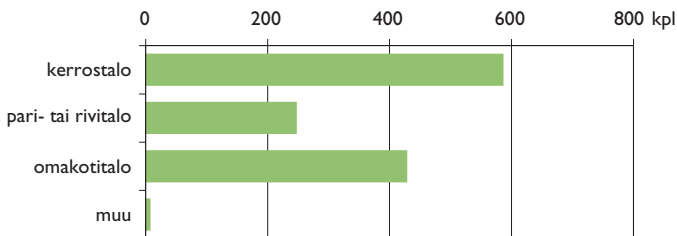
3.6

Talotyyppi

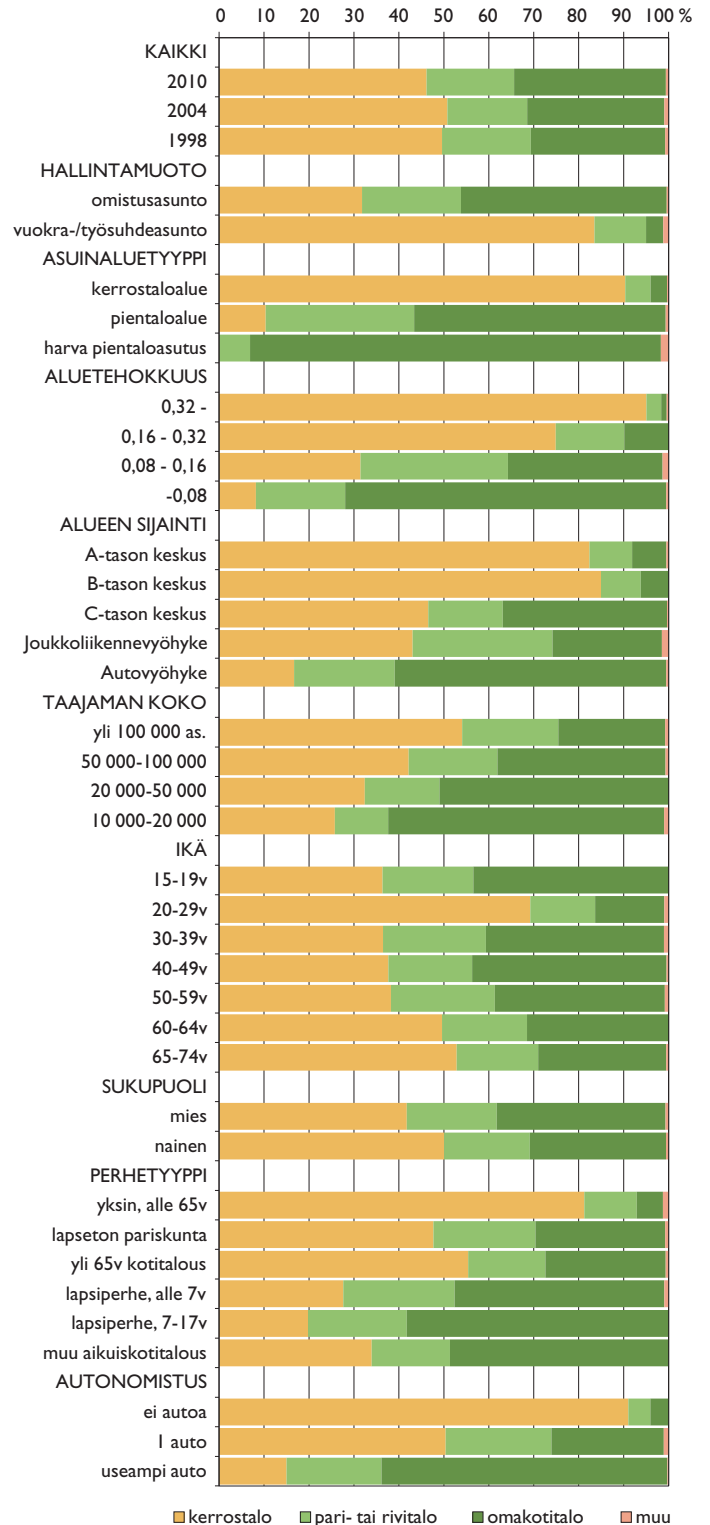
Vastaajista 46 % asuu kerrostalossa, 34 % omakotitalossa ja 20 % pari- tai rivitalossa (kuva 15). Edellisiin kyselyihin verrattuna omakotitalossa asu-
vien vastaajien osuus on jonkin verran suurempi ja kerrostalossa asuvien osuus vastaavasti pienempi. Luokka 'muu' on jätetty pois talotyyppin mukaisista analyyseista.

A- ja B-tason keskuksissa asuvista yli 80 % asuu kerrostalossa, C-tason keskuksissa ja joukkoliikennevyöhykkeellä vajaa puolet asuu kerrostalossa, kun taas autovyöhykkeellä yli 80 % asuu pientalossa. Omistusasuista 32 % ja vuokra-asujista 83 % asuu kerrostalossa, ero on pysynyt samana vuodesta 2004. Talotyyppierot taajamakokoluokkien välillä ovat pienentyneet vuoden 2004 kyselyyn verrattuna, suurissa taajamissa pientaloissa asu-
vien osuus on kasvanut, pienissä taajamissa taas kerrostaloasuminen on lisääntynyt.

Väestöryhmistä kerrostalossa asuvat erityisesti autottomat, yksin asuvat ja 20-29-vuotiaat. Pientaloasuminen on huipussaan lapsiperheillä, 15-19-vuotiailla ja 30-50-vuotiailla. Iän myötä kerrostaloasuminen jälleen yleistyy. Pientaloasuminen on vuoden 2004 kyselyyn verrattuna yleisempää kaikissa väestöryhmissä paitsi autottomissa vastaajissa, joista jo 91 % asuu kerrostalossa. Eniten pientaloasuminen on lisääntynyt lapsiperheillä ja 65-74-vuotiailla. Väestöryhmien erot ovat hiukan kasvaneet, varsinkin naisten ja miesten välinen ero on suurempi, naiset asuvat miehiä useammin kerrostalossa.

Kuva 14. Vastaajien lukumäärä talotyyppin mukaan.

Kuva 15. Vastaajat asuintalon talotyyppin mukaan.

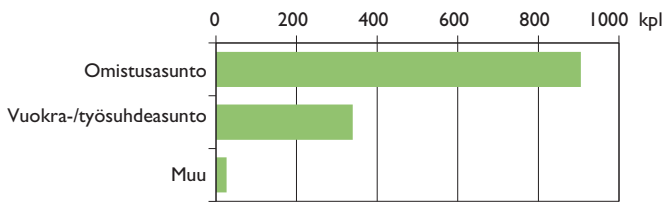
3.7

Asunnon hallintamuoto

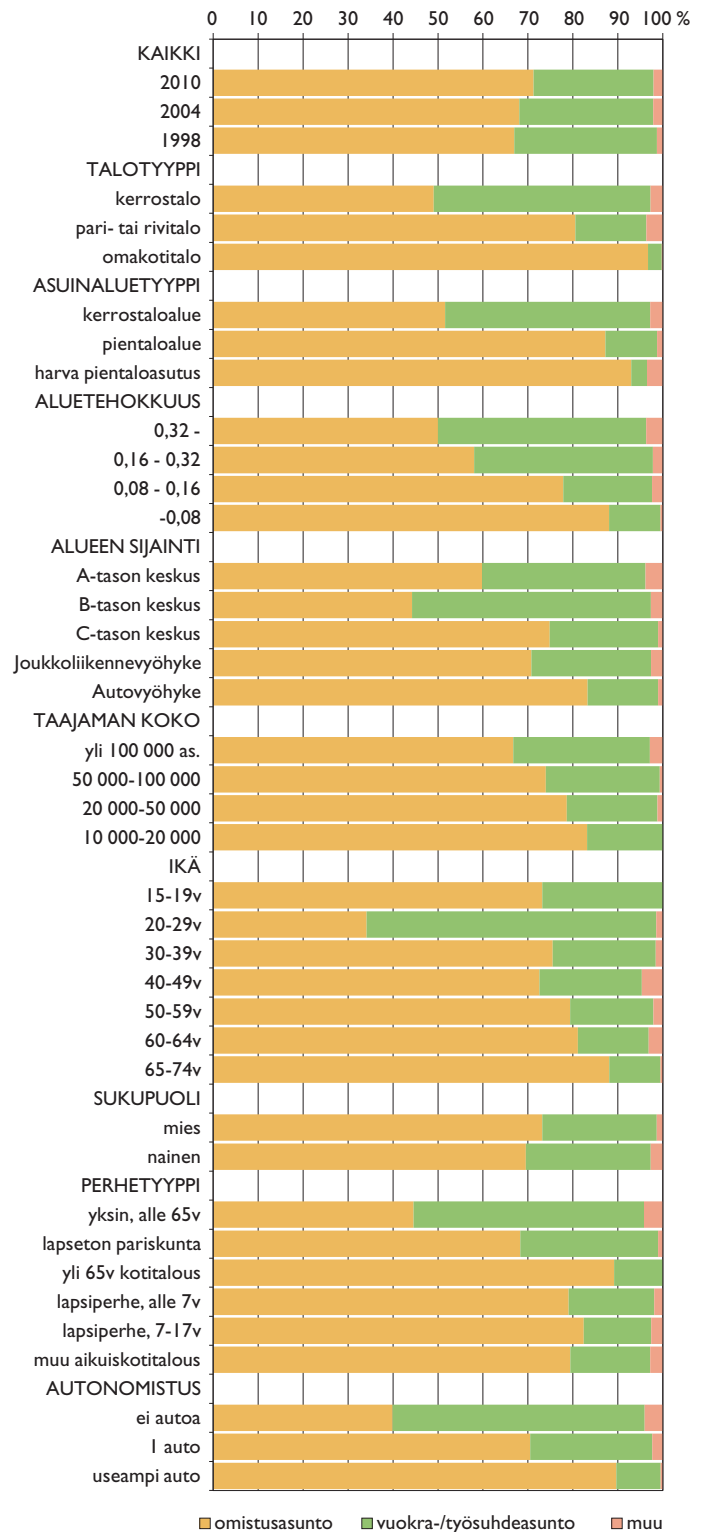
Vastaajista 71 % asuu omistusasunnossa, mikä on kolme prosenttiyksikköä enemmän kuin vuoden 2004 kyselyssä (kuva 17). 27 % asuu vuokra- tai työsuhdeasunnossa ja 2 % muissa asumismuodoissa, jotka pitävät sisällään asumisoikeus-, osaomistus- ja alivuokralaisasunnot.

Hallintamuoto vaihtelee voimakkaasti talotyyppin mukaan, omakotitalossa asuvista 97 %:lla on omistusasunto, kerrostalossa 49 %:lla. Vuokra-asuminen yleistyy taajamakoon kasvaessa. Omistusasumisen osuus on kuitenkin kasvanut suurissa taajamissa. Yhdyskuntarakenteellisen sijainnin suhteen erot ovat samantyyppiset, suuremmissa keskuksissa vuokra-asuminen on yleisempää kuin muilla vyöhykkeillä.

Eri väestöryhmien hallintamuotojakauma korreloi talotyyppijakauman kanssa lukuun ottamatta ikääntyneitä, jotka asuvat kaikkein useimmin omistusasunnossa huolimatta kerrostaloasumisen yleisyydestä. Vuokra-asunnossa asuvat useimmiten 20-29-vuotiaat, autottomat ja yksin asuvat. Omistusasumisen osuus on kasvanut vuoden 2004 kyselystä erityisesti 30-39-vuotiailla ja pienten lasten perheillä.

Kuva 16. Vastaajien lukumäärä asunnon hallintamuodon mukaan (Luokka 'Muu' sisältää asumisoikeus-, osaomistus- ja alivuokralaisasunnot).

Kuva 17. Vastaajat asunnon hallintamuodon mukaan.

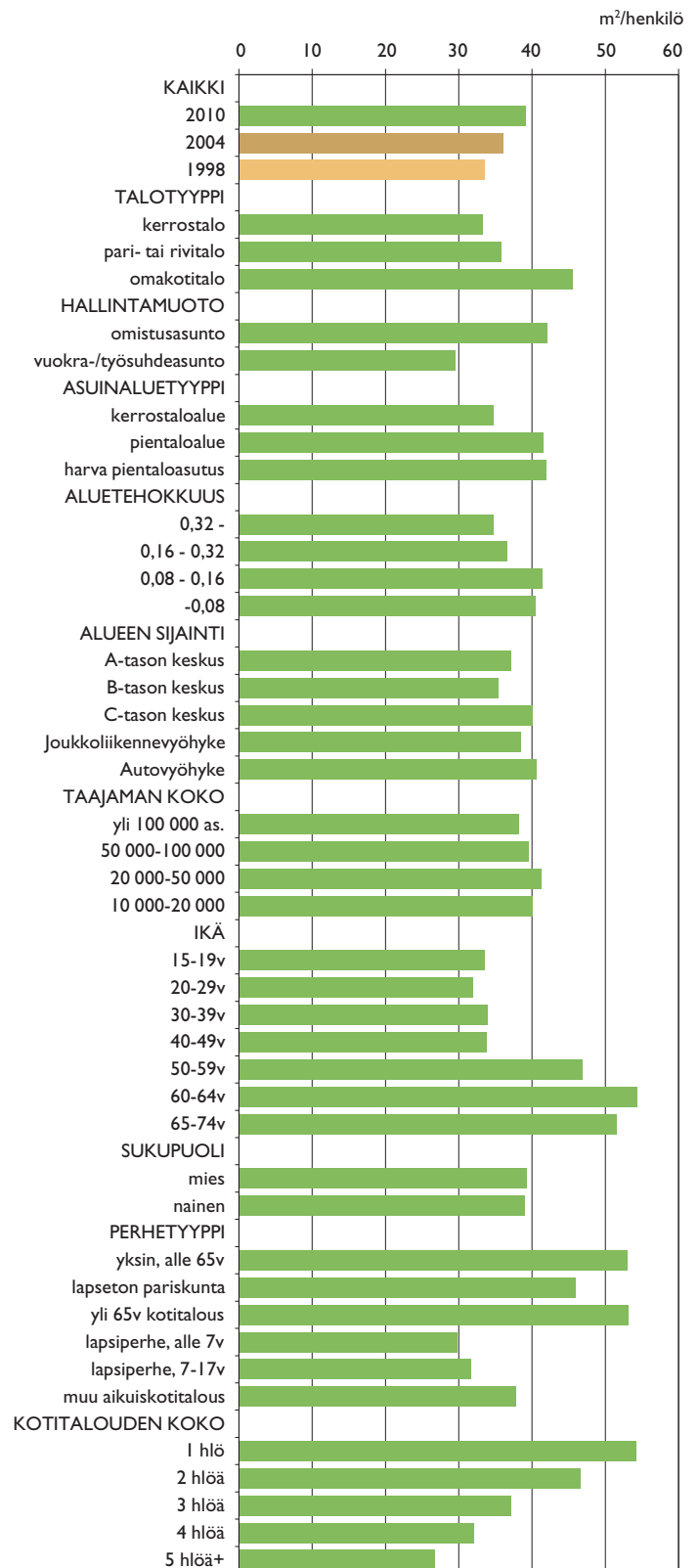
3.8

Asumisväljyys

Asumisväljyys on laskettu vastaajien ilmoittaman kotitalouden koon ja asunnon pinta-alan perusteella. Vastaajien kotitalouksien asumisväljyys on keskimäärin 39,1 m²/henkilö, mikä on 3 m² enemmän kuin vuoden 2004 kyselyssä ja 5,5 m² enemmän kuin vuoden 1998 kyselyssä (kuva 18).

Omakotitaloissa asutaan väljemmin kuin rivi- ja kerrostaloissa, omistusasunnoissa väljemmin kuin vuokra-asunnoissa. Erityisesti omistus- ja vuokra-asunnoissa asuvien asumisväljyyden ero on kasvanut vuoden 1998 kyselyyn verrattuna. Väljemmin rakennetuilla alueilla asumisväljyys on suurempi kuin tiiviimmillä alueilla.

Suurimmat erot asumisväljyydessä ovat kuitenkin eri ikäryhmien ja perhetyyppien välillä. Runsaimmin tilaa, keskimäärin yli 50 m²/asukas, on yli 60-vuotiailla, yksin asuvilla ja yhden hengen kotitalouksilla. Ahtaimmin asuvat edelleen suuret kotitaloudet ja pienten lasten perheet, vaikkakin pienten lasten perheiden asumisväljyys on kasvanut 5,0 m²/henkilö vuodesta 1998. Kaikkein eniten asumisväljyys on kasvanut 60-64-vuotiailla, kasvua on 8,8 m²/henkilö vuodesta 1998.

Kuva 18. Asumisväljyys (m²/henkilö).

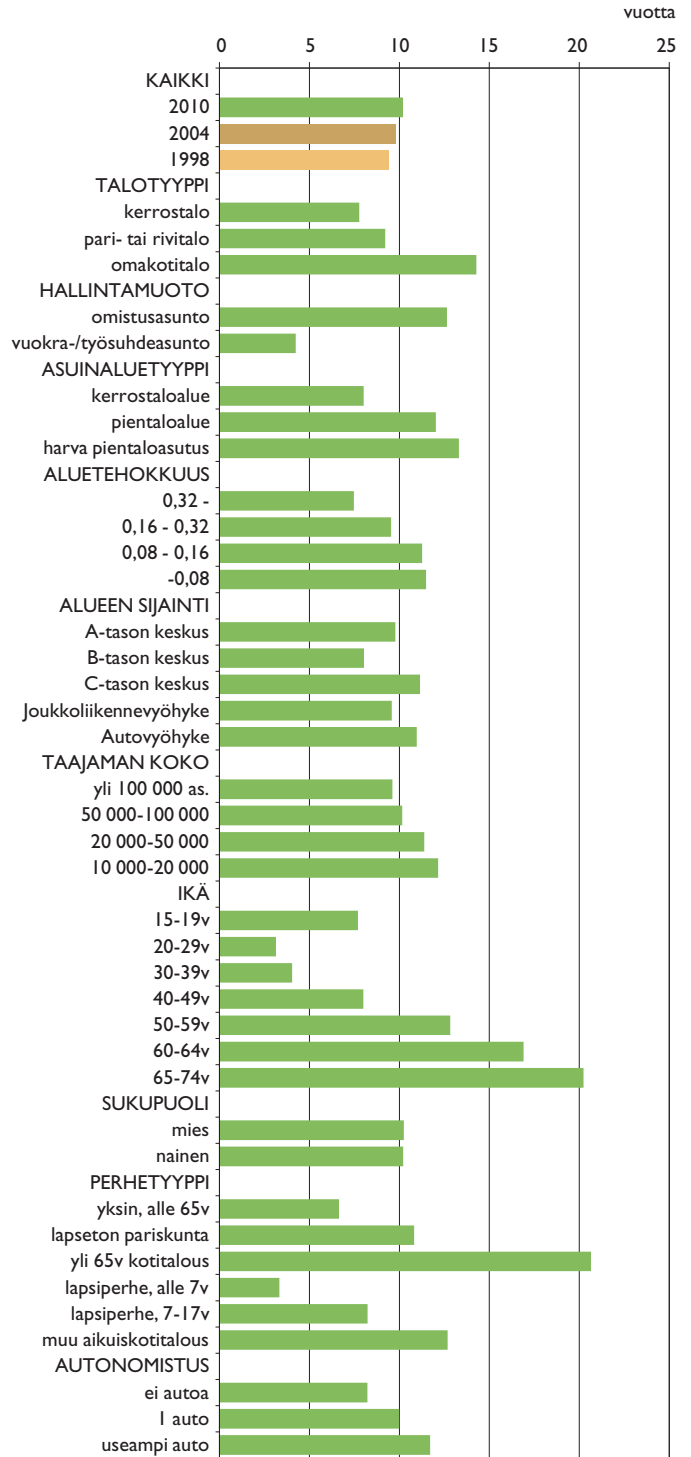
3.9

Asumisaika asunnossa

Nykyisessä asunnossaan vastaajat ovat asuneet keskimäärin 10,2 vuotta (kuva 19). Vuoden 1998 ja 2004 kyselyihin verrattuna keskimääräinen asuminen on noussut molemmilla seurantajaksoilla 0,4 vuodella.

Pisimpään nykyisessä asunnossa ovat asuneet omakotitaloasukkaat, harvemmillä pientaloalueilla asuvat ja omistusasujat. Mitä suurempi taajama, sitä lyhyemmän aikaa asunnossa on keskimäärin asuttu. Omistus- ja vuokra-asujien ero on kasvanut vuosien 1998 ja 2004 kyselyistä.

Pienten lasten perheet ja 20-29-vuotiaat nuoret aikuiset ovat asuneet nykyisessä asunnossaan keskimäärin reilu kolme vuotta kun taas yli 65-vuotiaat reilu 20 vuotta.

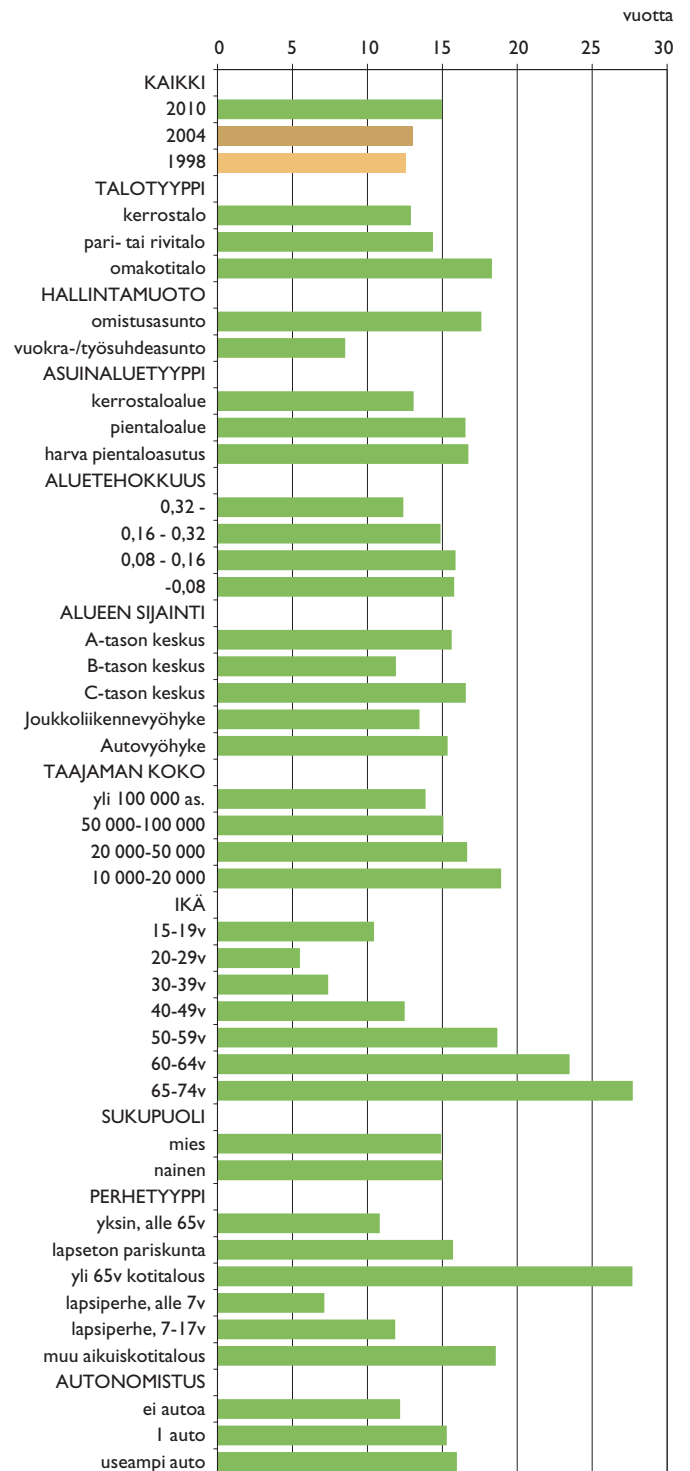
Kuva 19. Vastaajien keskimääräinen asuminen nykyisessä asunnossaan (vuotta).

3.10

Asumisaika asuinalueella

Nykyisellä asuinalueellaan vastaajat ovat asuneet keskimäärin 15 vuotta, mikä on lähes kaksi vuotta enemmän kuin vuoden 2004 kyselyssä (kuva 20). Asuinalueella on asuttu keskimäärin 4,8 vuotta kauemmin kuin nykyisessä asunnossa, eli osa muutoista on tapahtunut asuinalueen sisällä.

Pisimpään nykyisellä asuinalueella ovat asuneet pienemmissä taajamissa, omakotitaloissa ja omistusasunnoissa asuvat. Taajamakokoluokkien väliset erot ovat kasvaneet. Väestöryhmistä yli 65-vuotiaiden asumisaika on pidentynyt eniten ollen jo melkein 28 vuotta. Lyhimmän aikaa nykyisellä asuinalueella ovat asuneet 20-29-vuotiaat, keskimäärin 5,5 vuotta.

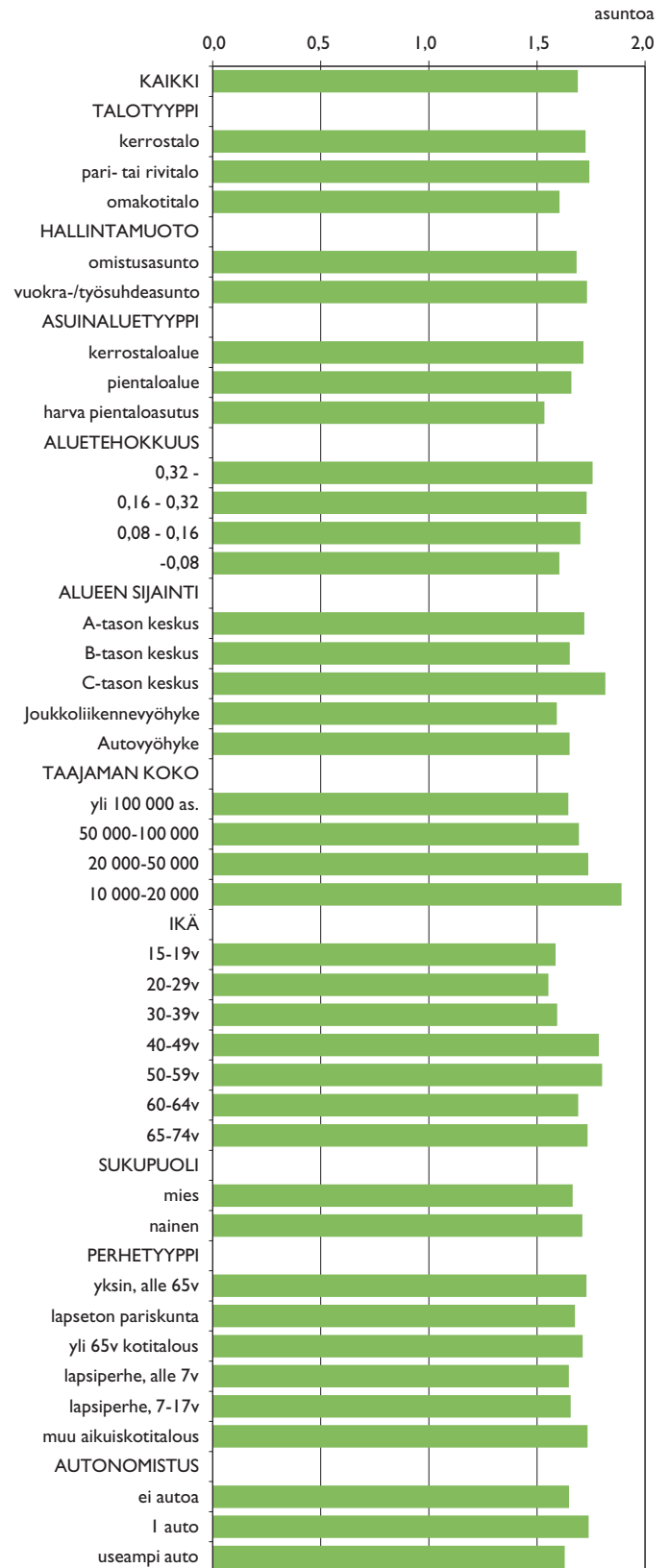

Kuva 20. Vastaajien keskimääräinen asumisaika nykyisellä asuinalueellaan (vuotta).

3.11

Muuttaminen asuinalueella

Vastaajilta kysyttiin nyt ensimmäistä kertaa kuinka monessa asunnossa he ovat asuneet nykyisellä asuinalueellaan. Vastaajat ovat asuneet nykyisellä asuinalueellaan keskimäärin 1,7 asunnossa (kuva 21). Rungas kolmannes vastaajista, 38 %, on muuttanut vähintään kerran nykyisen asuinalueen sisällä. Suuria eroja eri taustamuuttujien välillä ei ole. Kerrostaloalueilla muutetaan hiukan useammin alueen sisällä kuin pientaloalueilla, tiiviillä alueilla useammin kuin harvaan rakennetuilla alueilla. Toisaalta pienemmissä taajamissa muutetaan useammin asuinalueen sisällä kuin suurissa. Väestöryhmistä asuinalueen sisällä ovat muuttaneet useimmin 40-60-vuotiaat.

Kuva 21. Kuinka monessa asunnossa asunut nykyisellä asuinalueella.

Liite 2. Asukasbarometrin kysymykset

- K1. Kuinka monta henkilöä kuuluu kotitalouteenne?**
- K2. Minkä ikäisiä henkilöitä kotitalouteenne kuuluu?**
Luettelkaa kaikkien jäsenten syntymävuodet vanhimmasta nuorimpaan itsenne mukaan lukien.
- K3. Mikä on asuntonne pinta-ala (m²)?**
- K4. Mikä on asuntonne hallintamuoto?**
- 1 omistusasunto
 - 2 vuokra/työsuhdeasunto
 - 3 muu (sisältää asumisoikeus-, osaomistus- ja alivuokralaisasunnot)
- K5. Kuinka monta vuotta olette asunut nykyisessä asunnossanne?**
- K6. Mikä on asuintalonne talotyyppi:**
- 1 omakotitalo,
 - 2 pari- tai rivitalo,
 - 3 kerrostalo,
 - 4 muu?
- K7. Kuinka monta vuotta olette asunut nykyisellä asuinalueellanne?**
(Asuinalueella tarkoitetaan asuinalueita, joka sisältää asuinkorttelien lisäksi kävelyetäisyydellä olevat peruspalvelut, puisto- ja virkistysalueet, liikenne- ja kulkuväylät.)
- K8. Kuinka monessa asunnossa olette asunut nykyisellä asuinalueellanne?**
- K9a. Miten tyytyväinen olette asuinalueenne viihtyisyyteen:**
- 1 erittäin tyytyväinen,
 - 2 melko tyytyväinen,
 - 3 melko tyytymätön,
 - 4 vai erittäin tyytymätön?
 - 9 EOS
- K9b. Miten tyytyväinen olette asuinalueenne rauhallisuuteen:**
- 1 erittäin tyytyväinen,
 - 2 melko tyytyväinen,
 - 3 melko tyytymätön,
 - 4 vai erittäin tyytymätön?
 - 9 EOS
- K10. Häiritseekö talonne ulkopuolelta tuleva liikenteen melu asunnossanne:**
- 1 erittäin paljon,
 - 2 paljon,
 - 3 jonkin verran,
 - 4 ei lainkaan?
 - 5 liikenteen melua ei ole
 - 9 EOS
- K11a. Onko asuinalueellanne miellyttävä liikkua kävellen:**
- 1 erittäin miellyttävä,
 - 2 melko miellyttävä,
 - 3 melko epämiellyttävä,
 - 4 erittäin epämiellyttävä?
 - 9 EOS

K11b. Onko asuinalueellanne miellyttävä liikkua pyörällä:

(Miellyttävä tarkoittaa tässä viihtyvyyttä, visuaalista ilmettä, liikennettä ym)

- 1 erittäin miellyttävä,
- 2 melko miellyttävä,
- 3 melko epämiellyttävä,
- 4 erittäin epämiellyttävä?
- 9 EOS

K12. Voiko 7-vuotias lapsi mielestänne liikkua asuinalueellanne ilman saattajaa liikenteen kannalta turvallisesti?

- 1 Kyllä
- 2 Ei
- 9 EOS

K13. Onko asuinalueellanne peruskoulun ala-aste?

- 1 Kyllä
- 2 Ei
- 9 EOS

K14 Käykö joku lapsistanne asuinalueellanne olevaa peruskoulun ala-astetta?

- 1 Kyllä
- 2 Ei

K15. Sijaitseeko peruskoulun ala-aste riittävän lähellä asuntoanne?

- 1 Kyllä
- 2 Ei
- 9 EOS

K16. Onko asuinalueellanne lasten päivähoitopalveluja?

(Päivähoitopalveluilla tarkoitetaan kaupungin ja yksityisten järjestämiä päiväkoteja ja perhepäivähoitopaikkoja.)

- 1 Kyllä
- 2 Ei
- 3 EOS

K17. Sijaitsevatko päivähoitopalvelut riittävän lähellä asuntoanne?

- 1 Kyllä
- 2 Ei
- 9 EOS

K18a. Onko asuinalueellanne ruokakauppa?

- 1 Kyllä
- 2 Ei
- 3 EOS

K18b. Käytättekö pääasiallisesti oman asuinalueenne vai asuinalueenne ulkopuolista ruokakauppaa?

(Tässä tarkoitetaan ruokakauppaa, jota yleisimmin käytätte.)

- 1 Oman asuinalueen ruokakauppaa
- 2 Asuinalueen ulkopuolista ruokakauppaa
- 3 Molempia
- 4 En käytä mitään ruokakauppaa

K19. Sijaitseeko tarpeisiinne sopiva ruokakauppa riittävän lähellä asuntoanne?

- 1 Kyllä
- 2 Ei
- 9 EOS

K20a. Onko asuinalueellanne joukkoliikennepalveluja?*(Joukkoliikenne palveluja ovat junat, linja-autot, raitiovaunut ja metro.)*

- 1 Kyllä
- 2 Ei
- 9 EOS

K20b. Sijaitseeko tarvitsemanne joukkoliikenteen pysäkki riittävän lähellä asuntoanne?

- 1 Kyllä
- 2 Ei
- 9 EOS

K20c. Käytättekö säännöllisesti asuinalueenne joukkoliikennepalveluja?*(Tarvittaessa määritellään säännöllinen käyttö: arkisin vähintään 2-3 krt/vko)*

- 1 Kyllä
- 2 En käytä

K21. Miten tyytyväinen olette asuinalueenne joukkoliikennepalveluihin?

- 1 erittäin tyytyväinen,
- 2 melko tyytyväinen,
- 3 melko tyytymätön,
- 4 vai erittäin tyytymätön?
- 9 EOS

K22. Mitä palveluja itse haluaisitte lisää asuinalueellenne? Mainitkaa kolme tärkeintä.**Liikuntapalveluista kysytään myöhemmin.***(Koodataan listan mukaan. Vaihtoehtoja ei lueta.)*

1 Apteekki	11 Postipalvelut
2 Joukkoliikenne	12 Pubi
3 Jätteiden lajittelupiste, kierrätyspiste	13 Päivähoito
4 Kahvila	14 Ruokakauppa
5 Kirjasto	15 Muita kauppoja
6 Lukio	16 Terveystieteiden palveluja
7 Nuorisotiloja	17 Vanhusten palveluja
8 Pankkipalveluja	18 Muu palvelu
9 Peruskoulun ala-aste	19 Ei mitään
10 Peruskoulun ylä-aste	99 Ei osaa sanoa

K23. Miten tyytyväinen olette asuinalueenne puisto- ja ulkoilualueisiin:

- 1 erittäin tyytyväinen,
- 2 melko tyytyväinen,
- 3 melko tyytymätön,
- 4 vai erittäin tyytymätön?
- 9 EOS

K24. Mitä ulkoilualueita ja liikuntapalveluja itse haluaisitte lisää asuinalueellenne?**Mainitkaa kolme tärkeintä.***(Koodataan listan mukaan. Vaihtoehtoja ei lueta.)*

1 Hiihtolatuja	10 Uimahalli
2 Koirapuisto	11 Uimaranta, avantouintipaikka
3 Kävelyreitit	12 Ulkoilualue
4 Lasten leikkipaikka	13 Urheilukenttä, pallokenttä
5 Lenkkipolkuja, pururatoja	14 Valaistuja ulkoilureittejä
6 Luistelukenttä	15 Muu palvelu
7 Puisto	16 Ei mitään
8 Pyöräilyreitit	99 Ei osaa sanoa
9 Sisäliikuntatilat, urheiluhalli	

K25a. Kuinka monta autoa perheellänne on käytössä?

(Työsuhdeauto lasketaan mukaan.)

K25b. Onko Teillä itsellänne auto säännöllisesti käytettävissä?

(Auto on käytettävissä myös silloin, jos itse ei aja, mutta kyyditään aina tarvittaessa.)

- 1 Kyllä
- 2 Ei

K26. Oletteko työelämässä tällä hetkellä?

(Työelämässä oleviksi lasketaan äitiys-, isyys- ja vanhempainlomalla olevat sekä lomautetut ja työssä olevat opiskelijat)

- 1 Kyllä
- 2 Ei

K27. Käyttökö työssä asuinalueellanne?

(Mikäli tekee osittain etättyötä, valitaan se, jota tekee enemmän.)

- 1 Kyllä *(Myös kotona työskentelevät).*
- 2 En

K28. Kuinka pitkä on työmatkanne (km)?

(Yhdensuuntainen työmatka kotoa työpaikalle mahdolliset kävelyosuudet mukaan lukien.)

(Jos työmatka vaihtelee paljon tai ei ole kiinteää työpaikkaa, ilmoita keskimääräinen pituus.)

K29. Kuinka kauan yhdensuuntainen työmatkanne kestää (min)?

(Matka kotoa työpaikalle, mahdolliset kävely- ja odotusajat mukaan lukien.)

(Jos työmatka vaihtelee paljon tai ei ole kiinteää työpaikkaa, ilmoita keskimääräinen aika.)

K30. Onko työmatkaanne kuluva aika mielestänne sopiva?

- 1 Kyllä
- 2 Ei
- 9 EOS

K31. Miten liikutte työmatkanne pääasiallisesti:

(Jos kaksi yhtä yleistä tapaa, voi valita kaksi vaihtoehtoa)

- 1 kävellen,
- 2 pyörällä,
- 3 joukkoliikenteellä (juna, metro, raitiovaunu, linja-auto),
- 4 autolla,
- 5 työskentelee kotona,
- 6 muuten?
- 9 EOS

K32. Miten liikutte pääasiallisesti ruokakauppaan:

(Jos kaksi yhtä yleistä tapaa, voi valita kaksi vaihtoehtoa)

- 1 kävellen,
- 2 pyörällä,
- 3 joukkoliikenteellä (juna, metro, raitiovaunu, linja-auto),
- 4 autolla,
- 5 en käy ruokakaupassa,
- 6 muuten?
- 9 EOS

K33. Oletteko harkinnut henkilöauton käytön vähentämistä?

- 1 Kyllä
- 2 Ei

K34. Miten tyytyväinen olette asuintalonne pihan viihtyisyyteen:

- 1 erittäin tyytyväinen,
- 2 melko tyytyväinen,
- 3 melko tyytymätön,
- 4 vai erittäin tyytymätön?
- 9 EOS

K35. Kuinka usein oleskelette pihallanne:

- 1 useamman kerran viikossa,
- 2 kerran viikossa,
- 3 harvemmin kuin viikoittain vai,
- 4 ette juuri lainkaan?
- 9 EOS

K36. Kuinka usein juttelette naapureiden kanssa:

- 1 lähes päivittäin,
- 2 vähintään viikoittain,
- 3 kuukausittain vai,
- 4 harvemmin?
- 9 EOS

K37. Pelkäätekö liikkua asuinalueellanne yksin iltaisin klo 22.00 jälkeen?

- 1 Kyllä (pelkään)
- 2 En (pelkää)
- 3 En liiku yksin iltaisin ulkona, koska pelkään
- 4 En liiku yksin iltaisin ulkona tai en osaa sanoa

K38. Miten tyytyväinen olette mahdollisuuksiinne osallistua asuinalueellanne koskevaan suunnitteluun:

- 1 erittäin tyytyväinen,
- 2 melko tyytyväinen,
- 3 melko tyytymätön,
- 4 vai erittäin tyytymätön?

K39. Miten tyytyväinen olette mahdollisuuksiinne osallistua asuintalonne ja pihaanne koskevaan päätöksentekoon:

- 1 erittäin tyytyväinen,
- 2 melko tyytyväinen,
- 3 melko tyytymätön,
- 4 vai erittäin tyytymätön?
- 9 EOS

K40. Mitkä ovat kolme tärkeintä viihtyvyystekijää asuinalueellanne? (1. tärkein, 2. tärkein ja 3. tärkein)

(Koodataan listan mukaan. Listaa ei lueta.)

- 1 Luonnonympäristö
- 2 Sijainti, liikenneyhteydet
- 3 Palvelujen saatavuus, harrastusmahdollisuudet
- 4 Ulkoilumahdollisuudet
- 5 Rauhallisuus, meluttomuus
- 6 Turvallisuus
- 7 Sosiaaliset kontaktit (naapurit, ystävät, sukulaiset)
- 8 Rakennusten ulkonäkö ja mittakaava
- 9 Rakentamisen väljyys
- 10 Rakentamisen tiiveys
- 11 Alueen imago, alueen hyvä maine
- 12 Joku muu

K41. Mitkä ovat kolme tärkeintä epäviihtyvyystekijää asuinalueellanne? (1. tärkein, 2. tärkein ja 3. tärkein)*(Koodataan listan mukaan. Listaa ei lueta.)*

- 1 Sosiaaliset häiriöt, turvattomuus, rauhattomuus
- 2 Liikenne
- 3 Epäsiisteys, likaisuus
- 4 Palvelujen tai harrastusmahdollisuuksien puute
- 5 Luonnonympäristön puute
- 6 Ulkoilumahdollisuuksien puute
- 7 Rakennusten ulkonäkö ja mittakaava
- 8 Rakentamisen tiiveys, täydennysrakentaminen
- 9 Rakentamisen väljyys
- 10 Syrjäinen sijainti, pitkät työ- ja asiointimatkat
- 11 Alueen imago, alueen huono maine
- 12 Joku muu

K42a. Millaisen kouluarvosanan 4–10 antaisitte asunnollenne?*(Asteikolla 4-10 siten, että erittäin huono=4 ja kiitettävä=10.)***K42b. (Millaisen kouluarvosanan 4–10 antaisitte) pihallenne?***(Asteikolla 4-10 siten, että erittäin huono=4 ja kiitettävä=10.)***K42c. (Millaisen kouluarvosanan 4–10 antaisitte) asuinalueellenne?***(Asteikolla 4-10 siten, että erittäin huono=4 ja kiitettävä=10.)***K43. Minkälaisessa talossa haluaisitte asua:**

- 1 kerrostalossa,
- 2 pari- tai rivitalossa,
- 3 omakotitalossa,
- 4 muussa?

K44. Minkälaisella asuinalueella haluaisitte asua:

- 1 keskustassa,
- 2 kerrostalovaltaisella alueella,
- 3 pientalovaltaisella alueella,
- 4 maaseudulla,
- 5 muualla?

K45. Miksi valitsitte juuri tämän talotyyppin ja asuinalueen. Mainitkaa yhteensä kolme tärkeintä syytä?*(Koodataan listan mukaan. Listaa ei lueta.)*

1 Elämäntapa	10 Terveellisyys, ilman laatu
2 Lapsiystävällisyys, hyvä kasvuympäristö lapsille	11 Tilantarve, asunnon riittävät tilat (asumiseen, harrastuksiin, työntekoon yms.)
3 Lapsuuden ympäristö, sukujuuret	12 Turvallisuus
4 Luonnonläheisyys	13 Vaivattomuus, helppohoitaisuus
5 Oma piha	14 Viihtyisyys
6 Oma päätösvalta	15 Muu
7 Palvelujen saatavuus, harrastusmahdollisuudet	16 Ekologisuus, energiatehokkuus, ympäristöystävällisyys
8 Rauhallisuus, meluttomuus, ei lähinaapureita	17 Hyvät kevyen liikenteen tai joukkoliikenteen yhteydet
9 Sosiaaliset kontaktit (naapurit, ystävät, sukulaiset)	99 EOS

K46a. Jos olisitte nyt muuttamassa, niin miten tärkeänä pitäisitte asunnon ja asuinalueen valinnassa asumisen ympäristöystävällisyyttä:

- 1 erittäin tärkeänä,
- 2 melko tärkeänä,
- 3 ei kovinkaan tärkeänä,
- 4 vai ei lainkaan tärkeänä?
- 9 EOS

K46b. Entä (jos olisitte nyt muuttamassa, niin miten tärkeänä pitäisitte asunnon ja asuinalueen valinnassa) hyviä joukkoliikenneyhteyksiä?

- 1 erittäin tärkeänä,
- 2 melko tärkeänä,
- 3 ei kovinkaan tärkeänä,
- 4 vai ei lainkaan tärkeänä
- 9 EOS

K46c. Entä (jos olisitte nyt muuttamassa, niin miten tärkeänä pitäisitte asunnon ja asuinalueen valinnassa) työmatkan kestoa?

- 1 erittäin tärkeänä,
- 2 melko tärkeänä,
- 3 ei kovinkaan tärkeänä,
- 4 vai ei lainkaan tärkeänä
- 9 EOS

K47. Ovatko hyvät joukkoliikenneyhteydet vaikuttaneet nykyisen asuinalueenne valintaan?

- 1 Kyllä
- 2 Ei

K48. Hyväksyttkö täydennysrakentamisen omalla asuinalueellanne, jos pääsette itse vaikuttamaan sen sijoittamiseen ja suunnitteluun?

(Täydennysrakentamisella tarkoitetaan tässä uusien asuinrakennusten rakentamista asuinalueen sisään tai sen reunalle.)

- 1 Kyllä
- 2 Ei
- 3 Ehkä
- 9 EOS

KIITOS HAASTATTELUSTA!

KUVAILOLEHTI

Julkaisija	Suomen ympäristökeskus			Julkaisu-aika Joulukuu 2011
Tekijä(t)	Anna Strandell			
Julkaisun nimi	Asukasbarometri 2010 - Asukaskysely suomalaisista asuin ympäristöistä			
Julkaisusarjan nimi ja numero	Suomen ympäristö 31/2011			
Julkaisun teema	Rakennettu ympäristö			
Julkaisun osat/ muut saman projektin tuottamat julkaisut	Julkaisu on saatavana myös internetistä: www.ymparisto.fi/julkaisut			
Tiivistelmä	<p>Asukasbarometri 2010 on kyselytutkimus suomalaisten asuin ympäristöjen laadusta vähintään 10 000 asukkaan taajamissa. Tutkimus toteutettiin yhteistyössä Tilastokeskuksen kanssa. Tutkimus on osa ympäristöhallinnon elin ympäristön laadun seuranta ja se toteutettiin nyt kolmannen kerran. Ensimmäinen Asukasbarometrikysely tehtiin vuonna 1998 ja toinen vuonna 2004. Suurin osa kysymyksistä on pysynyt samoina, mutta mukaan on otettu myös uusia ajankohtaisia kysymyksiä, kuten asumisvalintojen ympäristöystävällisyyttä koskevia kysymyksiä.</p> <p>Asukkaat ovat yleisesti ottaen hyvin tyytyväisiä asuin ympäristöönsä. Vastaajista 97 % on tyytyväisiä asuin alueensa viihtyisyyteen ja tyytyväisyys on lisääntynyt. Tärkeimmät asuin alueiden viihtyvyystekijät ovat rauhallisuus, luonnonympäristö, sijainti ja liikenne yhteydet sekä palvelujen saatavuus ja harrastusmahdollisuudet. Pahimpina epävihtyvyystekijöinä pidetään liikenteen aiheuttamia häiriöitä ja ongelmia.</p> <p>Asuin alueiden peruspalveluiden taso on pysynyt kutakuinkin ennallaan kohteena olevissa suurissa taajamissa. Toivotuimmat lisäpalvelut asuin alueelle ovat ruokakauppa, muut kaupat ja joukkoliikenne. Pankki- ja postipalvelut ovat huomattavasti vähentyneet, sen sijaan joukkoliikennetoiveiden määrä on lähes kaksinkertaistunut. Puisto- ja ulkoilualueisiin ollaan yleensä tyytyväisiä. Enemmän tyytymättömyyttä kohdistuu pihan viihtyisyyteen. Tyytymättömiä pihaan ovat tiiviiden kerrostaloalueiden asukkaat, erityisesti vuokra-asukkaat.</p> <p>Autonomistus, auton käyttömahdollisuus ja auton käyttö työ- ja kauppamatkoilla ovat yleistyneet, kävelyn ja joukkoliikenteen osuus on laskenut. Työmatkojen keskipituus on kasvanut. Tyytymättömyys asuin alueen joukkoliikennepalveluihin on ollut kasvussa. Naapureiden kanssa jutellaan edelleen kohtalaisen usein, yli kolmannes lähes päivittäin. Vastaajista 15 % pelkää liikkua asuin alueella yksin iltaisin.</p> <p>Pääosa vastaajista, 86 %, pitää ympäristöystävällisyyttä tärkeänä asunnon ja asuin alueen valinnassa. Neljännes niistä vastaajista, joilla on auto säännöllisesti käytettävissä, ovat harkinneet auton käytön vähentämistä. Yli puolet hyväksyy täydennysrakentamisen omalla asuin alueellaan, jos sen sijoittamiseen ja suunnitteluun pääsee itse vaikuttamaan.</p> <p>Raportissa käsitellään myös erityyppisten asuin alueiden vahvuuksia ja heikkouksia sekä eri väestöryhmien näkemyksiä elämänvaiheen ja -tilanteen mukaan.</p>			
Asiasanat	Kyselytutkimus, asuin ympäristö, asuin alueet, asukkaat, viihtyisyys, palvelut, virkistysalueet, sosiaalinen ympäristö, alueelliset erot, väestöryhmät			
Rahoittaja/ toimeksiantaja	Ympäristöministeriö			
	ISBN 978-952-11-3952-9 (nid.)	ISBN 978-952-11-3953-6 (PDF)	ISSN 1238-7312 (pain.)	ISSN 1796-1637 (verkkoj.)
	Sivuja 112	Kieli suomi	Luottamuksellisuus julkinen	Hinta (sis. alv 8 %) 28 €
Julkaisun myynti/ jakaja	Edita Publishing Oy, PL 780, 00043 EDITA Asiakaspalvelu: puh. 020 450 05, faksi 020 450 2380 Sähköposti: asiakaspalvelu.publishing@edita.fi www.edita.fi/publishing			
Julkaisun kustantaja	Suomen ympäristökeskus (SYKE), PL 140, 00251 Helsinki			
Painopaikka ja -aika	Edita Prima Oy, Helsinki 2011			

PRESENTATIONSBLAD

Utgivare	Finlands miljöcentral	Datum December 2011		
Författare	Anna Strandell			
Publikationens titel	Asukasbarometri 2010 - Asukaskysely suomalaisista asuinypäristöistä (Boendebarmetern 2010 – Enkät om finländska boendemiljöer)			
Publikationsserie och nummer	Miljön i Finland 31/2011			
Publikationens tema	Byggd miljö			
Publikationens delar/ andra publikationer inom samma projekt	Publikationen finns tillgänglig på internet: www.ymparisto.fi/julkaisut			
Sammandrag	<p>Boendebarmetern 2010 är en enkätundersökning om kvaliteten på finländska boendemiljöer i tätorter med minst 10 000 invånare. Undersökningen gjordes i samarbete med Statistikcentralen. Undersökningen, som genomfördes för tredje gången, är ett led i miljöförvaltningens uppföljning av kvaliteten på boendemiljöer. Den första Boendebarmetern genomfördes 1998 och den andra 2004. Största delen av frågorna är samma som tidigare, men i enkäten ingick även nya, aktuella frågor, bland annat om hur miljöaspekter beaktas vid valet av boendeform.</p> <p>Invånarna är på det hela taget mycket nöjda med sin boendemiljö. 97 procent av de svarande är nöjda med trivseln i sitt bostadsområde, och nöjdheten har ökat. De viktigaste trivselfaktorerna i bostadsområdena är fridfullhet, naturmiljön, läget och trafikförbindelserna samt tillgången till service och fritidsmöjligheter. De huvudsakliga otrivselsfaktorerna är störningar och problem som härrör från trafiken.</p> <p>Kvaliteten på basservicen i de stora tätorternas bostadsområden ligger på ungefär samma nivå som tidigare. De nya tjänster som efterfrågas mest är livsmedelsaffärer, övriga affärer och kollektivtrafik. Efterfrågan på bank- och posttjänster har minskat avsevärt, medan efterfrågan på kollektivtrafik nästan har fördubblats. Generellt sett är de svarande nöjda med park- och friluftsområdena. Mera missnöje förekommer i fråga om gårdens trivsel. De som bor i täta höghusområden, i synnerhet de som bor i hyresbostad, är mest missnöjda med trivseln på gården.</p> <p>Bilägandet, möjligheten att använda bil och användningen av bil för arbets- och butiksresor har blivit vanligare, medan man promenerar eller åker kollektivt mera sällan. Arbetsresornas genomsnittliga längd har ökat. Missnöjet med bostadsområdenas kollektivtrafiktjänster har ökat. Man pratar fortfarande tämligen ofta med grannarna, över en tredjedel gör det nästan dagligen. 15 procent av de svarande är rädda för att röra sig ensamma i bostadsområdet om kvällarna.</p> <p>Merparten av de svarande, 86 procent, anser att miljövänlighet är en viktig faktor vid valet av bostad och bostadsområde. En fjärdedel av de svarande som har regelbunden tillgång till bil har övervägt att minska bilkörandet. Över hälften godkänner utbyggnad av det egna bostadsområdet, om man får vara med och påverka placeringen och planeringen.</p> <p>I rapporten behandlas även positiva och negativa sidor hos olika typer av bostadsområden samt olika befolkningsgruppers synpunkter enligt livsskede och livssituation.</p>			
Nyckelord	Enkätundersökning, boendemiljö, bostadsområden, boende, trivsel, service, rekreationsområden, social miljö, regionala skillnader, befolkningsgrupper			
Finansiär/ uppdragsgivare	Miljöministeriet			
	ISBN 978-952-11-3952-9 (hft.)	ISBN 978-952-11-3953-6 (PDF)	ISSN 1238-7312 (print)	ISSN 1796-1637 (online)
	Sidantal 112	Språk finska	Offentlighet Offentlig	Pris (inneh. moms 8 %) 28 €
Beställningar/ distribution	Edita Publishing Ab, PB 780, 00043 EDITA Kundtjänst: tfn +358 20 450 05, fax +358 20 450 2380 Epost: asiakaspalvelu.publishing@edita.fi www.edita.fi/publishing			
Förläggare	Finlands miljöcentral, PB 140, 00251 Helsingfors			
Tryckeri/tryckningsort -år	Edita Prima Ab, Helsingfors 2011			

DOCUMENTATION PAGE

<i>Publisher</i>	Finnish Environment Institute			<i>Date</i> December 2011
<i>Author(s)</i>	Anna Strandell			
<i>Title of publication</i>	Asukasbarometri 2010 - Asukaskysely suomalaisista asuinympäristöistä (Residents' barometer 2010 – Residents' Survey on Residential Environments in Finland)			
<i>Publication series and number</i>	The Finnish Environment 31/2011			
<i>Theme of publication</i>	Built environment			
<i>Parts of publication/ other project publications</i>	The publication is available in the internet: www.ymparisto.fi/julkaisut			
<i>Abstract</i>	<p>The Residents' Barometer 2010 is a survey on the quality of Finnish residential environments in settlements with a population of 10,000 or more. The survey was carried out in cooperation with Statistics Finland. Implemented for the third time, the Residents' Barometer is used by the environmental administration to monitor the quality of the living environment. The first Residents' Barometer survey was conducted in 1998, and the second in 2004. While the majority of questions remained the same, new topical questions were included, such as those on the environmental friendliness of housing choices.</p> <p>In general, residents are highly satisfied with their living environment: of the respondents, 97 per cent find their residential area pleasant and the degree of satisfaction has increased. Key factors in this include peacefulness, natural environment, location and transport connections, alongside the supply of services and leisure activities. Factors causing most discomfort are traffic-related disturbances and problems.</p> <p>The supply of basic services in residential areas remained largely unchanged in large, densely populated areas targeted by the survey. The most sought-after additional services include a grocery store, other shops and public transport. There was a considerable decline in the number of people wishing for banking and postal services, whereas the number of those expressing the desire for public transport almost doubled. In general, people are satisfied with parks and outdoor recreation areas and more dissatisfied with the condition of their yards. Residents of densely built areas with blocks of flats, particularly residents of rented apartments, are most dissatisfied with their yard.</p> <p>Car ownership, the possibility to use a car, and using a car for commuting to work and shops has become more common, as the share of walking and public transport has decreased. The average distance commuted to work has increased. Dissatisfaction with public transport services in residential areas has been increasing. People still chat with their neighbours relatively often, more than one third report doing so on an almost daily basis. As many as 15 per cent of respondents are afraid of moving around their residential area alone at night.</p> <p>The majority of respondents, 86 per cent, consider environment-friendliness an important criterion for choosing their housing and residential area. One quarter of respondents with regular access to a car have considered using their car less. More than one half would approve of supplementary construction in their residential area, if they could influence the related placement and planning.</p> <p>The report also considers the strengths and weaknesses of different types of residential area, and the views of different population groups, according to their life phases and situations.</p>			
<i>Keywords</i>	Survey, residential environment, living environment, residential areas, residents, comfort and pleasantness, services, recreation areas, social environment, regional differences, population groups			
<i>Financier/ commissioner</i>	Ministry of the Environment			
	ISBN 978-952-11-3952-9 (pbk.)	ISBN 978-952-11-3953-6 (PDF)	ISSN 1238-7312 (print)	ISSN 1796-1637 (online)
	<i>No. of pages</i> 112	<i>Language</i> Finnish	<i>Restrictions</i> Public	<i>Price (incl. tax 8 %)</i> 28 €
<i>For sale at/ distributor</i>	Edita Publishing Ltd, PO Box 780, FI-00043 EDITA Customer service: tel. +358 20 450 05, fax +358 20 450 2380 Mail orders: asiakaspalvelu.publishing@edita.fi www.edita.fi/publishing			
<i>Financier of publication</i>	Finnish Environment Institute, P. O. Box 140, FI-00251 Helsinki, Finland			
<i>Printing place and year</i>	Edita Prima Ltd., Helsinki 2011			

Mitä kuuluu suomalaisten kaupunkien asuinympäristöille? Mitkä ovat asuinalueiden tärkeimmät viihtyvyystekijät? Entä epävihtyvyystekijät? Miten lähipalvelujen saatavuus on kehittynyt? Ovatko asukkaat tyytyväisiä asuinalueen puisto- ja ulkoilualueisiin? Onko ympäristöystävällisyys tärkeää asunnon ja asuinalueen valinnassa? Hyväksytäänkö täydennysrakentaminen omalle asuinalueelle? Entä miten suomalaiset haluaisivat asua? Näihin ja muihin kysymyksiin etsitään vastauksia Asukasbarometrissa.

Asukasbarometri perustuu yli 10 000 asukkaan taajamien asukkailta kerättyyn kyselyaineistoon. Kysely toteutettiin nyt kolmannen kerran ja se tarjoaa ajallista muutostietoa 12 vuoden ajalta. Tutkimuksessa selvitetään asuinalueiden toimivuutta ja asumisviihtyvyyttä asukkaiden näkökulmasta. Raportissa käsitellään asuinympäristön yleistä laatua, palvelujen saatavuutta, virkistystä ja ulkoilua, liikkumista ja liikennettä, sosiaalista ympäristöä ja osallistumista, ympäristöystävällisyyttä asumisvalinnoissa sekä asukkaiden asumistoiveita. Lisäksi tarkastellaan monipuolisesti erityyppisten asuinalueiden vahvuuksia ja heikkouksia sekä eri väestöryhmien näkemyksiä ja toiveita.

ISBN 978-952-11-3952-9 (nid.)

ISBN 978-952-11-3953-6 (PDF)

ISSN 1238-7312 (pain.)

ISSN 1796-1637 (verkkokj.)

